FIILOFOOBIYA

AADAN KHADAR CALI

(AADAN-SAHAN)

Xuquuqda ©
Aadan-sahan
2024

Xuquuqda oo dhan way dhowran tahay. Buuggan ama qayb ka mid ah lama daabaci karo, la'aanta oggolaansho qoran oo laga helo qoraaga.

Copyright ©2024 Aadan-sahan All rights reserved. No part of this publication may.be reproduced,stored in any retrieval system, or transmitted in any form or by any means,including

photocopying, recording, or other electronic or mechanical

methods, without theprior written permission of the author.

Daabacaaddii laad,2024 Hargeysa
Qalinmaal
Publishing.
Qaabaynta jeldiga: Asad Aadan Cismaan Tel:+252-63
3333755
qalinmaalpublishing@gmail.com

Mararka qaar dhadhanka aad ka helayso in aad fahanto fekradaad 20meeyo sano si khaldan u sidatay ayaa kun jeer ka macaan ka aad ka helaysay fekraddaas mar kasta oo aad ku dhaqanto.

1

-“Maxaad ii weydiisay taas?!"

-“In aan adiga kaa maqlo iyada oo kooban oo kaalingal ah ayaan rabaa.”

-"Haddii aad sidan igu sii waddo faylasoof ayaad iga dhigaysaa!"

- “ Maxaa ka wanaagsan in aad noqoto faylasoofkayga. Markaas wax kasta oo aanfalo oo aan hore loo fahmayn in aad fahanto ayaad isku deyaysaa,annagana noloshayaduba waa halxidhaalayaal in la fahmo oo la furfuro u baahan.Waa sababta marka aad sida saxda ah ujeedkayaga u fahmi weydaan xataa beenaha maanqaboojiska ah ee aad nagu maaweelisaan aannu niyadda ugu xasilinno, idinkuna aad ugu malaysaan in ay doqonniimo naga tahay ee aad noo tidhaahdaan 'waa carruur cag weyn'. Mar ayaan is'idhaahdaa falsafadda la sheegaba waxa sameeyay nin gabadh in uu fahmo isku deyay. Ama falsafadda la sheegaba waxa aad mooddaa in loo sameeyay in annaga nalagu maaweeliyo, ka dibna ay xadhkaha goosatay oo heerkaas ay maanta marayso.”

-"Malaha ninkuba isla marka uu wax jeclaado ayuu faylasoof noqdaa!”

-“Iyo weliba hal'aabuur midho curiya, ma garanayo sababta ay suugaantu dhadhanka gaarka ah u samayso marka uu qofku caadifadoodo'e.”

-“Dee fanku waa luuqadda ruuxda. Sidaas ayay suugaantu dhadhan gaar ah u samaysaa marka la caadifad-hadlayo."- “ Haddaba iiga jawaab su'aashayda.”

-“Awal maxay ahayad gacaliso?!"

-“Isdhaafinta intaas le'eg in badan ayaad ku caanamaashay ee markan kaa yeeli maayo!"

-“Marka aan muuqaaga arko ayaan mahadinta Ilaahay iyo ku-murqaankaaga mooyaane wax walba hilmaamayaa."Inta ay indho-laabasho dumarnimo isla dadabtay oo khajilaad yari ay quruxdeedi qurux ugu sii dartay ayay ku tidhi:“gacalle;goorma ayuu jacaylku jacayl dhab ah noqdaa?!"

-"Marka horeba Idiley jacayl iyo dheeli meel ma wada galaan,ee haddii u jacayl jiro wuu jiraa, marin qumman ha loo maro ama mid maroora'e,laakiin haddii meesha ay dheel iyo ciyaar-ciyaari timaaddo jacyl kama jiro, ee ama xiise aan sii ridnayn ayaa yaalla, ama dano kale ayaa loogu gabbanayaa jacaylka!”

- “ Kaama lug baxayo'e aan si kale u dhigo su'aasha'e,goorma ayuu noqdaa jacaylku mid aad sidi saxda ahayd ula nooshahay,ama marinkii qummanaa haya?”

- “ Marka qalbigaaguna uu doonayo qofkaas,

-

caqligaaguna uu ku qanacsan yahay.”

-“Iima aanu dhicin macnuhu!"

Afar gu' oo cir Alle ka dhashay, se intii ay tirsamayeen aan la dhaaddanayn ayuu maanta ka joogaa.Muhashada kashiisa,meehannawga maankiisa, iyo sida ay noloshu isagaga murugtay sidi dunta oo kale ayuu ka ledi la'yahay.

Haabhaabay oo hareeraha eeg, hummaaggeedii iyo higilkeedi midina aaggan kama dhowa. Isgaray in uu nayaayir iyo naawilaad dhex dabbaalanayay. Mararka qaar xataa xusuusaha ayaa samirsiis noqda.

Maxaa horta xusuusaha mar walba kaalinta xun uun l00 geeyaa?

Maxaa loogu arkaa cadaab iyo hagardaamo in ay yihiin?

Muxuu qofku u jeclaystaa ruuxi uu soo caashaqay ee ay iswaayeen in uu illaawo?

Xusuustu marar badan miyaanay sidan Deeq oo kale samirsiis ahayn? Niyad'dhis ahayn? Oo aanay laab-qaboojin ahayn?

Imtixaan kasta oo nolosha ku soo waajaha, adiga oo dhammina dhan ayaad ka wada jeeddaa, imtixaankaasina dhanka kale, ruuxdaada,qalbigaaga iyo garaadkagana waad ugu babbac dhigaysaa, laakiin imtixaanka jacaylka adiga ayaa isla gelaya, qalbigaaga iyo caqligaaga ayuu dagaal ka dhex oogsanayaa oo qof isagii isdilaya, haddana isbadbaadinaya ayaad noqonaysaa haddii uu marinka jacaylkaagaasi qummanaan waayo.

Muddo saddex bilood ku dhow waxa uu la nool yahay xasuus...xasuusteeda. Raq iyo ruux toona meel kuma sheego. Jaan iyo cidhib meel ay dhigtay ma hayo. In kasta oo la yidhi dunidii hal qol ayaa la iskaga dhigay oo isgaadhsiina ayaa suuragelisay, isaga waxa ay u noqotay Qarniyadii Dhexe iyo waayihii xajka dhawrka bilood loo sii sadcaali jiray. Qof kasta oo uu ku tuhmayay wuu warawareeyay oo si dadban iyo si daahir ahba wuu u weydiiyay, laakiin cidina kama aanay shaafiyin weydiinta garaadkiisa raafka ku qodaysa.Mararka qaar in aad ilbidhiqsina Alle ha ka yeelo'e soo xasuusto wakhti qurxoon oo

gacalle aad jeclayd aad la qaadatay, erayo nafta u roon oo aad wadaagteen, iyo ficillo muhasho abuura oo aad wada samayseen,ayaa ku filan in maalin dhan oo jawigu uu kaa qasnaa ay kuu toosiyaan.

Sidaas si la mid ah, eray si dheeldheel ah afkaaga uga soo fakaday iyo fal aadan ku talo galsanayn ama aad u badheedhayba oo aadan wax weyn u arkayn ayaa qof noloshiisa oo dhanba burburkeeda horseedi kara, ama kaalin libaax ka qaadan kara niyadjabkiisa.

Sidaa awgeed ayuu Deeq Maxamed ugu dhegganaa xeer ka mid ah qaacidooyinka noloshiisa ee uu ka duulo oo ah, haddii aadan qofka qalbigiisa xasuus wanaagsan kaga tegi karayn, ugu yaraan mid xun uun bal ha kaga tegin. Dhaawac aan dhaymo lahayn oo dhiigbixiisu aanu cimrigiisa oo dhan ka joogsanin ha kaga tegin. Noqo qof marka muuqiisa la arko ama magiciisa la maqlo, amaba hummaaggiisu uu maanka ku soo dhaco wanaag lagu sidko oo kasha laga jeclaysto,wejiga qofkaasna dhoollacaddayn ku xardha, oo ha noqon qof indhihiisu in ay dhabannadiisa rusheeyaan u horseeda.

Si kasta oo uu isugu dayo in uu erayo ku cabbiro Idil, wuu ka waayay qaamuuska afafka iyo suuraysigaba, iyada ayuun baana awoodda in ay indhihiisa ka akhrisato waxa ay laabtiisu u qarinayso.

Wuu hubaa in aanu Idil wax duraya daa'in abidkii u geysan. In kolka uu xiskeeda ku soo dhaco aanay ka qoomamaynayn wakhtigii ay la SOo qaadatay. In uu si walba ugu roonaa. Haddana waxa uu isweydiinayaa,*maxaa dbacay?!*

Xaggee ayay salaaddu ka xidbmi la'dabay?!

Xaggee ayay sartu ka qudbunsan tabay?!

Waan bubaa oo laf toobin kuma aanan baynine wax dbab ab oo dban walba laga bubo ayaannu wadnaye, socdaalkayagii nololeed sakasban uu galay maxay tabay?!

Aaway Idisbaydii?!

Xataa su'aasha aadan jawaabta u hayni marar badan ayay noqotaa niyadkaab aad nafta ku maaweeliso oo marba inta aad wax suuraysato aad dhinac kale la aaddo!

Deeq:Haddi aan ku idhaahdo qalbigayga keligaa ayaad ku tahay been ku leeyahayba,marka aan dhabta kuu abbarana kaalmaha ugu sarreeya ayaad kaga jirtaa.

Lammaane kasta oo isjeclaadaa way awoodaan Idiley in ay gacmaha isqabsadaan, in ay weedho dhadhan iyo dhosog leh isugu niyadqaboojiyaan,kulan diran oo dardargelin lehna ay wada qaataan,balsewaxa la isku dhaafay ee lammaanayaasha jacaylladoodu ay isdheer yihiin waa mugga dhabnimadooda. Waa mugga uu jacaylka ay isu hayaan xaqiiqo yahay. Waa mugga uu kulankoodu yahay mid uu qalbi qalbila kulmay, ruuxina ay ruux la caweysay, in ka badan inta uu jidh jidh kale la kulmayo ee uu hunguraynayo. Waa hadba inta ay qofkaas ka dhab tahay waxa uu ka kale ku odhanayo, ama ka kale uu u samaynayo,amaba uu ka ag samaynayaa. Waa mugga ay isfahansan yihiin,noloshana ay isla fahansan yihiin.

Badanaa Idiley inta eray dhab ah oo ka turjumaya jacaylka aan kuu hayaa mugga uu le'eg yahay aan ku idhi ee aad ka didday (sastay) sida aan kuugu sheegay!

Waxa aan ku idhi Idiley; waan ku jeclahay, laakiin adduunka adiga kuuguma jeceli ee geyaanka ayaan adiga kuugu jecelahay!Waxa aan ku idhi; waan ku jeclahay, laakiin dartaa u dhiman maayo,cunnada iyo cabbistana u deyn maayo, hurdada iyo hadhkana uga haajiri maayo,oo sida aad adigu xaqa iyo xuquuqda iigu leedahay ayay naftayduna xaq iyo xuquuq iigu leedahay!

Waxa aan ku idhi; daraaddaa ehel iyo asxaab midna ugama go'ayo,oo sida aad iiga mudan tahay in aanan ku dayicin oo danayntaada aanan dhimin ayay iyaguna iiga mudan yihiin in aan u daneeyo oo aanan dayicin,cid walbana in aan xaqeeda siiyo ayaa waajibkayga ah.

Waxa aan ku idhi; kuma cabbirayo jacaylka aan kuu qabo waalid-caasinimo aan dhaleeyaday ku gacan saydho,

qaraabagoysnimo aan tolkay duleeddada ka meero,iyo dad-kago'midna. Haddii aan maanta

riximkayga dartaa u gooyo adigana berri arrimo kale oo igalakaa mudnaanaya ayaan dartood kuu goynayaa!

Waxa aan ku idhi; ma tihid ta adduunka ugu quruxda badan, laakiin waxa aad tahay ta indhahayga marka lagu eegayo ugu sidata,illeen ninba ta uu ka helo ayuu hablaha hodan ku sheegaaye.

Waxa aan ku idhi; ma tihid boqoradda adduunka, laakiin waxa aad tahay aniga boqoraddayda,boqoradda caalamkayga,boqorad ii talisana ma tihid ee boqorad karaamayn iyo weyneyn iga mudan ayaad tahay.

Kuma odhanayo waxa aad qalbigayga ku tahay keli oo haween kale isma sheeganno, se adigu waxa aad tahay seeskii hannaanka la-dhaqanka haweenka, inta kalena waa saqafkii. Waxa aan leeyahay ehel iyo asxaab hiil iyo hoo, hawl iyo hawraarba in ay ila wadaagaan doonaya,lab iyo dheddigna way leeyiiin,adiguna waxa aad tahay ta ugu mudan haweenkaas ee seeska u ah hayaanka noloshayda, iyaguna waa saqafkii dhammaystirayay.

Waxa aan ku idhi; ma tihid gabadha ugu qurxoon ee aan la kulmay,ugu sharafta badan ee aan l dhaqmay, ugu xishoodka badan ee aan bartay,ugu dadnimada wanaagsan ee aan sheeko ku maqlay, uguna edboon ee aan shaahid ku arkay, haddana waxa aad tahay ta keliya ee aan intaasba ka dhex xushay ee laabta aan u culay. In aadan ahayn ta dhan walba ugu sidatana macneheedu ma aha in aad dhan walba ka liidato,ee waa in wixii aad tahayba lagaa sii yahay, aniguna sida aad tahay aan kugu doortay.Dabciyadaada san iyo kuwaaga silloonba waan kugu jeclaaday oo aan kugu qaatay, aniga oo ku qanacsan qaybtaada xun iyo qaybtaada sanna boggayga ayaan burcad kuu mariyay.

Waxa aan ku idhi; kuuma samaynayo ballanqaadyo **daarran** aayeheenna danbe, oo wakhtiga iyo waayuhu hadba wejiga ay yeelanayaan innagu ma maaraynno, xilli walbana waxa aan kuula dhaqmayaa sida ugu habboon ee qalbi qof uu maalin uun jacayl u qaaday uu ula dhaqmo, xilli kastana xaalkiisa ayaan kugula falgelayaa.Cindigayga kama baxaysid, cadaw kaagama tegayo, cidlana kaagama dhaqaaqayo. Se wax ballanqaad ah oo aayaha aan iman ah kuu sii qaadi maayo,adigana kaama sugayo.

Waxa aan ku idhi;kuma jeclaanayo heerka aad ila joogto in ka badan oo haddii aynnu iscalfan weynno kama soo kabanayo, kumana

jeclaanayo mudnaanta aad agtayda ku leedahay meeqaam ka lita oo hoos kuumna dhigayo, murtida iyo macnaha aad noloshayda u leedahayna marnaba dhuldhigi mayo.Sababtana waan kuugu daray si aanu hadal waa margiye kuugu qalloocanin oo,Idiley;jacaylku waa sidi shinbir aad gacanta ku hayso, haddi aad si xooggan u qabato oo aad gacanta ku xejiso adiguna waad isdalinaysaa isagana waad dilaysaa,haddi aad si debecsan u qabato oo aad danayn dheeri ah siin weydidna wuu kaa faramudhuxsanayaa oo wuu firdhanayaa, mar walbana waa in aad gacan xannaano oo aadan ku xejin, kana debcin ku haysaa.Waxa aan ku idhi; isma kaa siinayo, iskuma kaa dirqiyayo, meel aadan ila jooginna agtayda kaama geynayo,kaalin aadan iga mutaysanna kuma gaadhsiinayo, si haddii maalin uun ay xumaani ina dhex marto aanan maqaam aadan mudnayn hoos kuugu dhaadhicin,maamuuskaagana aanan dhusinka hoose u galin, bahdil aan kuu qalminna aanan kuugu samayn. Haddii aanan maanta caddaali noqon oo meeqaamkaaga aanan kugu maamuusin berrina caddaali ma noqonayo haddiiba xisaabuhu sida aynnu u wadno ay isugu fadhiisan waayaan oo cagta ayaan ku hoos gelinayaa.

Waxa aan ku idhi; weligay kuma aanan odhan 'dartaa waan u dhimanayaa', oo waayuhu waxa ay i bareen badiba waxa afka laga sheegto in samayntoodu ay adkaato, waxa la sameeyana in aan loo baahanayn in afka laga sheegto. In aan ku ilaaliyaa waa waajibkayga ee ma aha arrin aan faan ka dhiganayo.Waxa aan ku idhi; adduunkani waa la-helaa-lawaayaa,ilbidhiqsiyada soo aaddani si ay kuugu iman Alle ayaa og, sidaas awgeed; marnaba jacaylka aan kuu qabo buuxin maayo oo heerka ugu sarreeya gaadhiin maayo illeen wax kasta oo dhammasytirmaba dhinnaanshiinyohooda ayaa bilaabma'e. Mar kasta waxa aan kuu jeclaanayaa si dhexdhexaad ah oo aan xiska ku hayo in aad tahay la-helaala-waayaa,maalinka aynnu iscalfannana ciidanka keliya ee aan nolosha ugu dagaalka gelayo ayaad ii noqonaysaa, anna askarigaaga dlhib walba kaaga gudban ayaan kuu noqonayaa.

Waxa aan ku idhi; ma tihid caalamkayga oo dhan, se waxa aad ka mid tahay himilooyinka ugu qurxoon adduunkayga.

Ma tihid noloshayda oo dhan, se waxa aad tahay xisaabaha ugu mudan ee ay

noloshaydu ka shidaal qaadato. Isle'egta noloshayda ayaad tahay.Keligaa uun kaama fekero ee cid kasta oo xaq igu leh, wax kasta 00noloshayda daarran,iyo danahayga ayaan sidoo kale ka fekeraa,se waxa aad tahay cidaha ugu mudan ee aan fekradahayga badanka ka maqnaanin,go'aamadaydana aan ku saleeyo.

Waxa aan ku idhi; haddii aad maalin maalmaha ka mid ah igu tidhaahdo 'waan ku deynayaa oo waan kaa tegayaa'-dhab iyo dheel ka ay doontaba ha kaa ahaato'e-hore ayaan kuu sii macasalaamaynayaa,oo waxa jira wax aan qiyaas iyo halbeeg lahayn, qüimayn iyo tilmaan lahayn, tibaax iyo odhaahna aan lagu koobayn, dheel in lagu waxyeelleeyo daaye dhab in lagu waxyeelleeyana aan dhimasho ka xigo.Waa magacyo-badan oo waa karaamo, sharaf, cisi, anafo, islawveyni,qab,iyo islahansarreyn.Dhab in lagu waxyeelleeyo ma oggoli dheel in lagu duro daaye. Jacaylka aan karaamadayda dhaafsiisanayaa cad iga maqan ha ahaado. Cisaynta naftayda ayaa kaalinta koowaad iigu jirta,sida aanan u oggolayn naftaydu in ay ku kacdo quudhsi adiga iyo cid kale toona ka dhan ah, ayaanan u oggolayn sinnaba in iyadana meeqaamkeedaa loo liido. Ogow Idiley;haddii aanan naftayda weyneyn oo jacaylka koowaad iyo cisaynta koowaadba aanan siinin in aanan adigana kaalintaas ku gelinayn, haddiiba aan isku dayana aad muddo kooban uun ku jirayso.

Waxa aan ku idhi; inta nolosheenna ka hadhay ma noqonaynno dad faraxsan, xataa haddii aynnu isguursanno ma noqonaynno dad badhaadhe ku dekeeya! Indhaha ayaad igu gubtay! Haddana waan kuu sii faahfaahiyay oo waxa aan kugu idhi; adduunyo waa kala-dhiman oo waa kala-dhantaalan, marka aad tidhaahdo dhammaatayba in ayaa dhinmaysa, maalinba far ayaa maydh la', dhib iyo dheef dhexdoodna way ka dhisan tahay, wayna sagaalaysaa ee ma tobnayso. Haddii aadan ku sii xisaabtamin mugga dheefta aad ka helaysid iyo mugga dhibta aad kala kulmnaysaa in ay isle'eg yihiin goor aadan iska filayn ayay nabar oofwareen ah kugu halgaadaysaa. Sidaas awgeed; waa in aynnu ku xisaabtannaa in aynnu kadeed iyo koolkoolinba mudanaynno. Haddii se aynnu badhaadhe badhaxtiran beerka ka sii jeclaysanno marka ay noloshu inagu

hamaansataba haadaan ayaynnu ku hoobanaynnaa oo waynnu hanjabaynnaa.

Hadalladani laga yaabaa in aanay ku habboonayn kalfadhiga jacay iyo kulanka lammaane ee u baahan gacaltooyada iyo xallad in loo yeelo,balse wa kuwa dhabta ah ee ay tahay inaynnu ku biyo cabno.Waa kuwa kamakacdada ah ee ay tahay in aynnu ku xisaabtanno.Ma og tahay Idiley jacaylka in uu isfahanku ka horreeyo, isfahanku udubxoog uu u yahay, isfahanku uu gundhig, sal iyo sees u yahay,jacaylka laguu sheegayana qaybtiisa ugu weyni ay tahay isfahan. Laba waxa ay isku fahmaan khayaaliga iyo hadallada macaan ee malabka dhiiqaya,hoostana moqorka (daloolka) madhan ee aan xaqiiqada xagna ula tallaabsanayn ka ah,jacaylkooduna waxa uu noqdaa mid garaadkii lagu kasi lahaa caynaddiisa iyogarashadi lagu halbeegi lahaa jiraalkiisu ay cirka ku faruur xidhan yihiin oo khayaal iyo mala'awaal ah,haddii uu maalin uun xagaldaacana aan cilinkiisa la saarayn illeen laba qof oo biyaha badda sawir farshaxan ah ku nashqadaynayay weeyaane.Labana waxa ay isku fahmaan biyo-kamadhibcaanka iyo hadalka kiisa run-kama-raysta ah, waaqica iyo waayohoodana way la tallaabsadaan oo han taabbagal ah iyo himilo run ku salaysan ayay wada dhistaan,jacaylka dhabta ah ee lagu taamayana kuwaas ayuun baa dhadhamiya.

Qalbigu waa caadifi Idiley, oo waa ka doonaya in uu maqlo hadallada macmacaan ee dhadhamaya been iyo bugba ha ahaadeen'e,caqliguna waa garaadyahan oo waa ka saxa iyo khaladka kala saaraya,runta iyo beentana kala shaandhaynaya, xaqiiqadana aqbalaya si kasta oo ay u qadhaadhahayba.Qalbigu waa ka hadda kuu sheegaya in qaabkan aan u hadlayaa aanu ahayn qab qalbi jacayllani uu u hadlo, erayadan maqalkooduna aanu roonayn.Caqliguna waa ka kuu sheegaya qaabkani in uu yahay ka saxda ah ee ay tahay in nolosha lagu saleeyo ee aad hadalkaygaas ugu qancayso si kasta oo aad u dhibsanaysaba. Marka uu caqligu qanco ee uu qofkaas ku aqbalo sida uu yahay isaga oo aan daba-ka-werwer ka qabin,qalbiguna uu qofkaas doono ee uu1 ku raalli noqdo sida uu yahay isaga oo aan ka labalabaynayn, markaas ayuun buu jacayl dhab ahi imanayaa.

Hadda mar kale ayaan kaaga jawaabayaa weydiintaadii Idiley.Jacaylka dhabta ahi waa marka qalbigaaguna uu doonayo qofkaas,caqligaaguna uu ku qanco.

Idil: "waa goorma haddaba marka caqliga iyo qalbiguba ay qancayaan?!”

Deeq:"waa marka qofkaas qodob kasta oo noloshiinna daarran aad faallaysaan ee aad ka dooddaan, ka diba aad fekrad kaga midawdaan iyada oo aanu midina caadifaddiisa xagjir ku noqonayn ee aad xaqiiqada aqbalaysaan,haddii aad ku midoobi kari weydaanna aad isku aqbashaan kala-duwanaanshaha. Idiley; midnimadu ma aha waxa lagu kala duwan yahay oo laga takhaluso, ka dibna la isu ekaado, ee waa waxa lagu kala-taggan yahay oo la isku aqbalo. Waa marka aadan qofkaas agtiisa haybad iyo ixtiraam ku dhawranayn ee aad ula dhaqmayso sidii qayb kaa mid ah, sidii adiga oo isla sheekaysanaya, sidii adiga oo qolkaagii oo hoosta kaaga xidhan jooga oo kale. Waa marka erayada aad odhan rabto aadan ka werwerayn in uu si khaldan u fahmo, ama hadal nin si u yidhi nin si u qaadaye ay duraan, ee aad og tahay xataa haddii aad erayo kala qubanaya ku qarawdo in uu isagu qaabaynayo oo hadal qiimo leh uu ka dhigayo. Waa marka aadan tuhun ka qabin erayadiisa iyo ficilladiisa ee aadan u arkayn in uu iska kaa dhaadhicinayo ama uu iska kaa gadayo, ee aad og tahay waxa uu dartaa u samaynayaa in ay qalbigiisa ka soo go'een, adiguna aad tabtaas isaga ula dhaqmayso.Markaas ayuu jacaylku gaadhay heer lagu tilmaami karo jacayl rasmi ah.”

Idil:"haddaba waxaas oo dhammi sidee ayay ku dhacayaan oo qofkaas aad sidaas oo dhan uga boganaysaa?"

Deeq: “ su'aashaas cid kaaga jawaabi kartaa ma jirto ee waxyaabaha idin dhex maraya ayuun baad qodobbadaas oo dhan ka akhrisan kartaa,waana adiga iyo fiiradaa."

Wada-sheekaysigoodaas ayaa hillaac biligtii maankiisa ku mushaaxay.

Wax uu gocanayo ama uu ka qoomamaynayo00iyada 00 gudboon in uu sheego uu ka aamusay ma aanay jirin.Weedhihiisaasi waxa ay ka mid ahaayeen kuwa ugu kakan ee gabadh ku jecel adiguna aad jeceshahay oo indho kugu dhaygagsan galka kaaga soo saartay adiga oo hor fadhiya lagu yidhaahdo.

Way ahayd in uu intaas u sheego maadaama uu aamisanaa,kamana aanu gabban,iminkana ma gocanayo oo gabadh garasho leh ayay ahayd.

Marar badan inta aynnu ka qoomamaynno erayo aynnu nidhi tagtadii in la mid ah ayaynnu ka qoomamaynnaa marar ay ahayd in aynnu hadallo oo aynnu aamusnay. Laakiin weli wuu isweydiinayaa:"aaway Idishaydii?!"

Waayo?!

Intaas oo dhan ka dib ma ka suurtoobaysay in uu sidan samaynayaa?!

Wax walba wuu ii ahaa.

Wehel iyo wadeey (saaxiib) ayuu ii ahaa, maantana waageeni (ajnebi)aanan wejigiisa arki karin ayuu iga yahay!Waan ogaa oo waxani hore uguma aanay qarsoonayn ee ma gadaal ayuu kala soo baxay tolow?!

Nin adduunyo joogow maxaa aragti kuu laaban! Maxaa loola yaabayaa ninkii yidhi: "cimrigaaga oo raagay geel dhalayana wuu ku tusaa”?!

Cimrigayga oo raagay Deeq oo caynaddan ahna wuu i tusay!Ish!

Iga daa qalbiyohow xodxodashada aad ninkaas iigu bogsalaaxayso xiska iyo maanku way diideen intii uu xero-kaweydaartaye!

Ma wixii oo jacayl ahaa ka dib... wixii oo kalgacayl uu i waraabiyay ka dib... wixii oo erayo maangal ah oo laabtana qancinaya uu ii miisayay ka dib... wixii oo han iyo himilo aan la dhisayay ka dib... wixii oo...iga daa...! Ma rabo in aan xataa xasuusto! Laakiin miyaan deyn karaa xasuustiisa?! Ninku waa Deeq dee! Haddii uu yahayna?!

Miyaanu ka cidhiidhtoonkan iyo cillanaantay i baday ahayn?! Gef wuu dhacaa...

A aaa...a aaa...kan gef laguma sheegi karo!

Waxa uu agtayda ka taagan yahay booska uu shirkigu Ilaahay agtiisa ka taagan yahay!

Waan ka xarrimay beeraha qalbigayga iyo riximkaygu in uu midho u beero!

Waan ka xarrimay gacantiisu in ay goshayda galagalaysato! Waan ka xarrimay in uu gogol igula caweeyo!

Iyada oo maankeeda isdiiddooyin is'oggol oo haddana kala irdhoonayaa ay ku hirdamayaan ayay daaqadda ka daawanaysaa daruuraha ay hoos u eegayso.

Kor in ay u eegto mooyaane miyay weligeedba daruur ka hoosaysa aragtay. Illeen daruurta boggeeda iyo dharbarkeeda kore way isu eg yihiin.

Hadba ka-fekerkiisa waxa ay iskaga mashquulinaysaa ufiirfiirsiga degaanka ku xeeran iyo dadka kala midabbada, qaabdhismeedka iyo muuqaalka ah ee aanay hore u arki jirin ee ay hadda ugu horrayso.*Ilaabay abuur badanaa!*

Tolow taas ninka ka soo ag toosayaa dulgaad intee le'eg ayuu leeyabay?!

Tan sidan u miigantay ka naf ka deyayaa ma bilaa damiir ayaa?!

Xudbuumaddaas aad mooddo xagaagii in ay dacarbaxday ma cid baanata ayay weyday?!

Kan indhaha yupgar e arig ecsapges ling riade oyun geabadbisloamed ing gaaninayaa...!Acuudu billaab...!

Istaaqfarallaab...!

Ma xanaaqiisii ayaa Idiley balkaa kula gaadbay?! Waa maxay dadkan aad wada biifaysaa?!

*Boggaagii daadaxda abaa ma dabci-xumadan ayaa u danbaysay?!*Markii uu jacaylka dhabta ah uga sheekaynayay way xasusataa mushaaxa xanbaarsanayn,laakiin mid kastaa uu ka muhimsana tobanhadal oo roomansi ah oo toban maalmood oo kal duwan uu kagafarxiyo. Mid kastaa waxa uu xanbaarsanaa xaqiiqo ay mahuraan tahayin noloshooda lammaananimo ay ku saleeyaan. Mid kastaa waxa uu hoosta ku watay xeer nololeed oo hayaanka adduun in lagu guuleysto tallaabo wanaagsan u noqon karayay.

Waxa ay xasuusatay sidii ay noloshu agtiisa ugu fududayd. Sidi uu u ahaa nin agtisa si yar oo fudud loogu noolaan karo. Nin dhibsigisu uu yar yahay oo aan gocasho iyo karahsi badnayn. Nin aan waxba adkayn ee wax kastaba xalka iyo maaraynta ugu dhow u eega.

Maalinkaas ay ka sheekaysanayeen jacaylka dhabta ah ee uu sidaas ugu faahfaahiyay ayuu uga warramay sidii uu u qaatay fekradda ah in aanu nolosha waxna isku adkayn,iyaduna fekraddaas way la aamintay oo way kaga dayatay. Ismalure ayuu ahaaye iminka iyada ayaa ismalurenimadaas la wadaagta.Lafteedu waa Ismalurto.

Waxyaabaha noloshaada dhabta ahna kaa mashquulinay.dheef u dhiganta waxaas aad ka mashquushayna aadan ka helayn, sababta aad isugu lurayso ayaaba khalad ah.

Fekraddaas way ka sinnaayeen. Haddana sidaas oo ay tahay,madadaalada, maaweelada iyo xaraabaysiga nolosha ma aanay dayici jirin maadaama ay kuwaasi marar badan xataa nolosha dhabta ah ka mudan yihiin.

Waxa uu uga sheekeeyay sida uu ku bartay in nolosha waxna aanu isku adkaynin.

DeT

Guyaal Lx hor, intii aanu hayaanka jacayf ina kuleran, sxka sati ku dhacay gofha upu weyn ce gof basa oo dhanka je sylka a januedhowhas bradanka uo ko dioco, nolosbans ku adkeeys se un rallazho ka cprad Lani wanyo.

Jacaylku waa mid ka mid ah arnmahs csadifadeed ee fahankoeala iyo darcenkoraduba ay ugu sahlan yibuin, haddana marka laks falgrbejo ugu adag ce aan siyaabaha dhayalka abs loogs gongsadli karin.

Khaladka aan ku dhacay waza uu ahiaa in aan iku arlkeeyay fahanka jacaytha,ka dibna ow igu adkaaday.

Gacaliso, suuradda Albaqara saca loogu magac daray re qisadiisa lagaga sheckaynayaa waa rusaalaha ka dhiman badiba bukshadeenta er haddu ay fahmnaan ay nolosha jacayl sahalada sida yar byaga dhabrayn karo a nogon labayd.

Laba raas oo ka mid ah rcet-Banii Israa'il ayaa isku qpbtay sanada nin la kala dilay. Qoladii laga dilay ayaa qolo o tohuntay, qoladui laga ccdecyayna ganafka ayay ku dhufatay oo way diidday.

Markii ay qir iyo qir noqotay ayay isula yimaaddeen nebi Muuse NKH'c,haddii ay u xaalwarramecn oo garnagii ay sugaycenna waxa lagu soo dejiyay nebi Muuse NKH'e waxyi yar iyo weyn,cirroole io carruur, aqoonyahan iyo agnaan (jaahil), qof kasta oo goobta taagnaa uu fahmi karayay, xataa in lagu ccliyo aan u baahnayn, in dedaal laga bixiyo fahansiintiisana aan sinaba loogu xisaabtamaynin.

Waxa loo sheegay hadaI kooban oo kaalingal ah ou ah: "sac gawracal"

Sac looga (qala). Ma aha wax cid la fahansuyo, waxa la gudboonayd in ay dhaqaaqaan oo mindidaay soo qiataan, saca ugu dhow ce agtooda marayana ay dhuunta ka lisaan, amərkaasna sidaas sahlan ay ku fuliyaan.bale waxa ay jcclaystecn in ay matalada yara adkecyaan xoogaa, ama ay fahan intan ka badan u su yeezhaan, iyagjina waalagu adkeeyay heer ay ku sigtecnba in ay waayaan sac ay qpılaan oo kurnannaankoolii bo'da ahaa ay ka soo qaban wasyaan.

Hal godob ayuun bay sameyen oo ah, amarkaas sahlanaa ce sidas keeneen, ka dibna wax aanay jeclaysan oo aanraalligelin ay kala kulmeen.in aanay filanayn masadlada sidas u fududi in ay qaddiyaddooda sidas dheelaysaa? Waa ku sideel"

Iyaga oo haysta fursad ay sac kasta oo adduunka guudkisa saaran qaarkood!" Ka dib sifooyinkii loo sheegay waxa ay ku soo koobeen lahaayeen, waxana loo sheegay sacaasi in uu ahaado mid aan da'weyneyn oo aan duqoobin, sidoo kalena, uu ahaado mid aan weyl ahayn oo aan dhaylo curdin ah ahayn, uuna ahaado qaalin xooggan oo muggeed u buuxda. Waxa soo

Haddana weydiin kale ayay keeneen oo ah:“bal midabkiisa koobantay fursaddii ay ku helayeen sacaas oo lo'da noo sheeg Muusow jaadka uu yahay?!"Miidaamo dhego ma badankeedii way ka baxday fursaddii xulashada.Bal may intaas leh haddii malag dhawaaqaayo, murti ayaa ahayd. Waa duul ku kaaftoomi lahaayeen!maqiiqan oo kakaanaanta doorbidaya. Dhankii midabkana waxa loo sheegay in uu ahaado hurdi ifaya oo weliba marka la eego indhaha faraxgelinaya oo dadka eegayaa ay la dhacayaan bilicda midabkiisa!

Xataa midabkaas in uu leeyahay uun looguma ekayn ee waxa la daba dhigay shardi ah in uu noqdo mid soo-jiidasho leh, oo haddii laga waayo soo-jiidashadaas shardigaasi wuu burayaa.Marka aynnu wax qiimaynaynno, arrimaha la xidhiidha dareennada qof waliba waxa uu ku eegaa indho ka shidaal qaadanaya caadifadihiisa u kaydsan iyo dhadhansigiisa ama dookhiisa,sida hal masalo la isugu waafaqaana way adkaataa. Sidaas ayaa loogu adkeeyay,oo dhadhansiga shakhsiga ah ayaa lagu darayshardiyadii sacaas,taas oo adkaynayay qof kasta oo eegaba indhihiisa in uu faraxgeliyo!

Maxay kadeed iyo rafaad ka mareen tolow baadhitaanka sacaas?!

Bal qiyaas, qoomiyad dhan oo meel deggani lo'da ay leedahay ee kumannaanka ah iyada oo ka dhex baadhaysa sac midabbo iyo astamo gaar ah leh, wareeggii kasta ee sifo gaar ah lagu baadhayaaba tolow imisa ayuu kuqaadanayaa?!

Intaas kuma aanay ekayn adayggaas ay isku adkaynayeen ee amarkaas yar ee sahlan way falsafadaynayeene, haddana way yimaaddeen iyaga oo markan cabanaya oo dareemay markii ay isku adkeeyeen in Ilaahayna uu ku adkeeyay oo dhaaddan in fulinta arrinkani uu ku adkaan doono, waxana ay keeneen weydiintii u danbaysay ee lo'da reer-Banii Israa'iilba halka sac ka soo reebaysay,halka sac ee halka nin uu haysto ka soo reebaysay, waxana loo sheegay in uu yahay sac aan dhulkana lagu qodin oo aan beer lagu faaqin,waraabna aan loo adeegsan. Yacnii; sac aan korkiisa rar iyo wax-qaadis loo adeegsan ee maamuusan.

Weliba intaas lagagama hadhine waxa loogu daray in aanu sacaasi iin abuureed lahaanin ee uu ceeb-ka-saliim ahaado.

Wax ay baadhaanba waxa ay sac dhammaanba astaamihii leh ka heleen hal nin, ninkiina dhankiisa ayuu kaga adkeeyay oo markii uu dareemay in uu yahay ka keliya ee loo baahan yahay ayuu isaguna buur isa saaray oo uu yidhi:"waxa aan sacaygaas idinkaga gadayaa haraggiisa muggii oo dahab ah!”

Amankaag weynaa!

Ikhtiyaar kalena ma jiro!

Sanka ayay kaga tollaadeen in ay dalabyadii ninka oo iyaguna dhankooda u adkaa aqbalaan, sidaas ayayna sacii ku qaleen,qaddiyaddiina ay ku xalliyeen.

Idil:“oo Deeqow;maxaa sababay masalada sidaas u sahlan ee ah in sac la qalaa in ay gaadho heerkaas lo'dii markaas ay gaadhi karayeenba halka sac uun laga soo helay, kaasna qiimaha intaas le'eg laga siiyo?!"

Deeq;jawaabta keliya ee weydiintaasi ay leedahay Idileywaa in ay doonayeen iyagu in lagu adkeeyo oo ay adaygga ka doorbideen fudaydka iyo samaynta waxa ay sida sahlan ku xallin karayaan! Waa in ay falsafadeeyeen nolosha qaybaha aan falsafadaynta u baahnayn.

Waxa intaas sii dheer in aayadaha ka warramaya qsadan uu Ilaahay ku xusay bogagga ugu horreeya Quraanka sidii in la inoo tibaaxayo

farrin ah in aynaan nolosha isku adkayn, noloshuna ay fududdahay oo dhacdo oo innagu arrinkas aynou u gacan qaadno in aynnu buro waxyeellada meelmarintisa inaga soo gaadhaysa,haddiiaynaan awoodi waayinba in aynnu ka dhabaynno rabitaankaas.

adduunka guudkisa yaalla oo jacaylkuna uu ka mid yahay ay fudud waliba ay inagu adkanayaan in u dhiganta inta aynnu innagu isku adkaynno. ” Deeq;isha ayaad ka ridday. Xataa Ilaahay ayaa Quraanka inoogu tilmaamaya in uu fudayd iyo yasirid inala doonayo ee aanu culays iyo kadeed inala rabin.

Adiga oo doonaya in aad buug akhrido haddii aad ku xidho shardi ah si aan buug u akhriyo waa in aan joogaa meel cidla' ah oo ay neecawi ka dhacayso,buuq iyo sawaxanna aan lahayn oo xataa sanqadh aanan maqlayn,qaxweshiilanina uu i hor yaallo, kursi aan qallafsanayn oo aan fadhiga lagu dhibsanaynna aan salka ku hubsado, ka dibna aan halkaas buuggaas baallaha kaga rifo, tolow kharash iyo qaxar intee le'eg ayay kugu qaadanaysaa in aad intaas uun ka dhabaysaa?! In aad hesho meeshaas, oo aad hesho wakhtigii aad ku tegi lahayd, oo aad hesho kharashkii aad ku gaadhi lahayd iyo kii qaxwuhu intee ayay kugu qaadanaysaa?! Intee ayaad se halkaas ku sii negaan kartaa oo aad sidaas u sii fadhiyi kartaa?! Toddobaadkii se imisa jeer ayaad fursad aad bartaas ku tagto helaysaa?! Inta aad ku sii aaddan tahay iyo inta aad ka soo socoto oo keliya wakhtiga kaaga baxaya imisa bog ayaad ku akhriyi lahayd?!Waxaas oo dhan waxa kaa qaadanaya in aad akhrido qayb ka mid ah buug adiga oo awooda inta aad qaadato oo bartaada hurdada aad la tagto in aad ku dulakhrido,ama goobtaada waxbarashada iyo shaqada aad u qaadato oo inta aad wakhtiga u hesho aad akhrido, amaba inta aad baska saaran tahay aad akhrido.

Sidaas ayay nolosha wax waliba kuugu adkaanayaan haddii aad adigu doorbiddo adaygga iyo isku-adkaynta nolosha!

Bal sidaas oo dhan ayuu Deeq u fahansanaa nolosha'e maxaa ku kellifay in uu sidan igu sameeyo?!Muxuu anigana nolosha iigu adkeeyay, isaguna uu isugu adkeeyay?!

Deeqda Ilaahay lagaa qadi dheh kaasow! Istaaqfarallaah!

Maxaan u habaarayaa?!

Sow kii i baray jacaylka iyo ninku sida uu wax u jeclaado,odhaahihiisiina ficilkoodii oo ka marag kacaya aan noloshiisa ka akhristay.

Sow kii boqoradda iga dhigtay ee aan ii arkayn naag in naf laga dayo uun loola xidiidho, ee xataa aan habeenna gacan damac leh igu soo taagin!

Sow kii iiga sheekeeyay taladii uu Steve Harvey inantiisa siiyay ee ahayd:“gabadha uu ninku xidhiidhka la leeyahay ama waxa ay noqotaa boonbalo uu ku danaysto, ama waxa ay noqotaa gabadh ku habboon in nolol daba dheer lala qaato, suurena ma aha in ay gabadhu labadaasba kulmisataa ee ninka agtiisa mid ayuun bay ka noqonaysaa."Sow kii aan weligay indho damac leh igu eegin,ku-dangaadhna aan ii arag, noloshiisana aan carshiga boqortooyada kaga fadhiyay!

“ Ninka noloshiisa han kasta oo uu yeelanayo iyo damacyadiisuba saddex qodob ayay ku salaysan yihiin: waxa uu yahay, waxa uu sameeyo,iyo inta uu shaqaysto. Waxa uu doonayaa in uu magac iyo maamuus yeesho,kaalinna uu iska soo saaro. Waxa uu doonayaa in uu ku sheegganaado waax nolosha ah oo magacaasna uu ku samaysto,isagana looga danbeeyo. Waxa uu doonayaa in uu soo galo bishii dakhli uu raall ku yahay oo hadba inta uu tabcadaa waxa ay safka hore ka gelaysaa qiimiga uu isu hayo. Ninka marka ay saddexdaasi isugu fadhiistaan ayuun baa noloshiisa lagu tilmaami karaa mid dhabbihii la qummanaa haysa, inta se saddexdaasi ay khalkhalka kaga jiraan, han kasta oo kaleba iyaga ayuu ka soo hormarsanayaa." Sow tii aan nolosha Deeq hadalkaas Steve Harvey sida waafiga ah uga daalacday!Wuu lahaa magac iyo maamuus cid kasta oo taqaanaaba ay ku qadderiso. Wuu hayay shaqadii uu ugu jeclaa oo ahayd in dadka aqoon

ahaan o dhiso co murcalin ayuu shaa Shagpda ugu wern e ulmnu Shagadaas higilka iyo mamnuuska lch ayuu hayay Decq.Dakbliea noo dhaqale ahaan ugu tirsana, Saddexdi rukun ee rinku raganimadtin qaadatay maxay ugu soo marmarsootay tolow?Ilaa hadda qalbigayga sidi ayuu ugu weyn yahay si kasta co caqligaygu uu u karhayaba!

***

Intan oo su'aalood ee ay halkan kaga cataabayso Idil ayuu isaguna dhankiisa ula ciirciirayaa.

Waxa garaadka Deeq isaga soo daba laabanaya hadalkiiSteve Harvey ee ahaa:"gabadha dumarnimada dhabta ah lihi waxa ay dibedda u soo saartaa raganimada dhabta ah ee ninka!" Xaqüiq! Idil iyaga oo aan isguursanba waxa ay Deeq dedaalkiisii ugu dartay in raganimadiisa dhabta ahi ay soo daahirto, waxana ay siisay fursad kasta oo uu ku muujin karayay, isaguna uu ku xaqiiqsan karayay!

Qalbiga ninka waxa ku yaalla qol aanay cid waliba awoodin in ay gasho,ama xataa ay ogaato dhanka uu kaga yaallo, hal gabadh ah oo qudha ayaana furaha qolkaas hesha, haddii ay gashana weligeed kama baxdo xataa haddii ay iswaayaan, laakiin noloshiisu iyada isuma taagto ee way socotaa, wuu guursadaa oo uu dhalaa, dumar kalena nolol aanu jacayl ka madhnayn wuu la wadaagaa. Ninka caalamkiisa guduhu isaga ayuu ku kooban yahay, culayskiisa iyo murugooyinkiisana wuu la aamusan yahay. Hal mar ayuu helaa gabadh uu u wada furmo o0 uu laabta u sii daayo, iyada ayuun buuna culaysyadaas gudaha ka haysta la wadaagaa, waana sababta ay qalbigiisa ugu yeelanayso kaalinta aanay cidina ku lammaanaynayn, haddi uu iyada waayana qolkaas qalbigisa ahi sidaas ayuu ku xidhmaa, furihiisana lagu waayaa.Deeq waxa uu arkaa qolkaas

dareennadiisa oo dhammi ay ku cabbudhsan yihiin ee ay iyadu furi jirtay marka uu la kulmo ee ay

dhibaato kasta oo uu tabanayaba ka dareemi jirtay in furihiisii uu lumay,sidaasna ay weligiiba caadifadahaasi ugu cabbudhsanaanayaan.

Dareenkaas laftiisa ayaaba xanuun kale ah!

In aad dareento in murugooyin badani ay kugu soo socdaan, laakiin aad sii og tahay in aanay jirin cid garabka ku taabanaysa oo ku odhanaysa "waan kula jiraa",cid laabteeda aad ku dhuumanayso oo aad gabbaad ka raadinayso, iyo cid illinta kaa tiraysa oo aad ku.tashato midina,iyada lafteeda ayaa dhibkaas kaaga sii weynaanaysa!

Waxa weli xusuusteeda dhex maashaynaysa uu ku sheekadaas ku samayso. Intas uu u sheekaynayay way xasuusata sidi ay ugs uu taagaba ay indheheedu raacayeen.Marka aynnu godobkaas ku salaynno jacaylka, waa mid ka mid ah cid u hayso ka dareentaa ma aha wax u baahan falsafadayn iyo bogollal su'aalood oo isdaba yaalla!

In aad gof gacaltooyo u qaaddo oo uu agtaada qiimi ku yeeshaa ma aha wax kaaga baahan weydiimo, in aad tobannaan qof la tashato, in aad meel ismadoobayso sidii n' uu Ganacbuur ku dhacay ama lax uu Huluunbe haleelay, in aad naftaada dulmido oo oonta aad ka soomiso,in aad oomiso oo harraad ay la dhuun-qallasho aad ku daawato,iyo in aad saamallayl iyo soo-jeed baddo midna!Waa dareen Si kale oo ka dhow, dareennada qalbiga laga dhaado ee caadifadeed ma jiro qof kuu tilmaami karaya sida ay yihiin wanaagsan, in aad si wanaagsan u dhistidna wvuu u baahan ama ay u shaqeeyaan!Salaadda iyada oo la yidhaahdo yahay adiga oo aan isku adkaynayn. khushuuca oo niyadda soo xaadiriya ayuun baad aragtaa, ee ma arkaysid cid ku odhanaysa sidaas ayaa loo khushuucaa oo tilmaamo xaddidan oo aad u raacdid ku siinaysa,sababtuna waa in khushuucdu ay tahay arrimaha qalbiga iyo dareennadiisa,cidda keliya ee hadba maarayn karta qalbiga ee waxa uu qaadayo iyo waxa uu falayo ku shubaysaana waa adiga,cidda keliya ee kula dalacanaysa ee hadba waxa uu qalbigaagu ku sugan yahay kula eegaysaana waa Ilahay. Waa sir adiga iyo Ilaahay idinka dhexaysa qalbigaaga iyo wixii aad dareen iyo shucuur ku sidataaba.

Sidaas aanay u jirin cid kuu tilmaami karta khushuucda salaaddu,ayaanay u jirin cid kuu tilmaami karta cidda aad jeceshahay iyo sida aad u jeclaanayso midina.Haddi ay dhacdo oo malin uun aad isweydisid tolow qof hebel ma jeceshahay mise ma jeclid? Doorasho ayaad garaadkaaga gelisay,

waxana uu dooranayaa hadba wixii isaga ku weyn ee aad adigu ahmiyadda siisay, in aad jeclaato iyo in aadan jeclaanin.

Qofka aad sida dhabta ah u jeceshahay waa ka wax kasta oo kugu saabsanba aad qaybta la wadaagto, wax kasta oo aad haysatana aad qaybta ka siiso, noloshaadana aad ku hallayso. Ka aad jacaylka ka sugaysana miisaankaas ayaad saari kataa.

Qof kastaaba waxa uu leeyahay caalam dadka ku xeeran uu la wadaago oo ka uu ummadda kula joogo ah, iyo caalam gudihiisa ka dhisan oo hal qof uun uu la wadaago, caalamkaas gudaha ee sirihiisa,waayihiisa,doqonniimooyinkisa, goldaloolooyinkiisa, iyo culaysyadiisaba wata ee baahida ugu xeesha dheer ee qof walba loogu tegayo qofka aad isu furtaan ee aad la wadaagto ayaa ah qofkaagii, isaga ayaadna nolosha qadhaadhkeeda iyo macaankeedaba si waafi ah ula qaadanaysaa.

Ha weydiinin cidna sidee ayaa qof loo jeclaadaa? Ama sidee ayaa jacayl loo dareemaa? Sida aadan u weydiinayn sidee ayaa loo khushuucaa? Ama sidee ayaa khushuuc loo dareemaa? Giddigood waa dareen qalbigaaga ka oogan, maareeyaha qalbigaaguna waa adiga,cidda qudha ee su'aalahaas kaaga jawaabaysaana waa isla adiga uun!

Jacaylku waxaasbeen'abuur dusha laga saarayo ee cadaawaha iyo nacabka lagu sheegayo ee gabboodfalaha daallinka ah iyo maska aadunka ah ee maanka dafaya lagaga dhigayo ma aanu mutaysan!

Jacaylku waxa uu u baahan yahay waa fahan aan falsafadaysnayn! Waa garasho garawshiinyo wadata!

Deeq:

Intan haddii aynnu Idiley isla fahannay, dadka badigoodu dabinkaas ah falsafadaynta nolosha iyo jacaylka ayay ku dhacaan, ama qofkaasi dhacdo soo martay ayuu jacaylka iyo waxyaabaha kafarcama feker gaar ah uga qaataa, amaba dhacdo uu goobjoog u ahaa. Qof kastaaba jacaylka iyo arrimaha ka farcama ee guur,kalsooni,xidhiidh,baahiyaha ninka,kuwa gabadha,kala-duwanaanshohooda,sida uu midiba ka kale ula dhaqmayo,iwm,falsafad isaga u gaar ah ayuu ka sitaa.

Qaabka aad ku noqon karto qofka aaddoonayso qofkii ku habboonaa,isagana aad kaga dhigi karto qofkii kugu habboona qalbiyadiinnuna ay si aan labalabayn lahayn isugu dooni lahaayeen,caqliyadinnuna ay si aan daba-ka-werwer lahayn isugu qanci lahayeen, waa in aad masalo kasta markeeda ka dooddaan,dood aqoomaysan oo dhab'abbaar (objective) aad xaqiiqada ku beegsanaysaan ah, ka dibna aad masalo kasta isku si isula fahantaan,wixii kala-duwanaanshiiyo ah ee la aqbali karana aad isugu dulqaadataan. Intaas ka dib ayuu jacayl dhab ahi imanayaa. Ka bacdi marka aynnu isla fahansan nahay waxa ay yihiin kalsooni, kalgacayl guur, ubad, jacayl, hinaase, furriin, iwm, ee aynnu isku falsafad ka aaminsan nahay, ama haddii aynnu ku kala duwanaanno uu midkeenba garanayo qofkiisa kale arrinkaas waxa uu ka aaminsan yahay ee uu ku tixgelinayo,markaas ayay dhalanayaan waayaha jacaylka dhabta ahi.Laakiin haddii arrimahaas jacaylku tiirarka uu ku qotomo ah uu midkeenba fahan iyo falsafad gaar ah ka haysto, waxa aynnu noqonaynnaa laba dareewal oo gaadhi laba shidh oo kala jeeda leh uu midiba dhankiisa u sheelaraynayo,goorta gaadhigaasi uu geddoomayo,kala go'ayo, ama ugu yaraan labada shidh midi uu shaqada gabayo ee ka kale uuafduubanayaana ma dheeraanayso.

Idil:“laakiin Deeqow innagu markii aynn isbarannay sidan ma aynaan samaynine!"

-"Markaas caqli intaas inoo fahma ma aynaan lahayn,laakiin iminkaba habeen inagama aanu tegin. Arrimo badan oo aynnu marar badan isku qabannay mid kasta hadda dib waynnu u falanqayn karnaa,dawadisa kamadanbaysta ah iyo tallaalkiisa ka-hortagga ahna waynnu heli karnaa.”

Aabbihii cune af macaanaayee!

Waxa aad mooddaa eray kasta oo uu leeyahay in uu qalbigayga ugu degayo sidii balanbaalis bilic u yeelaysa degaanka ay ku degto.

Xasuus kasta oo wanaagsan oo aan ka haystay tan uu ku kacay ayaa dhantaal iyo dhalliil ku noqotay.

Wax walba falkan uu ku kacay wuu qarribay!

Waan u xiisay hadalkiisii iyo araggiisiiba, laakiin caqligaygu ma oggola in aan naftayda u oggolaado xataa fursad aannu taleefan iskaga maqli karno!

Fiicnaan lahaydee haddii aan ardaydiisa ka mid ahaan lahaa! Hadda luuqad-jidheeddiisii indhaha wiilashooda maamulaysay ee ay hadba dhan ula dekaamayeen iyo erayadiisii miidda ahaa ee kaftanka korkaxaadiska ah xanbaarsanaa ee uu ardaydiisa wax ugu sharraxayo ayaan iska dhegaysan lahaa. Inta aan ku dhaygago ayaan dhegahana u raaricin lahaa, markaasuu codkiisu igu dhibci lahaa.

Laakiin maxay kuugu taallaa, waanigaa cirka iyo dhulka dhexdooda maraya, juqraafiga dhulkana meel aan saacaddan kaga beeganahay aanan garanayn,halka aan cago dhiganayana waxa igaga horreeya aanan xog ka haynine.

Imisa jeer ayaannu isku qabsannay ciyaaraha uu daawado iyo kubbadda uu ciyaaro?!

Waxa aan kula ballamayay kulan, markaasuu kooxdiisa oo ciyaaraysay iga dooranayay. Waxa aan kula ballamayay wicitaan,markaasuu kubbad u ciyaar tegayay.

Waan ugu dulqaadanayay deelqaafyadaas uu ku kacayay,haddana aad ayaan uga xanaaqayay.

Show farqi ayaa u dhexeeya xanaaqa iyo cadhada.Xanaaqu waa in aad wax dhibsato adiga oo raalligelin yar iyo in lagu fahmo uun u baahan. Laakiin cadhadu waa in aad soo saarto go'aamo qadhaadh oo xaalmarin weyni uun ay baajinayso.

Marka aan kaga xanaaqo dayacaas uu sameeyay, haddana qayb iga mid aha ayaa ii sheegaysay in wixii uu qayrkaa kula qabouu qosolkaa ku dhan yahay, Deeqna uu waayahaas wiil dhallin ah u yahay. Sida aan

dumar ahaantayada u leenahay waxyaabo aannuxiisaynno00 aanay nala fahmayn, ayay nimankuna u leeyihiin oo aanaan la fahmayn.Marka uu i soo waco ee aan mar iyo lababa isu macaaneeyo ayua eraygiidii caanka ahaa ee "gacaliso" xanaaq walba igaga masixi jiray.Ma garanayo sababta ay nimanku isboortiga sidan oo dhan ugu jecel yihiin!

Tolow ma maykaabkooda ayaa?!Mise waa qaab ay u xarragoodaan oo ciyaar kastaaba waxa ay uga dhigan tahay sed ay qarxinayaan?!

Mooji!Waxa aad mooddaa marka uu kubbaddaas dhex galayo in aanan noloshiisaba ku jirin. Keligay ma aha ee noloshiisa ku xeeran o0 dhan ayaa si hakad u gasha. Haddana marka uu ka soo dhex baxo waxa aad mooddaa in cudurdaar kastaa uu u sii diyaarsanaa!

Si kasta oo uu aqoon u lahaa, garasho iyo ogaal buuranna uu ugu suntanaa,haddana dhacdhacyadaas insaan ayuu u ahaa, aniguna waan ka xanaaqi jiray, laakiin markan waxa uu i gaadhsiiyay heer xataa cadhadii xaalmarinta lagu xallin karayay ka taf dheer, kadeed aan anigi oo dhammi isku waayay ayuu gondaha ii geliyay, umana malaynayo cudurkani in uu dabiib leeyahay!

Maxaan ugu malaynayaaba sownigan ka soo googoostay isagii iyo wax kasta oo la xidhiidhayayba!

Ma jacaylka ayay dhibtu ku lammaan tahay?! Mise maadaama aynnu jacaylka mar walba wanaag uun ka filanno ayay dhib kasta oo dhankiisa ka timaaddaa buuro inoola le'eketaa?! Mise innaga ayaa marka horeba jacaylka dhibka dhinac wadna oo mar kasta oojacaylkeennu uu kobco dhibtuna way la koraysaa?!

Mooji!

Alla Ilaahayow...!

Waxa uu ogaa in ay mar tagto miyi, xilliyada fasaxyada, marna Hargeysa, inta kale se ay gurigooda uun joogto. Wuu hubaa in aanay xaafaddooda joogin,magaaladana aanay la joogin,meel uu ku sheegana garan maayo. Waxa uu u tuhmayaa in ay Hargeysa aadday. Xaafadda adeerkeed oo reer-Hargeysa ah ayay soo joogi jirtay intaas oo wuu ka war hayay, xalka qudha ee hor yaallaana waa in uu halkaas ka raadiyaa.

Maba xuma'e,halkaas ha ka raadiyo'e,laakiin sidee?!

Ma reerka ayuu irridda ku garaacayaa oo “Idil ma joogtaa?” Uu ku odhanayaa?! Ha ka yaabin!

Xal lama waayayo,ee horta ha iska xaadiriyo Hargeysa.

Go'aankaas ayuu qaatay, laakiin ma aha nin inta uu go'aan qaato iska dhaqaaqaya,ee waa nin masuuliyado badan.

Waa bare dugsi sare, maaddada Taariikhda ayuu dhigaa. Se inta uu ardaydiisa la wadaago casharradooda manhajka loogu soo gudbiyay waxa ka badan inta uu nolosha kale u diyaariyo. Wuu ka dheregsan yahay in manhajkan ay soo malmalluuqeen dar aan danta ubadkan iyo ta xigaalkood midna ka talinayni, sidii isaga wakhtiga loogaga soo lumiyayna ma doonayo in maskaxdooda adduunka indhaha u soo kala qaadaysa uu kaga shiiqiyo maalaayacnigaas la soo dhoobdhoobay.

Falsafadda nolosha waxa uu u daba fadhiistaa Alija Izetbegovic (Cali Cisat Begofij), waxa uu isku tiriyaa dugsiga falsafadeed ee Begovicism,manhajka waxbarista ardayda iyo guud ahaanba tacliintana waxa uu sees uga dhigtay hadalkii Cali ee ahaa: “ waxa suure ah in waxbarashadu ay noqoto tu aadamanimo-darro xanbaarsan haddii ay noqoto mid dhan ka raran oo ay jiheeyaan oo jidkana ay u jeexaan koox fekrado gaar ah laqimaya oo aadamanimada aan si uun ua jaanqaadayni. Waxa ay noqonaysaa tacliintu mid aadamanimada ku liddi ah marka ay noqoto tu aan qofka barayn in uu noqdo qof si madax bannaan u fekera, ee ka cuudisa in uu u fekero qaab isaga u gaar ah. Waxa ay noqonaysaa aqoontu aadamanimo-darro marka ay qofka siinayso jawaabo sii diyaarsanaa, iyomarka ay dadka u

diyaarinayso in ay noqdaan shaqaale kala duduwan oo qaabab kala duwan u hawlgala uun,

aragtidooduna aanay intaas dhaafin ee aanay kuboorrinin aoadooda fogeyan on daymadoodu ay durugsanaato, iodherpa oo ay xunbada degaankooda iyo dabcigiisa kaga xoroobayaan.danrooda tahay wa adamanimo-darro. In aad iyaga u fekerto on ipo arrimahan looga fadhiyana ad adigu ka furato oo ad qabara aanaynayaa waxa ay inaga dhigaysaa kuwo meel ku dheggan oo joogteeya hadba waxa ay ku fooggan yihiin."Sidas awgeed ayuu si walba isugu dayaa in uu atdayda garaadkooda loo qaabeeyay ay shaqale uun

nogdaan,fekerkooda naqdineed iso firadooda aadamanimana aan dugsiga lagaga xayuubin, ruuxda fannaannimo ee ku jirtana aan baallaha laga tifin oo aanay jiritaankooda dhabta ah ula falgeli waayin.Agoontu iyada oo magacaas maamuusan ay wada xanbaarsan tahay haddana way kala tahay. Aqoonta dugsiyada ardayda lagu baraa waxa uu aaminsanaa in ay tahay agoon aan dantooda iyo ta dalkooda midna ka talinayn ee labadaba lagaga mashquulinayo. Waxa uu aaminsanaa aqoonta midina in ay adiga ku anfacayso oo dantaada aad ku fushanayso,midina cidaha danaha kaa leh ay u fududaynayso in ay si sahlan oo aadan gocanayn kaaga labalistaan, aqoonta ardaydeenna la baraana waa tan danbe.

Sababta dalweynaha Soomaaliyeed looga dan leeyahay manhajyada waxbarasho ee ka jiraa waa in la soo saaro qof dhallin ah oo Muslin badhaxtiran ah, Soomaali saafi ahna ah, laakiin markii uu u fiirsaday manhajyada ardaydaas lagu qulaaminayo waxa uu arkay in waxa koowaad ee ay dilayaanba uu yahay Muslinnimada iyo Soomaalinimada!Manhajka noocaas ahi waxa uu inaga soo saaray ummad wada og in maskaxda laga gumeysto,laakiin qofna aanu u tafaxaydanayn sidii uu gumeysigaas isaga kicin lahaa.

Waxa uu dareensanaa in iskuulku uu yahay xabsi magac qurxoon leh!

Xabsi la gelinayo garaadka ilmaha yar ee wax walba in uu barto u diyaarsan!Haddii ilmaha uu aabbihii kabaha tolo ama uu tumaal yahay, oouu hal sano aabbihii la joogo isaga oo daadaawanaya oo gacanyare u ah,sannadka labaad isaga ayaa ama kabaha tolaya ama biraha tumaya,waayo; waxa khibradda tooska looga qaato ee u-goobjoogga lagu bartaa inta ay doonaan ayay ka qaayo badan yihiin wax lagaaga sheekeeyay uun, weligaana aadan iyaga oo la samaynayo arkayn.

Ardayga dhismayaasha qaabka loo dhiso soo baranaya ee 12 sano oo iskuul ah ka dib afar sano oo jaamacad ah u qaadanayaa, hal bil ah haddii uu kuuli galo, bisha xigtaba wastaadnimada wuu tijaabinayaa,muddo aan shan bilood dhammaynna si kastaba wax wuu u dhisi karayaa,marka foormaannimo uu gaadhana in yar oo xisaabaha u gaarka ah dhismayaasha ah ayuun buu u baahan yahay in uu dhawr yar oo bilood ku barto. Hal sano wax aan dhammayni wakhti ay kaga bixi lahayd ayuu 16 sano oo subax walba uu sii jarmaadsan yahay u marayaa,marka uu soo baxana la-qabsiga shaqadiisaas ayaa dhib ku noqonaysa maadaama sheeko mooyaane shaahid in uu u arkaa ay ku yarayd.

Sidaa awgeed;waxa uu Deeq aaminsan yahay in uu dugsigu yahay xabsi magac qurxoon loo sameeyay, haddii xabsiyada dadka ay maxkamaduhu u diraan wax ugu qaalisan qofka ee xorriyaddiisa ah lagaga qaadana, xabsigan dugsiga la yidhaahdo lagaga qaado ilmahaas wixii ugu mudnaa noloshiisa oo ah in garaadkiisa firfircoon ee wax walba qaban karaya halkaas xogo korkaxaadis ah oo aan noloshiisa wax weyn ku biirinayn lagaga buuxiyo, hal'abuurkiisana la dilo oo loo tababaro waxa loo yeedhiyo oo qudha in uu qaybo oo uu ka soo baxo,sidaasna awooddii uu wax ku halabuuri lahaa ay ku allaysato,fannaanka gudihiisa ku noolna lagaga takhaluso.

Ugu danbaynta waxa uudugsigaasi soo saarayaa shaqaale u carbisan shaqada loo igmanayo, laakiin hal'abuur, hoobal, abwaan, curiye, iyo qof dhankiisa ruuxiga ah kaga badan dhankiisa maaddiga ah way adag tahay in uu soo saaraa.

Waxaas oo kallahaad ah, kharash ku baxaya ardaygaas ah, caajis iyo daal uu fadhiga galaaska ku dareemo ah, dheemaalka gadiidka yoomayoomaha ah ee cadceeddu ay dhalada shiilayso uu soconayo ah,

canaan iyo cashar lagu khasbayo in uu qaybo ah..dedaalkaintaas le'eg ee imtisxaanku marka uu soo dhowadana habeen-soo-jedku us gelinka danbe haddii aad wax ka weydliso wax badan in aanu k xasuusan ayaa suure ah!Waxa uu daremay markaa Deeq in dugsigani aanu dugsi ahaantisg waxbarashada taalla iyo nidaamka loo dhigayaa ayyihiin mareg arday kastaa qoolasheeda qool ka mid ah uu madaxa kula jito, ka dibna qoolkaas uu ku weynaanayo oo uu ku naaxayo, marka ay geesuhu u soo baxaan ee qoolkii uu qoortiisa ku giijismana aanu iska saari karin, inta noloshiisa ka dhimanna qoolkaas uu ku jirayo, qaabka qudha ee uu uga bixi karaana ay tahay in uu gooyo... cilmi iyo aqoon in uu ku gooyo,deraaseyn iyo baadhitaan in uu ku gooyo, in aanu qoolkaas intii uu ku naaxayay wixii lagu shubayay uun isku hallaynin.Waxa ugu weyn ee uu ka dhaxlayo nidaamka waxbarasho ardaygaasi waa tartan hawo ah, tartan bug ah, tartan aanu garanayn sabab uu ugu jiro,tartan ah hebel ka sarree, ama galaaska ugu sarree, ama tartan uu wakhtiga la beretamayo oo “ dhawrkaa sano iska dhammee ” ah,laakiin intaas nuxur ka danbeeyaa aanu jirin.Sidoo kale; mid ka mid ah isdiiddooyinka uu ardayga Soomaaliga ahi la nool yahay, ha la badheedho oo su'aal ha ka keeno ama ha ismoogganaysiiyo'e ayaa ah, in uu dareemayo in diinta iyo noloshu aanay shaqo isku lahayn, marka uu arko diin shiikheeduna uu masaajidka uun ka xadiisayo, goobeheeda lagu bartana markasyo iyo maxaddo la yidhaahdo oo ay gaar yihiin, noloshii kale oo dhan aqoontii la xidhiidhaysayna rugaha laga maamulo la yidhaahdo Wasaaradda Tarbiyadda iyo Tacliinta Sare oo ay dawladdu toos u maamusho,halka lagu bartaana aydugsiyada tahay, waxa ardaygaas ku dhalanaysa caqliyad ah haddii aad aakhiro iyo janno doonaysana maxadka gal,haddi aad adduunka in aad u tabcato iyo horumar doonaysana dugsiga gall Waxa ardaygaascaqabadda ugu weyn ee uu waajahayaa ay tahay in cilmigii loo kala qaybiyay laba nooc oo la kala yidhaahdo diini iyo maaddi, laba qaybood oo aanu Islaamka dhexdiisa cilmigu

u kala soocnayn, ka dibna la yidhi midba meel ayaa loogu hagaagaa.

Islaamku waxa uu waajibiyay in qof kasta oo Muslin ahiba uu cilmiga barto,cilmiguna wuu kala fadli badan yahay, wuuna kala mudan yahay,laakiin mid diini la yidhaahdo iyo mid maaddi la yidhaahdo ma kala laha. Quraanku wuu ka mudan yahay xadiiska, xadiiskuna wuu ka mudan yahay siirada nebiga, oo wuu ka mudan yahay Bayoolojiga,Bayoolojiguna wuu ka mudan yahay Injineerinka maadaama isaga naf bini aadmi lagu badbaadinayo. Sidaas ayuun buu u kala fadli badan yahay cilmigu ee cilmi kala qeydan Islaamku ma aanu samaynin.

Waallida waxa ka mid ah in aad duul wada waalan keligaa ka miyir qabto'e, waxaas uu aaminsanaa waxna uu ka war hayay waxa ay u horseedeen in uu beddelo gebi ahaanba qaabkii ay ardaydu uga baratay macallimiintooda. Waxa uu isku deyay in uu noqdo shamaca keliya ee dugsigaas ka baxaya ee la xidhiidhsiiya dhankoodii ruuxiga ahaa,hal'abuurkoodu in aanu dhimanna ka hortaga, awooddooda isku-fillaanshaha ah ee iskood ay, aqoon ugu raadsan karaanna uu kobciyo.

Waa macallinka ay ardaydu ugu jecel yihiin maadaama uu siiyo fursad ay wax ku soo baadhaan, ku soo deraaseeyaan, kuna soo bandhigaan. Waxa uu siiyaa fursad aanay barayaasha kale ka helin oo ah in casharkaba inta uu arday soo diyaariyo uu dhigo, isaguna uu wixii naashnaashid ah u sii raaciyo, arday kasta oo fursaddaas uu siiyayna dhibcaha imtixaanka qaarkood ayuu siiyaa si ay dhiirrigelin ugu noqoto,ardayguna isku-kalsoonaan iyo dhiirrasho ayuu ka qaadaa, in uu iskii wax u baadhi karana wuu dareemaa.

Intaas markii uu ardayda ka dhisay waxa uu bilaabay in uu ka dhex sameeyo mawduucyo doodo ah. In waxyaabaha dhallintu ay hadda la nool yihiin ama sugaya mustaqbalka oo jacaylka iyo xidhiidhka laboodka iyo dheddigoodka ka dhexaynayaa uu kow ka yahay ay ka doodaan oo mid waliba falsafadda uu ka haysto uu ku soo bandhigo ayuu fursad u siiyay, halkaas oo marka ay dooddu kululaato ee carruurnimo badani ay dhex gasho, xeerarka dooddana in badan lagu tunto uu marba dhexdhexaad ahaan u soo gelayay oo uu xaalka dib u soo dabbaalayay.

Taasi waxa ay u horseedday in iskuulka oo dhan laga wada jeclaado,xataa ardayda aanu xiisadaha u galini ay hadalhayntiisa badan darteed

ku jeclaadaan, macallimüintana magaca ayuun buu kala sinnaa, laakiin miisaankiisu ka madaxweynaha wuu kala weynaa ardaydaas.Way buuxaan dadkii wanaagsanaa iyo wanaaggoodiiba, ee bulshada ayaa xumaan-tirinta ku xeel dheer, qof walibana waxa uu u eegmo badan yahay wuu arki og yahay!Marka aad habdhaqankaas Deeq u fiirsato ayaad fahmaysaa fursadda xiddig waliba uu kaahiisa rasmiga ah ku muujin karaa in ay tahay in uu xaalad mugdi ah ku soo aado, waayaha adag ee ay dadku ka cawdaanna waa fursadda halyeeyadu ay ku soo ifbaxaan.

In kasta oo qalbigiisu uu tiiraanyaysan yahay, socodkiisu uu tabcaan ticaya yahay,tamartiisu ay wiiqan tahay, tahlid (karaan) weynna aanuu hayn in uu waxbaba qabto maadaama garabkii ugu muhimsanaa noloshiisa aanu war iyo wacaal toona ka hayn,haddana taasi marnaba kama aanay horjoogsan masuuliyadihiisii.

Mabda'a ugu weyn ee noloshiisa uu ka duulaa waa caddaalad,caddaaladduna waa in cid waliba wixii ay xaqa u lahayd la siiyo.Naftiisa xaqeeda wuu siiyaa. Xaqa ay u leedahay in ay tiiraanyooto,murugooto,catawdo,tawaawacdo,oydo,lababogala yso,oo jiif iyo joogba ay xamili weydo kama duudsiyo ee fursaddeeda wuu siiyaa, habeen oo dhanna naftiisu shaqadeedaas way haysataa. Marka waagu uu dillaacana masuuliyadaha kale ee nolosha ka saaran ayuu xaqooda siiyaa.

Alla gocashoy gurigaa ba'!

Ma masiibadan ayay waayuhu iila soo giblanaayeen?!

Haddii aan ka sii gaashaaman lahaa ma ciil ayaan qabi lahaa?!

Haddii aan maalin uun ku fekeri lahaa in sidaasina ay dhici karto ma aniga oo isdhigtay ayuu danabkan i kala dhantaalay igu habsan lahaa?!

Waanigaa kubka iyo bawdadaba ka jabay ee kacaakufka ka bixi la'!

Marka aan murugoodo isaga oo qudha ayaan garabkiisa ku tiirsan jiray oo inta aan waxa i gubaýa u taanataaneeyo aan garabkiisa ku ooyi jiray,iminkana waanigaa crka iyo dhulka dhex maraya ee dhan aan u jeedaba garan la'! Waan jeclaa!

Wallaahay waan jeclaa!

Qalbigayguna si buuxda ayuu u doonayay, caqligayguna si buuxda ayuu ugu qanacsanaa!

Waan isku halleeyay oo dhankiisa kalsooni buuxda ayaan ka qabay!

Alla maalintii aan ku bartay barako ma aanay lahayn Deeqow! Tolow imisa xabbo ayuu gubay!

Haddii aan intaas uun ka soo dabiibi lahaa intiiaanan ka 800googoosan malaha wax dhan ayay ahaan lahayd!Oo maxaa iga galay ma isaga ayaa caano ii lisay?!Isaguba sidi an ugu lisay iguma anu hanbayn ee maxaa iga glay gubashadiisa?!

Laakin way i dhibaysan aniga oo aan akayn in aan ogahay isaga co murugo meel la fadhiya in uu baakidho gubayo!Maxay nimanku culaysyada nolosha balwadaha May sidayada qof ay ku kalsoon yihiin ugasheekeeyaan ha nefisaane?!Laakiin waa niman, waa noocad naga duwan, ugaga dhuuntan horta?! waayohooda u gaarka ahna way leeyihiin.

Markaas uu murugoodo am xaalku uu ku adkaado ayuu Baakidhka dhiniciisa ayaa iyada oo Soomaali ah loogu meel cida ah sigaar la fadhiisanayaa, haddana ma qoray:"tubaakadu aad ayay u waxyeellaysaa caafimaadka!" qabatimayo.Imisa jeer ayaannu dabeecaddiisaas darteed Haddana way cabbayaan!isugu dhacnay?!

Horta nimanka maxaa ka si ah?!

Laakiin annaguba sownaga maykaabka wejiga naga dilaya marsanna,kabaha sookalka (cidhibta) dheer ee muruqyada lugaha na daaliyana ku xarragoonna,wakhtigayaga ugu badanna ku bixinna u-firfiirsiga dadka iyo kutirikuteenta la isla dhex marayo?! Sownaga qalliinka bilaastiga ah samaynna annaga oo keliya qurux uun raadinaynna?!

Qolo waliba waayeheeda ayay leedahay.

Malaha Deeq sidan oo dhan uguma aanan murugoodeen haddii aan ogahay in aanu sigaarkaas weheshanayn marka uu murugoodo?!

Horta maxaan ugu werwerayaa ninkaas dilaydareenkaygii ugu qotada dheeraa ee laabxaadhnaanta ahaa?!

Laakiin maxay sigaarka heshiiska ula yihiin?!

Tolow ma in nooca oofinta ah ee ay doonayaan ay ka helaan sigaarka in ka badan inta ay dumarka ka helaan ayaa, waa kuwa ku tiraaba: "oofinta ugu mudani waa ta ka dhexaysa sigaarka iyo

sigaaryacabka,oo sigaarkuna dartii ayuu u gubanayaa, sigaaryacabkuna dartii ayuu u dhimanayaa?!"

Tolow ma waxa ay doonayaan in aannu dartood u gubannosi ay dartaya ugu dhintaan?!

Mooji!

Mise tolow waa in haddii ay bartaan aanay deyn karin,waa kii Mark Twain-ba lahaa: “waxa ugu fududi waa in sigaarka la iska daayo oo boqollaal jeer ayaan iska daayay'e?!"

Tolow ma saaxiibka ay ugu kalsoonida badan yihiin oo ay dhibkooda dareen aamus-hadal ah kcula wadaagaan ayaa?!Illaa hadda ma aanan fahmin!

Marka ay murugaysan yihiin sigaarku macne kale ayuu la leeyahay.Doodo falsafadeed in ay kula jiraan ayaad dareemaysaa.

Ilaahayow Deeq ka afqabo inkaartaas!

Horta maxaa iga galay ninkan aan isu dagaalayo dartii? Qaybtay ayaa u werweraysa,qaybtayna way ka tashanaysaa!

Waa qalbi xiisoonaya iyo caqli xanaaqsan oo heshiin kari la'!

Waxa ay ka fekeraysaa sida marka ay xaaladuhu ku adkaadaan ee wax uu ku xalliyo uu waayo uu dhoollacaddaynta isugu dhaafin jiray!

Waa mid ka mid ah habdhaqannada ragga ee aanay dumarku fahmin,ragga laftoofuna aanay fahanka buuran ka haysan sababta ay u sameeyaan,laakiin haddana marka ay quusta gaadhaan ay sameeyaan!

Ninka waxa ku abuuran ficiltan iyo loollan uu nolosha kula jiro,mar walba in uu ka adkaado oo aanu u liicinna wuu ku dedaalaa. Waa sababta aanu culaysyada nolosha sida gabadha ugu dhibsan. Laakiin marka uu dareemo muquunin,qahri, uu dareemo in talo ay ka baahday,uu arko in duruufuhu ay ka adkaadeen, uu ka bogto in haba yaraato'e wax uu qabtaa aanay jirin, keliya wuu dhoollacaddeeyaa ama uu qoslaa!

Ninku dareenka ugu qadhaadh ee uu dhadhamiyaa waa muquunsanaanta, in uu arko xeelad iyo awood midna waxa dhacaya in aanu ku lahayn. Waa marka uu xal kastaba ka quusto, in uu dushaas dhacdadaas ka arko mooyaane wax uu qabtana uu garan waayo.Marka la leeyahay rag ciil cadaab ka dooray, ninku waxa ciila si kasta oo uuu maarayn karaba wuu u maraa oo waata

la yidhaahdaba inan rag wax aan naftiisa ahaynba maaree, xataa haddii uu ku cadaab mudanayo

xalkas wuu ku dhaqaaqa, laakin marka uu kaasna waayo keliya wuy dareemayn aqbalaya laakiin xanftiisa isdhaafinaya.Illa hadda waa halxidhaalayaasha Cilminafsigu aanu weli sidamuquunsanaan waafiga ah uga jawaabin sababta ninku marka uu dareemo uu u qoslo!

Qosolkaasi waa ilmada ugu qulqulka badan ee ninka!Waa qaylada ugu dheer ee uu ku cataabo!

Waa ganeecada ugu weyn ee uu ka qaato masaladaas wax intaas ka hadhay oo uu ku khasaarayaa in aanay jirin!Waa burburka nafsiga ah ee uu gudaha ka dumay oo uu dahaadh adag nolosha dibedda uga samaynayo si aanu isu kabaraacin!

Waa marka uu ninku ugu dugaagsan yahay ee wax kastaaba ay ku riixayaan wax kastaba in uu u burburiyo sida uu gudaha uga burburay,waana marka uu isu arko looma-ooyaanka ee wax daba-ka-werwer ahi aanay ku hadhin,wax uu dhawranayaana aanay u hadhin!Waa hadalka xeesha dheer ee uu Dostoevsky isaga ooqodobkan cabbiraya uu odhanayo: "xaggee ayaynnu joognaa hadda?! Gunti miyaa?! HHaddaa ma aanu hadhin wax aynnu khasaarnaa!"WVaxa uu ku qancayaa wixii uu ka baqayay in ay dhaceen, welina uu ka nool yahay, karaar cusub iyo horusocod kale oo eber uu ka bilaabana uu ku samaynayo,karaarkaasna waxa ku lammaan dugaagnimo iyo awood-isbidis uu ka werwer qabo muquunsanaantan iyo burburkan oo kale in uu gondaha la galo, cid kasta oo ka carqaladaysana sidii awr qooqan oo cargaagtamaya uu baaddilka ku qaato! Jababka noocaas ah ee ninka heerkaas gaadhsiiyaa waa kuwa sheekooyinkiisa danbe iidaanka u noqda ee la yidhaahdo rag bi'ii ka sheekee dumarna badhaadhohood.

Waa sababta uu nebigu Ilaahay uga magangelayay in aanu rag muquuniya ku sababin!

Ka warran dhibaatada uu nebigii ka sii ducaystay?!

Idil waxa ay ka werweraysaa marka uu iyadii xog iyo xaalba ka waayo, ficilkiisaas xunna marka uu ogaado uu goomamadiisa dhex muquurto, in uu sigarkaas uu gubayo iyo qosolkaas muquunsanaantu ay u sababayso ka dhexaynayo.

Way og tahay in labadaasba ay hubaal tahay in ay ismudanayaan Deeq, waxana ay kala garan la'dahay ninkaas in ay u murugoonayso isaga iyo in ay ka murugoonayso waxa uu u geystayl

Waxaas oo cataw iyo calaacal haween ah ayaa laabta Idil Cabdillaahi ka hugmaya. Waxa ay falanqayn iyo falamaguris ku samaynaysaa sida ay waxani ku dhaceen, iyada oo si walba in ay cudurdaar ugu raadiso isku deyaysa. Dhacdadan lafteedu cudurdaar ma laha oo dhacday, ee waxa ay dhallil u raadinaysaa noloshoodii ay ku bahoobeen ee ka dhexaysay.*Ma jacaylka ayuu jilayay oo aan qalbigiisa u dbaadbacsanayn?!*

Ma khayaali ayuu kula metelayay?!

Ma waanu aaminsanayn jacaylkaba?!

May.../May.../May.../Ma waanu ku jeclayn ee wun ku maaweelinayay?!

Xaasba...!

Ha ka yaabin...!

Ninku waa Deeg!

Lafihiisa oo cadcad ayay garanaysaa.Xataa waxa uu jeclaysanayo iyo waxa uu diidayo indhihiisa ayay ka akhrisan jirtay.

Suuragal ma aha waxaasiba!

Dareenka aamin-ahaanshaha iyo dareenka baqaha ayaa laabteeda ku hirdamaya.

Ishii amniga dareensiinaysay waa tan baqaha ku ridday.

Intii aanay isbaran ka hor sas ayay muddo nimanka ka qabtay. Intii dugsiga sare ay ku jirtay waxa xidhiidhkeeda isku deyay dhawr wiil,laakiin waxa awooday in ay muddo haasaawaan Bashiir-Baaxeer.

Waxa uu ahaa wiil hiddaha (culture) Galbeedka aad ugu janjeedha,ilbaxnimadoodana ka dhinbiil qaata. Walow aanu aqoon badan iyo waaya'aragnimo midna u lahayn falsafadaha iyo saykoolojiyadaha Galbeedka, haddana intii uu ka gaadhayay haradooda ayuu dacal ka dhurtay. Naanaystan Baaxeer isaga ayaaba la baxay, waana Ilbaxnimo.

Lafteedu markaas ma aanay lahayn caqliyaddan xog'ogaalka ah ee sidan nolosha u fahantay, waxana ay ku jirtay marxaladda wax kasta oo jinsiga kale ka yimaaddaa ay qofka xiisegeliyaan.Si

kasta oo ay uga heshayba laabteeda wuu u dhaadhici waayay,isaguna ma aanu moogganayn ee wuu isku cidhiidhyayay qalbigeeda,

u1 dhex qulqulayaa in uu dibedda u soo tuuro ayaa abaal u ahayd.Oo maxaanay abaal ugu ahayn, qof doonaya qof kale dookhisa in derbigaas uu jabsaday derbiyada ka gadaaleeyaa

ma caabbiyayan?Gashaantinimada ay dheddigaanshaha la hanaqaadday ayaa u sababayay in ay haasaawe iyo kaftan aan badnayn la wadaagto Baaxeer marka uu wicitaan nafta kaga soo jaro, laakiin aakhirkii way iska soo taagtay.

Oo ma dheddig ayaa wax aanay doonayn lagu khasbaa?!.Xeerarka raganimada ee cid ku heshiisay aanay jirin haddana la isku raacsan yahay ayaa ninka u sababa in uu wax badan xeeriyo, qadafyo badanna uu aqbalo, rabitaankiisa shakhsiga ahna ay wax waliba kala mudnaadaan,laakiin gabadhu kadeedkaas waxa ay kaga badbaadday in ay dareennadeeda daacad u tahay. Wixii ay diiddo laguma karo, wixii ay doontana lagama karo. Gabadha qudha ee la marsiiyaana waa ta aan fahansanayn sirta dheddigaanshaha ee wax kasta oo ay samaysaba loogu cudurdaarayo.

Dheddigaanshuhu waxa uu leeyahay dabci haddii aad qancisana ku dhisanaya, haddii aad dayacdana dhaawacaas aan illaawayn ee kuu haynaya. Kama maaranto in aad hadba sida ay u socoto ula tallaabsato.Wiilkaas muddo aan sii ridnayn ka dib warkiisa way laabtay. Walow uu ka sii daba cataabayay, marar badanna ay dhankiisa denbi ka dareemaysay,laakiin marnaba muhiimad lama aanu yeelan.

Iyada oo qiimaynta aamusan ee dumarku ay ragga sida joogtada ah ugu hayaan khibraddeeda gaarka ah ka diyaarinaysa ayay Deeq kulmeen, kolkaasuu nolosheeda ka noqday kii ugu horreeyay ee macnaha raganimada ay raadinayso baray, iminkana waa kan noqday kii ugu danbeeyay ee ay rag baabkooda ku xidhay, walow aanay nin deyneyn, haddana wixii ay la wadaagi lahayd oo dhanba ay candhuufteeda dib ula liqday.Dhacdooyinku sidooda muhiimadda la siiyo uma laha ee cidda ay kaaga imanayaan ayaa muhimadda dhabta ah ee ay kula yeelanayaan u samaysa.Dhirbaaxada askari ku xidhaya kaaga dhacda iyo ta

saaxiib aad u laabfurnayd kaaga dhacaa magaca ayuun bay wadaagayaan.

In kasta oo jugtan ay si joogto ah dumarku ula kulmaan, haddana cidda ay kaga timi in ay Deeq tahay ayaa caadifaddeedii caws dab la sudhay ka dhigtay, dheddigaansheheediina injir bacad loo wadhay ka dhigtay,raaxadii ay filanaysayna raran adduun ugu beddeshay.Haddana si kasta oo ay qalbiga uga jibaadayso (taahayso), Deeq waa tusaalaha raganimada ay uga halbeegga qaadato.Qalbigeedu ma awoodayo in uu booskii Deeq nin kale geliyo,afkeeduna nin kale kuma odhan karo erayadli dhadhanka lahaa ee ay isaga kula haasaawi jirtay.

Xataa erayadii dabeeciga ahaa ayaa isaga soo xasuusinaya maadaama wax kasta oo ku saabsanba ay jeclayd!Waxa maankeeda ka guuxaysa, tolow sidan aan u dhaqaaq-joogsanayo ee noloshii ay iiga dhabaqday isagiina kadeedkan ma ila wadaagayaa?

Laakiin waxa su'aashaas ka daba guuxaysa jawaab ah, maya oo waa Deeq,waxana u dheer in uu nin yahay!Iswaayitaanku muxuu dumarka ragga ugaga saamayn badan yahay?!

Ninku waa caqlaani, si kasta oo jugaha caadifadeed ay qalbigiisa u wiiqaanna,caqligiisa ayaa noloshiisa kale kaga adkaada. Halka gabadhu ay mar walba caadifadda heshiiska la tahay,si kasta oo caqligu uu baraarug isug dayana ay caadifaddu cidhibta u saarto.Sidaas ayay riiqda iswaayitaanku dumarka ugaga saamayn badan tahay ragga, heer ay gabadhaasi derbiga ay eegtaba wejigiisii ka dhex arkayso, dhawaqii ay maqashaana uu codkiisii ula ekaanayo.

Yeelko'e xeedho iyo fandhaal kala dhace, waana in noloshan ku ugub ay guntida u gaabsataa nabar kastaaba ha hayo'e.

Waxa iyada oo hogol gu' curanaya ugu soo horraysa oo la wada saadaalinayay la moodo u dul heegaysay xasuusta galabtii xodxodashada iyo haasaawaha badan markii uu ku asqaysiiyay ay doodda gelisay si ay isaga yara mashquuliso. Galabtii ay ka waraysatay jacaylka laftarkiisa fekradda uu ka haysto ee inta ay wada falanqeyeen ay xogaha badan isku weydaarsadeen. Galabtii ay sii caashaqday ee caqligeedu uu dhankiisa sida aadka ah ugu janjeedhsaday.Waxa mar walba hor yaalla codkiisii ay ku murug-bixi jirtay iyo gacan-ka-sheekayntiisii ay ku dhaygagi jirtay.

Idiley;labood iyo dheddigoodba maayado khayaali ah iyohirar ay sawireen suugaanyahanka mala'awaalka ku xeesha dheer ayaynnu ka shidaal qaadannaa marka ay noqoto in aynnu jacaylka dhankiisa jalleecno. Iskuma dayno in aynnu sida uu yahay u baadhno ee waxa aynnu ka dhex raadinnaa mala'awaalka abwaannada iyo khayaalka heesaha,waana waxa ugu badan ee hummaageeyay jacaylka,marinkiisii qummanaana ka habaabiyay.

Hummaagayntaas jacaylka ee ehlu suugaantu waa in weyneysay oo gaadhsiisay heerlagu sigto in la caabudo, markii daraaddii wax walba loo sameeyay, daraaddii hadalka loo yidhi, daraaddii nafta loo kadeeday,ee isaga uun laga sheekeeyay, waxa uu qofku waaberiga ilaa gabbaldhaca ku fooggan yahayna uu noqday jacayl uun.

Sanàmka qarnigeennan la caabudo ee ugu weyni waxa uu noqday jacayl,iyada oo diintiisaas cibaadadeedu ay tahay in wax kasta loo dayaco jacayl dartii, wax kasta loo sameeyo jacayl dartii, wax kastana la qarribo iyada oo la aaminsan yahay in ajar iyo xasanaad diintaas jacaylka lagaga helayo oo caabidnimada derejo kore laga gaadhayo, qofka iimaankaasi uu idinka dhexeeyana agtiisa aad weli ka noqonayso!

Halka qaar kalena ay maqaamkiisii iyo maamuuskiisiiba la degeen ee ay ka dhigeen cadaawe colaad horkaca iyo nacab nabarro aan bogsan geysta,ay ka dhigeen dhiillasideen dhaawac iyo xanuun dabada ku wata,ay ka dhigeen Bermuuda ciddii ka soo ag dhowaataba liqaysa oo gunta hoose geyneysay oo aanay ciddaasi ka soo kabanayn waxyeelladiisa!

Labadaas qolo dhexdooda ayuu ku dayacmay jacaylku. Labadaas uu midina ka dhigay cadawga qarniga, ka kalena uu ka dhigay macbuudka qarniga ayaa jacaylka seejiyay jidkiisii qummanaa, waxtarkiisiina innaga ina seejiyay.

***

Deeqow;adiguna aniga ayaad wax walba i seejisay!

Waanigaa dagaalka iskula jira ee aniga oo dhammina ku doonaya,aniga oo dhammina ku diiddan!

Waanigaa dhankaaga u soo ordaya,haddanadhankakalekaaga si firdhanayal Waanigaa ku raba ee kaa rooraya!

Waanigaa qalbigayguna uu kuu ooyayo,caqligayguna uu ka irdhoonayo!Waanigaa kugu faanaya ee haddana kaa figsan!

Haamadda oo ku diiddan ayaan kuu hamuumayaa!Dakharki aad igu dhufatay ayaan dhaymihiisa kaa deyayaa,hadana danqashada xasuustaada ayaan nabarkaas kala cararayaa!

Deeq:

Hahankaas xagjirka ah ee labada daraf ee isdiiddan kala jiraa waxa uu meesha ka saaray in si dhow oo dhexdhexaad ah oo dhab'abbaar (objective) ah loo fahmo jacaylka. Intii ugu badnayd bulshadu waxa ay u qaadatay magac qurxoon oo loogu gabbado danaha la kala leeyahay,xoogaa xiise ahina ay weheliyaan, xunbo iyo xiisena way dhacaan'e aan sii waarayn. Il silloon ayaa markaaba lagu eegay. Waxa halkaasna ka soo daahirtay fekrad ugub oo ah in wax jacayl la yidhaahdaa aanu jirinba ee uu ku eg yahay khayaalkaas mala'awaalka ah ee ay abwaannadu suuraysigooda ka sawirtaan, awoodda cabbiraadeed ee Ilaahay uu hibada u siiyayna ay ku afshaxameeyaan.Waxa uu gaadhay heer magaca jacayl lala xidhiidhsiiyay hoosayn iyo cid la yasayo uun. Heer loo fahmay karaamada,qabka,anafada,iyo cisiga in uu liddi ku yahay.Heer xataa kuwa xiisaha badan dareema ee jacaylka aragtiyahaas khayaalka ah ka haystaa marka ay ciddaas kale u cataabayaan ay shaadhka aadamanimada, karaamada, xishoodka, aayo-kafekerka, iyo maamuuska meel iska dhigaan, maadaama ay si dadban u aaminsan yihiin in aanay labadaasi meel wada galin ee aad ama karaamadaada dhawranayso oo qalbiga aad dhagax saarayso, ama aad qalbigaaga nafis siinayso oo waxa haya aad ka soo hurgufayso, karaamada baas yeelkeed'e.

Hore ayaa loo yidhi, aadamuhu waa u cadaw wixii aanu aqoonin!Saddexdaas jaad ee bulshada ah ee midiba uu jacaylka qar kala dhacay,

mid ka dhigay sanamka la caabudayo waayahan,mid ka dhigay cadawga iyo nacabka ay tahay adduunka in laga qabto, iyo kan jiritaankiisaba aan aaminsanayni, waa saddexda jacaylka maqaamkiisa dhulka la simay ee meel la degay iyo digaabaasaha ka dhigay!

Iyaga oo mooggan xaqiiqada jacaylka iyo johoraddiisa dhabta ah ayay dameen in ay fekerkooda ku saleeyaan jacaylkaas ay aaminsan yihiin,illeen marinkiisii qummanaa uma aanay marine qaw iyo qarna way kala dhaceen, ka dibna waa kaas waxyeellada mooyaane waxtar la sheegaba laga waayay.

Waxa saaxadda ka baxay jacaylkii ruuxiga ahaa ee shamaciisu uu qalbiga ka oognaa, waxana booskiisii galay xiise maaddi ah oo muuqaalka guud aan dhaafsiisnayn. Xiise bilistiina legga iyo laabta oo ay giigiijiso ay ku cabbirayso, labkii bilis-bi'iyaha ahaana labeenta hayntiisa uu ku muujinayo. Xiise u midi jeebkiisa ku xoogsado midina jidhkeeda,iyada oo waxaas oo dhan magaca jacayl loo adeegsanayo!

Haddii goor hore fahan ballaadhan jacaylka aynnu ka heli lahayn heerkan maanta ma aanu soo gaadheen.Maadaama aanu maaddi ahayn ee uu qaybta ruuxiga ah ee nolosha la xidhiidho,gaal iyo Muslin,caddaan iyo madow, dadka adduunku way ka siman yihiin hadalhayntiisa iyo suugaanta ay ku cabbirayaan, qoloba falsafadda ay nolosha ka aaminsan tahay iyo qaab-nololeedkooda ha ku saleeyaan'e.Suugaanta adduunku afka ay doontaba ha ku hadasho'e waxa ay isugu biyo shubatay jacayl... jacayl...jacayl!

Ummadaha maanta nolosha iyo aqoontaba laga tixraaco waxa ka mid ah Giriigga oo ahaa ilbaxnimooyinkii adduunka ugu horreeyay,welina raadkoodii lagu dheggan yahay. Jacaylka waxa ay ka aaminsanaayeen in bilawgii adduunka la abuuray noole badhna uu nin yahay badhna gabadh, noolahaasna dhammaystirnaantiisa awgeed ay qab iyo islaweyniyi gashay, ka dibna uu kibirkiisii gaadhay Ilaahyadii,cadhadiina ay Ilaah Zeus ku kelliftay in uu laba qaybood oo nin iyo gabadh ah u kala jaro oo adduunka uu ku kala filqiyo, laga soo bilaabo maalintaasna badhba badhkii kale ayuu baadigoob ugu jiraa,raadcayntaas ayaana loo yaqaannaa jacayl!

Falsafadda ay ka aaminsan yihiin jacaylku waa taas, waana fasafad u janjeedha dhanka maaddiga ah. Waa habfekerka iyo falsafadda

waayeheennan lagu saleeyo jacaylka markafilin laga jilayo,riwaayad laga metelayo,sheeko-faneed laga gorayo,maanso laga tirinayo,amaud jidh raadinaya!jidhka iyoruuxda.Taas liddigeeda; Islaamku waa isu1-dheellitirka Jacaylkeennu waa ruuxi,gudashadisuna waa maaddi jidhka ah. Wa si jidhki la isugu xalaaleeyo oo maaddi ahaan jacaylkii loogu guto.

raadsado gof uu ku xasilo ka-ag-dhowaanshihiis.Qof uu ku raysto in uu heer ka gaadho ku garab gala oo rafiq dhabbaha nolosha ee adap la raaca u nogda. Qof ay adduunka uga wada shaqaystaan sidii ay jannada ugu wada caweyn lahaayeen. Qof ay nolol qoys oo naxli la'wada unkaan oo labadooda jidh ay xalaal ku laacdamaan.Innaga jacaylkeennu waa ruuxi, jidhkuna waa aaladda jacaylkaas ruuxiga ah maaddi loogu beddelo ka dib marka la gaadho heerkiilagu caddayn lahaa mugga jacaylkaasi uu le'eg yahay iyo midhaha uu dhalayo qaabka maaddiga ah.

Jacaylku waa tamarta naftau horseedda in ay wanaag samayso,galmada jidhkuna waa fulinta rabitaankii jacayl oo jidh iyo ruuxiba ay u oomanaayeen in ay ka dhabeeyaan, ruuxduna waa ilaaliyaha iyo indha'indheeyaha guud ee kala qeexaya hadba qaabka loo marayaa in uu saxan yahay iyo in uu siloon yahay.

,Haddii ay dhacdo in ay jacaylka iyo galmadu ruuxda ka xadhko furtaan,xumo iyo samo ma kala saarayaan ee sidii ay ujeedkooda ku gaadhayaanba way falayaan.

Haddii uu jacaylku gaarkiisa xadhkaha u goosto oo ruuxda iyo jidhka uu ka xadhko furto, sidii Qays iyo Cilmi ayaa waalli iyo miyirqab mid aad tahay cilinkaaga la saari waayayaa, oo waxa aad doonayso iyo waxa aad diidayso aan la kala kasayn,rabitaan aadan gaadhayn iyo qof dhintay ama qoys dhistayna aad u ooyaysaa.Haddi ay galmadu ruuxda iyo jacaylka ka xadhko furatana adiga iyo doofaarka ayaa sinmaya, oo wixii kuu raaxaynayaba waad ku riyaaqaysaa!

Haddi saddexdaasmisaan ee isu haya higilka noloshaada jacayl ay kala xadhko furtaan dhibbanaha keliya ee dhillo waliba ay ku habsanaysaa waa adiga uun.

Innaga jacaylkeennu waa ruux ruux jeclaatay, waa qof in aad shakhsiyaddiisa,anshaxiisa,akhlaaqdiisa, dadnimadiisa, damiir-wanaaggisa,habdhaqankiisa,xishoodkiisa,xildhawrkiisa,sharaftisa,iyo suubbanaantisa ku jeclaato, iyada oo quruxdijidhkana qaybeheedii aad danaynaysay aanay meesha ka maqnayn. Iyaga (gaalada)jacaylkoodu waa in aad qof ku jeclaato jidhkiisa dhiibsan,dhexdiisa dhuudhsan, kashkiisa kuusan, badhidiisa buusan, sii-socodkiisa uu gacanta saydhayo, soo-socodkiisa uu labaca lulayo ee uu dekaynayo,tallaabadiisa soo-jiidhashada galmeed leh, sinniqsigiisa uu hadba sal qaadayo, xoogaaga jeebkiisa ka buuran, hadba gaadiidka uu wato, iyo wixii maaddi ahaan aad qofkaas uga dheefayso, in kasta oo aanay qodobbadaas ruuxiga ahina ka wada maqnayn.

Innaga jacaylkeenna Idiley waxa u kala soocan hilinkii iyo higsigii.Waxa u kala soocan higsigii ahaa raalli-ahaanshaha ruuxeheenna iyo isku-xasilaadda qalbiyadeenna,iskuqanacsanaanta nafeheenna iyo isla-dhaqanka suubban, iyo hilinkii loo marayay ee ahaa in erayo jimcoon (debecsan) oo jeefaaf (naxariis) leh lagu cabbiro,jidhku marka uu isu xalaal noqdo ee midkeenba uu u arko in uu ka kale kaafiyayo uu dhanka shahwada kahaqabtiro oo godolka ceegaaga uu gaawe kaga maalo, iyo in nolol xaasnimo oo wada-dheel, wada-kaftan, wada-haasow,iyo wada-damaashaad ah aynnu wada qaadanno.

Dhibtu waxa weeyaan in jacaylkaas Islaamiga ah aynaan goobaha waxbarashada ku arag, inta diin-aqoonka inoo ahina aanay haabkiisaba haynin, si faahfaahsan, falanqaysan oo falsafadaysanna aanay u falamagurin... ama aanay awoodinba malaha in ay u balbalaadhiyaan.

Falsafadda maanta jacaylka loo sameeyay ee ay gaaladaasi calankeeda siddo ee maaddiga ahi waxa ay dhigaysaa in jacaylkuba uu yahay israadinta labka iyo dheddigga, waxana aad ka garanaysaa weydiimaha ugu badan ee la iska weydiiyo:Sidee lagu gartaa qofka ku jecel?!

Sidee qof la isu jeclaysiiyaa?!
Sidee qof kaa sii jeeda loo soo jeedsadaa?!

Sidee lagu kala gartaa in aad qof jeceshahay iyo in kale?!Sidee qof jacaylka loogu bandhigtaa?!

Sidee qof loo jeclaadaa?!Waxa uu qofkii u han weyn yahay oo uu u ham iyo dig leeyahay in uu qof jinsiga kale ah uun helo,laakiin iskuma deyayo in uu baadho oo udubdhexadka u ah, marka qudha ee uu fahan iyo xog ka qaataanawaa marka uu ka akhriyo sheeko-faneed ama uu flin ka daawado,amaba uu hees dhegaysanayo.

Idil:Afar sano oo aannu isku cindanayn waxa uu i baray xidhiidh milge iguma anu soo fidinin. Sharaftaydu waxa ay agtisa ka ahayd ta walaashii. Habeen arrinkan aan hadda kaga soo go'ay wax ku saabsani nama aanu dhex marin,umana aanan tuhmin.

Jacaylku agtiisa muqaddas ayuu ka ahaa, qofka uu jecel yahayna muqaddas ayuu ka ahaa. Arrimaha aanu ka kaftamin ayay labaduba ku.jireen. Sir iyo caadba taas waan uga daalacday. Ilaa hadda waxa aan xidhuidhsiin karin la'ahay shakhsiyaddii Deeq iyo falkan aan kasoo-kabashada lahayn!Ma biraankigii la sheegi jiray ayaa waxan dhacayaa?! Wuu ka weynaa Deeq nin aan sinbiriirixasho sidan ah ka fisho!

Sida uu u yaqaannay jacaylka,sida uu1ii baray,sida uu ficil iyo qawlba iigu muujiyay, sida uu naftayda ii jeclaysiiyay isaguna uu isu kay jeclaysüiyay, kaalinta aan agtiisa ku lahaa, iyo sida uu kashayda u makansaday... waxaas oo dhammi way ii diidayaan in aan rumaysto waxan i hor yaalla,laakiin haddana waa xaqiiqo aan gacanta ku hayo oo aanan sinaba isu diidsiin karin, sinaba aanan cudurdaar ugu samayn karin!

Sowkii igu yidhi: "jacaylku waa unugga ay noloshu ka biqlanto, mar kasta oo la wanaajiyo nolosha ayaa wanaagsanaanaysa, mar kasta oo la xumeeyana nolosha ayaa silloonaanaysa. Marka jacaylka sidiisa saxda ah loo adeegsado ma noqonayo sanam la caabudayo, mana noqonayo cadaab iyo cudur in laga takhaluso mudan, mana noqonayo wax aan jirinba oo la dafiro, ee sirtu waa qofba sida uu adeegsado,halbeegyada uu ku qiimeeyo, iyo hilinka uu u maro.”

Sowkii igu yidh: "astaamaha ugu badan ee aan kugu jecelahay waxa hormuud u ah qaneecadaada aad ku qanacsan tahay wvixii uu Ilaahay kugu galladay, iyo in aadan inannimadaada waxna dhaafsiisan oo sharaftaadu ay kaala weyn tahay waayitaanka qof aad jeceshahay?"

Sowkii igu yidhi: "sababta aan sidan oo dhan kuugu jeclaaday waa in aad ii dhasho gabadh sidaada oo kale ah. Gabadh wax walba hortood

sharafieedu ay muhim u tahay oo aan jacayl iyo adduun midna ku doonayo in aan dhalana wa maalinka uu kalgacaylkagu labrayd xulay sida aan u badinayo.”Sowki igu yidhi: "marka aad u firsato dhammanba siyaabaha ay u marto, waxa aad ka dareemaysaa in ay maaddiga, jidhka iyo hantidanafsaddii iyo qaneecadi ku wareegayaan ee aanay rooxaaniyaddii dadnimada

ka shidaal qaadanayn." Aaway rooxaaniyaddii iyo qaneecadii naga

Ninkii sidii aan ogaa jacaylka u yaqaannay maxaa dhexeeyay?!Maxaa asiibay Deeq?! haleelay?!Miyaa laga mooro-guuriyay wvixii oo

gacaltooyo ahaa?! Miyaa la raadqaaday mise waa la falay?!Ma sixir iyo sawaabid ayaa loola

Ninkii sidii aan ogaa jacaylka iigu sharraxay!habeen-dhaxay?!

Hoh iyo caku!

Waxa jiidhay laydh xasuuseed oo xanbaarsan galabtaas ay jacaylka lafagurayeen sidii uu u sharraxayay.

Deeq:

Marka uu qof qof kale la dhaco habdhaqankiisa ama hannaanka abuurkiisa waxa uu dhaadaa in uu baahi u qabo helitaankiisa, baahiduna badanka aragti taban oo dhanka xun u janjeedha ayay gudbisaa, oo waan baahanahay' garaadku waxa uu u fasirtaa 'dhibaato ayaa helitaanka arrin iga haysata', balse baahidan uu qofkani qaadayaa waa mid iyadu halkeeda ku wanaagsan oo uu ku faraxsan yahay in uu yeesho.

Waa baahi uu qofkaasi u qabayo in qof kale noloshuisa oo dhan iyo waayo iyo waxsoosaar wixii uu lahaaba uu ku aamino oo uu gacanta ka saaro.

Waa baahi uu qofkaasi u qabo in uu u furo qofka kale albaabo aanu weligii cid kale u furin, arrimo aanu weligii cid kale la wadaagin, iyo odhaaho aanu weli cid kale u quudhin ama aanu kula dhicin in uu ka hor yidhaahdo.

Waa baahi uu qofkaasi u qabo in uu siiyo sirihiisii aanu waalidkii dhalay iyo walaalihiisa la dhiigga iyo dhaqanka ahaa u quudhin in uu la wadaago.

Waa baahi uu u qabo in uu qof kale dharka ku hor dhigto oo jidhkiisa tan iyo maalinkii uu dab ka baydhay uu qarinayay uu hor wadho... waa ka dib marka ay guri xalaaleed isku hantaan'e.

Baahidaas waxa aynnu u bixinnay magac ah Jacayl.

Iyada oo ay sidaas tahay ayay haddana in badan o0 bulshadeenna ah maankooda ku soo horraysay falsafaddaas ay Giriiggu jacaylka ka qabeen ee ah in uu jidh jidh kale raadsado in uu yahay jacaylkuba, haddii ay labadii jidh is'helaan oo ay wada hawshoodaanna meeshaba wuu ka baxayaa, kolkaasay isweydiinayaan: "jacaylku ma jiraa mise waa mala'awaal?!”

Jacaylka Idiley shanta dareenwad midna laguma dhaado oo waa macnawi, wa wax aanay garan karin garaaddada maaddiga ah ee wax walba maaddiga iyo astaan la taaban karo in uu yahay uun ku garta ee ruuxda iyo macnawigu uu ka maqan yahay.

dinta u ahi waa sayriska.Saynisku waa waax ka mid ah agoonta,balke dareenwvad lagu dhadi karo, ee kama hadli karo wax la xidhidha farxad, xanaaq, qaneeco, damac, raalli-ahaansho,ka-biyadiid,samaxad,iyo aargoosi midna. Waxa uu ka hadlaa arrimahaa ruuxiga cabbiro ee jidhka dhex mara iyo siyaabaha ay u shaqeeyaan uun.Marki ay jihadas aan qummanayn golyahaasi jacaylkii ula kaceen dhegta ayaa laga cabbayaa xanuun ayuun baa looga dhacaaye. Markiay ayay dhibatadi soo gaadhay oo dhan jacaylka u tiriyeen oo ay ku ladheen, waxana ay ku sheegeen in uu yahay: kadeed, rafaad,silic balanbal,dhibaabo,hagardamo,oondiid,oon,iyo olol nafta omos geliya,cid kasta oo jacaylka iyaga dhabbohoodaas la martayna dhibtaas way la dhadhamiyeen oo cabashooyinkaas qaar la mid ah ayaa ka soo yeedhay!

Ka dib badiba dadkoodii way ka aaminbaxeen oo waxa ay ka aamineen in aanu jirin, intii aaminsanaydna waxa ay u arkeen in uu yahay cadaw waxyeello badan oo noloshooda baabi'iyay. Balse jacaylka jiritaankiisana tuhun kuma jiro, cadaw iyo nacbna ma aha,ee wax kasta oo jidkoodii jid aan ahayn loo maro wax aan iyagii ahayn ayaa looga dhaadhacaa. Waxa ay ka leexdeen jacaylkii xaqaahaa ee uu Ilaahay adduunka naxariista ugu soo dejiyay, markaasay jidkii ay qaadeen uga dhaadhaceen booraan hadimo oo uu shaydaan u qoday:

"Wax aqoon ah uma laha ee waxa ay raacayaan male,maluhuna xaqa waxba kama taro."

54

Waxba Idiley yaynaan ku sii tiiqtiiqsan falsafadaha dadkaas ee marinhabaabiyay jacaylka iyo wax kasta oo wanaagsanaa oo noloshan lagu dhadan jirayba'e, ina keen diinteenna suubban. Inoo keen Quraankeenna sharfan iyo xadiiskeenna maamuusan.Jacaylku waa dareen ku abtirsada qalbiga oo la xidhiidha ruuxda oo macnawi ah,jidhkuna keliya waa agab uu adeegsado oo uu isku muujiyo in uu joogo marka uu jacaylkaasi u baahdo in uu waaqica la falgalo.Yacni;aniga iyo adiga waxa inaga dhexeeya Idiley jacayl,keennu waa kii toolmoonaa ee ruuxda iyo macnawiga ahaa, waa kii ay ruuxdu ruuxda u oomanayd ee aanu jidhku uun jidhka u oomanayn, haddii uu oon u qabana uu xaddidnaa ee aanu xadkiisa dhaafsiisnayn. Meel cidla'ah ayaynnu labadeennu wada joognaa, waa hubaal in dareenka ninnimo ee aniga i soo cadaadinaya uu adigana dareenkiisii u dhigmayay ee dheddignimo ku soo riixayo,balse labadeenna jidhkeenna waxa ka adag jacaylkeenna, oo ma aanu ahayn jacayl jidh ku salaysnaa ee waxa uu ahaa jacayl ruux iyo macnawi ku salaysnaa,haddii uu jidhka u fasaxo in uu tallaabo dhanka jidhka kale u qaadana waxa ka qarribmaysa noloshii macnawiga ahayd ee uu dhistay oo miisaankeedii uu ka khalkhalayaa.Sidaas awgeed ayuu ugu adkaysanayaa in aanu jidhku xadgudub samayn, jidhkuna uu uga amar qaadanayaa jacaylka sidaas faraya.

Yacnii; jacaylkeenna oo ahaa kii asalka ahaa ee macnawiga ahaa ayaa doonaya in aanu jidhkeennu ka fasahaadinin noloshaas qurxoon ee uu unkay.Sidaas darteed ayuu midkeenba ka kale uga ilaalinayaa.

Taas liddigeeda; haddii uu jacaylkeennu ahaan lahaa jidhadhkaas isdoonaya,ama uu u jabi lahaa damaceennaas ina gubaya, waxa uu ka didi lahaa dabarrada ruuxda ee ay ku qeydeyso caadifadda jidhka ee ay ku leedahay: 'ha sinaysan! Sharaftaada dhawrl Mustaqbalkaaga ha madoobayn! Iyo ubad aadan nolol u dhisin ha dhalin!' Amarradaas ay ruuxdu siinayso ayay la dagaallamayaan oo intaas ay labada jidh isu baahi qabaan hadba way isku boodayaan, marka ay kala xiiso dhacaan ee labada jidh ay soo kala go'aanna jacaylkaasi wuu

qaatay cimrigiisii,qof walibana dhankiisa ayuu u raadsanayaa cid cusub oo uu habeenno la galgasho, oo dabeecadda shahwada ayaa ah in ay si degdeg ah ku kacdo, isla markiibana ay gammaarto, oo wixii ay xiise, hadallo qurxoon,iyo beeno wadatayna ay la gammaaraan.

Sid ayanu innagu ug sasyano in u jidhkenau inoo atiniyeng arrimiso oo aadamanimadi,xishoodkdi iyo anshaxi ay xasusiso.In aynau markas kaga dayanno iyaga jacayllu waa inoo lidashoino dullinimo.

Cadced soo baxday calaacali ma qariso'e, jacaylku wuu jiraa oo wu joogaa Idiley.

iyocidhifyada Waa johorad ka kaahaysa gudaha Waa macnawi maankeenna ku laaqan.Waa rays

udgoon oo ruuxdeenna dhex jifa, cid walibana jacayl maankeenna qalbigeenna. u gaar ah oo jid u gaar ah loo maro ayay leedahay.

Deeqi sidaas u fahanka iyo fekerka toolmoonaa... Deeqi sidass u yagannay jacayika ce sidaas oo dhan agtisa uo muqaddaska uga ahaa waa ka sidan ah!

Waa ka xogtani ay iga soo gaadhay!

Deoqui cid kastaaba xaqa ay ku leedahay iska gudi jiray walow isagu raanu beddelkiisaba helin'e..Deeqii cid waliba jacayika ay ka mudan tahay a quudhi jiray ee aan ka hagran jirin... Deeqii ay wax waliba u kala soocnaayeen ee cidna aan xaqa ay cid kale ku leedahay u huri irini...waa ka sidan ah!

Deeqii maalin aaminsanaa in'dhawaaqa qalbigaaga raac'ay tahay weedh iska hantaatac ah oo khaladyadiisa uu qofku ugu cudurdaaro,ce fahmay in qalbiga dhawaqiisu aanudhayalsi galin walow caqliga maalaayacni ha ula muuqataba'e, laakiin haddii dhawaaqaas uun la daba galo miisaanka noloshu uu dheelliyayo oo ay mahuraan tahay laftiisa in waayaha iyo waaqica la oggolaysiiyaa, ma dhawaaqa qalbigiisa iyo dhadhabka xubinkiisa ayaa ka xoog badiyay garaadkiisii baxsanaa?!

Sowkii maalin igu yidhi: "qiso kasta oo jacayl oo waalidku ay soo faragashadaan cedda iyo dhallisha waalidkaas ayaa la huwiyaa,haddana badiba qisooyinka waaqica ka dhacaa waxa ay ina bareen in badanka waalidku ay saxnaadaan, qofkaas kale ee uu lammaankiisu waalidkii uga go'ayna wax badan uu ka geddisnaado sidi laga filanayay,oo kan chelkiisa ay isku dhaceen uu tib iyo mooye dhexda ka fadhiisto, dhan uu miciin bidana uu waayo. Inta ugu yar ee dhacda weeyaan marka dhawaaqa qalbiga iyada oo aan caqli lagu darin la daba galo."

Waxa mar kale maankeeda ku soo duxay markii uu u balballaadhinayay sida uu kala yahayjacaylku,iyo cid kastaba iacaylkeedu sida uu jidka gaarka ah u raaco.

Deeq:Mid kasta oo ad jeceshahay si garah ayaad ujeceshany.Gielituhu Bahay hal jacay uun, ayay haddana cid waliba leedahay jaad u gar an marin u gaar ahna loo maro.

Jacaylka Ilaahay e: marka loo eegodiinteenna,Ilaahay aadamihisa wuu jecel yahay haddi ay ka kasbadaan,lana yimaaddan

“ Dadka waxa ka mid ah qaar samaysanaya Ilaahay sokadiisa wax ay Ilaahay la simayaan oo ay u jecel yihiin sidii ay Ilaahay u jeclaan lahaayeen,kuwa xaqa rumeeyay sida ay Ilaahay u jecel yihiin ayaana ka daran oo ka mudan sida ay iyagu waxaas u jecel yihiin."

Jacaylka rasuulka: nebigeenna waynnu jecellahay,wuuna inaga mudan yahay jacaylkaas, wixii rafaad la markiyay iyo dhibtii soo gaadhay oo dhanna darteen ayuu u soo maray, jacaylkiisuna waa inagu waajib oo inta aanu Ilaahay inagu waajibinba ka hor waayaha iyo waaqica ayaa inagu waajibinaya.

"Midkiin xaqa ma aanu rumayn illaa uu iga jeclaado waalidkiisa,ubadkiisa iyo dadka oo dhanba." Bukhaari: 15. Muslim: 44.

Jacaylka ragga: labka iyo dheddigga Ilaahay ayaa isu uumay si ay isugu ilwaadsadaan,mid walbana dhankiisa waxa ka jira jacayl uu ka kale u hayo, oo Suleekhi markii ay nebi Yuusuf jeclaatay,Ilaahay isaga oo astaynaya waxa uu yidhi:

“Jacayl ahaan wuu dhex maray."

(Shiqaaf) waa eray Carbeed oo qeexa xuub ku dahaadhan wadnaha,aayadduna waxa ay tibaaxaysaa in jacaylku uu qalbigeeda galay,halkaasna waxa ku cad in jacaylku uu qalbiga (wadnaha) dego.

Jacuylka dumacka: marki nebiga @ la toyday (weydiyay) dadka yand Dnra Ia is eegay aya agu yidhi: "nebi Allow;raggn ayaannu ka wadna?"Markaasuu yidhi:“aabbeheed!"

jedaanaysaa waa laba aad u kala duwan oo qoloba garkeeda uga munaasib ah.

Jacaylka gurboodka: ilma nebi Yacquub markii ay walalkood Yuusuf u arrinsanayeen llahay isaga oo sifaynaya waxa uu yidhi:

λ :-a,a,b=0"Xus (Maxamedow) markii ay yidhaahdeen (Yuusuf walaalladii)Yuusuf iyo inan-baheedkiisa (Binyaamiin) ayuu aabbeheen inaga jecel yahay,innaguna koox ayaynnu nahay, aabbeheenna baadinimo cad ayuu ku sugan yahay."
Jacaylka bulshada:nebigeennu waxa uu yidhi:

"Tlaaha naftaydu ay gacantiisa ku jirto ayaan ku dhaartaye, jannada ma gelaysaan illaa aad xaqa rumaysaan, xaqana ma rumaynaysaan illaa aad isjeclaataan. Ma idin tusiyaa arrin haddii aad samaysaan aad isjeclaanaysaan? Bariidada dhexdiinna ku faafiya." Bukhaari: 260.Muslim:54.

Lexejeclada:hantida mood iyo noolba waa la jecel yahay,laguna kala duwan hanti-jacaylka, weliba xilligan aynnu noollahay hantidu waa hoggaamiyaha maangaabka.

“Hantidana waxa aad u jeceshihiin si daran."

Wanaag-jacaylka: samaha iyo wanaaggu sheeggan, dadkooduna suntan'e, waa loo kala jacayl badan yahay oo loo kala jajaban yahay dhanka wanaagga,Ilaahayna isaga oo sifaynaya kuwa wanaagga u muhda ee jecel waxa uu ku xusay Quraanka:

Wita ku sogmn jmarfan Qulw) toe noel is af indedkeiion liasharma soo jecel rahey kows insshurn* ” Xamuan jicaylke inci yun no zumaha ay faiambe was hv gerd ts erlprhn't,dulla to dhaus re ku mokha 国 市 务 号 semo-is daireinigts.Xammo-u-doraliars lashay iags co sifntaers waxs uo Qananbe Co YaaY

"Reer-Samnanf ispa wsannu harainінry (Aagi E)Xnu sheegar hanund inafhar-bi'tants hasbremala sv ks rocieatren hamunka io ersnsairshgan re anni ku laninno snu 我量 u 得好

nwm r Corieed co resta jacaris hadhin 71 r jnssge mitin,ca

tt xaply noe Qorsanks iaainan pison en is nmmi leronns jaciyia is sor alshahniss

stmal oof i t jae jn

Sidaas oo dhan ayuu jacaylku ugu kala soocsoocnaaye muxuu aniga jacaylkayga u dulmiyay?!Ma sidaas ayaan agtiisa ugu fududaa?!

Ma afkiisa iyo aaminaaddiisa ayaan islahayn?! May!

Xaasha!

Ninku waa kii aan afar-gu'-ku-dhowaadka la soo qaatay,cid iiga agoon badanina ma jirto, dhacdadanna ma rumaysan karo, laakiin waa xaqiiq i hor taalla!

Intaas markii uu ii falamaguray sownigii ku idhi: "si wanaagsan ayaan u fahmay oo Ilaahay jacaylkiisa waxa aan ku muujinayaa cibaado iyo camal-suubbanaan. Rasuulka jacaylkiisa waxa aan ku muujinayaa jidkiisii oo aan qaado iyo hanuunkiisii oo aan baahiyo.Adigana jacaylkaaga waxa aan u marayaa in aan inta aynnu kala xaaraansan nahay iska kaa ururiyo oo raganimadaada aan qadderiyo, se kalgacayl, naxariis iyo dareen gacaltooyo oo shilis aan ku siiyo, marka aynnu isguursannana aan oori suubban iyo xaas aad ku xasisho kuu noqdo, oo jidh iyo johoradba aan janno kuugu noqdo. Adiguna waxa aad u maraysaa jacaylka aad ii hayso in aad ilaalo i noqoto oo wixii dhib ii lehba aad iga caabbido, iina arrimiso oo hayaan suubban iyo hir doog leh aad ina geyso, boqorad iyo taaj madaxa kuu saaranna aad iga dhigato. Waalidkayga iyo warasadaydana (ubadkaygana) mid waliba waxa uu iga tebayaa jacayl gaar ah oo danayn iyo daryeel gaar ah u baahan.”

Sowkii igu yidhi: "ha u jeclaanin wax maadaama ay dadku wax wada jeclaadaan. Ha u jeclaanin wax maadaama uu nolosha dabeeciga ah ka mid yahay. Ha u jeclaanin wax maadaama uu yahay waxa ugu badan ee ay cid waliba ka sheekayso. Ha u jeclaanin wax ibtaada daraaddeed.U jeclow wax aayahaaga iyo aayatiinka ubadkaaga dartood. U jeclow wax maadaama uu jacaylku kaa dhigayo haddii aad si san u adeegsato qofka aad doonayso ar danbe (mustaqbalka) in aad noqoto. U jeclow wax maadaama uu jacaylku yahay jaranjarta kuu jihaynaysa dhanka jannada.U jeclow wax maadaama aanay noloshu la'aantii tallaabsanayn. Jacaylku

waa rabitaan, rabitaanna waxa lagu rukuntaa00raafahalooga v hadba in dhanka san uun loo si duduuco.dabciyomug leh oo u →

rabitaankuu1Iha nd dand ues hadhat, sbeckdd dhan valbu ah and samaysar.onsii cegtana kun sii kobciso shakhsiyaddaada mooyaane in aad hoos jiro jacaylka waaritaankiisu."ninka kdisa ce adduunkanba ku noo,wuuna istaahilayay jacnyi kamana qoomamaynayo.Laakiin laabtaydan holcaysa maxaan ku samirsiiyaa?!Kubka iyo bawdada ayaad iga Imisa ayaad heeso ii qaadday oo aan hawada sare jebisay Deeqow! heegeeyaye!Imisa ayaad i dareensüisay in aan dhiggay ugu sarreeyo marki adeegmadaada cuddoo n abwaannimadaada, eraygaaga toolmoon,indhahaaga muxibbo-hadla, iyo araggaaga ay kashu ku degtaba an igu Macaanaydee heestii uu aniga oo baraadla' igaga naxsaday: koobtay?!

Waxa hadal daweyn iyo
Haasaawe guuniyo
Ammaan loo
hagoogshaa
Heeso loo tixeeyaa

Middii higilka eraygiyo
Hilawguu ku yimi iyo
Heelladu waxay tahay
Hubaal ugu khushuucdee

Adiguu Haweeyaay
Fanka haybaddiisiyo
Suugaanta hodanka ah

Hiyigaagu deeqaa

Hiinraaci maayoo

62

Hagoog ccgan maayoo 62

Kas habaabi mazyee
Wataad tahay bankaygfi.

Heepada naftaydaay
Haween ugu bilkooney
Hoobaan naqaadey
Halhayskeeda sharafeey

Hubsiimada kashaydiyo
Horjoogaha qudhaydiyo
Horscedaha jidkaygiyo
Hoygiyo hugaygaay

Harraad-bi'tyadlaydaay
I hamuuntiraysaay
Halbeeggayga noloshiyo
Heemaalka quruxdaay

Raxmaan haygu kaalee
Hibaaq-udug-cuddooney
Himiladaydu waa adi
Kuuna ogi huraalkaa.

Habeenkiyo dharaartii
Waxaa hawlo buuxihi
Hadday garab haween iyo Gabadh
hiil leh waayaan

Illeen hanadna keligi
Ma habeeyo reerkoo
Gabadhoon hareer qaban
Dhan baa haawanaayee

Habeendhaxa
rafaadkiyo Halhallawga
dunidan

Halkii igu bannaanayd

Haldhaadii gufeysaay

Habaqlihiyo daalkiyo Waxaan huq iyo ciil maray

Habarwacashadayd aay Adaan kugu hilmaamMa araggiisii a. aan ku ilwaadsan jirayayaan.ka samraa?!Ma abwaannimadiisi iyo erayadis cuddoonaa

Ma fahankiisii uu indhahayga akhriyi jiray ayaan ka ayaan ka samraaz! samraa?!Ma aqoontiisii iyo xog'ogaalnimadiisii

Ma huraalkiisii hagar-la'aanta ahaa ayaan ka samraa?!Ma ayaan ka samraa?! higilkiisii haybadda lahaa ayaan ka samraa?!Ma ninrageednimadisii aan indhihiisa ka dhex arkayay ayaan ka samraa?!

Ma Deeq ayaan ka samraa?!

In kasta oo uu yahay nin kulul, degdeg badan, xanaaq dhow oo fartu ay gaadho, warkiisu uu cad yahay oo madaxbuuxinta iyo la-saayiraaddu ay ku yar yihiin, haddana sifooyinkaas dhalliisha ku ah waxa ka badnaa wanaagyadiisa ay ku1 qabtay ee ay caqligeeda iyo qalbigeeduba raallida kaga ahaayeen,cid aan iin lahaynina aadame ma aanay soo noqon ee malaha makhluuqyada kale ee Ilaahay ayaa laga helayaa.

Hadal-boobista iyo in aanu kala-hanbayn ee wixii la odhan lahaaba uu isagu yidhaahdaa waa mid ka mid ah dhalliilaha uu leeyahay Deeq,haddana waxa ay taas ugu dulqaadataa in daqiiqad kastaba xog ay si uun wax uga dheefaa ay afkiisa ka soo fakanayso, taas oo dhallishiisaas hore asturaad u noqota.

Si kasta oo uu dhalliaahaas u lahaaba,haddana si walba way ugu xistay, walow xiisahaas dhawaga caqligeeda ee u diiddani uu ka xoogganaa.

Talo way ku fadhidaa!Dedaal kasta oo uu ku bixiyay Nuur Cabdillaahi meelmarinta gorshihisanba waa kaas haddana farta dhexda ka qaninsan ec waa soo aasay!

Ma ninka uu noloshiisa burburiyay ayuu ka qoomamaynayaa?!Ma walaashiisa nolosha baalleheedu ay isugu qoofalnaayeen ee uu ka kala qubay ayuu ka qoomamaynayaa?!

Dhambaalkan uu gacanta ku hayaa wax kasta oo uu wadayba wuu daba geddiyay.Waxa dhaawac aanu ka bogsanayn oo riiqdiisu ay
dheeraanayso u geystay weedha u danbaysa!

Weedha farriintaas lagu soo afmeeray!

Weedha damiirkiisu uu xejin waayay ee markii ay ishiisu dul carartay garüirkii saaqay uu ilaa hadda jidhkiisu la kurbanayo!

Alla illeen talo isuma kaa sheegto! Adigaa
gooyaye gallaji dee!

Jinni ninkii keenaa bixiya!

Canaanta uu damiirkiisu ku wado,qoomamada qalbigiisii uu la gaagaxay ee godol nafis ah uu iska waayay, iyo garaadkiisa gubtahanyoonaya ee dhan uu talo kaga hagaago garanla' ayuu qolkiisa la goxolyoobaa!

Illeen awr uu awr wado iyo nin ay naagi waddo midina kaa ma baydbo markii la yidhi tan oo kale ayaa la tilmaamayay! Bal qallad lagu riddaasi baxarka ay cagaba ii gelisay day?!

Bal sidee ayaan uga dabbaasbaa waatane?!

Waxa soo hormaray filin duuban oo ka soo bilaabmay markii ay warkaas u keentay! Markii ay dhiillada gelisay! Markii inta ay qorigiisa cabbaysay ay ninkaas ku jihaysay!

Shukri,fasalkeeda way ka sheeggan tahay.Waa afhayeenka ama aynnu nidhaahno'e, waa ta dumatka ugu afka dlheer.wakhtigeeda ugu badan waxa ay ku gaadataa mar ay laba habloo kol ay macalin ku taaran tahay oo ay la murmayso, iyo wax qulub io qas uun la xidhiidha!Saaxibad khaas ah ma laha ee waa la iska wada uruuriyaa, mata muuqeeda la arkana waa laga acuudubillaystaa.dhibcaha imtixaanka la yeedhinayaba waxa ay jeceshahay in ay nogoIlaafasalkaas iyadu ta la ammaanayo, imtixaankana ugu sarraysa.hal malinna intaas ma aanay helin, taas oo kol walba ay ciliyo gadood ka Qofka la ammaano way nacdaa, ka ammaanana way la

nacdaa!Wax kasta oo ay haysato waxa ay doonaysaa wax qaadaysay. ka badan in ay hesho,waxana ku xooggan dareen ah dheeraad-doon...wax walba inta ay haysato in ka badan in ay raadiso.

Qaneecada way isku dhibban yihiin, qaamuuskeedana kumaba jirto wax ay nafis ku dareentaana ma jiraan, marka laga reebo xaaladda ar gudaha ka dareemayso mid la mid ah kolka ay aragto qof ku jira oo holac aan lala arkayni uu ku shidan yahay, amaba marka qorshe ay maleegtay uu qof haleelo ee ay murugada wejigiisa ka akhrisato,markaas ayay qanancsanaan ugu dhodhowdahay.Waxa ay aaminsan tahay wanaag kastaba in ay iyadu mudan tahay maadaama ay Shukri tahay... Shukri Gurey. Waxa ay aaminsan tahay in ay tahay shakhsiyad uu Ilaahay doortay oo dadka wax

dheer,laakiin dadkan maangaabka ah ee fahanku uu ku yar

Sida uu llaabay ii qurxiyay ijo jidbkayga goran ee sooban bal day! Kunva yahay aanay meeqaamkeeda garanayn. *galaaska fadbiyana bal day! Waa kaafiyo kala-dbeeri! Markii ay beerkayga soo baweysan waayeen ayay boostaas iga wada bifayaan! Wallee idiinma liico! Xataa way ii quudbi la'yibiin bal marna in ay eray wanaagsan i yidbaabdaan!*

Waxqabadyadeeda ugu waaweyn waxa ku jira laba kasta oo ay madaxa isu gelisay maadaama ay leedahay awooddaas gaarka ah iyo hibadaas aanay yicistan fasalka fadhiyaa la wadaagin, ee ah in qof qof kale in uu naco ama uu qabsado lagu qancin karo! Waa in ay ku digataa oo ay ku wiirsataa! Waa in ay hibadeedaas hadh iyo habeenba soo bandhigtaa oo sida aanay cidina ugu gaadhayn ay muujisaa.Habfekerkeedu halkaas ayuu joogaa.

xoogsato wastaad ah oo yoomkiisa dhacsada,laakiintaytalkaas xoogsatanimada ah waxa ka weyn taytalkan muqayilnimada aah.Inta uu soo helo badigeedu waa qayilaaddiisa, wx faro guudkoodah oo nolosha goyskisa an ku fillyn ayuuna habeenki ishanta ku ag tura gurboodka baahidooda iyo darxumada qoyska apay suuga booskhudradba ku iibisa a,cidhiidhsatay, halkaas ayayna hilib iyo ubadkeedana ay ka Labadas walid ce aan ubadkooda dhex joogin, marka ay masruuftaa.u waxa dhexdooda ku dayacmay in badan oo ah tarbiyaddi iyo barbaarintii toolmoonayd ee carruurta.Intas ay la joogaan waxa ay ku jiraan canaan, hiif, haaran,cay,tuuryo,iyo mararka qaar oo ay gacan gaadho,ciyaalkuna maxabbo la sheego waalidka uma hayaan, ixtiraamna warkiisaba daa xoogaa in ay ka yara baqaan mooyaane.

Habeennada qaar ayuu odaygu ciyaalka sarfayn ka saaraa oo mid mid uu u dilaa inta ay buuqaan, marka ay islaantu la muranto ee ay istidhaahdo ka celina iyada ayuu xataa ku daraa!

Waxa guriga ugu weyn oo abbaanduul ka ah Shukri Gurey. Waxaay haysataa ciidan ka yaryar oo amarkeeda ku shaqeeya,dhammaantoodna ka baqa! Dilmada gurboodkaas ay ku haysaa xad iyo xisaabin toona ma laha, oohintoodana sida laxankii Maxamed Mooge ayay ugu raaxaysataa. Mararka qaar boholyow ay u qabto in ay dareento kelitalisnimadeeda iyo sida warkeeda aan war loo dul saarayn ee hadal aan loogu soo celinayn ayay maalaayacni ciyaalka u kala xarraastaa,markaasay qayladoodu u noqotaa laxan la soohay oo reen iyo jib hallaasi ah lagu tidcay.

Marka ay ciyaalka ka soo baxdo kelitalisnimadeedaas degaanka kale ayay la soo aaddaa, meel kalena ma tagto ee waa dugsiga'e,waa taas laga wada acuudubillaysanayo.

Markii damaceediiuu dadkii kale ku socon waayay kelitalisnimadeedaasi wejiyo kale ayay yeelatay. Waxa ay ku nafistaa in ay noqoto qofka galaaska ugu saamaynta badan ee loogu hadalhaynta badan yahay,indhuhuna ay iyada ku wada maqan yihiin xumaan iyo samaan ta ay ku kasban kartaba.

Macallin kasta waxa ay ardayda u dhex gelisaa in uu damcay oo ay ganafka ku dhufatay, arday kasta oo fasalka ka dhaqaaqayana isla beentaas ayay ka samaysaa, laakiin cidina ma rumaysato!

Dalkeenna ayaanay ka jirin cid ku xeel dheer oo baadhaa,dadkeennuna badanka waxyaabahaas doqonniimo ayuun bay u yaqaanaane, inantaasi way bugtay. Waxa hayay Nerjesi (Narcissism).

Waa khalkhal nafsi ah oo kaga dhashay degaankaas aan fayoobayn ee ay ku nooshahay iyo awooddaas iyada oo aan fahan shilis lahayn la siiyay ee ay duulkaas shanta ah ee ka yaryar ku kaarto-baxdo.

Weligeed jacayl ku filan ma aanay soo helin, wayna og tahay in ay u baahan tahay cid jeclaata. Cid ku indhakuulata. Cid dareensiisa in ay tahay ta keliya ee dunidaba ku nool. Cid ay iyadu indho iyo dhegaba u tahay. Cid iyada ku soo toosta oo ku seexata. Laakiin haabkeeda ma hayso,umana dhowa!

Hal dabci iyo hal dhaqan oo ay qofkaas qalbigiisa ku kasban karto ma laha!

Waa dabciga Nerjesiga'e, dhibaatada dhankaas ka haysata iyadu iskama raadiso oo in ay nolosheeda dhisto oo iyadu ay isfurdaamiso iskuma daydo ee booskii baahidaas jacaylka ee ku bannaanaa cid u buuxisa markii ay weyday waxa u beddelay nacayb! Ehelkeeda ayay neceb tahay! Intii wax u ah ayay neceb tahay! Asxaabteeda ayay neceb tahay! Macallimiinta ayay neceb tahay! Waxbarashada ayay neceb tahay!Nafteedana sidoo kale, aad ayay u neceb tahay, haddana aad ayay u jeceshahay, wax kasta oo wanaagsan iyo ka badan in ay heshana way la doonaysaa!

Naf aan wanaagba lahayn,maalinna aan la ammaanayn,laga yaacayo oo dadku ay ka wada biyadiidayaan, cid ay wanaag u muujinayso ama xataa ay u dhoollo caddaynaysana aan la arkaynin yaa jeclaanaya?!

Aad ayay isu neceb tahay,haddana ay isu jeceshahay!

Nacaybkaas ayaa noqday seeska ay nolosheedu ka duusho!

Niacay blas eyay ku sulaysan yihin wax kasta 0o ay samaynagno mn tallaabo kasta oo ay qaadaysaabal labo lasa o ay qagesan oo sy angfa wa cadyohow ku conayang ku ciideeyay!Dniterouyrdtca maugralad ug bodan ce ay ha clWan siudo nsd gof adame ah nafuddisa ugu vato, magalady waa Saykoolojiga Ma ow (Dark Psychology)!dheeldheli lahayd adiga oo u beenguuraya (manipulation)! faalloonaysasida qof Waa in inta aad soo akhrido xog ka hagardaamo nafsadecd oo aanu darecrmayn loogu geysto, ka dibna loo qiimeeyo falcelinta uu ka samaynayo!Main walha xeer ka mid ah qaacidooyinka Saykoolojigaas Madow carurtas yaryar ce ay cidlada ku heshay ku tijaabisaa, mar kasta oo ayay ku dareentaa.In kasta oo aanay badnaynba, haddana cid kasta oo uu xidhiidh kala dhexeepo waxa ay doonaysaa in ay iyadu xidhiidhkaas hagto,amarkeeda uu ku shaqeeyo, qofkaasina sidi addoon iyada loo abuuray rabitaannadeeda uu1 ku socdo!

Waa sababta ay Saykoolojiga Madow ee nafsadda dadka lagu dilo hadh iyo habeenba u baadhayso si ay u hesho dhibbanayaal badan oo ay iyadu hallaysay,bogagga waxqabadyadeedana ay ugu darsato!Xirfaddaas shishe ee ay saykoolojigaas u leedahay waa ta ay ku awoodday in ay Nuur Cabdillaahi garaadka ka qabsato, heer ay gaadhsiiso in ay ka dhigto qori ay iyadu leedahay, sifayn karto,cabbayn karto,isla markaana ay ridi karto goorta ay doonto!

Ha iska dhib badnaato oo bukaan aan la dareensanayn ha ahaato'e,way qurxoon tahay, waana dumarka nooca jinniga leh ee aad dareemayso wax quruxdeeda ka weyni in ay kuu jiidayaan.

Maalin ayaa loo baahday in ardaydii kaalmaha sarsare galay abaalmarinno la siyo. Waxa ardaydaas ka mid ahaa AxmedYare.Waxa loo sheegay in ay waalidkood keenaan maalinkaas.Aabbihii Cabdillaahi Geelle shaqo ayuu lahaa oo waa oday Soomaaliyeed oo camal ayuun buu aroortii u kacaa, mid aan rasmi ahayn iyo mid rasmi ahba. Hooyadii Ruun Calina waa waayeel iska juucjuuc badan oo xanuun aan weyneyn ayay ka cabanaysay,markaasuu walaalkiisii ka weynaa ee Nuur Cabdillaahi soo kaxaystay.

Nuur oo dugsiga dhex maraya,Axmed-Yarena garabka haysta ayaa arkay beertan wada bilcoonta ah ee ugubkaas soo kacaamayaa ay is'hor-iyo-daba-marayaan.Habluhu marka ay dugsiga ku jiraan waxa aad mooddaa in ay ka qurux iyo soojiidasho badan yihiin marka ay koraan ee heerarka kale ee nolosha ay u gudbaan!Waxa ay ishiisu ku nasatay inan socod wanaagsan, jidhkeedu uu israacsan yahay oo uu isla tallaabsanayo, soojeedkeeda in ay gashaanti tahay laga garanayo, sii-jeedkeedana in ay guurgal tahay laga akhrisanayo.Ishiisii way ka fuqi weyday, markii ay ka yara durugtay ee dhawr arday ay sokadeeda isdhaafdhaafeenna waxa uu dareemay in aanay taasi ahayn tu laga hadho.*Qoodh iyo xero'e waa fursad aan soo laabanayn ee yaanay ku seegin.*

Inta uu Axmed-Yare u sheegay in uu fasalka kaga daba imanayo isaga oo u iljebinaya oo dareensiinaya durba in shabaggiisii kalluumaysiga uu daadsaday ayuu dhankii ay ku carceertay afka saaray.Dukaan iskuulka ka ag dhow iyada oo wax ka gadanaysa ayuu arkay,markii uu ka bogtay in ay iyadii tahay ayuu dhankeeda soo abbaaray.Soo-bixitaankeedii iyo isagii oo dukaanka afkiisa maraya ayaa isha isku dhuftay.

-“Waan ku salaamay ina abti."Inta ay eegmo dumarnimo ku jalleecday ayay tidhi: "waa lagaa qaaday.”

-“Aar ii dhiib xabbad biyo ah.” Inta uu inankii dukaanka ku yidhi ayuu iyadii mar kale ku soo jeestay: "ina abti mar ayaad adiguna

isgaamayn gandhay anigana nad i gahafan guadhay marki aan isha yae kugu siiyay.” riyo ayaankuugu -"Oo hadda ayaaba iigu kaa horreysa'e ma hanjabay?”-"Sannadki imisa magood ayay reerkiinnu kaa bixiyaan?!""Hayin bipo-ma-daadshe ah ayaan ahay oo -"Ragga sidayda oo kale marka ay isha qac kugu la igamaba cavdo c yaan laayay!” sijyaan jugta kala kulmaya!”-"Dadkas xayeshka ah dee markii hore ayay naf bixi weyday /ku jirtay. Adigu se haddadan ayaadba i aragtaye goorma ayaad dutba dhaawaca tirsatay!"-"Haddadan igu kaa horraysa ayaad i sigtay, nin sigtayna ma nabad gelin!”-"Dee markii hore ayaanay naf la sheegaa kugu jirin marba haddi sidaas sahlan ay ku siganayso aniga oo aan warba ka haynin in ay jirto -"Laga yaabaa in aad adigu tahay middii naftaas tayayn lahayd kollay iminka adiga ayay dhibbane kuu iyo in ay joogto." tahay, jinnina ninkii keena aya bixiya'e. ” Cabbaar markii ay kaftameen ayay isbarasho rasmi ah u dhaadhaceen.

-"Magacaygu waa Nuur Cabdillahi, Nuur-Hanadna waa la igu naanaysaa."-“Shukri Keyse,Shukri Gurey ayaa se la ii yaqaannaa."-“Barasho wanaagsan.”

-“Wacan oo wanaagsan.”

Lanbarradii ayaa la kala qortay, waana la kala tegay.

22

Nuur waa ragga haddii ay haasaawe tahayna wada kaantaroolka iyo maamulka ah ee doonaya xataa dukaanka marka ay wax ka soo qabsanayso gabadha uu la haasaawaa in uu ogaado ama ay uga fasax qaadato.Haddii uu guursan lahaana indhihiisa ayayba ka muuqataa in uu noqon lahaa xilegubeu daran gabadhaas u gacan gasha.

Barbaarintiisa waxba kama aanay khaldanayn, waalidkoodna dad ilbax ah oo ubadka u roon ayay ahaayeen. Laakiin maadaama uu curad ahaa,oday Cabdillahi Geelle iyo Ruun Calina ay ku curteen,koolkoolinta iyo jacaylka ayay ka badiyeen.

Markii ay dhalatay Idil Cabdillaahi ayuu isaga oo dhallaan ah dareemay in dhankeeda wixii danayn isaga la siin jirayba loo weeciyay,ka dibna isaga oo yar ayuu qalbigiisa galay dareen xaasidinimo ahi.Dareen jecel wax kasta oo wanaagsanba in uu isagu helo,cid kalena aan waxba u oggolayn.

Markii uu weynaaday ee carruurtoodan uu Axmed-Yare ka midka yahay ay dhalatayna waxa uu helay xoogaa maamulid ah,maadaama uu ugu weynaana badanka isaga ayaa masuuliyad laga saari jiray.Maamulkiisaas kuma aanu xumayn oo Cabdillaahi iyo Ruun ciyaalkooda dhukhdhukhdaas lagu dili maayo, ee kaantaroolis ayuun buu ku ekaa.

Balse kaantaroolkaasi noloshiisii oo dhan ayuu qayb ka noqday.Ardayda ay wax soo wada barteen dabcigaas in badan way isku jiidheen,oo fasalka marka uu macallin uu jeclaystaa ku jiro haddii uu arday hadlo wuu ku qaylin jiray isaga oo aamusiinaya. Illeen waa laba nin oo isku fac ahe markaasay isku dhici jireen, dhawr jeerna gacan ayayba ka gaadhay.

Waxa sidoo kale kaantaroolkiisaasi uu u gudbay haasaawihiisii,badigan waxa ay hablaha uu la haasaawo isku qabtaan waa maamuliddaasaan u-meeldeyista lahayn, intii ay kala tageenna kaas ayuun baa sabab u ahaa.

Kama waantoobo oo waa dabci maankiisa gundhig u noqday,umana arko in uu xun yahayba. *Gabadha aan*

amarkayga qaadanayn ee eraygaygu aanu gelaynin waxbaba nagama dbexayn karaan ayuu taagan yahay.

in uuyahay,

waxa ay dareemaysaa markan nin ay si isu fhmi karayanNin si u yara baxdo oo xata dukanka ay wax ka soo qabsato u diidaya, kunain ay maalinkiiSOO dhammaysato. In kasta oo jacayl weyn oo la sheego aanay u haynin,ay nin la soo sheekaysatay oo ay ka la'aydna way ka dhex aragtay.shaafiday nabarkii Nuur isagu waxa uu helay gabadh horta boogta ku ahaa ee aha in anay dumarku amarkisa qaadanayn, wixi damqayso boogihisas ee marka uu amar

siyo way qaadanaysa,quruxna Shukri ayay u tahay.Wuu jeclaaday. Si weyn ayuu weliba u jeclaaday.Mararka qar baahi qoto dheer oo aynnu gudaha ka dareemaynno qadna inta aynnu ka tanaasullo

qotshayal badan oo jacaylka aynnu cid la wadaagaynnaa

Shurki way dareentay ninkani in uu si waalli ah u caashaqay,iyadu se wax aan xiise ahayn aanay u haynin. uu ka shidaal qaadanayay.

Iskama aanay waalin ee qalbiga Nuur ayay degaamaysatay.

Way isku hubsatay oo gacanta ayay ku dhigtay.Dabcigeedaas ahaa danaynta uu siinayo ee uu waxa danteeda ah ku amrayo sidisii ayay u deysay, laakiin dabciyadeedii bukaanka ahaa ee nerjesiga ahaa ee kale oo dhan ayay dhex marsatay. Waxa ay aragtay in uu yahay nin ay diri karto, inta ay cabbayso oo xabbadaha ay dhuunta u dhigto ay jihada ay doonto u ridi karto. Waa khasnadihii nebi Saleebaane qofkaas oo kale xaggee ayay ka helaysaa?! Sidaas ayuu xidhiidhkoodu muddo dhawr bilood ah ku dhisnaa.Inta ay isdagaalsanaayeen ayaa ka badnayd inta ay heshiiska ahaayeen. Laba qof oo fekradaha jacaylka ay ka haystaan ay sumaysan yihiin (toxic) ayay ahaayeen. Midiba waxa uu dhankiisa u aaminsanaa in qofka sida dhabta ah u jeceli uu yahay ka madaxa ka gala Ka la dagaala! Ka la

buuqa! Ka ay saacadna heshiiska yihiin 23 saacna colka.Sidaa awgeed; mar kastaba isxiisayntooda ayaa ku sii kobcaysay. Hadh

iyo habeen waxa la isku haystay, 'taleefanka maxaad iga qaban laba jeer oo qudha ayaad i soo wacdayl' Iwm.Midiba waxa uu doonayaa aanu u wada gacan galin.Waxa uu doonayaa ka kale in uu yeesho,isagu se aanu isu wada dhiibin.

Si kasta oo xaalkoodu uu isugu cakirnaa haddana ay isula fahansanaayeenba,waxa ay ku heshiiyeen in aanay xidhiidhkoodaas cidi ogaanin,gaar ahaan Axmed-Yare. Waxa soo-jeedintaas lahaa Nuur maadaama uu diiddanaa walaalkiisa ka yari in uu arrimihiisa khaaska ah ogaado, Shukrina halkaas fursad ayayba ka dhex aragtay oo Shukrida ay galaaska ka tahay iyo sida looga neceb yahay Axmed-Yare war kuma seeggana,haddii uu isu ogaadana warkeeda markaaba Nuur wuu u taanataanayn lahaa. Sidaas ayay go'aankaas ku wada qaateen.

Maalin iyada oo suuqa u soo dukaamaysi tagtay ayay isha qac ku siisay Nuur oo la socda gabadh!

Qosolka iyo farxadda wejigiisa ka muuqda, iyo sida kal iyo laabta ah ee uu gabadhaas ula sheekaysanayo ayaa masayr diirran daf siiyay.Haddii ay ka horka-wareegtay iyada oo ishiisa iska ilaalinaysa oo ay gabadhi wejigeedii ka ilsugatayna waa inan aan dherer la sheego lahayn,gaabnina aan lagu xaman. Wejigeedu uu qoran yahay. Indheheedu weynaan galac leh iyo yaraan dinniiq ah midna aanay ahayn ee ay ururan yihiin. Kamasta sanqaroorkeeda xagasha hoose u samaysay ee in laga dhunkado loo lahmadoonayaa ay eegmadeeda bilic gaar ah u samaynayso. Jidhkeeda isu qoran, israacsan ee aan kala waaweyneyn,dhan walibana ay muggeed u buuxdaana uu hummaaggeeda haybad u samaynayo. Waxa ay dareentay in ay xoogaa ka yara qurxoon tahay gabadhaasi.

Quruxdeedaba waxa ka darán aabbihii cunahani sida uu ula dhacsan yahay!

Sida uu ugu magan yabay day?!

Si dhib leh ayay iskaga qabatay in ay suuqa kalladhka ku qabsato oo uu masayrku maankeeda qabsado,laakiin way isqabatay.

Habeenkii ha wacdo iyada oo dagaaltag ah, bariidaba la islama sugine ha ku bilawdo cay iyo maagis:"khaayinyohow beenawaaska ahi!

Aniga ayaad habeen oo dhanna i leedahay'dumarwaa maalinkiina aad magaalada ka xamaalanaysaal"-"Naa maxaa baas ee dhacay?!""Yay ahayd nagti ad maanta ku loohnaydl ce sidli malaig ing loo soo diray aad ugu maqnayd?!"

-“Tee?! Halkee?!""Tung la gabtay talo ma ahal War ha ii

-"Ma meheradda cadarrada ee saldhigga dhexe u tee iyo thalkee lahaye sheeg naagta waxa aad ka ag dhow?l"-"Tyo meclaha kale ce aad la suuraafaynaysayba ti aad isku xoqaysay sidii in aad cadho iskaga reebaysaa maxay qabanaysay!" ahayd?!"

- “ Waa Idil Cabdillaahi. ” - “ Oo idlaato xaggee ayay inaga soo gashay?!"

-"Naa bal habaarka iyo haaraanka jooji!”"-"Waar -“Dee waa Idil Cabdillaahi Geelle!”-“Inteeda-ku-laablaabanto maxay laabtaada kaga loohnayd?!"

-“Dee waa walaashay!”-“Oo aad iga noqoto oo geel-ku-durduri yay noo ahayd?!"

filaysaa in aan kaa rumaysto!"

Waxa uu u soo diray sawir qoyskoodu uu ku idil yahay oo sida ay isugu da'xigaan ay isu dhinac taagan yihiin, Idilna ay isaga ku loohan tahay.Maalinkaas ayay baratay ehelka Nuur, Nuur Cabdillaahi waa nin shakhsiyaddiisu ay isku murugsan tahay.Waa nin aqoonyahan xeel dheer ku ah dhanka sidaasna xidhiidhkoodii maalinlaha ahaa ee maalinna

teknoolojiyadddagaalka ahaa marar koobanna degganaantu uu ku sii ,wakhtigiisa ugu badanna kumbiyuutarka hortiisa ku qaata. Sidii uu jaamacadda u dhammeeyay inta uu socday. qolkiisa ka baxaaba way yar tahay.Maalin kasta teknoolojiyadda cusub ee soo baxda ayuu isku dayaa in uu si qoto dheer u fahmo. Inta wakhtiga uga soo hadhayna xidhiidhadaas isjidjidadka ah ayuu ku qaataa, kan Shukri ayaana hadda rasmi u ah,iyadana wuu jeclaaday maadaama ay

amarkiisa qaadanayso, intaas ayuu wax kasta oo kaleba ku illaawayaa.

In aad cilmiga barato iyo in aad fahantaa waa laba marsalacood oo Wagjica kugu xeeran loo daymo badinayo, qofna waxa uu ku cegia waa dhab'abbaar ka duulaya maxaa saxan maxaa khaldan? Fekerkaas khaldan yahay? Xaqiiqada ayuuna raadiya,godka ay la gashana wuu ka daba galaa.Deeq iyo Nuur farqiga u dhexeeyaa waa intan, waana isla farqiga u dhexeeya Idil iyo Shukri.

Laba waxa ay daba socdaan xaqiiqadaxataa haddii aanay ku faraxsanayn,labana rabitaankooda ayaa halbeegga xaqiiqada u ah oo waxa saxan iyo waxa khaldan kefadda kala saaraysa ah.Waa afar aqoon leh, laakiin laba ay cilmiga iyo dhab'abbaarnimada u afduuban yihiin, labana rabitaankooda uu cilmigoodu u afduuban yahay.

In cilmi la yeeshaa waa mahuraan, laakiin in la fahmo biyadhaca cilmiga ayaa ka sii muhimsan.Labada Bayoolojiga ku takhasusay, ee midina uu ku samaynayo dawooyinka uu cudurrada kula tacaalayo, midina hubka

Bayoolojigaah si ummado loogu cidhibtiro, labaduba waa Nebiga ayaa maalin Ilaahay ka baryay in uu labada Cumar mid u soo Islaamiyo, Cumar Ibnu Khaddaab iyo aqoonyahanno,laakiin taytalka agoonyahannimadu kuma Cumar Ibnu Hishaam,labadaba waxa uu nebigu u filla qofku in uu maamuus ku helo. gacloonayay maamuus ay bulshada ku dhex lahaayeen iyo kaalin higilkeeda leh oo ay ku jireen, laakiin maamuuskaasi waxa uu ku danbeeyay midi in uu Abu Jahal noqdo,midina Cumar-Faaruuq.Kala-duwanaanshaha qalbiyada iyo habdhaqannada ee afaran qof ka dhexeeyaa waxa uu ka taagan yahay ma aha jaahilnimo iyo caado-dhaqameedyada bulshada ee kala-riixashada qalbiyada ah, ee waa cilmi la bartay oo qolana ay u ifsanayso in ay nolol xasilloon oo if iyo aakhiraba anfacda ku gaadhaan, qolana ay

u ifsanayso si ay damacyadooda shakhsiga ah ugu gaadhaan, cid kalena aanay dan iyo muraad ka lahayn.

Waa afar qof oo aftahannimadii reerBurco leh,laakiin afminshaamimadoodasi ay qolo u adecgayso khayrka,golana shatknhaasaawaha Deeq iyo Idil way s00mareeen dhallinyaranimo iyo hayn la wadaago, lakin waagica ku xeeran,xogaha ay helayan,kues iyo chab 'ab baamimadoodas ayaa ka dhigtay laba qof oo dhan wale oo intas dhallnyaranimadaah la wadagaa aanay arrimahaas indho daymo badiyan, sidasna ay afartas qof ku noqdcen kaaf iyo kala dheeri.

78

Ninba meeshii bugtaa isaga ayay belbeshaaye, Deeq hilawga hadba naftisa dhan ula heegaynaya isaga ayuun baa dareemaya. Dadku ninkaas qurxaanka ah ee muggii u buuxa, fekerka qotada dheerna ku maqan ayuun bay arkaan.Qof waliba adduunkan waxa uu ku jiraa dagaal ku keligii ah,haddii uu ka warwareego in uu waajahana weligii ka hadhi maayo dagaalkaasi.Deeq waa in uu arrinkan xalliyaa wax kastaba ha ku qaadato'e. Haddana waajihidda dagaalkaas waa in aanu noloshiisa oo dhan ku wada jihayn ee isaga oo goobta jooga oo jidh iyo johoradba dagaalkaas ugu jira haddana uu noloshii dabeeciga ahayd iyo masuuliyadihiisii sidoodii u gutaa.

Daaqaddii gaadhiga ee uu ku dhaygagsanaa ayay markan indhihiisu qabteen. Waa sabo-wanaagtii. Waa cimiladii uu u hiloobi jiray ee uu Jimceyaasha u soo laydhsi tegi jiray. Marka jannada laga warramayo waxa niyaddiisa ku soo dhici jiray maktabad ay buugaagi rasaysan yihiin iyo jawiga buuraleydan oo uu isla helay, ka dibna goor uu gadiidkii jeestay iyo xilli uu gabbalkii gaabtay midna aanu dareemin.

Waxa uu maagay in dareewalka uu1 ka codsado inta ay halkan marayaan in uu yara gaabiyo, laakiin ma habboona in rabitaankeenna aynnu dadka kale u afduubnaa.

Dawgii Shiikh ee buuraha gaagaabani ay dallaalimaynayeen,doogga ku dahaadhanina uu duddooda bilicda gaarka ah u samaynayay,neecawda nasashada Rabbaaniga ah xanbaarsanina ay nafta nafs iyo naruuro gelinaysay isaga oo maraya ayuu ku war helay.

Maxaa belay Idil?!

Aaway gacaladydii?!

Waa indheergaradnimo aftahamo huwan. Waa ilbax fiiro iyo feejignaan badan. Waa aqoonyahanad agnaannimo (jaahilnimo) ka caaggan.Afdheeraanta badiba dhiggeed ay ku sheeggan yihiin laguma xanto.Asluub iyo anshax in ay uurka hooyadeed kala soo aroortay ayaa la moodaa. Aftaag iyo i arkaay i maqlaay habeenna kama aanu dhadhansanin. Waa ugub indho-u-roon araggu uu ku nasanayo ah.

ismatidhaahdoeedanteedaay ay ku Dadka cajebi oo yaan lagu xaman i toostaa.*doonni*daryeel iyo Sidee ayuu uga samraa shakhsiyaddaas marla'aragga ah?l *Sowti igu tidbi:*

"badueynta galbigoyga waxa sabbaynaysa daadibin sidda dbankaaga

oSow dekeddati galbigaaga in ay kuigu tidbi deiso doonaysa."

nebiSaleebaan00*heepmageannirjmonar harhead may* tjo dong kago so scaroruan *keu timaamo m granayo. Waxa gudba ee ar ka* binaysan qasrigii*Sowti igu tidbi: ogahay waa in ay nootay nalalka ifiyaa ay naftaada* middi *korantada jo madinknimdayda ka soo daremayna aan sidi Mona-Lisa gidarkau*nuugaan,baddii aad kala *akbiraad qalbigayga ee ay ayuu* igu *sudban tabay ugnogonayaa."daabdidna daawanayay. xabaalo iyo baro reer*Noloshan ma ka uu gotku sidas ugu soo biiraba waxa hor yalla dagal nololeed oo uu tan adduun iyo ta aakhiraba ugu tabcanayo.Ta aakhiro waa nin iyo camalkii, tan adduunku se waa dagal nin iyo karaankii ah oo qofba si u waajaha. Qofku marka uu gacan-ku-haynta walidka ka baxo waa in uu tabcadaa oo wixii uu soo bartay intii lagu tabcayay uu ka midho dhaliyaa, laakiin marka la dhalanayo ayay noloshu dadka isdhaafisaa, oo qofna aabbihii ayaa dagaalkaas ugu soo guuleystay oo noloshiisa meel u sii saaray,werwer badanna kama qabo tabcasho adduun, qofna aabbihii ayaa dagaalkaas ku soo fashilmay,markaasuu isaga u dhalay si uu dagaalkiisa u gaarka ah iyo kaas aabbihii uu ku guuldarraystayba u galo ooisaguna uu iskaafiyo, waalidkiina uu kaafiyo.

Deeq aabbihii Maxamed dagaalkaas nololeed kuma aanu guuleysan,isaga ayuuna u dhalay in uu guusha soo hooyo, oo midigtana uu noloshiisa gaarka ah ku qaado, bidixdana ta ehelkiisa waalid iyo walaalba, taas oo tacabkiisa labanlaab ka dhigtay, adduunka soo gelayana

uusmiirad ku noqotay,dhigaal buuran in uu samaystana uu ka awoodi waayay.

Madaama dagaalka nololeed isaga oo labajibbaaran uu ku jiray,shaqadisa waxa ka soo galana aanay wax la sheegaa uga dhigmayn,

waxa ku adkaatay in uu samaysto dhaqaale uu ku guursado, waxana uu ahaa dadka nooca aan jeclayn in baahiyohooda shakhsiga ah ay cid ula tagaan,taas oo ku adkaysay in uu ehelkiisa kale weydisto kaalo dhanka guurkiisa ah, habdhaqanka bulsheed ee miisaanka guurka xaddiga dhaqaale ku xidhayna waxa uu Idil hooyadeed ku khasbayay si ay inanteedu miisaan inta taqaanna ugu dhex yeelato in wax weyn lala gole yimaaddo,waana sababta uu xidhiidhkoodu afarta sano u socday iyada oo ay intaasi uun xidhaysay.

Culaysyadiisaas oo dhan waxa u dheer masuuliyadaha dusha ka saaran ee aanu ka lug bixi karin.

tashanno waxaas ama qofkaas majecaannaa mise waynnu ka joognaaka dibayaynnu ka tashanna wixi aynnu samayn lahayn innaga oo jacaylanl Yacni; naoo wax jjecel ayuun ogin marka aynnu wax jeclaanaynno ee innaga baynnu is'arkaynnaa..Wuu kordhaa oo wuu dhinmaa,wuukobcaa oo wuu dhadhaa, wuu ina bagegeliyaa oo wuu ina faraxgeliya,haddana jacayl dareemaynno,ama raadkiisa iyo saamayntiisaayaynnu ku garannaa.Waa tabta korantada iyo cufisjidadka (gtavity) oo kale. Labaduba nolosheenna samaynáha ugu waaweyn ayay ku leeyihiin,haddana midna ma naqanno waxa ay tahay. Waxa aynnu ku garannaa raadkooda. Haddi aad wax kor u tuurto oo uu hoos u soo dhaco,macneheedu waa in meeshaasi ay leedahay cufisjiidad. Haddi dismis (kashawito) aad xadhig hoolan taabsiiso oo uu laydh bixin waayo,mnacneheedu waa in aanu xadhiggaasi koranto lahayn, haddii uu iftiin sameeyana macneheedu waa in uu danabaysan yahay oo uu koranto leeyahay.Labadooda mdina waxa uu yahay lama yaqaanno,haddana waa la qiyaasi karaa, waa la halbeegi karaa, waa la kordhin karaa, waana la dhimi karaa.

Jacaylkuna waa tabtoodaas. Ma naqaanno waxa uu yahay,cid kasta oo qeexitaan in ay u samayso isku daydana qeexitaankeedaasi dhan ayuu jin ka leeyahay oo weydiimaha lagala hor'imanayo ayaa burinaya.In kasta oo aynaan garanayn jacaylkaasi waxa uu yahay laftiisu,haddana waxa layaab ah in wax kasta oo jacaylkaas ku saabsani-ha galo qalbigeenna, ha kordho,ha dhinmo,ha inaga farxiyo,amaba ha inaga

bajiyo'e-ay leeyihin halbeegyo ay ka shidaal qaadanayaan ee aanay wax kediso ahi qaamuuska jacaylka ku jirin.

Jacaylku ma lahaqaab iyo hannaan la yaqaanno,mana laha qeexitan sugan oo lagu saleeyo, hal qaab oo uu ku yimaaddana ma laha ee nolosheenna tobannan qaab ayuu ugu yimaaddaa, tobannaan qaab ajaynnu wax u jeclaannaaa, tobannaan qaab ayaynnu jacaylkeennaas u

muujiyaan. Sida aynnu ula falgelaynno jacaylka laftisa, sida aynnu wax u jeclaanaynno, sida aynnu u cabbiraynno, iyo sida aynnu uga tilanaynno cidda ina jeceli in ay inoogu cabbirtana waxa aynnu u kala cuskanaynnaa tobannaanka qaab ee aynnu jacaylka u kala nagaanno,iyo tobannaanka xogood ee kala duwan ee qof kastaaba uu fekradda gaarka ah ka sito jacaylka.Laga yaabaa in ay inani u taqaanno jacaylku in uu yahay damac saayid ah oo uu ninku gabadha u qaado,gabadhna ay isu macaanayso oo dumarnimo badan oo ka buuxda ay ninkaas ugu dhoollatusato.Dhanka kalena; uu jiro nin u yaqaanna jacaylku in uu yahay gacaltooyo iyo naxariis la wadaago, ixtiraam iyo qadderinna lagu cimaamaday,milgo iyo maamuusna lagu meegaaray. Haddii ninkaas uu gabadhaas damac ka galo waa hubaal in ay u arkayso nin-jileec aan nacfi lahayn ee maqlay wax ayaa la jeclaadaal

Waa maxay bacoogan aan borraaddadaadaba ku soo gamaamayn ee aan dbunkasbada kula soo tigsanayni?! Ixtiraam iyo qadderin baddii aan u baahanabay aabbabayba waan ka belaa! Haddii un i jeclaaday muu i damaaciyo aan diido oo dumarnimadayda iyo diidmadayda aan jacaylka aan u bayo aniguna ngu *muujiyo'e?!* Iyo qaabab la mid ah ayay inantaasi u fekeraysaa.

Labadaas qof cilladdu midkoodna ma aha ee tobannaankaa qaab ee jacaylka loo kala yaqaanno ayuun bay laba dhinac oo kala durugsan ka taagan yihiin.

Mid ka mid ah dhibaatooyinka jacaylka inaga haysta ayaa ah in aynnu hal dhinac uun ku qiimaynno, sida daacadnimada qofkaas oo kale,innaga oo intiisa wanaagsan ee kale oo dhanna u aragna iidaan in ay u tahay daacadnimada. Haddii taas uu tuhun yari inaga galo wax kasta oo jacaylka la xidhiidhayayba waynnu nacnaa maadaama ay iyadu sees inoo ahayd.

Sidaa awgeed; Deeq iyo Idil markii ay isbarteen ee muddo afar bilood ah ay xidhiidh joogto ah lahaayeen ee labadooduba ay iska dareemeen in ay gudaha wax ka soo riixriixayaan ayay habeen isku afgarteen in arrimaha nolosha lammaanaha lafdhabarta u ah ee ka dhexaynaya ay ka wada doodaan, ka

sheekaystaan, ka faalloodaan,oo ay falanqeeyaan, si mawduucyada qaar haddii ay laba daraf oo kala fog

Yeidku fhni wagyan si dhexdhexad ah loogu wada dhaqmo,qonlagu

tixgeliyo .meel ku adkaystana halkiisas lagu ogaado Doodohoodaas badnaa waxa ay ka badbaadiyeen boholo badan o0hala dovan pihin Maru badan ayu midkoodba ka kale khaldfahanWaxa ay arrimahaasi weyn oo uu arrin ka haystay ka badbaadiyay.yareeyeen isqabqabsadkooda iyo iskudhacooda. dad badani In kasta go an si dhab ah loo

garanayn waxa uu yahay jacaylku,walow haddana waxa uu waanaruuro leeyahay sifooyin aasaasi u ah,sifooyinkaas liddigooda ay ka aaminsan yihiin.Jacaylku waa dareen ay naxarisi ku gedaaman tahay,irsagadda uu Iahay ®inoogu deeqay. Xasilloonidi, degganaanti iyo jacaylka.Jacaylku waa geed uu llahay a dhexdeenna ka biqliyay si uu boggcenna burcad isugu mariyo, isu-soo-dhowaansho iyo isjeclaanna uu inoo dhex dhigo, xumaanta, xasadka,xiqdiga,nacaybka,cadawadda, calool-xumada, cuqdadda, cadhada, iyo ciilkana uu dhexdeenna uga feydo.Nolosha gunteedu waxa ay ku qotontaa jacayl, wax kasta oo wanaagsanina jacayl ayay ka soo unkamaan, mana jiro qof jacayl la'aantis ay noloshu u dhadhamaysaa, nolol bilaa jacayl ahina waa jid bilaa abbaar ah,waa oon bilaa iidaan ah, waa buug bilaa qoraal ah,waa cadar bilaa udug ah, waa aqal bílaa saqaf ah, waa jidh bilaa ruux ah,waana aadame bilaa aadamanimo ah. Balse jacaylka ayaa waayo iyo wejiyo badan.Jacaylku waa aayad iyo calaamad ka mid ah astaamaha uu Ilaahay &uunka wax ku tusayo, awooddiisa iyo abuurtiisana uu ku muujinayo. 新距之丁正 3ǐ z dé èújí

"Ilaahay aayadihiisa waxa ka mid ah in uu nafihiinna idiinka abuuray lammaanayaal si aad u weheshataan, dhexdiinnana uu ka yeelay kalgacayl iyo naxaris, arrinkaasna wax-ku-qaadasho ayaa ugu sugan kuwa fekeraya.”Cidda aad jeceshahay waad ka haybadaysataa,qawlkeeda waad u dhego nugushahay,khaladkeedana waad dhaafi og tahay,oo waxa aad tahay ruux degganaan dubaaqa (xiska) ka dareemaya,haddii degganaan la waayana naftu wax walba way dhibsanaysaa.

Qofba qofka uu ka jacayl-yaqaansan yahay wuu ka habnololeed roon yahay, waayo; waxa uu jeclaanayaa Rabbigii e oo uu xaqiisa garanayaa. Waxa uu jeclaanayaa rasuulkiisii suubbanaa oo uu sunnihiisii raacayaa. Waxa uu jeclaanayaa naftisa oo uu cadaab kala cararayaa,camal sanna uu haanta u culanayaa.Waxa uu jeclaanayaa lammaanihiisa oo ay nolol ta ugu toolmoon ku wada dekaynayaan guur hortii iyo ka gadaala,gurboodkooduna baro jacayl ayay ku hanaqaadayaan oo fil san iyo fac roon ayay noqonayaan.Waxa uu jeclaanayaa bulshadiisa xidid iyo xigaalba, isagana waa la jeclaanayaa,oo dadkeenna dhaqankooda ayaa ah nin waliba inta uu kuu soo joogsado ayaa loo joogsadaa,oo maalinta aad la qososhana waydun wada qaxwayn,maalinta aad afka u taagtana waydun kala irdhoon.

Sidaa awgeed; mar kasta oo heerkaaga jacayl uu kordho oo aad dadka soo dhoweysato,adiga oo aadunkaaga (cadawgaaga) saydhmada kula goobayana il dheer iskaga ilaalaynaya, nolosha guul ayaad ka gaadhaysaa,uunkna Ilaahay ayaa jacayl iyo barako kuu gelinaya.

In aad jacaylka dheeftaas wanaagsan ka heshaa waxa ay ku xidhan tahay hadba mugga iyo sida aad u taqaanno jacaylka,oo haddii aanay aqoonta aad jacaylka u leedahayba gudashada shahwadaada dhaafsiisnayn oo ay ibtaadu kuu arrimiso qaw ayaad kala dhacaysaa oo xiisaha ayaa ku beerqaadaya, hadhowna wixii ku gaadhay jacaylkaas aan shaqada iyo shuqulka midna ku lahayn ee ay kuu horseedeen aqoonxumadaada uu xubinkaagu kuu fekerayiyo xiisaha jidhkaagu ayaad u tiirinaysaa isaga, markaasaad adiguna isaga cidla'ka nacaysaa,dadka kalena aad nacsiinaysaa.

Sidoo kale; nolosha wax kasta oo la ammaanay waxa ay salka ku hayaan jacayl.

Iscafintu waa jacayl.Wax-istarku waa jacayl.Xidhiidhka wanaagsani waa jacayl.Isu-dhibriddu waa

Isqadderintu waa jacayl.Wax kasta oo jacayl.

suubbanina jacayl ayay ku sal leeyihiin!

Waannu isla fahansanayn jacaylka.

Isku dhinac ayaannu ka taagnayn.

Sifo kasta oo wanaagsan oo ay leedahayba waannu wadaagaynnay.

Xataa waxa aan garaadkayga ka dhex raadinayaa hal sabab oo aan u aaneeyo waayitaankeedan kediska ah!

Hal bil ayaan la'ahay jaan iyo cidhib meel ay dhigtay!

Waxa qudha ee aan isku samirsiin lahaa waa in ay tii Alle u timi,gurigoodiina waanigan maalin walba hormara oo geeriyi kama muuqato!

Wax kale oo aan ku sababeeyo waayitaankeedaas ma garanayo!

Imisa ayaan arkay abwaan erayo qalbiga xuluulanaya ku cabbiraya dhool yar oo ka mid ah folkaanaha ka baxaya,iyo fannaan si qiiro leh oo indhaha ay illini isku soo taagayso cod iyo laxan ugu cabbiraya,oo inta aan dhoosha ka qoslay aan iskula shawray in uu iska kaftamayo!

Ma habaqlahan iyo haleeliwaagan ayay dareemayeen?!

Ma sidaydan ayay hore iyo gadaal halmaameen ka ay u jeedeen?!

Mar ayaadsabab eersataa oo aad dhibkaaga u aanaysaa, laakiin hadda wax aan xataa niyaddayda ilmaynaysa ku maaweeliyo ma hayo!

Naaso-Hablood markii ay marayeen ayuu ku hanbabaray oday leh:"waynagan Naaso-Hablood so0 gaadhnay."

Hargeysi ma aha tii uu yaqaannay, jewigeeduna ma aha kii uu ku damaashaadi jiray. Markan waa baafis. Waa baadidoon.

Haddii uu cagaha dhulka ku hubsadayba tagsi ayuu qabsaday oo halkii uu qoyskaas ku ogaa ayuu isu sii daaya,Goljannadii Maxamed Mooge uu gacalada deggan ugu galgacalgeeraarayay ayuu afka saaray,laakiin in yar markii uu socday ayuu sidii qof miyirbeel ka soo miiraabay shanta dhabanka saaray oo uu la yaabay sababta uu intaas oo dhan u xasuusan waayay!

Mid ka mid ah dabciyada uu ku sheeggan yahay ayaa ah degdegga,waa nin degdeggu uu mataankiisa yahay. Guul kasta oo nolosha uu ka

soo hooyo degdeg aya sees u ah, jab kasta oo u kala kulmana sidoo xad-dhaaf ah oo waxyabaha aan rasmiga ahayn ee noloshisa ku waxa uu salka ku hayay ilaw.Wax muhim ahaa oo uu llaway.In ay wicitanka oo uu ilaaway. Way ugu cudurdaari jirtay maadaama aand dhibsan jirin, haddana waa insaan nool'e mararka qaar ayay ka gadoodi jirtay oo ay ku canaanan jirtay.Waxa uu xasuustay ina adeerteed Raxma in uu lanbarkeeda hapay inantaasi joogto oo mar ay soo gadhay Idil qoyskan ay isbratay,labadoodana uu kaftanku isu qabtay. Waxa uu la yaaban yahay sababta uu muddadaas bisha ah u xasuusan waayay. Laakiin muxuu ula yaabayaa,in ay Hargeysa ama miyi aadi kartaaba sow shalay kuma aanay dhalan oo inta kaleba meeraalaysigii iyo meehanawgi maankiisu magaaladoodii iyo aqalkoodii uun kuma aanay ag wareejinayn?!

Taleefankii ayuu si halhaleel leh jeebka ugala soo haaday oo Raxma uu garaacay. Laba saddex jeer ayay ka qaban weyday. Kama aanu quusan ee wuu ku celceliyay. Qabashadii taleefanka waxa xigay hadal dheer oo wax uu ku tilmaamo iyo dhan uu u qaado uu garan waayay:"maxaad noo soo wacanaysaa ee nalaga kaa siiyaa?! Maxishoodeyohow aan waxba isku falaynin ee kala bogsaday! Ma il kalluun ayaad liqday indho adakidaa?! Wuuba na soo wacayaa oo taleefankayaga uu noo deyn la' yahay! War miyaadan dhiig iyo uus lahayn?! Mise nabsigii ayaa ku soo riday?! Ihiiii Waan arkayay Idil naag laga samri karo in aanay ahayn! Markii aad sidan isu kala guraysay ee waxan la ogaa aad samaynaysay Idil niyaddaada kuma aanay jirin?!Kama aadan fekerayn in Idil aad ku waayayso?! Ma waxa aad doonaysaa intaas oo dhan ka dib in aad maslaxato oo ay si fudud kugu yeesho?!Wallay kaa tahay! In aadan Idil taf ka rogaynin! In aadan naayaa odhanayn! In aadan shaf saarayn! In aanay naag kuu noqonayn! In aadan xataa dib danbe nuurigeeda u arkaynin! Ku quuso qudhaanjo!Marka sidan la isleeyahay ee sidii barkad lagu dabbaalanayo hadba

taleefannada dadka lagu waalanayaa?l Naayaadheheenl Annagaa wax nala tusay!"Dhuudh...Dhuudh...Dhuudh!Way ku dhigtay taleefankiil

Amankaag iyo shaamareer weynaa!

Maxaa baas ee kbaldan?!Waan dareensanaa in aanay Idil ciyaarabaas ku magnayne ay wax nun la magan tabaye,maxaa dhacay?!

Halxidbaalaban aan gondaha la galay ma kuvii Agatha Christie ee xallintoodu ay adkayd oo kalaa?! Mise waa kuvii Dan Brown ee si xal loogu raadiyo dalalka la isaga kala safri jiray ee derbiyada dugaaldhigyada (matxafiada) laga raadin jiray?!

Inan rag wax aan naftiisa abaynba maareeye waan xallin labaaye, borta dhibtan jirta ee aan dhayalka abayn ee ay Idil ku magan tabay maxay tabay?!Hayaanka jacayl fabanka aannu ka baysanno waannu ka midaysnayn.Habeenkii aannu ku mnartamaynnay googaalaysiga jacaylka ee qof waliba fekradaba uu ka baysto uu soo bandbigayay waa ti sbarraxaadda dheer ee fekraddeeda ay ku cabbirayso soo bandbigtay. Gabadbii sidaas oo dhan jacaylka iila tagaannay ma boodb ayaa la ii mariyay?!

Wuxuu damac u qaadoo
Qalbigu uu daneeyoo
U dinnaahinaayaan
Dabuub lagaga weecine

Damalkaan hadhsanayaay
Ma darraad libtaydaan
Dunida ugu faanaan
Maanta dawerinaayaa?

Ducuf maaha ruuxii
Lubbigiisu da'ayee
Dermadaan dingiigaa
Layga duubayaayeey

Adigaa daweyn kara
Naftan kuu dayaysan
Dakharrada ku yaallee Ku mee,mee Dabiibaay?
In kastoon nin daran ahay Dun gumeed ka dheerahay
Dulqaad aan u diranahay Catawgana aan diidnahay
Dareengujisku waa kaa Dacaydayda lulayee
Dibindaabyadaan qabaa Igu kaa dabraysee

Deyrkaan gabbaadsadaa
Iga sii dumaayoo,
Dabkaan diirsanaayaa Iga sii damaayaay

Adigaa daweyn kara
Naftan kuu dayaysan
Dakharrada ku yaallee
Ku mee,mee Dabiibaay?

Idil:Odhaahaha ay labada isxiiseeyaa ku haasaawaan ee mar ah hadallada aan la miisamin ee iga-geeda ah, marna soo-jidashada ah,matarka gaarna cabbiraadda dhabta ah ee waxa qofka noloshiisa ka dhacaya muujinaya ah,sida:'anfaciga ayuu iga jaray', 'oonta ayuu i nacsiiyay','waa cadaw jacayl', 'waa nacab nolosha u daran', 'eedaad ayuu i markiyay', 'ehel iyo asxaabba waan ka go'ay', 'meel aan u jeedo iyo meel aan ka jeedo ayaan kala garan waayay', iwm, markii aan weedhahaas iyo kuwa la halmaala ee silica ka tarjumaya isu soo xooriyayayaan deraaseeyay meesha ay sartu ka qudhunsan tahay ee jacaylka naxarista ah ay dadku waxan oo eedo ah uga tirinayaan.

Deeq:"waynaganel Faylasoofad ayaa reeraha u soo baxdaye waa in hal laguu qalaa oo laguu xabbado ridaa."Idil: “muxuu garaadkaaga igu maqan ee faduuliga ahi cadawga ugu yahay marka aan caqli-hadlayo?”Deeq: “macnaha saaxiibtinimada ayaa sidaas ah quruxey.

Oooh.Laakiin saaxiibbada ragga ah weeyaan, adiguna saaxiibadday ma tihid.Ma kala garanayo in faduushaydu ay cadaw ku tahay caqli-hadalkaaga iyo in ay caashaq ku tahay, laakiin waxa qudha ee aan ogahay waa in qalbigu uu xaalad walba jecel yahay haasaawintaada.”

Idil;sheekoy ku nacay! Adeer dhegayso xogta oo ila falanqee.Laba arrin midkood ayuun baa sababay soomalhaadka iyo kadeedka ay dadku jacaylka ka tirsanayaan, waana in xadkiisiila dhaafiyay oo laga badbadiyay,iyo in aan marin ku habboon loo adeegsan.

Jacaylku waa jid loo maro hadba wixii la doonayo in wanaag lagaga jibbo keeno,jid la canaantaana maan ay ka dhaadhacaysaa ma jiro.Jidka aad maraysaa marleyba canaan ma laha, ee cidda maraysaiyo ujeedka loo marayo ayaa eedda yeelanaya.Haddii uu shaygu xadkiisa ka bato liddigiisa ayuu isu beddelaa!Haddii wax waliba inta ay yihiin lagu ekayn waayo eedaad aan laga filanayn ayaa looga dhaadhacaa!

Je
a
n
yl
a
m
or
ka
bil
ok
ia
d
he
d
p
ua
p
ke

Marki uu nebiga warkaasi gaadhay wuu u yeedhay go isaga oo lu leh: "waar anigu habeenkii salaatulayl waan u ng kacaa oo aan tkada waana aan seexdaa. Maalin waan a. soomaa, maalinna waan afura Haweenkana waan nr guursadaa. Waar qofka sunnahayga ka baydha isma oc sheeganno! ” Waxa ugu mudan ee adduunkan la inoo ab io keenay waa cibaado,asxaabtaasina waxa ay yidhaahdeen nd waannu u go'aynnaa. Waa cibaado hadda! Waaba wixii ee loo abuuray! Haddana waa loo diiday iyada oo aan ka da xaaraansanayn. ad

ay
ug

gondo ba nud ch asuabul nebiga daya dancay in ay chandu,sunnayaashaahba go'aan oo intaas ku waajibtay

Ubuxu waxa uu ku nool yahay biyaha, haddii laga

iyo Boiaulabhan Sudderdas mid vaita waka lu sanaystay tanbadiyana xididkiisa ayay qudhmiyaan oo wuu chadh.a Mid aya yidhui: "anigu maalin kasta waan curdindhadhaa (siqiirsuujismaa).Sidaas si la mnid ah; haddii ubaxa waraabka laga yareeyo iyadana xididkiisa

soomayaa co bai"anigu haben oo dhan salad ayan u ayaa ooma oo wuu dhadhaa, wuuna dhintaa.Wax waliba tagnaanayal" Kii saddexadna wepwaxa ay leeyihiin xad iyo layn toosan oo ay raacayaan 靜 uu yidhi:"anigu

Deeqow, haddii laynkaas hoos looga dhigo oo la gabadhba guursan maayo ee Ildhimana ay oo la buunbuuniyana ay ka daraaan oo ahay dar diayan shahwadayda u1 xakamaynayaa!"liddigooda ay isu beddelayan!

Deeq:“sababma?!”Idil;ka-badbadis ayay sameeyeen oo xadkeedii ayay dhaafiyeen,waana loo diiday, sababtuna waa in haddii shayga xadkiisa la dhaafiyo uu liddigiisa isu beddelayo.

inteeda kale xeerarkaas lama-taabtaanka ah ee qofka xumaha ipo

dhacaya,haddi laga badbadiyana bayhoof ayaa looga dhacayal Markil ay jacaylkii ka dhigteen macbuudka qarnigan iyo sanamka la caabudo,ee darti wax walba loo sadqeeyo, darti hadalka loo sidhaahdo,darti ficilka loo sameeyo,darti nafta,ehelka iyo asxabtaba loo dulmo,dartii loo noolaado, dartiina loo seexdo ee loo soo tooso,waxa uu noqday alhuumo iyo ibtilo aadmiga kala irdhaysa oo loo gabbaadsado wixii xunbal Waxa uu noqday marinka loo sii maro Fumashada iyo magaalaysigal Waxa uu noqday jidka loo qaado dhanka cudurrada nafsiga ah iyo kuwa jismiga ahbal Waxa uu noqday wed aan tudhin!

Cilladdu dhankiisa ma aa ee waa qaabka ay bulshaweynta maantu isaga u adeegsatay!

Markii xadkiisii la dhaafiyay ayuu noqday lidkiisii ahaa nacabka iyo cadaawaha, mana aanu noqon jacaylka laftiisii nacab ee waxa uu ku noqday qofkaas sida ka-badbadinta ah u adeegsaday!

Kaasi waa qodobka koowaad ee sababay in jacaylka loogu yeedho weedhahaas arxan-darrada iyo eedaadka ka turjumaya Deeqow, dad badanna uu noloshooda karkar iyo kadeed u horseeday.

Qodobka labaadna waa in marinkiisii ujeed aan saxahayn oo kii u qalmayay aan ahayn loo adeegsaday!

Tii doonaysay in ay mid bakhaarrada jeebkiisa jabsato, kii doonayay in uu mid khasnadaha jidhkeeda ku galgalimaysto, tii mid ay danteeda ka dhex aragtay doonaysay in ay soo xero gashato oo lubbigiisa ay hanato,qofkii doonayay in uu mid uu xarash (cuqdad) u hayo ka aarsado... dhammaantood, waxa ay dadkaas iyo kuwa la halmaalaa ujeeddooyinkoodaas silloon u maraan hal waddo oo ah dhabbaha jacaylka. Waxa uu noqday jacaylkii gabbaad xumaha loogu dhabbacdo (gaatamo).

Kan tallaabadan qaadaya ee jacaylka u sii marayaa isagu wuu ka aamin baxayaa jacaylka maadaama uu hayo tusaale nool oo ah in uu isaguba jacaylka qof ku dagay (khiyaamay) oo ay suure tahay isagana berri in sidaas uu mid ku sameeyaa,eedda wixii meeshaas ka dhacayay ee isagu uu

geystay iyo mustaqbalkiisa dhib kasta oo kaga timaadda xidhidhka uu jinsiga kale la leeyahayba waxa uu tuurta u saarayaa

magacajacayl

haddin in dabinki ugu dhacy oo bals helay un sguna jaceykao42

aami

n intaas laga jaray in uu isaguna dad kale ka si jaro.D og

pada hbodasababood wa bladh horsecday in dath.g 00

ama Wgsudindl dhaafyecn oo sanamn ay cabudan ay ka

Idi: isha ayaad ka ridday. Jacaylku waa naxaris iyo digten,aney ka maydhantay!"samaan hadi Balse in badan oo duulasha wayhan nool ahi lix iyo laba ayay isuge madixisina minjo ayay u rogeen, naxaristaas iyo wanaaggaas jacayla lagu sheegayaana iyaga uma qudhqudhsana oo ka mellefan.Qolada intan sidan u dhaaddana badanka waxa ku dhasha dareen kale oo daarran in jacaylka iyo dantu aanay meelna iska soo galin,ee gofku ama uu dantiisa raacanayo oo danaysteuu noqonayo,ama uu jacaylka u go'ayo oo danihiisa uu ka tanaasulayo.

Yaa yidhi dantu waa ku liddi jacaylka Deeqow?!Marka uu qofku u sheegayo ka kale tobannaan wanaag oo uu ka arkay,tobannaan dabci oo uu ku gaclooday, iyo tobannaan arrin oo uu kaga helay, miyaanay ahayn waxyaabo dantiisa ah in uu ka arkooday oo uu ku raacay, ma qofkan uu wanaagyadaas ku sifaynayo ayuu dantiisa ka fekereyaa?

Jacaylkuba waa danaha kala duwan ama isku midka ah ee lammaankaas oo la isku waafaqay in la wada meelmariyo. Waa ii danee,aan kuu daneeyo'e. Waa dawo ii nogo aan dabiib kuu noqdo'e.Waai taageer aan kuu

hiiliyo'e. Waa i sii aan kuu dhiibto'e.Qof kastaaba dantiisa ayuu daacad u yahay, uu daba ordayaa,ee roorsigaas danta ayaa mar jacaylka loogu gabbadaa, marna jacaylka lagu lammaaneeya oo inta la isla fahmo la isla jaangaadsiiyaa,waana qof iyo sida uu u adeegsado, laakiin danta iyo jacaylku isma didaan Deeqaygow.

Hal mar ayuu nolosheeda kaah u baxay.

batbondidtecda nogon lahaa luysludl nafeodan gudaba iske cura ce

Macalliminta oo dhammi way neceb yihin, si ay iyaga iyo weowand ce samayso sisaduba inta zanay bilabmin,ardayda qrama saaray.Nooji meesha ay ka timi cigaabtan ah in ardayga loo dido cilmigi ha sugsago'e. Waxa loo samayn lahaa toban ciqaabood oo kale isaga

Wasa jira hal macallin, hal bare oo isku-kalsooniyi ay ka muuqato.Bate noloshu ay agtisa ku fududdahay oo aan waxba adkayn,cid aan ardayda cabbudhin, xorriyadda aan ka qaadin, sida askartana aan digtooni galin ookii jubu yidhaahdaba aan dibedda u eryin. Bate la wada jecel yahay, xiisaddiisuna ayba ka mid tahay sababaha ugu waaweyn ee arday badani ay dugsiga u soo xaadirto, maalinka aanu fasalka u lahaynna dhantaalnaan weyn la dareemayo. Deeq MIaxamed,macallinka Taariikhda dhiga. Macallinka sharraxaaddiisu ay tahay ta keliya ee dhegaysigeeda laga siman yahay. Macallinka aan malaayacniga manhaj-ku-sheegga ah ardayda ku maaweelinin ee waayaha nololeed ee sugaya u carbiya. Macallin ula dhaqma dhammidoodba sidii gurbood uu dhalay.

Marar badan ayuu falanqeeyay arrimo iyada si gaar ah u taabtay.Waxa uu galaaska ka furay doodo. Waxa uu ka sheekeeyay sida qoysas badan oo

Soomaaliyeed ay ubadku sida shilka ah ugu dhashaan iyada oo aan waxba loo qorshayn, ee hadhowna nolosha rarankeeda iyaga oo cagacad loogu sii daayo.

Waxa uu ka sheekeeyay jacaylka iyo sida uu qofku ugu baahanyahay.Waxa uu tabtay boogihii ugu xanuunka badnaa ee qalbigeeda.Waxa

ampy Shoakn deerd ah in auo an tunoatay muabuba olke cons,jacaylka holaca gudeheeda ka oogan hobote stothan af uL basana la goy beanaya cubyoradh men farta faraha ka dheer ka dhigay.relat yu boga on tan tiead a lahapn ce ofsla ioa hor rume oo iany oo dibecda magan. Ma aha macki koowad iso bi rubnan

- “ Ii warran Shukri?”-“Khayr -"Maxaa laguu soo saaray?”-"Ma garanayo! In ay macallin.” igu tacaddiyaan way ugu baxdaaba!"-"Hadda -dheriga karka waxa ka keenaa waa kulka!""Laftayda ayaa dherigaas ah oo xadgudubkoodasi uu karkan aannu maalin walba isku haysanno iga keenayaa!""Haddii aad dhanka kale iska taagto oo xaggooda aad ka eegto tolow iyagu garta ma yeelanayaan?!" _"Ha ka yaabin! Ma bahal ayaa isweydüinaya ugaadhiisu in ay ka xaq leedahay iyo in kale?”-"Hadda Shurkiyey intaas oo macallin kuma aanay heshiinin in ay kugu xadgudbaan!”-“Haddana ilko abeeso hoos ka xidhiidhsane waa kuwaas aad arkayso!”Markii uuarkay in aanay denbigaas qaybteeda marnaba in ay qaadato oggolayn ee si walba ay iyadu isula saxsan tahay ayuu sheekada beddelay.

-"Ma dhibaato dhanka ehelka ah ayaa jirta? ” -"May macallin." 'Haa' ayay se niyadda ka leedahay! 'Haal -"Ma ardayda ayaad qaar is'haysaan?"-"May

macalin."Haal Dhammaantood way i neceb yihiinl Iima Ehelkuba waa ka halkaa na dhigay! Aabbe iyo hooyo aannu ku dhaadanno ma aanaan arag! Degaan fayowna kama Dhammaantood cadaw ayay i yihuin! Hibadayda ayay ka aanaan iman!'
masayraan'

"Dhawr jeer ayaan ufirsaday oo aan idin arkay in aanu ardayda ho ntaealindina bndinia sidhidh wannagsant idina dheanp ard "Hadda waa til arawelo ay idinku habaartay waxa ad

-"Macallin waxba ma jiraan. Wax waliba waa cadi.”-“Buugta ma akhridaa?”

"Mayl Waan akh'akhriyaa laakiin kuma badni.""Ma og tahay hadba garaadkaagu in uu kobcayo in u dhiganta inta buug ee aad akhriday?”

_“Haa!”

-"Maxaad wax badan u akhriyi weyday markaa?"-"Nafsad ayaanan u haynin.”

_"Hoo.Qaado buuggan Maana-Faay.Waa sheekofaneed macaan oo qiso weyn xanbaarsan, macnayaal badarina aad kala dhex baxayso'e.Waa hadyad ee guddoomo."

-“Mahadsanid macallin.”

-“Adiga ayaa mudan Shukri."

Waxa la gaadhay xiisaddiisii oo inta uu macasalaameeyay ayuu iska kacay.

Hal mar ayay is'aragtay isaga Isaga00noqday nin500 noqdayqofka nolosheedaba ay si dhab ah u jeclaatay.doid nur to tenasiosio Nio hel mar nolosfa y quan la gy rejo u geliyay.

diirdiiman Laakiin higilkiisa, haybadda wejigiisa, iyo hadalkiisa mata b eago, nin ciarnhaas loogu dhacayo ma aha Nin x8.40Bray ku hapsau, dawladida ayaan war ka hayne madaxa sirdoonkgu loo magacaabi lahaaye!

*Waa kan ninkii aan intaas oo sanaba sugayay. Waa in aan borta Ninka qudba ee u galm hibadayda iyo waxgabadyadayda in uu ila wadaago.lanbarkiisa belaa.*Malinkii xigay ayay xafiska tagtay oo inankii gacanyaraha ahaa ar u sheegtay in uu macallin Deeq hawl u diray oo ay soo dhammarsay maantana uu xog ka Waa ardayad iyo macallinkeed ee ma jirto sabab uu gacanyarahaasi lanbarka isugu adkeeyaaye farta ayuu ka sugayay, isagiina aanu maanta u lahayn dugsiga 0o uu saaray.Haddii taas ay ka dhabaysay, waa in la keenaa maqan yahay, sidaas awgeedna ay lanbarkiisa u baahan qorshihii Deeq loola tegi lahaa ee lagu wici lahaa. Indhihiisa tahay. kulkulul, joofkiisa, wejigiisa kakan, iyo dabcigiisa dushaas marka laga eego qallafsanaantu ay ka muuqataa ma aha mid ciyaarahaas in loogu dhaco laga dhadhansanayo.

Maalinkii xigay ayay wacday. Bariido ka dib way isu sheegtay.Waxa ay uga warrantay buuggii Maana-Faay ahaa in ay ka takhalustay.Maana waa gabadh yar oo miskiinad ah, noloshana u cusub. Dabinnada loo dhigayo ma aanay fahmi karaynin. Ma aanay feejignayn oo cid walba way rumaysanaysay. Sidaa awgeed; wax kasta oo haleelayba

dhammaysay, in ay u so0 celisana ay doonayso. Balse taas ayaa sabab u ahayd.waxa uu u ballan qaaday in uu buugaag kale u keenayo.

Amgtay in uu yahay nin debecsan oo aan wada qallafanayn ce ugu Danayn aan yarayn ayay darentay. Ugu danbaynti in ay heshay gof Deeq u qadday ayaa si siynaday. Dhawr mar oo kale ayay soo wacday ay kala hadashay, isaguna hadalka wuu la waday walow aanay macne buuran u samaynayn.Maalinkii danbe ayay damacday sidi bisadaha in ay indhaha isku sii gabsato oo waxa kasheeda gubayaba ay Deeq dhabta u saarto. Waa mid ka mid ah go'aamadii ugu adkaa ee ay nolosheeda qaadato.

Ma iga agbalayaa tolow? Oo muxuu iga agbali waayay? Bal jamaalkayga ijo jooggayga day! Fifircoonidayda ijyo faridnimadayda dayl Aniga oo kale ma aba ti iyadu gof raadsan labayd ee waxa aan abay ti ay siddeeda bilyanba iyada soo raadsan lahaayeen! Jaaniskaas soo maraya iyo fursaddaas aan siinayaa miyay dib danbeba u soo marayaan?! Haddii uu isu kay xawaasheeyo isaga ayaa farta dhexda ka ganiini!

Hoteel ay ku ballansanaayeen ayay isugu yimaaddeen goor fidaddaw ah. Sheeko guud oo afbilaw ah ka dib, markii ay xoogaa cunto ah qac ka siiyeen ayay sheekadii isyara furfurtay. Maadaama ay iyadu kulankan soo agaasintay iyada ayuu ka dalbaday in ay warka soo deyso.

Wax ay isyara marmaroojiso oo madaxa ay warwareejisaba...wax ay xishood badan iyo khajilaad ka bixi weydaba, ugu danbayntii way badheedhay oo hal mar ayay iyada oo naqas kulul wvadata ka soo boodday weedhii adduunka ugu caansanayd, weedhii ugu macnaha ballaadhnayd,haddana sida loo adeegsadaa ay ugu macnaha darnayd.

"Waan ku jecelabay!"

Wuu ka filanayay intan. Wuu ka arkay habdhaqannadeeda iyo sida ay u soo dhoweysanaysay in ay wax soo riixriixayaan.

Si deggan oo debecsan ayuu isaga oo u dhibraya isugu deyay in uu u qanciyo, jawaabta ku habboonna uu siiyo.

Ma aanu ahayn jacaylkoodu kudanaysil Ma aanu ahayn wakhti-lumis!

Ma aanu ahayn maaweelo!Wuu hubaa Deeq in carshiga boqortooyada qalbiga Idil fadhiyo sida ay carshiga qalbigisaba iyadu u fadhido. uu isaguWaxa uu soo galay maqaaxi caano-geelle Casariye xoorka iyo qing odhan jirene markan dhako uu ku dhuftaba kuma tallo in wa kabkabo casariyahaasi mooyaane.Feker aanuI garanayn dhan uu ka bilaabmay ayuu galay. Waxa isjidhaya hummaggii Idil ee samaha iyo isfahanka ay afarta sano soo wada qaateen.

Sida ay u ahayd Mona-Lisa-da ku farshaxamaysnayd dhoosha qalbigiisa ugu qotada dheer ee uu ugu taamayay, markii uu helayna uu ugu fara'adaygay.

Sida ay ugu sheegtay in uu yahay halyeygii riyooyinkeeda ee tan iyo maalinkii ay dumarnimo iska dareentay ay ku hammiyaysay in ay la arrin-iyo-adduun wadaagto.

Haddii ay jacaylka sidan isula fahansanaayeen shaydaankan baas ee ka dhex adeegay muxuu ahaa?!Waxa ku soo maaxanaya hadalladeedii suugaamaysnaa,falsafadaysnaa,aqoomaysnaa,caqliyaysnaa,caadifadaysnaa,ee naftuay u riyaaqaysay.

Idil:

Gacaliye;jacaylku waa faro-ku-hayn,cid walbana jacaylkeedu weji u gaar ah ayuu leeyahay sidi aynnu hore isula soo aragnay marar badan,haddii aynnu sidiisas ula falgallana waynnu ku badhaadhaynnaa.

xaaska, xaajiga, ubadka,iyo qarabadaba'e, waa in aad joogtaysa

jacaylkooda,wixiiu wanaagsanna aad u samaysaa adiga ayaa dinbarsanaya'e (ka faa'idaya'e).Ilushay e waxa uu kugu jecel yahay wixii uu ku faray oo zad fartoonto, iyo wisi uu kaa reebay oo aad lka reebbanaato, haddi zad ku gefana aadan isku ilaawin ce aad degdeg uga soo laabato,addoonnimadzadaiyo isdhuldhiggaaga, in aad keligi caabuddana wuu ku farxza oo uu ku faanza!

Waalidku taag iyo tukur wisii ay hayeen adiga ayay ku dul toomiyeen, inti zad tabaha nolosha u tababaranaysay, taallooyinka carruumimana zad ka soo tallabaysay. Kolkii maanta uu tunkaagu weynzaday wasa ay tabanayaan in aad tigaad iyo meel uu tus ku hooray defiso, taaha iyo tawstana wehel taam ah zad uga noqoto,jaczylkooduna waa tabantaabintooda iyo daryeelkooda

Xoaskrigu wara ay kugu jeceshahay in zad la kaftanto oo zad koolkooliso, la qososho oo aad la quud-wadaagto, hadal wacan iyo hadyado kedis ah haba yaraadeene,iyo in aad saqceda masruuf,manin iro golyidba (galmo) u guddo, iyo waliba dhaqan-wanazg.Nebigeenu 흑 wana uu yidhi:

-Ka idinku wanaagsani waa ka chelkisa ugu wanaigsan, aniga ayzana chelka idiinku wanaagsan." Tirmidi: 3.895.

Ninkragu wara uu kugu jecel yzhay in zad ilqabatin u reelato oo uu quruxdorda ku ilwaadsado, in zad hawrzar samaato oo aad hif la'zato,in aad arzggiisa, urintiisa iyo ibtiisaba u roonzato,in johoradnimada:da iyo jamalkvga ishiisa mooyzane aanu 2admi kaleba ku indhodoogsin,in dhuunigragu uu dhadhan u yeesho oo waa ti la yidhi taris-run iyaduna ku was la,iyo in aad rugta nasashada ugu roonzato 0o gadin ku dinqiyin. Waxa intaas si dheer anshax-suubbanzanta iyo edboonzanta awalka horeba uu kugu sushay.

Ubadkragu haddi zadan taxdhigin (gaboobin) wasa ay kugu jecel rhin in zad maaweeliso, la biitaysato, oo aad la bardoodanto, in ead macmacaan iyo was ay u muhdzan hore ugu soo quaddo oo sad zlukooddo (baashirto), kolkaas awlaaddxada marka aad guriga ku soo raddan tahay dhegta ayaa tragan, mana aha in aad tadhihiso (kibriso)00 aad xumaha u horkacdo.

Sidna si la mid ah, ku dedaal sidü cid kasta oo xidhidhlahayd oo aanu u xagaldaaceen wanaagsani uu idinka dhexeeyo aad u sii joogtayn xataa haddii uu isagu gamashiyo (gaabiyo) dhankaaga ka gigtir(adkee)(maroorsani) uu idinkadhexeeyana cid kasta oo xidhiidh sirgacani naxariistajacaylka iyo saamaxaad iyo isu-soo-dhowaansho la samee,gacaltooyadana la wadaag.calo thu ma shu Degow war nin tro gabadh lau kooban,ce woauls hacauy goar ah apay xaq u leedahay oo gofha siyaa uu samaan unb dheefayo.

Deeq:

doanan, xata haddi baahiyohooda oo dhanba uu u dhanmaysio baahiyo aan jirin ayay abuurtaan.Wan hubaa in aanan ku talaxtegin wanaajinteeda heer aan gaadhsiiyay in ay iga xiise-dhacdo.

Wan huba in aanan u geysan dhib caadifadeed iyo mid nafsadeed oo ay ka xumaato oo in ay iga indhaqarsatou sababta.Handadaadda ugu weyn gabadh wax jecel waxa ku haysa gabadh kale oo seereheedas dhankooda soo eegta, taasna Deeq ayaan u ahay oo xata haddi la igu dul wareegayo in aanan dheg u jalaq sünayn sida ay wedkeeda u hubto ayay uga dheregsanayd.

Maxaa helay Idil?!

Aaway indheergaradnimadeedii?!

Xataa waxa dhacay la socodsiina ma garan weyday?!

Sownigii ku ammaanay indheergaradnimadeeda iyada oo ugub ah uuEebbe ku mannaystay, ma ugubnimadeedii ayaa indheergaradnimadeedii ka xoogganaatay?!

Intifaacsi nololeed

Aakhiro ayaankay

Aayaha naftaydaay

Adaan kaa arkoodee

Anna idibilkaagiyo

Inaan kuu ahaadoo

Ilays kuu iftiinshoon Kuu
igadh salaaxaa

Ashkir aragsan bilaney

Iinla'edebsan cuganey

Eray wacada weeyoon Axdi
kuugu marayaa.

Cawo iyo ayaaneey
Udug iyo
naqdoogaay
Ugub soo
kacaamaay
Indheergarad laftyey
Ehelkeed
aqooneey
Ardaageedu
gacaley
Agteeduna
nasiniyo
Xasillooni idiley
Weynihii ku uumaa
Idil bilay qudhaadoo
Iidaanka noloshiyo
Kaa dhigay abuur
cugan.

Sida uurkubaallaha
Anbashada ka dheer baa
Oogadaada garashada
Ifkeedii ka muuqdaa

Ururkii isyeeshee
Iska eeganaayee
Isu udubdhexaadee
Isu il iyo gacana

Ilaahayna eedaad
Arrinkood ka madhiyiyo
Aynnu noqonno aqalkii
Rabbi uu ammaanee.

104

”.

104

Riyada aan la dhiesayay sidas sahalada ah ee in hal mar la iswayo

Heerka ay iijoogtay iyo halka annu maanta joogno bal day?l Dunida meel ay kaga sugan tahay ma garnayo, aniguna xaaladda aan la difaysanahay xog iyo xal toona kama haysol

105

Galab barkhadeed,laakiin iminka galabbaasulamuuqata ayay mitid eholbals minla wasdarsthada n bachanmegro bogu.teal rectbo madama wax randhiis ah oo kale aanay badanka irtn.ahmaadaama dharki qoliniebinta ay xidhanayso saxibaddeed,xafladdeedaskandu-dhalashadaahayd aanay maqnaan karaynin. Iyada oo quruxdeedii Labis ku darsatay ayay xaadirtay hotelkdi xafladda. Mooji in ay indhaird marka aanay maykab marsan ee ay sidooda u dhaashtan way ka soo- ahaanba,oo dushaasna waxa aad ka arkaysaa abuurti Ilaahigaahayde qabto. Deeq oo isaguna saaxiibkii hore u soo raacay ayaa goobraa xaadir ku ahaa.Waxyabaha ugu qiimaha badan nolosheennu si kedis iyo lama-filaan ah ayay inagu soo galaan badanka. Haddii aad dib u firiso waxyaabaha aad ku dhaadato ee aad haysato ama aad soo heshay waa wax badanka aan qorshahaaga iyo ku-talagalkaaga ku iman ee si kedis ah kuu soo galay.Waa laba qof oo barbaarnimo soo maray, soo haasaaway,soona dhaafay marxaladdii in la haasaawo uun la xiisaynayay. Mar ayaynnu raadinnaa qof jidh ahaan buuxinaya halbeegyada laabta inoogu qoran,hadal ahaan iyo dhaqan ahaanna sida aynnu xiisaynaynno samaynaya.Waa marxaladda barbaarnimada ee qofka dhan aynnu kuqiimaynaynno 'kama aanan helin' iyo 'waan ka helay', ama 'waxaas oo aan xiiseeyo ayuu ii sameeyaa.'

Balse marka uu qofku dhawr derbi soo qaniino, waxaas hayayna in uu xiise ahaa uu fahmo, xunbo iyo xiiseba in ay dhacaanna uu ogado,waxa uu gaadhaa marxaladda taas xigta oo bislaanshiiyo ah. Waxa cadifaddeenna. Markaas uu bislado qofku, jacayi iyo xidhidh

Jammaane dhex mara marka ay noqoto, waxa uu raadiyaa qof bini xagga danbe marsado ayuu raadendaa qof wanaaggisu uu ka badan inta ay ku kala duwan yihin, noloshana ay isla fahmayaan,naftisa iyo xisayaashii iyo waxyaabihi aynnu ka helaynayba safka u danbeeyaayay marayaan, qofka aynnu intaas hore ka helno ee dadka ugu soo dhodhowaada ayuuna qalbigeennu dhankiisa u janjeedhsanayaa.

Labadooduba markan way ka soo gudbeen marxaladdaas ka-helitaanka iyo u-danaynta xiisaha ah, tobannaan qofna mid waliba wuu la soo haasaaway, laakiin ilaa hadda midina ma hayo qof qalbigiisa si dhab ah u dega oo uu aayihiisa oo dhanba ka dhex arko.

Markii uu arkay quruxleydaas dumarka ka dhex kaahaysa damac ayaa ka galay, in kasta oo aanu damacaasi ku yarayn oo uu nin u yahay,haddana wuu isceliyay. Cabbaar ayay inantii maankiisa ka bixi weyday,sidii kuwii horena ay dabayshu qaadi weyday. "War *waa intaas* oo ay *wax khayr leb la soo bagoogan tabay eemaad isu qaawisid?"* ayuu isyidhi.

-“Lagaa qaad.”

-“Lagu salaan quruxey."-“Ina abti wixii aan ku odhan lahaaba xilli ku habboon ayaan u dhiganayaa oo meesha aynnu joogno ayaan haasaawe badan inoo saamaxayne,haddii aad lanbarkaaga i siiso sida ugu qurxoon ayaan u qaadanayaa, weliba wicitaankana aniga ayaa kaaga soo horraynaya ee adiga kaama sugayo,haddii aad diiddana halkaas ayaan ka baxayaa."

-"In kasta oo aad ka soo boodday waddadii inan lanbar lagaga qaadan jiray oo dhanba, hadIdana cudurdaarkaagaasi tixgelin ayuu mudan yahay.”

-"Noloshu marar badan waxa ay ku dhadhantaa in rasminimada laga saaro. Xataa waxyaabaha inaga

qosliyaa waa hadalladii aynnu naqaannay uun oo sidii rasmiga ahayd ee aynnu la qabsannay aan loo odhan.”

-"Malaha waa sababta aan dalabkaagii koowaadba nafsad ahaan ugu aqbalay in aad u qalanto in aan xidhiidhkayga ku siiyo."

-"Kollay nin weyn oo aan cadkiisa dhacsan karayniwaa Allow wihale xobohudhe mfsudhands in andan ba goonamayn manls nin weyn ugu dedaalayaa."-“Aragnaa!”kukala qaateen.

Muddo Halkaas ayay lanbarradii ayay hag shedaysaauyen Midiba ka kale waxa uu ka arkay wasLuchaingka soowaayay.Bislaanshiiyo!badan oo uu damac ka galay barbaarnimadakacaakuf

Waaya'aragnimo! Haddii aynaan waayaha badan soo marin oo waayahu anay ina karin weligeen qaychin aan bislaanin ama Waxa ay bilabeen in ay siguud u wada falanqeeyaan yacyacood ayaynnu ahaanaynnaa.mavducrada dhallinyarada samaynta tooska ah ku leh, waxbarashada,siyaasadda dalka,iyo saamaynta ay dhallinta ku leedahay, mustaqbalka dhallinta hadda joogta sida uu u eg yahay, iwm, ilaa ay markii danbe u dhaadhaceen in ay si guud uga wada sheekaystaan arrimaha la xidhuidha jacaylka iyo xidhiidhada,kalsoonida,guurka,haasaawaha,isqadderinta,sif aha jacaylka looga dhigo mid midhadhal ah, furriinka, dabciyada ninka,dabciyada gabadha,isfahankooda,iwm.Waxa dhammaaday lix bilood oo midiba uu ka kale in ku filan kaga bartay. Maalinba maalinka ka danbeeya xiisuhu wuu ku si weynaanayay.Waa laba qaangaadh oo bislaaday. Waa laba doonaya qof insaan ah oo intiisa wanaagsani ay u cudurdaarayso intiisa xun.Waa dabci haweene, in kasta oo gacloodka Deeq uu iyada ku horreeyay,haddana digtii askarta ayay gashay oo in xataa wax laga dareemo ayay si walba isaga ilaalisay. Deeq oo dareenka kaga danbeeyay,laakiin u arkay in ay tahay middii uu intan oo sano sugayay ayaa damcay in uu soo dhiirrado. Waa laydhii caafimaad ee ka maydhi lahayd xusuusta inan kasta oo qurxoonayd oo inta uu ka helay uu dib uga hakaday markii uu ka arki

waayay bislaanshiiyo in ay gaadhay.Malaha haasaawaha dhallinta ee hore ee badanka ka xumaadaa waa dabka karinaya ee bislaanshiiyaha gaadhsiinaya, la'aantiina aanay sirta nolosha iyo jacaylkaba fahmeen.

Mooji!

Habeenkii danbe ayuu casuumay, maadama uu kalsooni badan ku aanay ku darcemin, si wanaagsan 0o ay cirkeeda ka bogatay ayay u wada galay:-"Ina Cabdillaahiyey; ina abti, inani waa sugto wilha waa sahan,innagu se hal mar ayaymnu sugitaan iyo sahanba ku wada jirnay.waa xanuun, weliba waa xanuun u dhigma ka marka meel laga wada bislaaday aad adigu yacyacoodka ama ceedhinka (qaydhinka) ka tahay.Waxa aan kaa arkay wax kasta oo aan doonayay, waxana aan kuu arkay in aan aayahayga iyo ubadkaygaba kugu hallayn karo. Waxa aan kuu arkay in aad u qalanto dareen kasta oo aan bogga iyo beerka ku sido in aan kaa waraabiyo. Waan ku jeclaaday, waana aan ku jeclahay!"

-“Waa markii iigu horraysay ee noloshayda aan arko nin sidaas isaga oo indhahayga u eegaya weedhaas si aan gabbasho lahayn oo cad iigu yidhaahda!"-"Malaha nin ay ka dhab tahay ayaadan hore ula soo kulmin!”

-"Waan ku jecelahay' ma og tahay Deeqow in ay masuuliyado iyo culaysyo badani ku lammaan yihiin oo aanay hadal si fudud afka uga soo baxa ahayn?!”

-"Waan ogahay in ay tahay mid ka mid ah ammaanooyinka iyo masuuliyadaha ugu adag ee noloshan inta la joogo la qaado. Waa sababta aanay sida dhayalka iyo kaftanka ah iigaga soo bixin.”

-"Haddii aan ka cudurdaarto ka warran?!"

In kasta oo uu ka naxay weedhaas, haddana warkiisu waa dalab yeelmo iyo diidmaba sugaya, isaguna wuu dhaafay waayihii digtaatooriyadda caadifadeed.

-“Arrinkani waa masalo qalbi ee ma aha masalo caqli Idiley,qalbigana go'aankiisa in la tixgeliyo ayaa marar badan ka mudan in doodda caqlaaniga ah lagu dhegganaado. Noloshaada adiga ayaa xor u ah,haddi aad diiddana waan kaaga mahad naqayaa,laakiin in aad xiise ii hayso in aad igaga aqbasho adiga oo isleh gadaal ayuu qalbigaagu ka oggolaanayaa ayaa igaga daran!"

Waan ku jeclahay' macneheedu waxa weeyaan in aan noloshaada dihib to dhechoaka oobiryo aran niboa,adigana dhibtuada man heh qaado,dheeftaadana aan kula qaybsado. nacasnimaday

da,Waxa aan kuula imanayaa doqonniimooyinkayga,ilnaiyo,

io silbon kasta oo aan aadame u ahay oo aan leerahayWasa aad ii nogonaysa hu' i astura, foolxumadayda astur,ceebahayga astura,xumaystayda astura, hammaddayda astura,goldaoolooyinkarga astura, indhaha uunkana iga qariya, aniguna tabtaas ayaan kuu noqonayaa. illin eenayaa,Tobannaan habeen ayaan indhahaaga dhabannadaadana ay qulqulaysaal Tobannaan habeen ayaad ka gam'i waayaysaa murugo aan ku baday! Tobannaan dabci oo aad leedahay ayaad dartay uga tanaasulaysaa! Tobannaan dbci oo aadan lahayn ayaad dartay u samaysanaysa! Aniguna intaasba sidaas

ayaankuugu noqonayaa!Waxa aan kugu soo biirinayaa uur iyo wallac, fool iyo soo-jeed aad ilmaha habto,iyo kadeedkaas dabada dheer ee nolosha xaasnimo ay leedahay, anigana intaas in u dhiganta oo nafsad ahaan aan ula rafaadayo ayaad igu soo biirinaysaa.'Waan ku jeclahay' macneheedu ma aha janno ayaan ku geynayaa,ee macneheedu waa in aynnu jidka isu fududaynno. Waa marinkaas dheer ee kakan ee wada qodaxda iyo qobtolka ah ee nolosha in aynnu isku dhaafno. Waa in safarkaas aan hakashada lahayn aynnu dhibaatooyinkiisaas sii wadaagno, dheefihiisana aynnu wada qaybsanno. Waa in aad noqoto udubdhexaadka noloshayda, aniguna aan udubxooggaaga noqdo.

Waxa iman doona mar aanay qaabka jidhka, midabka, dhererka,hantida, dahabka, iyo guryaha qurxooni waxba tarayn ee dareenka gacaltooyo ee naxarista huwan ee

laabta la isuguhayaa uun uu noqonayo sayidka mawqifkaas, waana marka lammaanaha midkood uu bukoodo, xaasku ay uur yeelato, ama ay foolanayso ee geerida iyo

nolosha ay u dhexayso.Ma garanayo talo nolol qoysnimo ku saabsan ho la sin karo qo f oo ka wanaagsan in uu guutrsado qof ay muuxchoodn tar kasta oo intas ka soo hadhayna ay jidka dhexe ku hadhayuan oo aanay higsiga guurka ka dhabaynayn.Nidkoodna ma doonayo jacayl inta hasawaha ku eg, ka dibna isaguna uu u quudho, in xata marka ay da'noqdan uu ugu heesoS uu waayi lahaa waxa dhici lahaa!

Qofnaba fudayd kuma nalloonayo 00 noloshaba wax fududi kama jirman,jacaylkna waa halgan iyo loollan ugub oo daba dheeran doona iminkaba iska sii ogaadaana waxa ay ka saacidaysaa in uu si niyadsami ah loollan kastaba ula noolaado oo ay noloshiisu habsami ugu socoto.Lammaanaha noloshooda qoysnimo sida ay tahay u wadaagayaa waa caqli caqli fahmaya, qalbi qalbi dareemaya, ruux ruux la jaanqaadaysa, iyo intaas oo dhan oo waxa ay isu hayaan jidhka isugu cabbiraya. Jacaylka ismoodsiiska ah ee jidhka ka bilaabmaa jidhkaas ayuun buu ku dhammaadaa marka la kala dhergo, laakiin jacaylka ruuxiga ahi ruuxaha ayuu la waaraa, ilaa aakhiro haddii ay jannada ku kulmaan ay halkii ka sii anbaqaataan.

-"Ma laga yaabaa maalin maalmaha ka mid ah in aad ka qoomamayso in aad jacayl ila wadaagtay Deeqow?"

- “ Mustaqbalku gacanta Ilaahay ayuu ku jiraa, innaguna waxa aynnu wax ku qiimaynnaa waa tagtadii hore iyo taaganteennan. Haddii aan jacayl kula wadaago, ama waxa aad ii noqonaysaa rafiiqii ugu toolmoonaa ee hayaanka nolosha aannu jidka isu fududaynnay, ama waxa aad noqonaysaa casharkii iyo khibraddii ugu weyneyd ee noloshayda soo maray

Idiley."

-"Mar kale aan ku idhaahdo'e, haddii aan ka cudurdaarto jacaylkaagaas ka warran?”

-nga niad onap diboprund prad Luabul naon ainenwax walba Waa hubaal in aanan sinaba u jeclayni.hep bvto bi golhogs go ankung uu dhankina ba rinu Hotelihiye,haddii aad did dom moan Xina shbob kuna wey dinapoe. Qof aool arad ateu aead tahay, in aadan aniga iga helin ayaaba sure ah in gof hoostunMaxaan kuugukhasbayaa kaaga calaamadsani uu jiro ayaa suure ah.mid ayaan kaa codsanaya, haddi ay jirto cid ad i barbar dhigayso oo Hadd ay jito wax ad salugayso ama aad igu diidi karto, amaba xata uu daba-ka-werwer kaa hayo 0o aad iiaragto in aan mustaqbalkaaga u daranahay, iminka ayaynnu kala bedqabnaa oo waxba aynaan bilabin ee 'maya'i dheh ina abtiyey.”

112

Waa markii ugu horraysay ee ay Idil aragto nin kudhac iyo in uu jecel yahay oo uu doonayo in uu nolol la wadaago, weliba haddi ay diddana nin ka tanaasuli kara uu yahay!Cajiib!

Si kasta oo sheekadaada iyo haasaawahaagu ay u badan yihiin,lammanka aad nolosha la wadaagaysana aad sifooyin badan ugu taxdo,shardiyo badanna aad ku xidho, waxa ad gaadhaysaa marxalad waxa qudha ee aad u baahan tahay uu noqdo qof aad isfahmaysan,qallafsanaanta noloshanna aad isaga hilisaan oo midkiinba uu ka kale garab iyo gaashaanu noqdo.Si kasta oo ay iminka u badan yihiin shardiyada aad hor dhigayso qofka aad nolosha isku darsanaysaan, waxa aad gaadhaysaa xilli waxa ugu mudan ee aad u baahan tahay uu yahay lammaane marka aad bukooto kula soo jeeda, marka aad kacayso aad cuskato, marka aad xanaaqdo aan kula qaylin ee ku maqla, marka ay u ubadkiinnu adduunka ku kala foofaan aad dugsato, marka aad da' noqotana aydinaan is'hiifin ee aad haamadda isku haysataan. Noloshaas marka laga fekerayo way yaraanaysaa saamaynta ay yeelanayaan wiil gadh weyn oo kaa qoslin kara, iyo gabadh horaaddo taagan oo qurxooni,shakhsiyaddaas cimriga lala wadaagi karayo ayaana halbeegga rasmiga ah noqonaysa.

Dumarnimada waxyaabaha aasaasiga u ah ee soo jita marka ay dhanka ragga noqoto waxa ka mid ah dhiirranaanta iyo kudhaca ninka,in uu warkiisu cad yahay, iyo in aanu sida hablaha foorfoororsan oo waxa laabtiisa ka guuxaya aanu u soo warwareegin ee uu toos u abbaaro.Way soo aragtay niman badan oo ku wareegi jiray,

laakiin aan weligood eray nool oo damacooda muujinaya ula iman.

Way soo aragtay niman badan oo inta ay waxba ula iman kari waayeen farriimo dhaadheer oo qalbigooda ay ku sharraxayaan u soo diray.

Bodho weld nmanes tina cedbatolog.brabuar.damaca haasaawe noqoto, qaanuunkii raganimadana way ku xadgudbeen. inwax ka didi kara

Gabadhu abuur ahaanwaxa ay jeclaysataa ha to ralla jog ninkdisa ah,co marka ty xishood nogotaunahabbing badheedh noqotana indhaha caddeeya oo galka ka saara.

Sida uu ninku u jeclaysto gabadha uu agteedaninka ayagtiisa ninnimadiisa ku dareemo ayay gabadhuna u jeclaysataa dheddigaansheheeda ku dareento.Barbaartu waayahan way deraaseeyaan dumarka iyo waxa ay xisaynayan, laakdin waxa ay ka boodaan barashada raganimada ipo ninnimadu shuruudaha ay kuansaxayso,

Maadaama badiba dhallinta hadda joogtaa ay taas ka arradan yihiin,heer inankii marar badan uu ka sugayo wax kasta oo ay gabadha darteeda u sameeyaanna taas inanta ayaa dhantaasha.ay isgaadgaadayaan in ay iyadu kaga hotrayso,kudhacaasna raggii hadda uu ku sii dabo yar yahay,waxa uu Deeq qalbigeeda ku yeeshay markaasba kaalin aanu nin hore ku yeelanin, si kasta oo ay nolosheeda u soo mareen niman ay ka heshay iyo kuwo iyada si waalli ah u jeclaadayba.

Isbarashadeennii ugu horraysay Deeqow sidii badheedhka ahayd ee aad ii soo damaaciday ayaa igaga weynaatay isbarasho kasta oo noloshayda aan soo sameeyayba. Maalinkaas ilaa hadda mar kasta oo haasaaweheennu uu sii koro, fekradaha inaga dhex guuxaya aynnu wadaagno,arrimaha mahuraanka u ah nolosha lammaanahana aynnu isla falanqaynno, fahankeenna iyo isfahankeennuba way iska sooag dhodhowaanayeen,qalbigaygana waad ku sii

dhibcaysay.Iskama aadan kay weyneysiin oo nus aan kuu dhigmayn iima aadan aragima aadan quudhsan ee agoontayda iyo aragtiyahayga waad tixgelisay, naxariis iyo dhibirsamaanna waad ii leedahay, intaasoo isku qoofalanna nin

ieala badan intada xun, waadna u qalantaa in an xas kuu nogdo oo wad istnalhishaa, Xishood dumar ayaa i xidhayay ee aniguba waan ku Garaadkaygu wuu kugu qancay, qalbigayguna wuu ku rabaa,filanayso iyo ka wanáagsanba in aan kuu noqdo, kaalin kasta oo aad ii buuxisana kaalinteeda u dhiganta in aan kuu buuxiyo. Waan ku nafisaa agtaada.Kalsooni ayaan ku helaa agtaada. Iskama kaa dhiso,iskamana kaa dhaadhiciyo ee xaqiiqadayda aan ahay iyo abuurtayda ayaan agtaada kaga dhaqmaa. Intayda wanaagsan iyo iimahayga midna kaalama gabbado.Waxaas oo dhan adiga ayaa iga kasbaday ee anigu kuma aanan siinin.Waan ku jecelahay Deeq.

Bartaas ayuu ku xaqiiqsaday in uu dhaawacyo badan baandhayskoodii helay, noloshii keligii cidlada la

kaashan jirtayna uu wehel ay iska dugsadaan u helay.

115

Tan iyo isbarashadoodii noloshoodu sidaas toolmoon ayay u socotay ilaa ay masiibadani soo dhex gashay!CHlar hagudhan tanay weligood ka fckerini Lla ay hamnq goay ki Diednt uu garan waay: Noloashoodu dhabbcheedi saxda ahua apy dhibteeda iyo dheefteedaba la raacaysay.

In kasta oo ay daagadda ku dhaygagsanayd oo xusuuseheedas wada qurxoon ee meel ay ka saluugto aan lahayn ay ku jirtay, haddana Laba xaladood oo kala fog ayay qalbigeeda iyo wejigeedu kala joogeen.Se hal mar ayay mahuraankii isugu yimaaddeen.Suuragal way tahay in Deeq uu

Waa dhacdo ku filan in ay Deeq goyso,laakiin qalbigeedu sidan falay oo waa inan rag uun,laakiin ilaa hadda way u marnaba tallaabadaas ma gacloonayo!Imisa jeer ayuu hees dhaadhici la'dahay Idil! u qaaday oo ay haweenkaba iskala sarraysay.Heestii uu curashada jacaylkooda ku soo dhoweeyay ayaa maankeeda mushaaxaysa:

Xidhkaa qalbigaad ku xuubantahoo Waan
ku
xarragiyo xanuunba jecloo
May xaalufin xadantadiisiiye
Adaa xaadiroo xubnaha
ku
tarmoo
Xilmeersaday xabagbarsheedaydaay

Haddii xoroddiyo xaabada olosha
Lagugu xeeraanan xaaleeyeen
Xad aanan arkayn ayay xidhayoo
Anoo xiimayaan xagaafinayaa
Xananka adduun xuluulanayaa

Xaqaaninimaan u xeer dhigtayee Xuquuqda jacayl u xaakin noqoo

Xaqiji Iahashadan
xaqsoorkeedoo Xannaani kashan
xaraarugaysoo
Xummadda ha ku daawane xasili

Markuu xul-rageed
xayoonaayoo
Xayaadsiintaa Xigaalo ku bidoo xikaayoodo u xusul
duubaniWaa loo xeel-dayaa laguma
xayiree

Xareed ii noqo Xayaadaydaay

Hadduu xarqayoo xinjiro
qubayoo Xabsiyo adag iyo xirsiyo
lagu xidho
Qalbigu xilihiisa uu xusayaay
Xaggaagaan laga
xidhiidhfurahayn
Xurmiyo waa kuu xaqdhawr cugan

Xasuuso cuddoon xarrago-hadal aan
Xifaalo lahayn xurgufo jiitama
Ayaan xifdiyaa kashayda xulee
Xakiimku ha sooro xaalkeenee Hadmaynnu
xeroon xaruuriyaddaay.

In aad wax weydaa way dhacdaa, in waayitaankaasi uu kugu habsado sabab-la'aani si ayuun bay samirsiis kuugu noqotaa, laakiin adiga oo doonaya oo aan deyn karaynin marka uu ku siiyo sababtii aad ku waayi lahayd laba dhardhaar ayaad u dhexaynaysaa, ma aqbali kartid in aad weydo,kumana sii dhegganaan kartid!

Marar badan ayuu khayaalku noqdaa albaabka keliya ee inoo furan ee qadhaadhka xaqiiqada waaqica aynnu kaga baxsan karno, markaasna khayaal suuraysi ah ma noqonayo

ee xaqiiqadii oo weji kale leh ayuu inoo noqonayaa, in aynnu ka baraarugnana ma jeclaysanaynno.

Mararka qaar sida aynnu ugu dagaallanno in aan xorriyaddeenna shakhsiga ah la inaga xayuubinin oo jiraalkeenna aynaan u waayin, si la mid ah ayaynnu ugu dagaallannaa wax kasta oo aynnu nahay ama

jimalkeenna ku lammaanaaba in aynnu ka baxsanno,walowqabriba aynnu kaga dhuumanno'e!kangy kalh mungdan ayoun bu gabbalku kun dumaya, matkaen?

Nolboshu ma naxartisato. Wax aadan galabsanin ayay kaa goynaysae kugu dhufanaysa, haddana falcelinta keliyva ee ad awooddaa va iro dhanka ay kaga imanayso uun, ee waa dhaawac qalan oo la wada qarsanayo.Waxa aad gadhaysaa xilli uu waaqicu ku baro in huga ugu mudan ee aad isku asturi kartaa uu yahay dhoollacaddaynta, maadaama jidh ahaan iyo nafsad ahaanba ay kuu asturayso.

Marar badan ayaad ku khasbanaanaysaa in jidhkaaguna uu dadka dhex joogo oo uu la hawl-iyo-hadal wadaago, ruuxdaaduna ay sidi Dajaal Cawar jasiirad go'doonsan ku faquuqnaato iyada oo labadible u xidhan oo aan ka soo fakan karaynin!Waalidkeennii dhalaannimadeennii xataa tallaabada aynnu qaadno inooga baqayay in aynnu nafteenna waxyeello ugu geysannaa tolow maxay samayn Marar door ah ayaynnu fekradaha mad eenna ka lahaayeen haddii ay ogaadaan in mararka qaar aynnu guuxayaa in ay staabtaan ma ay isu muuqdaan kala innagu nafeheenna isaga baqno?!ilaalinna , si aa ay iy una isu duqaynin, innagana aanay inoo halligin.

Marar badan ayay noloshu noqonaysaa cadawgaaga ugu weyn ee aad ka cararayso,geeriduna ay noqonaysaa gabbaadkaaga aad aaminka ku noqonayso, markaasay haddana noloshu sidii Bohol Madow kuu jidanaysaa,dhimashaduna ay sidii biciid uu dareen galay kaaga sii firdhanaysaa!

Marar badan waad u garaabaysaa dadka aan nolosha hammiyada sarsare ka lahayn ee sida dabeeciga ah isaga

nool. Laga yaabaa in ay goobjoog u soo ahaayeen riyooyin waaweyn oo ay lahaayeen oo markii

digrigoodu uu 100 gadhay uumibaxay iyaga oo aan waxba ka gaban karayn, rejadoodina ay la uumibaxday!Tooridi galka kuugu jirtay ee aad waayaha iskaga difaci lahayd kala dhex xululato, xanuunka uu nabarkeedu kugu qabanayo waxa kuu goysay!

Matarka qaar xataa haddii aad qari istidhaahdo murugada aad dareemayso,jalleecada dhaayahaaga, dheelliga tallabadaada, iyo dhawaaqa codkaaga ayaa kun iyo kow qaab u sharraxaya!

Ilintu mar walba kama tarjunto nuglaan iyo daciifnimo ama isdhiib ee marar badan ayay tahay dhabar'adaygga heerkiisa ugu sarreeya oo buuraha murugada ah ilmadaas yar ee dareeraysa ay dadka kale ka daalacanayaan!Dhibic kasta oo ilmo ah oo soo dhaafaysa indheheeda wiiqmay waa cutub ka mid ah buuggii ugu tifatirnaa ee uu aadame qori lahaa ee qiso nololeed oo lammaane dhex martay laga allifi lahaa, laakiin qaabka qudha ee buuggaasi uu ifka ku arkayaa uu noqday illintaas dareeraysa ee daqiiqad kadib uumibaxaysa in uu noqdo!

Ma garanaynno safarkan dheer ee noloshu meesha uu inala saldhiganayo iyo cidda uu inala kulansiinayo midna, waana mahuraan in goor iyo goob kastaba aynnu shakhsiyaddeenna dhabta ah lahaanno innaga oo sii kobcinaynna uun, si aynaan dabaylaha wakhtiga ee isdhirbaaxaya ugu dhex habaabin.Deeqa ay iminka weyday waa nin waayihiisii carruurnimo iyo barbaarnimadaba sidii ay ahaayeen u soo qaatay. Rubuc qarni ayuu hadda jiraa, laakiin waa waaya'arag. Derbiyo badan wuu soo hirdiyay,dalawyo badan wuu ka soo dhacay, hantaaqooyin bdan wuu la soo kulmay, laakiin mid walba cashar iyo khibrad ayuu hore uga soo sahayday.

Waxa uu noqday nin-rageed debciye ah ee aan didiye ahayn, aayo-reeb ah ee aan eel-reeb ahayn, soofeeg ah ee aan suul'eeg ahayn,bogsiye ah ee aan beleliye ahayn,xeerla-joog ah ee aan xoolo-la-joog ahayn, arrin-keen ah ama aqbal-keen, talo-keen ah ama talo-rac,xalaal-miirad ah ee aan xaaraan-maag ahayn, xoogsada ee aan

seeladysi ku qadhaaban,agonyahan ah ee aan agnan(jaahil)ahayn oo ciiltire ah ee aan ciildhaanshe ahayn.Bate to Galbedla, mugti miday naysay Yurub iyo Aasiyas,barhodang dami ka dib lagu rumeesay, magaladi dawladaha waawrerai ay edisbeddelka dawlado iyo hirdameen. Magaalo goobjoog u ahayd bogorro waweyn,isbeddel bulsheed,dineed,iyo luugadeed,isbeda xuddun u ahayd,marna Muslimiinta Istanbul,hooyadi Aaya Soofiyamidaynaysay.Hoygii Caasimaddii u danbaysay ee

Muslimiinta Diyaaraddi Saleebaan ayaa degitaan Alqaanuuni isu diyaarisay, iyo Cabdilxamiidkii Dhawr saacadood oo safar ay hawada sare ku soo qadatay oo

Labaad.daruurihii ay weligeedba kor u eeg jirtay ay hoos u daawanaysay ah ka dib,waxa ay soo gaadhay Istanbul.Haddi ay qorraxdii Afrika u nuurinaysay ka dhacday qorrax ugub oo ay dhogor cusbooni kaga soo baxdaa in ay Yurub iyo Aasiya dhexdooda uga soo mudho ayay doonaysaa.

Haddii dayaxii adduunkeeda bilcinayay uu dayaxmadoobaad kaga dhacay in ay nafteeda uun shamac ay nolosha ku ilaysto u shiddo ayay doonaysaa.Haddii ubaxii udgoonaa ee ay ayaamaha badan ilaashanaysay uu ka

dhadhay in aanay nafteeduna la qaadhin ee ay

Qurbanimada degaanka ay timi waxa u dheer isdabaqabato oo dalkaas abaaroobay ay doonni kaga

qurbanimada ruuxdeeda. Waxa ay ku jirtaa xaalad aanay u hayaanto ayay rabtaa.baran, wax walibana ay qariib ku yihiin... xataa nafteedu ay qariib ku tahay!Way og tahay in ruuxdeedu ay xaalad wallac iyo waleecaad ah ku jirto,uur

sidkiisa in uu gaadhaa ay mahuraan tahayna uu sugayo, fool waaqica dhabannaanadisa aan uga tudhayninna ay uga danbaynayso,intas uun ka dibna ay dhalanayso Idisha cusub ee nolosha halkaas ka bilaabmi doonta la jaanqaadi doontaa.

loogu soo dhibay ayaa ama kala bakhayla, ama sikhaldan ugu adccgsada,amaba si aan habboonayn ugu sandulleeya."Markaa iminka waxa ad ileedahay waad isku kay khasbaysar Ayay tidhi iyada oo oohini ay ka soo dhowdahay."Hadda waxa qudha ce aad danaynaysaa waa cadifuddad mun oo an nolol kula wadago,si aad taas iga

-"Maya'e way ka yihine qalbi ku jecel ayaa dabada iga heshana waadiga waxas o agtaada muhim kama aha?!”

riixaya ce maxaan sameeyaa?!"-"Jugtu way inagu wada dhacdaye wuu iskala qabsanayaaye wakhui sii.”

- “ Laakiin aniga naag aan ahayni ku yeelan mayso! ” "Taasi waa marka aynaan doonayn riyada khayaalka ah in aynnu ka toosno!”

-"Kaalay! Wax dareen ahba iima haysid miyaa?!"-"Mar ardayaddayda ayaad tahay, mar kalena bahda akhriska ayaynnu ka wada tirsan nahay hadda, macaariif aan isku xeel dheeraynna waynnu nahay. Dareen intaas dhaafsiisan - “ Markii aan qalbigayga ku siiyay ayaad sidaas i leedahay sow ma aha?! Aniga ayaa doqon jeclaaday!"-kuuma hayo." "Hadda waad igu xadgudbaysaa, anigana dulqaadka iyo ixtiraamkuba way igu sii yaraanayaan haddii aad sidaas iila hadasho."

-"Maxaad samayn kartaa?! Ma ii gacan qaadaysaa?! Mar iyo laba iyo tobanba waan ku leeyahay,aniga ayaa doqon jeclaaday!"Wuu kacay Deeq isaga oo xanaag la gaw ah,meheradda gashigeedii (kharashkeedii) ayuu bixiyay, toosna wuu u baxay isaga oo aan dacalna eegin.

Cabbaar ka dib ayuu isbadhqabtay oo xanaaqiisa uu dareemay,markaasuu shaydaanka naaray oo uu isdejiyay.Digtaatooriyad ayay Shukri madaxa kaga qabsan gaadhay gebigisaba. Waa gabadh caadifadootay oo wax

weyn ma aha. Way iska xasili doontaa ayuu isku samirsiiyay.

Inti ay guriga u sil socotay iyo habeenkii oo dhanba waxa helay caqligeeda way geli la'aayeen.*BelJjidbkea,joogsa jyo jamalkea can eyabayee ant xatoa xitaba i munjin*

Bal badalkaygsa toosan ijo sida warka cad ab e dan max ugy tbeeggy eaanu tixgelin day!Bal sida aan u maamuusay ee aan meesba mabnida ab ugula kulmay ee aanu in yara ii jixinjixin day! Aniga aya jecele sidee ayayba naag kale galbigisa u labaan kartaa?!

Aniga ayaa jecele sidee ayuuba afkiisa naag kale u soo marin karaa?!Aniga ayaaba jecele sidee ayuu xidbidb kale u labaan karaa?!

Aniga oo qudba ayaa iska leb, wallaanay naag kalena u calfanayn!

Cadyobow ama ku cunay ama ku ciideeyay!

Ma waxaas oo qurux iyo gaab ab ayuu naag kale kala soo ag toosayaa aniga oo nool?!

Naagtayda waxgabadyada iyo hibooyinka marla'aragga ab u dhalatay ee wax la mid ahiba aanay jirin, aniga oo kalena kunkii sanaba uu mar dhasbo ayuu aayar ku leeyabay gabadb kale ayaan jecelabay.

Haddii anigaba caqligaygu uu nin aan isaga abayn ku qanci waayay,galbigayguna aanu gof aan isaga abayn doonayn, xasilloonidaydi gudahana uu iragu sidan u kala daadiyay, isagana maankiisa, qalbigisa iyo damirkiisu toona xasillooni kuma noolaanayaan!

Waxa ay bilawday in iyada iyo Ibliis ay isla debberaan tobannaan gorshe oo midiba uu mid ka daran yahay.

Gebigisaba dil!

U kaadi!

Sidee ayaad u dilaysaa ninka garadaas iyo quwaddaas leb?!

Bijo karkaraya ku shuboo quruxdaas yaanu sii labaanin!

Oo *ma adiga ayuu caano kuu lisayaa?!*Ta *labaad,xaggee ayaad iskala heli biyaba karaya iyo isaga oo u sallaxan in lagu saydbiyo?*

Wuu i kufsaday dheb, maalmabaas xabsiga lagu baynayo iyo badalbayntaasi sumcad-dil ugu *filane!*

Laakiin ma kol ayay kuvi ku wada Lsag ana *necbaaku rumaysanayaan?!may wada jecel yibiin oo tubmi maayaane!*Horta *naagtan ninka falatay ee gebigiisubauuku magan yabay maod* ogaatid?!

*Intee ayay ninkan isjecel yibiin?!*Wa'ayo?!Xagg Xogtaas raadi, ka dib ee ayay *ayaad joogtaa?!*go'aan gaadbiye.Waxa ay fahantay in gaabka qud/ha ce ay gabadhaas ku ogan lathe ay tahay in ay isaga ka ag dhowaato.Dhinac kalena waxa iska tusay haddi ninkas ay la heshiso co ay u geysataba in aanu iyad ka shakiyayn.Marki dugsiga la yimi ayay nusasaacihii isaga oo meelsheeka faneedda

Aanadii Negeeye ku akhrisanaya ugu timi.

-“Waan ku salaamay gacalle.”-"Waan kaa qaaday." Isaga oo aan kor u eegin.-"Ma khaldame waa Ilaahaye xaal iyo boolajis ayaan bixinayaa."-"Way dhacdaa ee ha u bixin. Waadigaa durba caadiga ahe. Sow kuma aanan odhan jugtu way ina soo wada martaye yara xejiso.?" Isaga oo weli isdiidsiinaya in uu indhaha siiyo.

-“Caqliga kaa maqani walaalkaa ayuu ku jiraa sowta la yidhi."- “ Caqliga kaa maqani waa sida uu kaaga maqan yahaye waxa qudha ee aynnu isku biirinnaa waa in dhanka uu kaa jiro uun aynnu isu tilmaanno." Isaga oo indhaha ku gubbaya markan.

-"Taas lafteeda ayaa caqli ah.”-“Laakiin waa caqligaygii ee mid adiga kaa soo lumay ma aha."Isaga oo markan wejigiisii isfrfuray oo caadi ula hadlaya.

-"Inta aanay caqliga inta kalena iga lumin yaanan warkayga kala illaawine,horta raalligelin dhan walba ah ayaan bixinayaa. Marka xigta,xaalka sidisi aynnu ku soo dabbaalno, ardayad iyo macallinkeed oo xoogaa dareen ah u haysa aynnu noqonno, intii iga dhacdayna nin raga ayaad

u tahay dee."-"Waddo halaq-mareen ah uun yaanu dareenkaasi noqon oo mar danbe yaanu soo labakaclayn!”

"Ma ballan, qaadayo laakiin waan ku dedalayal"

dhicisobay uu ku soo afineerman, dib danbena anu iftinka uang"-"Kakanidaa horta oo qallafsanidaal"

ballqmaan in wixdi kaaga 50o baxabaaad aragto uun mooyaane waxba kama qaban kartid. ” -"Miyaanay albaabadaas qarkood wax aad ku faraxdaa kaag1 800bixi karin?”

- “ Mustaqbalkayga nasiib kuma hallaynayo."-"Ma dadka wax baasaysta ayaad tahay?"

-"Maya'e dadka mustaqbalku sida uu ka mudan yahay uga fekera ee wax walba kaga xisaabtama ayaan ahay.”-“ Daba-ka-werwerkaa kugu badan malaha?"

-“Goormuu nolosha werwer ka dhammaaday?l Adigu wax jooga iro wax soo socda midna kama werwvertid miyaa?!"-"Maxaan uga werwerayaa dunida Ilaahii lahaa ayaa sida uu doono ka yeelaya'e."

-"Taasi dunida iyo Ilaaha leh ayay ka dhexaysaaye, adiga iyo nolosha sidii aad ula falgeli lahaydna?!"

-"Ilaahay ayaan u wkiishay oo sabab aan ugu werweraa ma jirto!"-"Hadda 'Ilaahay aan ku bariyo'e meel baydhsan seexo'ayuu yidhi ayay odhan jireen waayeelku."

-"Ilaaha halkaas baydhsan igu barinaya ayaa halkan baylahsanna igu barinaya."-“Ilaahay in uu taas awoodaa waa muran-ma-doon,laakiin ma og tahay in uu Ilaahay qofka wax isugu qummiyo in u dhiganta hadba inta uu -

"Adiga oo aan far taaginba Ilaahay wax walba wuu kuu fududayn karaa!”-"Ilaahay awooddiisa su'aali kama taagna niyaddeeda wanaagsan iyo dedaalkeeda la yimaaddo?"

ee adiga awooddii uu ku siyay meeday? Ilaahay inta uu kaa qaado karaanka, laxaadka iyo garashada uu ku siiyay muu irsiqa adduunka yaallaba afka kuugu guro?Muxuu awooddan nafsad ahaaneed iyo jidh ahaaneedba kuu siiyay haddii aadan waxba ku qabanayn?!"

-"Int aadan dhiman ka hor maxand doonaysaa inaydooddaas badiba dadku aadnoqoto?lyada oo doonaysain ismoogganaysijyaan ka baxan si aanu ugu odhan'doqon qadderay baratay lagama gar helo'. uucodkiisu hoos - “In aan noolado!" Isaga oo dhawaqii kululaa uga soo degay.

-"Oo ma iminka ayaad meyd soconaya tahay?!”'Tbidhigsi kasta oo i dhafa masaafada aniga iyo wedka ni oo dhan ugu xawaaraynayo waxa aan doonayaa in aan u noolado qab goomamayn. Ma doonayo tagtadaydu in ay i eryato noloshayda danbe qaabka aan doonayo aan u noolaado - “ Oo muxuu yahay qaabkaasi? ” -"In aan no laado caqligayga oo qanacsan, qalbigayga oo raalliah iyo aniga oo ayaan ku dedaalayaa."
xasilloon."

-“Oo ma iminka ayay intaasi kaa maqan yihiin?”-“Waan - “ Ee acallin dee! Waxan aad sheegsheegayso waannu ku wareernaye raalli ahow oo caawa kulan ma haystaa badigooda, laakiin adiga ayaa hadda doonaya in yeelan karnaa?”aad ii jeexdo dhabbihii aan ku waayi lahaa!"

-“Maya!”

-“Waayo?!”-“Maya qudha kuma qanci kartid miyaa Shukri? Ma khasab ayaa in aan wax walba sababeeyaa?"

-“Deeqow;ina abti; sababta haddii aad ii sheegi weydo maanta oo dhan wax kale kama fekerayo ee waxa aan ka fekerayaa inta sababood ee ay suuragalka tahay in aad dartood maya u tidhi. Markaa ii tudh oo ii sheeg sababta aan nafiso'e."

-“Dumaashidaa ayaannu ballansan nahay."-"Hagag, Kaa jidhi maayo haddaba ee wakhtigaaga qaado.Mar kale ayaynnu is'arki idam Alle.”

Waxa ay u fekertaa sidi in ay tahay qof doorran,dadka laga doortay,al adeegan oo ay fuliyan. Waxa aad mooddaa in ay meel Yuhuudiyad iyadu ka sii tahay qof doorran!Waxa ay isu aragtaa qof dadka oo dhan ka duwan, si gaar ah iyada loo farsameeyay, cid wax la wadaagtaana anay jirin,dadkuna ay u qaybsan yihiin cadawgeeda ka-xunta ah ee quudhiwaaga ah, iyo shacabkeeda taabacsan ee nuurkeeda adduunka ku ifsanaya. Haddi labada kooxood mid ahaan ay qofka ka weydo qolada kale ayay ku xisaabisaa.

Haddii ay aragto qof la talinaya ama doonaya in uu wax ka toosiyo waxa ay u aragtaa qof aad u karaan yar oo aan fahmi karin shakhsiyaddeedan marla'aragga ah ce jaadgoonnida ah, fahan-darradaasina ay sababtay in uu siiyo talooyinkaas uu ku doonayo isaga iyo dadka kale in ay kula mid noqoto.

Anshaxyada diiniga ah iyo huritaanka ay diintu amrayso waxa kaga xooggan aragtiyaha maaddiga ah ee siyaasadaha iyo dhaqaalaha caalamkan lagu saleeyay, loollankoodana looga shidaalka qaato,sida Aragtidii Darwin ee ahayd in ka rooni uu reerka u hadho oo hadba ka xooggani uu badbaadayo. Ama aragtida kale ee garsoorka la xidhiidha ee dhigaysa, in qaanuunku aanu ilaalinin moogganayaasha.Aragtiyahaas maaddiga ah ayaa marin u ah oo ay nolosha ku salaysaa,laakiin amarrada diiniga ah iyo huritaanka la amrayaa iyada kuma socdaan.

Waxa hilin iyo higsi u ah sidaas ay dugsigaba caanka uga tahay in ay adduunka oo dhanna caan uga noqoto, maadaama higsigaasi uu ku adkaadayna, cid kasta oo dad badani ay yaqaanaan oo iyada ka caansanba hoosta ayay ka kahataa oo ma jeclaysato, haddiiba caannimada

qofkaasi ay wanaag ku salaysan tahayna qofkaas lama tuso,xataa ammaantiisa ayaa dhibta. Waxa ku soo aaraya markaasba xanuunkaas nafsiga ah ee nerjesiga.

Ginea dhi vase of higpnrses in tu tny wi nad u quenet baber ₀ mapi'si waliah isu casliagas heer uu gradhay qanecco ah in pan iminbda ahi Wilkdas wasa Ia odhan jiny Narcisus,marki ay hoopuan wilkedu uu cimri dher noolanayo haddi aanu wejigisn arkin.Sidun awgeed;hooyadii muraayadaha way ka ilaalin jirtay.ka qaaday,dadka ku xeeranna wuu yasi jray,qofka wanaag u muujiyana in uu ka daba dhacsan yahay ayuu u arkayay.

Dadku dhankooda kama aanay dareensanayn kibirka galay ninkaas yar ee maxabbo iyo soo-dhoweysi ayay kala dul daadanayeen,isaguna qab ayuu ka sii qaadayay. Dumarkaas badan ee ka daba dhacay mnarki uu barbaarka noqday waxaa ka mid ahayd Echo. Gabadhani waxa ay ka cadhaysiisay ilaahadda Hera, waxana ay ilaahaddaasi ku ciqaabtay in ay hadli kari weydo, laakiin ay ku soo celceliso erayada u danbeeya ee cidda la hadlaysa.Maalin ayay daba gashay isaga iyo dhallin ay isku ayni ahaayeen oo wada ugaadhsi tegay,markaasay kala fogaadeen barbartaas. Waxa uu u yeedhyeedhay saaxiibadi, markaasay iyaduna erayadiisa u danbeeya kaga daba celcelisay, markii ay isu soo dhowaadeen ayay u malaysay in uu iyada u yeedhayay, markaasay gacmaha u kala furtay oo laabta ay kula soo carartay, isagiina inta uu dib isaga riixay ayuu ku jeesjeesay,markii ay dhacdayna si kibir leh ayuu u eegay oo uu ula hadlay, in aanay u qalminna wuu u sheegay. Ayda ayay murugadii la gashay Echo,halkaas ayayna cadho iyo caloolxumo kula noolayd ilaa ay silicaas u dhimatay,ka dibna danbaskeedii ay dabayshu buuraha ku kala firdhisay,sidaasna uu ku dhashay jabaq-noqodka codka ee iyada loogu magaca daray,Echo.

Ka dib Ilahyada Olympus aya ka xanaaqay ficilkiisaas,Ilaahadda gadderka iyo abaalmarinta ce Nemesis ayayna u xilsareen in ay ninkaas harada ayay dul taagtay biyo fadhiya oo saafi ah oo uu si wanagsan

bae anayay ce ut haradaas u dud fadhijay aru ku chinay, meyduinu

bataleyrdas Giriggu, wana quab ay usavirtay xanunkaasi sida uo

Neriesigu waa khalkhal nafsadeed oo ka dhasha qofu in uu naftisa isga lftisuna uu dedaalkisa iyo wakhtigisaba ku bixiyo wax qudhisa u daran oo uu wanaag u arko.In kasta oo ay isu taqaanno caalamkeedas kooban ee guriga iyo dugsiga ka dhexeeya in ay tahay qofka dhan walba ugu sita,guuleyste waxgabadyo waaweyn ka dhabeeyana ay isu haysato, haddana iyada iro nafteedu marka ay haasaawayaan waxa ay dareensan tahay in nolosheedu ay madhan tahay oo macne ay cuskato iyo qiimi ay sheegato aanay lahayn, raallina aanay ku ahayn sidan ay tahay,oo dadka kale guuleheedaas ay isku qancisay uma muuqdaan ee iyada ayuun bay ku eg yihiin. Balse dhibkaas haysta marnaba xalkiisa nafteeda kama badhayso, daakhilkeeda kama eegayso, mana fahansana in mushkiladdani ay ka taagan tahay jacaylka barkumataalka ah ee xadkabaxa ah ee ay isu hayso.

Dadka iyo waaxaha kale ee nolosha marka ay ka fekerayso,waxa ay u dhaqantaa sida duqsiga nabarka iyo iinta eegta ee uma dhaqanto sida shinnida udugga iyo wixii san eegata. 99ka wanaag ee qofaas waxa iyada kala weyn halka ceeb ama iin ee uu leeyahay, kaas ayayna si walba u qiimaysaa. Sidaa awgeed; waxbaba ma cajebiyaan, aan ka ahayn cidda sida ay ka doonayso ula dhaqanta ama u

noqota.Halbeegga looga qiyaas qaadanayo xaqiiqadu waa iyada, waa rabitaankeeda. Ruuxa sida ay doonayso noqda way malaa'igaynaysaa,ka ay ka weydana way shaydaamaynaysaa, xataa haddii qofkaas wanaaggiisu uu 99% yahayna iyada eber ayuu la yahay.

129

Gogosheennu waa halka aynaan qurux iyo haybad midna ku ilashan ee aynnu sida dabeeciga ah shakhsiyaddeenna ugula dhaqanno.Dadka badigoodu marka ay gogosha ka kacaan ayay shakhsiyaddaas kag kacaan oo weji bug ah inta ay xidhaan ay caalamka kula foofaan.

129

Ieypenfen torse do de td cnd t t.Shukri sikasta 0o dul leeyihiin caalamka lyaga y shakhsiyad mamus leh dibedda uga samaysto,markaaydhabanka cil la gan' weyda waxa ay ka murugoonayso iyada00aangaranayn laakiin wax walba ka murugoonaysa!

Tolow ma habfahanka iyo aasaaska jacaylkooda ayay wax ka si

Doodihii ku saabsanaa jacaylka iyo wixi uu cago ku wato ee dhex maray Deeq iyo Idil way ku filayeen in fahan ay ka midaysan yihin ka iyagu ay ka midaysnaayeen.Mid ka mid ah arrimaha ay digtoonida ugu weyn ka qabeen ayaa ahayd, in aanay isku iimaan qaadin wax aanay agoon u lahayn,mawduucna aanay dhex muquuran iyaga oo aan baadhin oo aan xogtisa intii karaankood ah ururin, ka dibna aan ka doodin oo caqliyadooda aan isugu celcelin.

Marka aad xirfadda dareewalnimo barato ayaad haweysataa gaadhi in aad kaxayso. Waa hubaal haddii fureheeda laguu dhiibo in inta aad gasho aadan badhinna taabanayn, dhaqaajinteedana aadan isku deyayn diyaarad,adiga oo aan xirfadda duuliyanimada agoon. Sidaas si la mid ah, haddii aad jacaylka madax-madax isugu tuurto adiga oo aan xirfaddiisa aqoonin,si aad dib-dib ugaga baxdo ayaad garan waayaysaa,waxana aad noqonaysaa qof duuliyay diyaarad aanu wadisteeda iyo dejinteeda toona garanayn!

Qaabka qudha ee aynnu jacayl waara ama midho dhala ku helaynnaa waa in aynnu jacaylka u aragno waax cilmiga ka mid ah,ama fan ka mid ah fananka nolosha, ka dibna aynnu u deraasaynno sida aynnu cilmiyadaas u derisno, sidaasna aynnu fahan qoto dheer kaga hello.Laakiin inta aynnu heesaha caadifad-hadlaya uun ka baranaynno ee marka aynnu wanaaggiisa dareemaynnana aynnu heesaha ammaanaya dhegaha ku culaynno, marka aynnu dhib ka tirsanaynnana heesaha maagaya ee dhalliilaya, jacaylka sida aynnu uga salgaadhnaa dheer oo dhib leh.

Kuma eka keliya fahan uun, ee waa in sida cilmiyadaas kale aragti ahaanna loo fahmaa, ficil ahaanna loo dhaqangeliyaa oo wanaaggiisa ciddii kaa mudan lala wadaagaa.Jacaylku waxa uu noqday maanta gaadhi iyada oo aan geerka hore iyo

geerka danbe la kala garanayn uu qof waliba dareewal ka noqdo oo

uu detbipo idhadiroa hndhovore cgo ran go oanuaha ro beahing uu ku nacsiiyo.yahay bishanshipo iyo in aad faban buuran ka hapsato,hadi tan weydisa,ce madama ay yihin wasa ugu weyn ce caquiguaga tan Doollar u dhiganto.Xata cilladdu ma aha in aan agoon uun loo lahayn ee waxa ka si fadhisto jacaylka. Mar ayuu Deeq saaxibkii weydiyay sababta abwan oo saxibki uu ugu jawaabay:“sababta jacaylka qof kastaaba sida uu doono uu ugaga hadlaa waa in uu og yahay in aanay cidina ku qabsanayn maadaama aanu jacaylku sida aqoonta kale lahayn xeerar cadcad oo lagu saleeyo, qof kastaana in uu isagu khabiir ku yahay ayuu isu yaqaannaa!"Digtoonidas way qabeen mar walba. Waa sababta mawduuc kasta oo noloshooda lammaananimo-ta ay hayaan iyo ta sugaysaba-uga doodaan, wax kasta oo jacaylka ku saabsanna ay miiska wada-hadalka u keenaan ee ay qalliinka ay cudur noolba kaga gubayaan ugu sameeyaan.

andame nalay, welina aynnu noollahay. Waa irrdda jacaylka iyo waa waxa dhadhanka u sameeya cidda ama waxa aad jeceshahay joogitaankiisa iyo maqnaantiisaba.Waa barbilaw wanaagsan, albaab qurxoon, iyo marin habboon oo jacaylka iyo isjeclaanta loo maro,laakiin ma aha jacaylka laftisii

Ma laha xiisuhu halbeegyo iyo qiyaas ka baxsan rabitaanka caadifadeed ee qofka. Cidda amawaxa aynnu ka hello waxyaabaha caadifad ahaan aynnu u jeclaysanno waynnu xiisaynnaa, xiisahaasna marka danbe ama waxa dhalasho siiya oo salka u dejiya caqliga marka uu arko in uu hannaanka noloshiisa ku habboon yahay ciddaas ama waxaas uu xiisaynayaa, ama isaga ayaa laala oo diida in xiisahaasi uu laabta sidaas u sii mushaaxo.Dhibaatadu waxa ay marar badan ka dhacdaa in qofku uu xiisahaas isu dhiibo, uu isaga u maleeyo jacaylkii, aqalkaas jacaylkana uuirriddiisa fadhiisto oo aanu gudahaba ugu dhaadhicin.

Isla marka uu qofkii isha ku qac siiyo qof leh sifooyin jidheed ama dabciyeed oo uu jeclaysto oo ka mid ah halbeegyada uu lammaanihiisa ku xulan lahaa, qofkaas xiise ayuu u qaadayaa, laakiin isagu xiise uma agoonsanaanayo ee waxa uu markaaba siinayaa aqoonsi jacayl,dhalasho jacaylnimo,heer loola baxayba Jacaylka Aragtida Koowaad.Marka aad aragto qof la jaanqaadaya halbeegyo jidheed ama dabciyeed oo aad niyadda ku haysatay waad ka helaysaa.Haddii wada-hadal uu idin dhex maro,ka-helitaankaagaasna uu ku samaado xiise ayaa kuu gelaya. Marka aad macaamil samaysaan ee aad wakhti wada qaadataan ayuun buu jacayl imanayaa haddii uu qofkaasi halbeegyadaada la jaanqaado, adiguna aad kuwiisa la jaanqaadid.Laakiin qac isha la isku siiyay oo la isjeclaadaa xayawaanka xiligii qooqa ku jira ayuun bay ka dhexaysaa, iyaga laftooduna tijabo uu labku ku eegayo dheddiggu in uu riman yahay ayay ka horraysiyaan.Jacaylku ma aha baadi hawadaa

heehaabaysa ee waxa uu leeyahay halbeegyo uu ka shidaal qaato oo lagu kala duwan yahay.

jicartha kowzand waa beenta ueu weyn ce ay heesaha to rheaeabi.,dihab sh Jacaylla 16-jirka iso 17-jirku wa dareen faduulnino thoWaahorusocod aadan wax walba si lahmad leh looga daba dhaco.hugu rixayo. Waa jacasl ka madhan dookh io doorasho oo dabcigaeg Khulwada iyo isla-gaar-noqoshada ayaa xaddidaysa. Qofka qorsk ahayn in uu yahay qofkaasi hebel ku sifaysan shakhsiyad u gaar ah oo lagu jeclaado. Heesaha iyo riwaayaduhu waxa ay mindiyaha u soofeeyaan faduulnimadaas, waxana ay labadaas qof eeyaryarba u sifeeyaan janno indhasarcaadisa oo aan hore loo arag, raaxo been ahna ah oo aan jirin. Marka uu ninku gabadha u sheegayo in uu jidhkeeda bilicdiisa u ooman yahay waa faduulnimadaas oo xadhkaha goosatay uun. Suuraysigaas ah in xubin kasta oo jidhka inanta ahba ay janno ku hoos laaban tahay waa uun faduulnimo jidhka loo hayo iyo illin sabab keensatay aanay jirin oo dareeraysa. Waa kaas jacaylka koowaad."Markii qofka dhallinta ahaa uu aaminay in qacda isha lagu siiyo qof ku soo jitaba sidaas lagu jeclaado, waxa uu kaalintii ka-helitaanka iyo xiisahaba gashaday jacaylka laftiisii. Jacaylkii isku-hallaynta iyo isu-dhiibidda cidda aad jeceshahay ahaa.Jacaylkii aad darafka kale samaha iyo wanaagga uun ka filanaysay. Ka dib waxa uu qofkaas ugu xisaabtamayaa sidii qofkiisii. Sidii qof ay axdi iyo ballan dhigteen.Sidi qof inta uu isaguba kasha ugu hayo ugu haya. Sidii qof ay isku cindan yihiin.Wuu isa siinayaa qofkii.

Hal mar ayuu qofkii sidaa lagu caashaqay ka soo dul dhacayaa qofu sheegaya in uu jecel yahay oo aanu ka maarmayn, ayna mahuraan tahay in uu wax la qabtaa. Waa qof ku cusub. Qof aanu xog iyo xaal toona ka hayn waxa uu yahay. Qof aanu kala garanayn dhabtisa iyo dheeshiisa. Qof aanu kala ogayn in uu run ka hadlayo iyo in uu damac kale ka leeyahay. Waa dabeeci markaa sida badanka ah in uu ka diido ama uu ka cudurdaartaa.

mmn ku coladinaraa, wuu kaga xumaanaya,hagardaamo iyo dhibi in edi in nabsiguba uu yahay ciqaabuu lahay si gar ah ugu qorsheeyay cod ayuu qofkaas kula kacayaa Waxa uu gelayaa xaalad digtutooriyad ow isku dirqiyo, isaga oo aan tixgelinayn xurmada, xuquugda iyo

Markii la aarinay jacayl ayaa aragti koowaad ka dhasha,halbeeggi jacaylkanadabageddigaas lagu sameeyay, wax kasta oo la xidhidhayayba way isbeddeleen. Waxa maanta dhexdeenna ka buuxa dhallin wada kelitalisyo caadifadeed ah oo dadka kale rabitaankooda ku muquuninaya, qofkii ka aqbali waayana dhib iyo eed ka tirsanaya oo ku duraya in uu jacayl kaga baxay iyo in uu wax la qaban waayay Waxa fekerkaasi uu dhalay dad wada dhibbanayaal jacayl ah. Dad ka wada cabanaya in jacayl lagu dhibay, cid dhibtay iyo wax ay ku dhibtayna aan bayaamin karaynin, ka dibna cidda ay jeclaadaanba naca, jacylka laftiisana la naca!Deeq iyo Idil midkoodna ma aanu ahayn kelitalis caadifadeed oo ka kale rabitaankiisa ku sandullaynaya, mana aanu ahayn qof uu xiisuhu beer qaaday oo qofka kale isku dirqiyay, amaba fadhiya irriddaas jacaylka ee kahelitaanka iyo xiisaha ah. Waxa uu xidhiidhkoodu ku dhisnaa aqoon iyo ogaal, isfahan iyo isudhuundaloolaan,iyo in si waafi ah wax walba la isula fahansanaa oo la isula jaanqaadayay.

Mid waliba wuu garanayay waxa isaga,lammaanihiisa iyo jacaylkaba la gudboon ee uu geyo, waxa aan u cuntaminna sidoo kale. Qof aan naftiisa aqoon fiican u lahayn oo aan si dhabah isu garanayni in uu jacayl iyo nolol kale toona guul ka gaadhaa way adag tahay.Qof aan naftiisa u caddaalad samayn karayn oo caqligiisa iyo caadifaddiisa aan isu dheellitiri karayni qudhiisa iyo cid

kasta oo uu wax la wadaagaba wuu dulmiyayaa. Wax waliba waxa ay leeyihiin gundhig iyo sees barbilaw u ah, iyo marin ay qaadaan oo haddii lagaleexiyo ay dheelliyayaan.

Hore ayaa loo yidhi reer in uu guuna waa gar, sabanlican in ou Enbboigt. Noloshoodu sahamin iyo si dhow in la inu baray apuy ka salaysnayd.gooyay. Wuu ka weyn yahay in loo tuhmo xtise uu midkood qabay, la shinbito isku fac ah feker ahaan iyo ficil ahaanba oo isla duulay.

janjeedho aanay layab ku lahayn, illeen dumarkuba waa caadifad un beergaadin.Waa gaari an goonbaarnimo (baalinimo) lagu xaman. Waa gabadh isku kalsoon oo jidh ahaan iyo naf ahaanba isugu qanacsan,heer aanay weligeed la kulmin iyada oo maykaab iyo isdhaldhalaalin isku muunaysay, waana mid ka mid ah sababaha ugu waaweyn ee uu ku caashaqay.Ma aanay ahayn ubax kuddaafad ka baxay ee waxa ay ksa dhalatay qoys si dhab ah u buuxiyay macnaha qoysnimo. Waa jalanqo ka dhalatay qoys magac iyo maal ku filanba leh oo diinta lagu ababiyay.Waa hooyo ay ubadkeedu aabbohood ku mahadinayaan in uu u xulay.Hanka ummadeed ee uu sido iyo hawlaha adduun ee uu ku fooggan yahay Deeq way ku kaabaysay isaga oo aan qabinba. Qudhiisa,qalbigiisa iyo qaddiyadihiisaba way u roonayd. Inta taqaanna marka ay maankoodaku soo dhacdo male wacan ayaa ku lammaanaa. Sida iminkaba tarbiyaddii hooyo iyo tacabkii aabbe looga dheehanayo ayuun baa marka ay xaas noqotana wanaajinta ninkeeda looga arki lahaa. Waa malaa'ig suurad aadame leh. Xanta iyo xamaasadda dumarnimo inta ay gabadh ku yar yihiin ayay ku yaraayeen. Waa dadka nooca uu dhaqankoodu yahay khudbadda ugu wanaagsan ee qof diinta loogu sharraxo. Waa gabadh ka dheregsan saykoolojiyadda ninka iyo habfekerka inan rag. Waa akhriste fahan badan o0 buugta la falanqaysa marka uu midkood akhriyo. Waa gabadh kala fahansan marka jileeca dumarnimo looga baahan yahay iyo marka adaygga raganimo laga doonayaba. Waa talagal

tiraanyada lagula eerto. Waa toldeeqa aan teedau-nool ahayn. Waa maankaaba aan maanduuga ahayn. Waa deeqtoon aan dunuunuca agoonin. Dhanka ay ka xigto Deeq dhaxan

kama isho. Qlimi dumar qaayasoorkood Ilahay wuu u dhammeeray.Deerada ka indho qurxoon,Waaba Idil...Dhammaystiran.dhallaankana kadhaban cuddoon,wejigeedu carrabkeeda horteed ayuu ku haasavinaya,bafyeheeduna wa sidi addoon camal san dhitaystay oo hoygiisii jannaad u sii liiclicaya.Sidee ayuu aayar uga samri karaa gabadh waayahan joogta oo intaasba kulmisatay?

Waa marla'arag caynaddeedu sida ay ku dhalataa ay adag tahay.

137

Haddi un jacaylku yabay marin aanla burayn oo nolosbeenna kaga gedaman,maxaymnu si ku babboon ugu baran weynnay?SMaegymn doreomalintioa inge gadia inoge o an lirenkita sileng Waa su alhi ugu mudnan ce uu swerdin liny Deeg intio agoon ku filan uu u yecsho,Bogollalbuug bogolal maqat, o boqollaal barnaamij oo laga diyaariyay ayaa ku tegay.

Jacaylka derejooyinkdisa ugu sarreeya ee koobsaday wanag kastaboa waxa la yidhaahdaa kalgacayl... gacaltooto.Sidaa awgeed;af Soomaliga dadka nasab ahaan cid kuugu dhow ee nolosha dhan vaba Gacal!

"Ilaahay aayadihiisa waxaa ka mid ah in uu nafihiinna idinka abuuray lammaanayaal,dhexdiinnana' uu dhigay kalgacayl iyo naxaris arrinkaasna wax-ku-qaadasho ayaa ugu sugan kuwa fekeraya."

Ilaahay ayaa dhexdeenna ku beeray si uu isugu keen hayo,isugu keen soo jiido, laabeheenna uu isugu furo, gacalnimana ay inoo dhex taallo.

Marka uu Ad'ham Sharqaawi lahaa: “ mnarka aad murugooto waxa aad aaddaa dadka qofka kuugu jecel, marka aad faraxdana waxa aad aaddaa dadka ka aad ugu jeceshahay, nasiib ayaad leedahay haddi labadaasba isku hal qof aad ka hesho." Qodobkan ayuu tilmaamayay.Qofka ku jecel agtiisa waxa aad ku og tahay naxariis iyo dhibrid,in uu samaha kula jecel yahay oo waxa ku dhibayaa ay dhibayaan, sidaas ayaad murugada

dhankiisa ula aadaysaa. Qofka aad jeceshahay waad u nugushahay,wuu kugu weyn yahay,agtaadana muhiimad gaar ah ayuu ku leeyahay, sidaas ayaad farxaddaada dhankiisa ula aadaysaa si aad wejigiisa dhoollacaddayn ugu sawirto, ka dibna aad ugu sii faraxdo.

winu nasib badan yahay go ka labadaas xaaladoodba isku hal gof ka hela,isaguna u noqda labadaba.Wea sababta isjeclaantenna shardiga loogaga dhigay ümaankeenna,“ Jannada geli maysaan illaaaad iimaan buuxa yeelataan,imankasna yeelan maysaan ilaa aad isjeclaataan.Ma idin sheepna faafiya. ” Waa sababta uu faankiikoonkani u yidhi:"midkin imaan dhab ab lama imanayo ilaa uu walaalki la jeclaado waxa uu naftisa la jecel yahay.”

Waa sababta uu suubbanuhu s u yidhi: "waxisu hadyeeya waad isjeclaanaysaane. ” Waa sababta uu xabiibku u yidhi:"toddobada qiyaamaha hadhka Iaahay hadhsanaya waxa ka mid ah laba Ilaahay darti isu jeclaaday,dartii u kulmay, dartiina u kala tegay."

Waa sababta uu nebigu u yidhi: "Tlaahay kor ahaaye maalinka qiyaame waxa uu odhanayaa: 'meeye kuwii dartay isu jeclaa? Maanta waxa aan hadhgelinayaa hooskayga maalinkan hadhkayga mooyaane hoos kale aanu jirine."“

Dhammaanba dalilladaasi waxa ay ina tusayaan in jacaylku uu yahay suubbanaan iyo samaan oo dhinacnaba aanay xumaani ka soo galin maadaama aanu Ilaahay marinka loo marayo dhankiisa shardi uga dhigin wax madmadow leh oo ay fari ku godan tahay,amaba xumaan iyo cudurnimo lagu tuhmayo.

Dhibtu meesha ay ka jirtaa waa marka qofkii isaga oo jacaylka aan aqoon u lahayn uu isku iimaan qaado, keligiina aanu ku ekaanin ee uu qof kale la wadaago ismaqiiqiddaas. Qofkaas marka uu ka waayo sidii uu ka filanayay ayuu eedda jacaylka saarayaa, sidaas ayuuna uga dhiganayaa gebigiisaba cudur iyo kadeed. Qof aan kahelitaankii iyo xiisihii kala sooci karin, xiisaha iyo

jacaylkana aan kala garanayni waa hubaal in uu hantaaqooyin badan la kulmayo,hadhowna uu noqonayo kelialis caadifadeed iyo dhibbane isagu isduqeeyay, laakiin aan eedda isa saarayn ee jacaylka u aanaynaya.

Deeg wasa uu ku gunuleystay in u hanb agidhas ka horago. ima

140

Marka ay jacaylka nogoto, qof waxa un doonayan in uu qiso jacayl qoro,qofna qiso nololeed.

dhibay, ama jacaylla loogu dhibay, ama jacaylka darti waxa ay u caudig ah xidhiidh lama laha ee waa nooc isbimayn iyo ismaqiqid ah oo qar lagu jafayo.Jacaylku ma aha wax ka baxsan nolosha dabeeciga ah. Ma aha isbimayn sida flimada aynnu ku aragno waxyaabo wall ah oo caqligu uu didayo loo sameeyo si loo hanto,ee waa qayb noloshaas socota ka mid ah.

Dadka qisada jacayl qorayaa haddii xidhiidhkoodu uu dabeeci nolosha la falgelaya noqdo ma sii wadi karaan. Waa in mar kasta ay wax waaliah sameeyaan si qisada ay qorayaan ay u sii qurux badato,warqad jacayl dhiiggiisa ha ugu qoro qofka kale, waxa uu shaqaystaba hadyado qaali ah ha ugu soo gado, amaba ficillo kale oo waalli ah ha sameeyo'e.Marka noloshoodu ay xaaladda caadiga ah ku soo laabato ee ay cagadhigatana jacaylkiisaas nahdii iyo xiisihii ayaa ka tegaya, maadaama qisada jacayl ay marba u baahan tahay ficil waalli ah oo la sameeyay in ay shidaalsato,ama wax ka-sheekayntoodu ay xallad leedahay oo loo sadqeeyay in ay sahayato ay doonayso. Qofkaas doonaya in uu qisadaas jacayl qoraa qofka kale ma jecla ee jacaylka laftiisa ayuu jecel yahay, in uu nolol la wadaagana waxa uga muhimsan in uu qisada dhex maraysa la noolaado. Marka uu qofku barbaaro maadaama uu jacayl dhegta intaas ka maqlo, jidhkiisuna uu damaca shahwadeed soo kordhiyo,waxa uu raadiyaa waa jacaylkaas la sheego in uu dhadhamiyo oo uu dareemo ee qofka laftiisa ma raadiyo. Waa sababta ay u adag tahay jacaylka koowaad ee aynnu yeelannaa in uu inoo waaraa. Marxaladdaasi waa qalqallinimada

jacaylka,xilliga laga waayeelayo qalqaallinimadaas ee laga qaangaadhayana waa lagu kala duwan yahay, waana halka ay.dadku ku kala hadhaan. Qof yaraanta ayuu ku fahmayaa inqisada jacayl qoristeedu aanay meel u wadayn ee qisada nololeed ay dhan walba muhiim uga tahay, qofna marka ay dhawr dakhar ku dhacaan ayuu

fahmayaa,qofna weligiiba ma fahmayo eeqisadaasjacayl ayuu iswada dingyen,sidi CilmaiBoodhar,Qaps, Iyo Cantara Ibnu Shaddad in cana gurigingasho anu goboyging, Haudli gsbadha tad dooratho Haddana Qays iso Cantaraba way u mansonayeen. Sabab? Qun aray doonayen,ila aantana wa as la hadal hayo qisadi ay goreen laakiin iyagu waxba kama aanay dheefin.

inankisa, ka dibna uu u kexeeyay kabcada oo uu ku yidhi:"aabbe aydinan iscalfan ka tirtiro." Ka dibna uu Qays qabsaday daahyada kabcada isaga oo Ilahay ka baryaya in uu jacaylka Layla ku sii siyaadiyo!Ma aanu doonayn qiso nololeed oo dabeeci ah in uu la noolaado oo uu goro ee qiso jacayl in uu qoro ayuu doonayay.Jacaylku ma aanu ahayn dhabbihii uu Layla ku gaadhi lahaa ee Layla ayaa ahayd dhabbihii uu jacaylkaas ku gaadhi lahaa.

Waa laba xaaladood oo aad u kala fog, in jacaylku uu noqdo hilinka (dhabbaha) aad u marayso higsigaaga ah in aad qofkaas nolosha la wadaagto,iyo in qofkaasi uu noqdo hilinka aad u marayso higsigaaga ah jacaylka laftisa in aad la noolaataa.

Nin la odhan jirayTawba Ibnu Xumayr oo jeclaaday ina adeerti Layla Al'akhiliya ayaa dhabbahaas Qays iyo Cantara la maray jacaylkiisa,xataa markii la guursaday inantii ee uu ka hadhi waayayna waxa uu xaalku gaadhayin dhiiggiisa gar-iyo-mag-la'aan (hadur) lagadhigo oo dilkiisa la banneeyo, haddana kama aanu joogsanindhabbahaas ee sidiiayuu ugu sii taagnaa maadaama dhacdadaasi ay baal dahab ah qisadisa jacayl ee uu qorayay ka gelaysay.Qisada jacayl oday-kasheekee way noqonaysaa, laakiin cidda jacaylkaasi

uu dhex marayaa waxnaba kama dheefayaan,aan ahayn cadaab iyo kadeed ay isu horseedeen.

Jacaylka Tahay, rasuulka, waalidka, walaalaha,

xigaalka,iyo jacarL Sidaa awgeed; si kasta oo ay inoogu

weyn yihiinba haddana wax

omlish ana tun crodlieu dhiu no dartod uina tamayno.Si caudi ahMaqli maysid qof jacaylka uu oo dabeeci ah ooadi o bayo darti a washay, ana bsu dilay, ananoloshea yia o htos Fargiga bbada jacayl u dhexeeya wau in ka hooyadu unu yabay gedunka laga dhigto qiso jacayl oo nolosha cadiga ahi ay qayb ka tahay oo ay isaga u jeclaanshuhuba ay ku khalkhalaan.Jacay/ka lammaanahana ka gungaadhi maynno illa aynnu sidas oo marinkii loo qaadayay noqdo.

Dadka qisada jacayl qorayaa waxa ay la mid yihiin dad daroogaystayaal ah, mar kasta oo wax waalli ah ay jacaylkas u sameeyaan suuqa dareenkooda ayaa xaami noqonaya, muddo marka ay joogaan ee xamaasaddii ay yaraatana waa in ay sameeyaan waalli kale,sida daroogaystaha oo kale, qabatinka noocaas ahna dhib mooyaane in aan dheef looga dhacayn waaqica ayaa ina baray.

Deeq iyo Idil wax lala yaabo oo shanta dhabanka lala saaro oo gaar ah jacaylkoodu ma aanu ahayn, mana aanu lahayn. Si dabeeci ah ayay wax waliba u socdeen. Nolosha dhabta ah ayay la jaanqaadayeen,jacaylkuna waxa uu ahaa hilinka ugu wanaagsan ee ay u marayaan.Laakiin jacaylku ma aanu ahayn higsigooda ay u sii marayaan nafohooda,xidhiidhkooda iyo noloshoodaba.

Markan noloshii dhabta ahayd ee ay wada qorayeen ayaaba ka darnaatay qisada jacayl qoristeeda, meesha uu qalinku kaga qalloocsamayna cilinkeeda DDeeq wuu saari la'yahay.

143

*Haddii jacaylkuba un yabay naxariis,kalgacal, wanaag, iyosamaan Hotinea hea dhigegy codeabtan to daibran ay daden ka wada cabonagyanen cudurka ijo caalgababa lagu sbeegayo?!*horreeyay ee Idilay Deeq Waa mid ka mid ah su'aalihii ugu weydisay berigi ay isbatteen ee doodaha jiacayl ay dhex mari jiteen Ia hayeen jacaylka hummaaggaas ay dintu ka bixisay, caqliguna yahay.

Marka ad wax rabitaan dheeri ah u hayso, in aad heshana aad s walba u doonayso,laakiin waaqicu uu kugu wacad-furo ee aad hanan weydo noloshu way kugu adkaanaysaa, hadba waxaas aad doonaysay gubanayaa oo noloshu ay kugu adkaanaysaa.Jacaylku waa jid loo maro si wax la doonayo si wanaagsan oo ku habboon looga dhabeeyo. Mar ayay caqabaddu ka imanaysaa qofkaas oo kaa diiday damacaagii, marna waxa ay ka imanaysaa waaqica 00qofkaas oo aadba is'oggolaateen isu kiin diiday. Marnaba dhabbaha aad u raacaysay rabitaankaagaas jacaylka ahi taas wax eed ah kuma laha,oo dhabbo waa dhabbo uun, ee rabitaankii aad sidday ayuu waaqicii kula garab gali waayay,markaasaad dhibsanaysaa kashaadu sida ay doonayso iyo koonaha aad

rabitaankaagii ka taagan tahay ee kaafka iyo kala-Weli ma aragtay siyaasi doorashada ku soo bixi waayay oo cudur u arkaya xilraadinta, doorashada iyo xukunka in dheerida ah.

uu qabto? Waa maya!Fashilkiisaas uu waaqicu ka horjoogsaday rabitaankiisa inta uu casharro ka barto ayuu doorashada danbe isugu diyaariyaa sidii uu goldaloolooyinkiisii hore u awdi lahaa. Haddii ta danbena uu ku soo bixi waayo xataa, ma dhalliilo marnaba

dawladnimada iyo xildoonka.Dhibsi waa dhibsi, waa karahsi, waa kahasho, waa xanuun, waa cadaab,waana qodobka in badan ka oohiyaqofka ee wiiqa,xasilloonidarrada iyo dhaqaaq-joogsigana u horseeda. Laakin ma aha jacaylkii

iyo bn uhedode opinu Wabasu daiudnay e wenteyd cruedt veoynarie do werdua in ay ku dluibua, hakdin an vermnidadas iyo qalbeod in dan ah ku ogayn ma aanu damceenba.Kasi waa qaabka koowaad ce jacaylka ay marar badan dadku xanun iyo cudur in uu yahay ugu fasirtaan.

Qaabka labaadna waa ku-talaxtagga.Nolosha guud ahaanteeda,ku-inooga digay in dinta laffeeda aynnu ku talaxtagno oo aynnu ka ugu xumi ka dhashaan marka lagutalaxtago,maadaama un yahay talaxtaggaasi aanu aayar iska baaba'ayn ee uu hagardaamooyin waaweyn damacaase.Waxa uu Quraanku inooga warramay boqorad jeclaatay wiiladeege u ahaa oo qurux
badnaa,markii ay dhankiisa damac ka arki weydayna xataa in ay la galmooto tijaabisay oo nafteedi, maqaamkeedii iyo magaceediiba liidday, heer ay dumarka magaaladu ku sheekaysteen,isagii markii ay ka ay weydeyna hoog dhadhansiisay oo xabsi u dirtay,heer mararka qaar la soo weriyo in askariga ayjeesha ah ay ku odhan jirtay "jeedalka xoog ula dhac"oo taahiisa iyo jibaadkiisa ay halkaas kaga raaxaysan jirtay! Waa qisada Suleekha iyo nebi Yuusuf NKH'e.Jacaylka ayay ku talaxtagtay, si waalli ah weliba, waxana ka dhashay in iyadii ay maqaamkeedii weydo oo magaceedii xaafadaha caasimadda isaga oo ceebaysan uu isaga kala hayaamo, ninkii ay jeclaydna ay xabsi dhigto oo halkaas ay noloshiisa adduunka iyo xorriyaddaba cunaqabatayn kaga saarto. Ilaahay isaga oo si dhow inoogu muujinaya jacaylkaas ku-talaxtagga ahaa waxa uu ku cabbiray:

"Jacayl ahaan wuu ka dhex baxay. [Qalbigeeda ayuu ka dhex baxay]."

dignsa wase iu tna ridhi "goka and jeceslahay lacayllinegtahayna inooga ha ku nacdisa ha ku talaxtegin, laga yaabaa maalin in aad jeclaato'el"daciifiyaanqaarna ay In kasta oo xadiiskan culimada qaar ay saxeexiyaan, qaarna ay ku tilmaamaan in aanu nebiga 幽 ka sugmin oo Cali Tbnu Abii Dalib uu yidhi, haddana waxa uu si dhab ah o jacaylka ee barkumatalka ah, jacaylkuna aanu ku eedaysnayn ce

Dhanka kale; yaa yidhi wax kasta oo aynnu jeclaanaaba dhinacyada kale inaga soo gaadha. way inoo wanaagsan yihiin?Miyaanu Ilaahay ina odhan:

练心品

"Laga yaabee in aad wax nacdaan oo uu khayr idiinku jiro,laga yaabee in aad wax jeclaataan oo ay dhibi idiinku jirto, Ilaahay ayaana og ee idinku ma ogidin."Wax kasta oo qalbigaagu uu xiiseeyo,jeclaysto,amaba uu caashaqaa,kama dhigna in ay kuu wanaagsan yihiin, kamana dhigna in ay mahuraan tahay in aad heshaa. Marar badan ayay hanashada waxa aynnu jecellahay ka dhib badan tahay waayitaankooda.

Haddii saddexdaas qodob la isla fahmi lahaa oo mid walba sida ku habboon loola falgeli lahaa cid jacayl dhib iyo kadeed ku sheegta ma aynaan aragneen.

Haddii uu qofku aqbalo in nolosha wax waliba aanay sida uu doonayo u dhacaynin, marar badanna waaqicu uu weysiinayo wax uu gacloonayay,aqbalaaddaasi qalbigiisa ayay samirsiis u noqonaysaa, o0naftiisa, jacaylka iyo cid kale toona eed ka saari maayo.

Haddii uu ka digtoonaado qofku ku-talaxtagga iyo kabadbadinta jacaylka weligii jacayl kuma ciishoonayo. Marka aad wax jeclaato, ama waad helaysaa ama waad

waayaysaa, haddii aad hesho alxamdulillah,haddi se aad weydo dhexda gijiso oo hore u dhaqaag, noloshu illeen

taagayso'e.Ku-talaxtaggu filashadan labaad ee halkaas iskuma isnwnayidda ahba meesha wuuka saarayaa.Hadi qofhu uu ogado wax lasta o0 ay naftu jeclaysataba in aanay latio,noloshisa guud iyo tis acaylba wu u roonaanayaa ogalkansi. xumaha xadkabaxa ah ee laga tirsanayo, marka saddexdoodas sidaas haushiladdu ay tahay habfekerkeenna iyo qaabka aynnu u adeegsanno ayaa caddaanaysa.ummaddisa Muslimiinta ah,laakin badanka aanay kubaraarugsanayn dhexaynaya addoonkas iyo Rabbigii.Shir albaabadu ay u xidhan yihiin oo labadooda uun u dhexeeya. Waxa la yidhaahdaa Istikhaaro.Ma ogin mustaqbalka iyo waxa imn doona,sidaas awgeed ayuu Ilaahay inoo sijay fursad aynnu ku istikhaaraysanno, aynnu ka talo galinno Ilaahay tallabo kasta oo aynnu doonaynno dhanka mustaqbalka in aynnu u gaadno, aynnuna talada isaga u gacangelinno innaga oo raalli ku ah go'aanka uu inoo gaadho iyo dhabbaha uu ina qaadsiiyo. Jacaylka, arrimaha lammaanaha, iyo dhankaas marka ay noqoto,wada-tashigani niyaddaba badanka inooguma soo dhaco, waana iin aynnu leenahay.Khalad-fahannadaas kala duwani waxa ay sababeen in marar badan uu qofku jacaylkaba sas ka qaado, uuna u arko cadaawe iyo cudur in uu hagardaameeyo mooyaane aan wax kaleba ugu jillayn (fillayn). Waxa ay la gaadhaa dad badani in ay qaadaan dareen ah in jacaylka la sheegaba ay ka baqaan, ay ka firdhadaan, ay ka warwareegaan, xanuunnada rasmiga ahna ay ku tiriyaan.

Waxa jira xanuun dhan oo la yidhaahdo Philophobia, Ka-biqitanka Jacaylka, in qofku uu jacaylka baqdin ka qaado maadaama uu xanuunnada ugu tirsan yahay,sida aynnu isaga ilaalinno jeermisyada iyo xanuun-

sababayaashana, wax kasta oo jacayl la xidhiidha ama si uun ugu horseedayaba uu iyagana ka dheeraado, heer xataa uu iska ialiyo aragga dad isjecel oo gacaltooyo wadaagaya maadama ay isaga

la yihiin dad sadhaysan oo xanuun qaba.Waxaas00dhanba waxa daray gay bta cudurrada, cudur la jeclaystaana ma jiro.

batwhans o golen ce cidhidhign ah ay ugn besan wara ay hda geite shjacaytlha ad goth bala hel veydeen inta ad hasavaraen iska imanayn maadaama keliya aad isguursateen uun.Guurka ka dib,iro in uu halkisi ka si anbagaadmo, wna haddi jacaylka la ia lala kala qatanaa markan la kala quudan maayo!Xata luugad ahaan,marka la cabbirayo jacaylka waxa laga dhiga sidi xanuun ku habsaday qofka. "Jacayl ayaa igu dhacay!" Waa weedh muujinaysa qofkaas in la haleelay, in xanuun uu ku habsaday, qof bukaana dawo iyo dabilb mooyaane wax kale kama fekero,lagulamana taliyo. Xataa cabbiraddeenna ayaa jacaylkii cudur ka dhigtay.

Marka ay duruufuhu sababaan in uu qofku sheego qofka uu jecel yahay iyo sida uu u jecel yahay, waa kaaf iyo kala-dheeri dareenka uu ku cabbirayo iyo fahanka ay ka qaadanayaan, waana sababta dadka jacaylka muujista bahda jilicsan loogu tiriyo.

Jacaylka Ilaahay iyo rasuulka xaggee ayuu xanuun ka soogalaa heer kasta oo uu gaadhaba?!

Jacaylka bisadaha,eyda iyo xayawaanka xaggee ayay dhibi ka soo gashaa?!Jacaylka waalidka, walaalaha iyo xigaalka kale xaggee ayaykahasho ka soo gashaa?!

Jacaylka dabeecadda iyo degaanku dhankee ayuu dhib ka yahay?!Xanuun kasta jacaylka lagu tilmaamaa waa ka labka iyo dheddigga dhex maraya,

mana aha wax jacaylku uu sababo ee habfahankeenna mushkiladahaas horseeda.jacayfka Dhanka kale; maadaama badanaa ay dumarku

jecel yihiin marka damac hasave laga leeyahay in loo ayanu ka haysanno iyo sida aynnu u adeegsanno ayaa

muujiyo in dhib loo soo maray

hndidooda oo an dhayal augu helin, ku-talaxtaggn ay abwaannadu sidaqodobkaas ugu qaadaadhigeen ee ka-badbadiska.ahsuugaanta badifadas dumarka ay kula falgdlayen ayaa ka qayb qadatay in ay adhaxda kaa jebinaya.Wa hubal marka aad arrin sida jacaylka u wyn,kolka la isku afgartana aykadanbaynayaan nolol in la wadaago, guur,galmo adorooyinki uumiyahaba laga qarinayay la isu kashifayo, iyo ubad la pashay oo aad cuntooyin kala dooranaysana aadan ayar dalbanayn,ee glayso,Fekerkaas,falamguristaas iyo falanqayntaas aynnu ku nogonaysa oo dedaal badan inaga qaadanaysa, u-firsi badanna u baban,ayaynnu ka dhignayba in uu cudur yahay, nacab yahay,hagardaamo yahay,jacaylkana aynnu u xambaarinnay.

149

Idil:dthabo shin wasa u ka bibab ma jacuy la nafa, gofku in u apua Satbeddeladed,uuna weynecyo isaga oo aan ku talaxtegayn oo bee nerjasinimo ah aanay la gaadhaynin.Drt Musdafa Maxmuud oo si qurxoon u sharraxaya qodobkan aya heshiiskaas ayuu kula nool yahay.Ma awoodo in uuwax naco,mankisana kuma soo dhacdo in uu hub u qaato qof kale, wuu l goslayaa dadksa,amaba heeso ayuu ku luuqaynayaa,laakiin mamaba waxa uu gofka ku dhashaa marka uu isagu isnaco! Waxa qofku uu isla heshiin karaa,noloshana uu la heshiin karaa marka uu iska raalli noqdo,uu is'aqbalo, qadderkiisa iyo masiirkiisna uu aqbalo, sidaasna uu ku dhisto biriishyo bedqaba oo uu ugu tallaabo quruxda nolosha ku hareeraysan, wanaagga dadka ku xeeranna uu dhaado oo uu dhadhansado. Heshiiskaas dhex maraya qofka iyo naftiisa, iyo qofka iyo Rabbigii, ayaa ah isha ay ka soo burqanayso gacaltooyada uu ku aqbalayodadka kale, noloshana uu laabta ku gashanayaa. Waayihii hore waxa ay idinku dhiirrigelin jireen in aad dadka kale jeclaataan, aniguna mar walba waxa aan idin leeyahay, nafihiinna jeclaada, si dhab ah qudhiinna u jeclaada, haddii aanu jacaylkaasi jirin jacaylka dadka kalena suuragal ma aha'e. Sidee ayaad ula saaxiibi kartaa dadka kale adiga oo aan naftaadaba la saaxiibi karin?! Waxa aynnu isu malaynnaa in aynnu nafeheenna jecellahay, caddayntana waxa aynnu u aragnaa in aynnu nafeheenna ka waraabinaynno khamri maalin kastaba,raaxana aynnu u joogtaynaynno. Xaqiiqada ficilladaasi waa nacayb ee ma aha jacayl, oo waxa aynnu nafeheenna ku dilaynnaa khamri, sigaar,maandooriyayaal,iyo ku-talaxtagga wax kastaba, mana awoodaynno in aynnu daqiiqado kooban la qaadanno nafeheenna oo aynnu isku keliyaysanno,kolkaasaynnu iskaga mashquulinaynnaa
waxyaabo inaga ilaalinaya isku-keliyaysiga nafeheenna innaga oo la-kulankooda ka firdhanaynna.

hnte And any I adog ahay in aynu nafchenna Ia nuania yad Nebiyada00Nealoount o a nodaeur, mataraey grnalreogo to aglaliad ion.noman, innagana ay ina baran La-kulanka nafu aad ayuu ngdneg hanqpadka ruuda gudaha gofkuna waa hecrka ugu sarreora ce bo ay tabayba, waa masalo istahisha in la isku dayo."Deeq "facaylkaas nafta si looga dhabeyo goorma ayuu bilabmayaa? Ama sidee ayuu u bilaabmayaa gacaliso?"

Idl:"sownagi isla soo aragnay in jacaylku uu yahay wax qofku uu gudihisa ka dareemi karo uun ee aanay cidi u sharixi karin!"Deeq: "waa xaqiiqo taasi, haddana jacaylka iyo wax kasta oo cadifad ah oo la mid ahiba waxa ay leeyihiin raadad lagu garto,halkaas ayaana in ay bilaabmeen ama ay jiraan laga fahmi karaa."

Idi;waxa uu bilaabmaa jacaylka naftu:

Marka aad ogaato sida ay u jiraan dad agtaada ku weyn, kuwocaadi ah, kuwo aadan tirsanin, iyo kuwo sababta loo abuuray mararka qaar aad isweydiisaa, in dadka kugu xeeran aad agtooda derejooyinkaas kaga kala jirto oo qof duqsigu uu kaala qiimo badan yahay, midina uu nafta kuu hurayo.Marka sidii ilmo aad tarbiyadaynayso aad naftaadu wanaagga ay samayso iyo waxqabadka ay ka dhabayso ka abaaliso, xumaha ay gasho iyo gefkana aad ku ciqaabto.

Marka aad xaqiiqsato in dad badan oo kugu xeerani ay si uun kaaga mudan yihiin ee aad ku qadderiso, in badan oo kalena ay si uun kaaga hooseeyaan ee aad ku ixtiraamto.Marka aad xaqiiqsato in aad qof walba wax dheer tahay, ruux kastaana uu wax ku dheer yahay.

Marka aad ku qanacdo sida aanay dad badani jidh ahaan iyo dabci ahaan midna kuu cajebin, adigana in aanay dar badani kaa helin,agtoodana aadan qiime ka lahayn.

Nata sid and wanagyadada u triso la buidan nad gefafhaug 。 tirakoobto.ahoot af iyo addinba dadka kale ay kaa nabad gahan,haba ku dhibaan adiga qaare.

Marka aad qof

Narta ad ku qanacdo in gof kale noloshisu in ay u hagagtaa anaywalba la jeclaato

sida wanaagsanee aad isla Marka ad dadka nolosha u fududayso, adiguna aad fududaysato.

jeclaato,weliba sida uu jacaylkaasi ka mudan yahay,ce aadan sugin in adiga uun lagu jeclaado ama keligaa wax laguu huro.Marka ad yeelato caqliyad cid waliba waxa ay ka mudan tahay u huraysa,caqli iyo caadifadba,ee aan tarka ay siddo qabriga la aadaya!

Marka aad naftada u diyaariso halganka nololeed ee sugaya, qof adag oo tilmaan iyo abbaar lehna aad noqoto, noloshuna aanay ku maamulan ee aad adigu maarayso.Marka aad samaysato xuduudo aadan adigu ka gudbin, iyo qaar aan adiga lagaaga soo tallaabin oo lama-taabtaan kuu ah, dadka kuu dhowna aad Marka aad fahanto dhadhanka ay leedahay in aad qisadaada halyey ka noqoto, mid ka macaan in ay leedahay in aad qisada qof kale halyey ka noqoto oo dareensiiso, si ay wax rasmi ah kaaga xisaabtamaan. guusha weyn ee uu gaadhay qofka uu u sababaynayo aad noqoto.

Marka aad fahanto in naftaadu aanay ku maamulin ee aad adigu maamushaa in ay tahay sida saxda ah, sidii ilmo dhallaan ah wax kasta oo ay ka hesho in ay ka daba dhareerisana aad ka hor joogsato.

Marka aad dadka kale ku odhan karto “maya" kolka waxa ay kaa doonayaan aadan diyaarka u ahayn, Marka aadan dhallinyaranimadaada ka weynaan xilliyada ay mahuraanka noqoto in aad dhallinyaraysaa naftaadana aad ku odhan karto "maya”marka ay sida sikasta oo aad u da'weynaataba.carruurnimada ah ee aan habboonayn doonayso in ay u dhaqanto.

Macdo raudon adig oo he bad ino luigl cid lale u samaysanaya din h e marba adiga oo mooggan aad samayso.

kale ay idin dhex marto in aad samaysato waxyaabo aad isku breonadoyayso 0o bug ab ama wax yat oo aad buunbuunisay ahu qofkaasi uu dhaqanto.Macka aad og tahay in dadka kuu muhimka ahi ay dhankaaga ka b ilmaha dhallanka ahi uu waalidki isugu so0 tuuro isaga oo ku balratas gudato adiga oo aan dan iyo damac kale ka lahayn ee niyad-tahay.

Marka dadka aad jeceshahay aad u quudho dareenka uu Ilaahay qulbigaga u geliyay in aad siso,ama ugu yaraan mahuraanka kuu yahayna aadan badin in jacaylka ay Marka aad dhaaddo qof kastaaba in uu yahay adiga aad u cabbirto,cidda jacaylkeedu uu oo kale,hawlaha ku haysta iyo ka wvaaweyni ay kaa waayeen ay dadyaw kale ka doontaan. haystaan, culaysyadaada ama ka waaweyn la nool, hanankaaga ama ka mudan xanbaarsan,dedaalladaada ama ka muhimsan ku jira, shakhsiyaddaada ama ka mudanna leh, ee ka aad u aragto in uu wax ku dheer yahayna aad ku ixtiraamto ee aad u daba fadhüisato, ka aad u aragto in aad wax dheer tahayna aad u tudho ee dhibrid aad u lahaato.

Deeq;"waxa aan soo dardareemayaa inta aan ku jecelahay ka badan in aan naftayda jecjeclaanayaba!"

Idil:"haddii aan naftaada ka masayro qabrigeeda ayay iskeed ugu lugaynaysaa ee miskiinta ha igu

dirin.Laakiin waa sida ay tahay gacalle,haddi aadan naftaada heshiis la ahayn aniga iyo cid kalena lama noqon kartid.”

Noloshu guud ahaan waxa ay u waaxood qaybsantahay laba teuhlobansedoara miadkoodiu lcu lakela canioa ton jit ketn Faa Duinhoaihda hgib (Lhedsarey tojobhonad Softoare,aa c IHornumarta joogada ah eeku

socda teknoolojjaddu babadans anu isu dheellitiraa.

Ta asasiga abhi wa ruxda

amjohoradda(softwareka),jidhauna ah.Ruuxdu way ka baxsan

tahay xayndaabka

goorta iyo goobra (time baxsan karo.Shagada jidhku waa in uu ruuxigaas u beddelo gaab aynnu shanta dareenwad ku dhaadi karno si waxyaabihii ruuxiga ahaa ay nolosheenna goorta iyo goobta ku dhex xabbisan ula falgalaan.Jidhku waa turjumaanka ruuxda.

Falsafadaha reer-Galbeedku waxa ay xoogga saaraan dhanka jidhka iyo wixii la xidhiidha, halka falsafadaha reerBarigu (Oriental) ay xoogga saaraan dhanka ruuxiga iyo wixii la xidhiidha. Islaamku labadoodaas ayuu isu dheellitirayaa, jidhka iyo ruuxda ayuu isku sidkayaa,mid walbana uu xaqiisa siinayaa, midkood in uu ka kale ku tacaddiyana uu ka ilaalinayaa.Jacaylka, nacaybka,fekerka, fahanka, firada, cadhada, farxadda,qabta,quudhsiga,raalliahaanshaha,hiyikaca,qaneecada,khushuucda,iwm,dhammaa ntood waa ruuxi. Way ka baxsan yihiin xayndaabka goorta iyo goobta. Ruuxinimadoodaasi si ay waaqiceenna uga shaqayso waa in la turjumaa oo loo beddelaa wax aynnu shanta dareenwad ku

dhaadi karno,si aanay fekerro inaga dhex Shaqadaas turjumaadd ruuxiga waxaa iska leh guuxaya uun u noqonin ee ay waaqiceenna saamayn toos ah jidhka,lu qadda uu u adeegsadana waxa la yidhaahdaa ugu yeeshaan.dheecaan (hormone).

Qodob kasta oo ruuxi ah marta idhieu uu turjumayo luugaddaus ayuu u adeegsadaa.dnecoan 00 u1 gear ah ayuu ku turjumaa,xanaqau,jacayla,mancpado,jwvm ahna sidoo kale.Kumbiyutarka ugu weyn ee turjumadas uu jidhku u adegsadaa (signal)eerruxiga ah, ka dibna inta ay turjunto marka ay jidhka

Dheecanka sida garka ah uu kumbiyuutarkaas maskaxdu ugu Ouytocin. Waa luugad ama dheecaan xanbaara farrimaha gacaltooyada gofkaas ku koobnaa ka dhiga mid ay dadka kale la wadagi karan fahmayeen laga dhigay.

Maadaama uu dheddigu dhanka caadifadda kaga xooggan yahay labka,dheecaankaas Oxytocin dumarka ayuu ragga kaga badan yahay,kagana xooggan yahay.
Waa dheecaanka turjumada dareennada hooyanimada,aabbanimada iyo xidhiidhada gacaltooyo ee aynnu dadka la wadaagno. Waxa uu si gaar ah ula sii falgalaa dheecaankani dareenka galmeed ee gabadha, oo haddii aanay gabadhu ninkaas doonayn-caadifad ahaankuma raaxaysato galmada ay la wadaagayso si kasta oo uu ninkaasi u yahay noocii ay ka heli jirtayba.

Farxadda marka aynnu ruuxi ahaan u dareenno waxa jidh ahaan lagu turjumaa laba dheecaan oo la kala yidhaahdo Dopamine iyo Serotonin,labadoodaas iyo Oxytocin oo la isku sidkana waxa la yidhaahdaa dheecaannada farxadda iyo badhaadhaha.

Dopamine, waa dheecaan uu jidhku soo daayo marka uu qofku qabanayo wax uu jeclaysanayo ama uu xiisaynayo, waana dheecaanka maqnaanshihiisu jidhka caajisnimada iyo ka-cagajiidka waxa aanu doonayn in uu qaban kari

waayo u horseeda, maadaama dareenkii ruuxiga ahaa ee farxadeed aanu jirin oo aanu hawshan uu hayo nafsi ahaan qofku u xiisaynayn.

Marka raalli-ahaanshaha iyouujidhkauguturjumaaluuqad badhaadhaha uuqofkudlareemayo waxa kumbiyuutarka maskaxdu (dheccaan) la yidhaahdo Serotonin.Inceadhaynd mages jro dunarku Dheecaanka raganimada waxa la yidhaahdaa Testosteron. dalbed abhuan byo rune theanbonay Waa diheecranka qabeesa ninka jidh ahan iyo gabno nuddabciyadoodaas u kala durugsan yihiin dheecaanno jidh ahanbe,ninba ma indth ahan ipo galmo ahaanba. Waa ahaan u turjuma. dheecaanka qaabeeya xubnanyjidhkiisa taran ee ninka, codkiisa weyneeya,gadhka iyo shaarubahaSOOsaata,shurrufka (shiirka) u sameeya,jidhkisa kale wada timaha ka dhiga,kurxinta dhuuntana u sameera.waxa la yidhaahdaa Estrogen. Waa dheccaanka qaabeeya xubnahakuwa gudahaba,taran ee gabadha, kuwa muuqda iyo dumarnimadeedana dhisa,gabadhba ta uu kaga badan yahayna way ka dheddigansho badan tahay, kana soo-jiidasho badan tahay. Waxa dheddigaanshaha dheecaankaas ka saacida dheecaanka kale ee Progesterone, oo isagu si gaar ah xoogga u saara shaqooyinka la xidhiidha riximka iyo marxaladaha rimiaanka, uurjiifka iyo xaaladaha uu ilmagaleenku marayo, marka ay gabadhu hooyowdana dhanka nuujinta iyo caanamareenka ka saacida.

Dheecaannadaasraganimada iyo dheddigaanshaha u kala gaarka ah labada jinsiba way leeyihiin, laakiin way ku kala badan yihiin. Haddii ay dhacdo oo ninka Testosteron-kiisu uu yaraado, Estrogen-kuna uu ku bato,waxa uu noqonayaa nin dabci ahaan iyo jidh ahaanba sifooyinka dheddigaanshaha leh ama ka ag dhow, gabadhuna sidoo kale.Fekradaha ruuxiga ah ee nafsad ahaan inaga dhex guuxaya marka la doonayo in waaqica la keeno,kumbiyuutarkaas maskaxda ah ayaa soo turjuma isaga oo shanta dareenwad wax lagu dhaadi karo ka dhigaya,isaga oo adeegsanaya luuqaddaas ah dheecaannada.Marka uu qofku jacaylkiisa dareen iyo ruuxi uun ku ekeeyo ee uu iska ilaaliyo in uu waaqica u turjumo, waxa la yidhaahdaa Jacaylka Afadooniga ah, waana jacayl lagu ekaanayo uun qanacsanaanta

ruuxi ah,laakiin jidhku aanu kaalin ku lahayn.jidhka ce jacaylka, taas oo kumbiyuutarka obbo fekrado lyo qaayasoor (qiyam) lammaankaas ka doorka dheecaannadaba hawlab ka dhigaysa.aqalgelinwaa mahuraan in jidhku uu xuduud kala ,dheecounnaduna manay bucaylha hapgin ee cudlig numigr ahi jidhka la xidhidha, taasna laba gof oo aadame nool ahi hmsdhsocon kariyaan, haddiba ay muddo ku haasawanna ma aill jirayo.

Deg in uu Idil ka fekero ao ay niyadlina ku soo dhacdo aysa uga filan in dheecaannadaasdareenkiisa turjumayaa ay jidhkiisa dheenkatai nbeddelin dheecnannadaasina sidoodi ayay shagadooda u haystaan oo kama dhammaadaan, kamana yaradaan.

157

bndh oo froad daired ualsabadu ay a bhalihrabdamon u my b soo bed baga ebinarsa nooca tu nogon doono,tyo gubadanintegr maankiisa haysata ee aan calfan doonin.AnDleg gorgpisu kood, xooga ayuu ka sokeya 0o bal las mny iso xantoobsatay ayay taksi kiraysatay waxana ay u sheegtay matker sugtan dheema ay gelayan. Waxa taksigi oo ay shidhka danbeo

Narki saladdi makhrib laga baxay ayuu guriga ka soo baxay iyada oo quus taagan oo uba malaynaysa in uu mar hore tegay.Tig ayu fuulay, iyaduna dareewalki ayay u tilmaantay tigtas ipo xalay wada fadhiyeen iyada iyo Deeq.

Naayaadheheenl Meeshaada la seexay ayaan maqli jiray! Khajilaad-darradiisa iyo edeb-darradiisa hoteelkii uu aniga ila fadhiistay ayuu iyadiina keenayaal Markii aan anigu soo galay hoteelkuba wuu wada nuurayaye sow iminka dubuur noqon maayo illeen nalkii Rabbaaniga ahaa ee Shukri ayaa markaa shidayaye. Waxa aan la yaabanahay doqontan seerihii Shukri soo gashay ee u malaynaysa in ay ku badbaadayso! Libaax nimaan aqoon ayaa lax ka rita! Wallee kan haddii aan anigu ku galgalan waayo in aadan adiguna gaaddadiisa (shafkiisa)ka soo toosayn!Tolow iminkana inta aan u tago marka uu la fadhiisto hal mar ah "xabibi Deeqow maxaad ii khiyaamaysaa?" Ma idhaahdaa belaayo ha ka raacdo'e?!

Laakiin ilen waa ninkii aad ogayd kakanaantiisa'e ma hadal ayuu kuu yaraysanayaa sow iskama kaa celinayo.

Yeelko'e caawa horta iyaga oo isu cadhaysan ayay kaa tegi lahaayeen. Laakin gorshahaagu ma in

Ae Nog Wea in ah bud hufea alur un guran vape deao.orgfionf jimi iyo siuu Laakiin maxaan ku sameeyaa?Horta aan gabadha soo arko.

Gadashisa bursi yalla ayay fadhisatay, sharabna way dalbatay.Cowsaha ayay isganinsisayl Gir naxdin iyo yaab leh ayaa ka kacay

Tabea ma og yibin inantooda in uu Deeg *ku magan yahay?l* Qorsheyal *badan* bbushay,fekradeheedina dibushaandhayn ayay ku samaysay.In kasta oo aanay jeclaysanin in Nuur walaashii ay waxyeellayso,haddana wax walba Shukri iyo rabitaankeeda ayaa ka weyn,hooyadeed xata haddii ay noqoto damaceeda dartii way u sadqaynaysaa!

Toos ayay uga soo baxday hoteelkii, taksigii markii uu gurigoodii keenayn lacag aan dhayal ahayn ayuu ka qaaday, way se quudhay.

Waxa ay bilawday qorshayn, taxtaxid,xaggii ay ka bilaabi lahayd,iyo sidii ay u meelmarin lahayd.

Qorshe kasta mnarka ay dhisto ayuu meel dhexe ka dumaa, ama wax caabbinaya uu kala kulmaa.

Ugu danbayn waxa ku soo dhacday fekraddii ugu xumayd, ugu sumaysnayd,ugu xanuunka kululayd, uguna hagardaamada badnayd,laakiin iyada dhankeeda marka laga eego ah fekraddii ugu wanaagsanayd.

Waa in Deeq iyo Nuur ay afka isu gelisaa, weliba waa in ay afka isugu gelisaa si aanu midkoodna ka soo waaqsanayn, oo xataa haddii ay maalin uun seeddiyo isu noqdaan midkoodna aanu ka kale wejigiisa eegin!

ke fan aupan if can/vareoysi sunuan lat,boo bu gedbar canaubichawaalawarranka adduun iyo hadba waxa taagan lagu kala qaato.Waa hawraartankii gobta.Sside aruu ninku ku ogaanaraa in ay qurxoon tahay,meal leedahay3suntan tahay,illeen waa afarti la yidhi gabadha waa lagu xushaaye?Sidee apay gabadhu ku oganaysaa anshaxisa,

raganimadisa iyo xilkasnimadiisa?Sidee ayaad ugu qancaysaa

nin lagaaga,sheekecyay ama uu qof kugu iyo roonaha aad

Waxa hubaal ah in ay mahuraan tahay si aynnu isu dabci fahanno oo dadnimadeenna aynnu u ogaanno in aynnu hadal reerka u noqonayso? iyo hawraar wadaagno,haasaawe iyo ilxoolaadin wadaagno, isa suuradinno oo si dhow aynnu isugu fiirsannaa.Waxa uu doonayaa midkeenba ka kale in uu ka ogaado heerka kalsoonida uu siin karo,heerkiisa sirqarinta,heerkiisa xog'ogaalnimada,afkaaraha uu ka haysto guurka iyo nolosha xaasnimo, ubadka uu ku taamayo tiradooda iyo barbaarinta uu u qorsheeyay, galmada waxa uu ka aaminsan yahay, jinsiga kale fekerka uu ka haysto, in uu gacan adag yahay iyo in uu gacan furan yahay, hadalka dadka kale in uu noloshiisa

saamayn weyn ku leeyahay,iyo guud ahaanba habdhaqankiisa, arrimaha jaadkan ahna qofkasta oo adduunka ku dhaqanba hal qof ayaa ka wada ogaan karaya, waana qofka qasnadaha qalbigiisa u dhaadhacay, qofka garaadkiisa furay ee furayaasha gacaltooyada u qaatay, qofkaasi in aanu lammaankas uu la haasaawayo dhaafsiisnaynna maankeenna ayaa ina siinaya.

Si aynnu reer jira oo jooga u dhisanno, waa inaynnu guurka horti si wanaagsan isu fahannaa illen jacaylkuba

waa isfahane,arrin walbana imaatinkiisa hortii aynnu sii qorshaysannaa.

Waxa caan ahhaddiii aad cuntooyin kala duduwan caloosha isugu B oln deco-qudhan tro dook-grshoqush ad ke gnudayo Trabougeu oo tirobadannaaadbaabkaasla gasho, way khalkhalayaan fekradahaaga,doonayso aad milyanka qof markiiba kala soo bixi ee qofka aad halbeegyadaada caadifadeed,iyo dookhii kuu cayinnaa karaysay.Ina hasaawaha la joogo, ninku waa mutaayad ay gabadhu isku ce oo dhoollacaddaynaya haddi aad muraayad is hortaagto in ay hi ad muraayad is hortaagto in ay adiga oo asturan kuu mujiso.

Gabadhu in ay ninka caadifad ahaan uga xoog weyn tahay 00dureenkeeda dheddignimo uu ninka ka adag yahay waa caan,halka ninku jidh iyo muruqyo ahaan,ama garaad ahaan uu uga xooggan yahay gabadha.Ninku laba qaab ayuu qofka kale ula dhaqmaa, ama hadallada qof kale kaga imanaya uu uga falceliyaa oo uu u fahmaa. Waa qaab cagliyaysan iyo qaab caadifadaysan. Marka uu arrinku caqliyaysan rahay,dhankiisa caqlaaniga ah ayaa la falgelaya, hiil ha laga soo doono oo gacan ha ka geysto,hoo ha laga soo doono oo wax ha bixiyo,talo ha laga soo doonto oo feker culus ha ka dhiibto, arrimin ha laga soo doonto oo ha gadhwado ciddaas, kaftan ha laga soo doonto oo ha maweeliyo qoladaas. Isku wada gee oo, haddii ninka si caqliyaysan loola hadlo, caqligiisa ayuun buu kaashadaa oo uu ku ekaadaa.

Haddii se si caadifadaydan loola hadlo, caadifaddaasi laba dhinac ayay ula muuqanaysaa, mid hammadeed iyo mid damiireed. Haddii damiirkiisa lala hadlo oo dareen naxariiseed, dhibrid, laabgelin, iwm laga soo doonto, si aabbanimo leh ayaa looga helaa. Caadifadina xubinkiisa iyo xiisihiisa shahwadeed ayay kicisaa, waxa markaas u fekera cadhkiisa oo caqligisu wuu gamaaraa,sidiiuu u calafqaadi lahaa ee xamuulka shahwada ku raran uu isaga rogi lahaana xoog iyo xeeladba wou ugu hawlgalaa haddii

aanu ilbidhiqsiyada u danbeeya garaadku dabarkaas caadifadeed ka soo furan oo aanu ka soo gaadhin.

Intans h masanwaro hadi gabadhu ay hadalkedi cogiromin infalninyaro ago wado, gabadhuna oy dhankaas cadifgn ah ypo badanhaasaaweway kiisa dareemayaasha oogaya ka dhawrsato,hagaagaysaa.eve sababta lahay

marka uu inagala hadlayo wada-hadalka labka iyo l PYjay 上 z dheddigga uu inoogu yidhi: jòúj "Yaanay haweenku hadalka jejebin (oo aanay suuroon), oo ki

Sababta ay u qurxoonaatay noloshooda haasaawe lammaankan wa in ay fahmeen horraantiba hal qodob oo ah, garaadka caqliyaysan in ay guurka horti adeegsadaan,garaadka caadifadaysan oo ay ku lammaaneeyeenna ay guurka dabadii wada adeegsadaan.Inanta marka uu walaalkeed u sheego in uu gabadh xidhidh la sameeyay wax walba way la qabataa, ku faraxdaa, kuna dedaashaa sidi ay jacaylkooda u sii kobcin lahayd, halka aanay inantu walaalkeed u sheegi karin ninka ay isbarteen ama ay la sheekaysato, haddii uu ogaadana ay belaayadu ka dhacayso?!Sababtu keliya waa in ay inantu taqaanno jacaylku waxa uu yahay,wilkuna uuyaqaanno inan rag waxa uu yahay!Gabadhu waa caadifad iyo gacaltooyo,in walaalkeed xidhiidh uu ku xasilo uu lahaadaa way farxadgelinaysaa. Waxa ay markiiba sawiranaysaa lammaane isjecel, reer xalaal ah dhistay, isku faraxsan,wada ciyaaraya, dheel iyo boodaaleysi ku jira, noloshoodana ku daanshoonaya.

Lammaankaas in ay tabantaabiso mooyaane haddii ay istidhaahdo wax u dhin, iyada ayaaba isu arkaysa xaasidad xinka iyo xasaradda u taagan oo nafteedaa ka xumaanaysa,Sidaas awgeed ayay ugu farxaysaa

xidhiidhka walaalkeed iyo Xaddiyadiisaas yar.Xagga wilka marka aynnu nimaadno, isla marka ay u sheegto walaashi in ay nin xidhiidh la samaysay, markiiba waxa uu sawiranaya iyada oo uu ku danaystay, damaciisa ninnimana uu kaga nefisay!

Was hoboal dh in nin valitoa u geeida ka xigo in walkashi aysababta uu u gadoodayo ee uu u sidaasi kudhacdo,waana dagaallamayo,inantoodaasna uu cadaadiska u saarayo isaga oo isleh dnei o tinloeasd kaaherda danin ahaa ka koroogtce oo la guadh.atp

Hnddaba; waa weydin furane, maxaa sababay in ay gabadhulammaane faraxsan, ninkuna markiiba uu markiiba suuraysato bouraysto lammane uu labku dheddigga dhayda ka lisyo?!Ma dheera fahanka qodobkani, oo galmadu waa waxa ugu horteeya ay gabadhu ka fekerto!

Marka xataa qoyska caadiga ah la yahay,gabadhu waxa ay danaynta ugu badan siisaa:kaftanka,koolkoolinta, daryeelka,
cayaayirka,dheesha,sheekaysiga,iwm,galmaduna waa marka wax waliba ay soo dhammaadaan waxa ugu danbeeya ee ay samayso, oo xiisaha ay arimahan kale u hayso ayaa kaga weyn xiisaha ay galmada u hayso.Waa sababta uu nebigu nimanka u faray marka ay galmo ka doonayan xaasaskooda ilaa ay dareenka haweenkaas soo jeediyaan oo ay cirka geeyaan in aanay naf ka deyin!

Taas liddigeeda; marba haddii meesha uu mawduuc haween yimaaddo,maanka ninku waxa uu markiiba u boodayaa meeshaa iyo galmo iyo wax isla galgalanaya. Waa sababta loo faray in aanay dumarku isqurxin marka ay suuqa u baxayaan, in anay cod dheddigaansho iyo debecsanaan leh kula hadal ragga ay kala xaaraansan yihiin,iyo in aanay isjejebin marka ay suuqa marayaan, illeen ninka maankiisu uu gabadh in la soo hadal qaaday darteed markiiba galmada uga fekerayaa iyadii oo hortiisa soo-jiidasho ugu samaynaysaa sida ay agtiisa ka noqonaysana waynnu qiyaasi karaynaaye.

Waa sababta uu nebigu s u xusay in gabadhu marka uu ninkeedu u bahdo aanay ka diidin ee loogu

waajibiyay, haddii kale shahwadaas ay wanaagga jidhkiisa kaga soo saari weyday xumaan ayay kaga S00baxaysaa.

Waa sababta ay inantu jacaylka walaalkeed u taageerto,wilkuna uu uga dagaallamo in uu inantooda oo nin la haasaawaysa maqlo, oo in si chab ah inanta dharka looga sibaa in ay dhacdo daaye in uu xata

ayayseoin min kale ou dhankeeda gacantau500taagay ayun dgpuaTumiyan. sidaaswalaalkeedayuun bau Ninkun ln sheekaysanayaana ta ka mashquulin gabadh caqli weyn oo garad bassan, tege dalgnodi Wi sihabet inant welign a nimankuu 500 marayan
tagainnina zinay ahayn.
echadi.<sumeyo kile xisaabtamaya loogu sameeyay.Dhanka brle in lammanahaas yaryar ee haasawaha bibaber 答 Eurishua tino wazlidka,oo haddi inanti loo oggolaado in ay si dabeed matu gurigoodz
inca ay ugu yeedho ay kula haasaawi karayso, iyadara

Kalaraanta la adkeeyay haasaawaha lammaanka dhallinta ahi waa Ex Kalad kasta oo lammaankaas sito dheerdhesreeyeen. da'yaraanta iyo waaya'aragnimo-daradn ay is kaashadeen ka dhacaba hormuudka u ah, gaar ahaan cafaaciska inantu, Marka aan ku idhaahdo inantii “ma bixi kartid, nin Lama hadli kartid, haasaawe kaama maqli karo, waan ku gawracayaa,inmle Waxa ay u arkaysaa in jiritaankeedii aan doorinayo oo aan hanjczad ku zhay,haddiiba aanayila ficiltamin oo intaas aan u diidayo aasay kas tyo ulakac u samayninna ugu yaraan - illeen kollayba Exasaese inani deyn meyso'e-waxa ay u dhuumanaysaa kaas aan Cankisa u firdhiyay oo meel aan u qalmin iyo maqaam aanay metaysan ay kula kulmaysaa, cad bisil oo lugaynaya oo afka kaa soo galayora kol aad hudhidna sagal-la'aan kaagama noqonayo,gazadhaasina wixii ay gef ku dhacdayba guhaadintaydaas ayaa aabbe u

Wizli zan ku hurayn hore ayaa loo qabtaa, caws jilaalna waa lama-hwaane, marba haddi aanay inantani haasaawe deyneyn, in ay igu dul gumersdana aanan doonayn, tallaabada ugu mudan ee aan ku liantaabin kara wan in aan talo, tusaalayn, waay'angnimo,iyo wisi san zoz'oqpalnimo ku dhaamo =ka waalid ahaan ama ka walaal ahaan

-aan ku biiriyo,S1i dabinnada nimanku ay gabdhahaas yaryar u dhigtaan ay uga nabadgasho.

165

waaweynce"dhexeeyaa Mid ka mid ah farqiyada ugu Bndtiga Somatlicnl tfn ch an yteoeolly bobelantse.co nalar wad baran tr ha vedo shocdoadeo n arinaba doce.dhan kasta oo gabadh wax laga doonayo laga maraba xriif ku ah.bardhs fudigrcde dorarku sod bibaboafhan oo ware ngnimatb.n Tabsd qab in malin inta ay hsgibtan ny tas yaee ay bleadhinaynimanka soo tababar ku caydaba in ay ahayd Cihanmaysay: Cidda kelina ce gabadha tibabat karta ana way ingen weyn oo iyada lafteedu digtooideeda ka qaadata,labadaasina bulshadeenna way ka jifan marka dhankan wax laga eegayo, co walasheeda ka weynina iyadaba waaya aragnimo sidas ah kuma dhanto dhacdooyin soo maray oo aanay u carrabaabi karin yartooda mooyaane.

Waxa raggu khabiirrada ay ku yihiin ee nin waliba uu gaarkisa ugu xeesha dheer yahay waa dumarka, waxa ay ugu fahanka yar yihin,uguna agoonta gaaban yihiinna waa isla dumarka!Si ay habluhu u nabadgalaan waa in ay ehelladoodu la ogaadaan cidda ay isku cindan yihiin iyo meesha ay inantoodu ku sii aaddan Dhanka kale; inta haasaawaha iyo hawlaha dhallinyaranimo lagu jiro,gefafka ugu culculus ee ay dhallintaasi ku dhacaan waxa hormuud u ah in uu tahay...ugu yaraan hooyadeed. midiba ka kale isku dayo in uu qalbigisa wada hanto oo aanu hammi kale cid kale u qaadin, hanashadaasina ay galinsiiso in uu maalinba isku dayo xirfaddiisii jacayl in uu qayb ka mid ah soo bandhigo, heer ay wiika la gaadho in uu Shilimaadkii uu reerka ku

dhisan lahaa ee aayihiisa uu kaga tashan lahaa uu waxyaabo liita u huro,isaga oo og in waxyeello mooyaane waxtarka keliya ee uu isleeyahay wuu kaaga soo nogonayaa uu yahay in uu miskiintaas yar maankeeda

iro qalbigeedababadeecaddaugu qaalisan eemarkaas ay hayso ee hanto.Inantana ay marar badan la gaadho heet jidhkecda ah te eale oe Lbe th re dad reoterd to dfu,ngm of in ap sootoa la negn dha liamas n imin ka ay hu linan basaovet hade Jlaahaycalaf u00cimrigooda mid dhanba ah ay wada gaadanayan,haddi xifadohooda Peahio o to haitchu batbonus sanay helayn todobalbazrood.cLIO wax xaasnimadooda realinu b isa galgabsho,inta kalena aba gof oo aqal widh dogsin uun la ahaado.

Dapoxu macka uu buussamo ce heerdi ugu sarreray uu joogo ayay ng ogadhimo iyo waaya araenimo heerki u danbeeyay joogo apay n shua dhallannimadisi, wax

kasta oo bogol gaadhaana inay hoosSida awgeed; mar kasta oo aad jacaylkaaga iyo xirfadaha aad ka ralado badan ooaad xaasnimadaada xiise ugu abuurto, haddi aad ratza toban ubad ah isu dhashaan, se marka wixiiad rasaas haysayba ad haasawahaaga ku dagaalgasho,askari saanaddiisii tababarkii ku sii harugiyay oo qoti madhan goobtii dagaalka la xaadiray ayuun baad tahay, waxana aad ku danbaynaysaa in lagu dilo, in aad askarta kale xaddo oo aad isjiidjiidataan, in aad barid0 oo xabbado aad weydiisato,iyo in aad cararto oo aad cagaha wax ka daydo uun.

Waa isla xaalka dadka gefkaas ku dhaca la kulma marka xaasnimo ijo noloshii runta ahayd la gaadho,qori madhan oo bilaa xiise ahna ay la soo shirtagaan, waa in uu midiba ka kale canaanta iyo eedda xiise-l'aanta tuurta u saaraa, midiba ka kale uau xumo ka

tirsadaa,amaba ay kala firdhadaan oo furriin inta uu dhaco midiba uu hortaa bannaan u dhaqaaqaa.

Guurka iyo xaasnimada dhadhankoodu waa xiise, Deeq iyo Idilna halkan haasawaha ah xisohoodii oo dhan kuma aanay sii faaruqin,

xifuldhondi nolohe gonadbrane hoas iodba heme nanay wma aanay Soo wada caadifaddisa,dhearthde nourisdin to sishibulba wol u busen Lationn batoyr elifoadh ay cadladu indheberda shataruda dhinbilaha dhu finiininayso.

Intas ad haasavaysaan waxa aad gofka ka beddeli kari werdo shakhsipadda dhabta ah ee uu qofku leeyahay ayuun buu hachowna biyo-kama-dhibcaanka ah ka wada hadal, qof waliba ka kalena aan sidas la isku qaadan, waxa guurkooda muddo ka dibba ad maqlaysaa weedhaha waayeheennan ugu caansan: "sidan ma aanan moodayn ee wejigiisii dhabta ahaa ayuu la soo baxay!”Iwm.Laba ilaa saddex sano oo la haasaawayo oo niyad-isu-dhis iyo isumadax-buuxin uun lagu jiro ayaa ku soo afmeeramaya guur loo arko nolol si walba u idibilan oo janno in lagu xayaadayo la moodayo,marka xaqiiqada nolosha iyo ta labada shakhsiba ay isu feydantana wax waliba ay dhulka ku dhacaan.

lix bilood oo haasaawe asxaabnimo ah ka dib, maalinkii uu damaciisa la wadaagay, iyaduna ay soo dhoweysay, ayay ku kala tageen in habeen danbe qof waliba uu soo qorto waxyaabaha uu jecel yahay,waxyaabaha muqaddaska agtiisa ka ah ee khadadka cascas ah ee haddii qofkaasi uu ka soo tallaabo lagu kala go'i karo, iyo baahida ugu weyn ee uu noloshan leeyahay.

Qof kasta oo aadame ahi waxa uu leeyahay baahi qoto dheer 00qalbigiisa meelo aan ciyaarahaas lagu daalacan karin ku qarsoon,dad badani maba yaqaanaan baahidoodaas, inta baadhayna way fahantaa,laakiin way adag tahay in uu qofku baahida intaas le'eg qof kale la wadaga.Lammaanahaau haddii uu baahidaada ugu qotada dheer

***

168

ogaado,taasna uu kaashaafiyo,waxa aad ugu dhegaysaa sidii dhallaan

hooe uu habeenkai danbe Deeg u taoy lis dheer co h vnaxyrabaha Wanoqeadin a gair h uciba,inaaray veigisa ditboaran Inaing D celisa u gran dhaafin and zanay allgadoyn. In trDlosdeota madhayn,0o waxa uu amin sanaa gabadh iadiba is'ilalin kad werday hona mawduuc kala-tegis ah miskaba u soo saarin, haddi ay s0o lagu kala urursanayo.Waxa uu ku yidhi: "iskuma deyayo in aan noloshaada gacanta ku dhigo,kama xisaabinayo falaadkaaga (ficilladaada) iyo dabciyadaada xayadabkayga ah, adiguna aad i oggoshay usoo dhaafi maayo,oo ugu danbaynta waxa aad tahay qof xorriyad buuxda oo uu Ilahay u hibeeray haysta, in aan qeydo madaxbannaanidaadana tijaabin maayo,ee adiguna xorriyaddayda shakhsiga ah sideedaas uu Ilaahay u abuuray u tixgeli!”

Waxa uu u sheegay in baahida ugu weyn ee noloshiisu ay tahay caadifad. Waa nin Soomaali ah oo degaankiisa iyo dadkiisa toona caadifadi ma taallo, wixii caadifad iyo qalbi la xidhiidhana waaba la ceebaystaa.Waxa uu tebayaa caadifad dheddig oo qoto dheer,naxariis haveennimo,iyo kalgacayl dumnar oo wada saaqa.

Idil iyaduna liiskeeda ayay taxday, qoraalkii ay xalay diyaarsatayna dabada ayay ka gashay. *Gacan ba ii gaadin.Ha i caayin oo ba i aflegaadayn* Ha *i dayian oo danayn-la'aan iga dhaur. Naagi yaanay nolosheenna dbannaba ka soo gelin. Naxaris iyo gacaltooyo yaanan marnaba kaa waayin. I faban 0o dabijadayda* baro. Waxa sidoo kale ay u sheegtay baahideeda ugu

weyni in ay tahay in la fahmo, loona naxariisto. Labadaas haddii uu ka hagabtiro wax kastaba wuu kala qaalisanaanayaa.Markaas ay jacaylkooda

aasaasenba waxa ay bilaabeen in ay ka wada hadlaan,noloshooda dhabta ah. In ay ka sheekaystaan

169

deibcdne dhachitn to bedbo rud outu ea beake roloating dhaeng qaybay.Midiba ka kale sidi naftisa ayuu u bartay.hamrinee mualinba woax lag nasxsida, cc pun dabeoon ce Betuy wa in ay jeclaato, waana laba mawduuc oo aDhallintu marka ay haasaawayaanjiidheenmidiba uu ka d u kala taf dheer. kale muddabainta ay mar isku dhacaan ayay mawduucaas ay isku dabciyadisa qaar ku fahma, wakhtigi u-arrinsadlsa mustaqbalka ivo ah ayaa lagu qaataa. beegyadiisa,,waxa kuu kala Marka aad garato lammaankaaga soocmaya waxa aad dartiu samaynayso ec farxadgelinaya, iyo waxa aad aan u samaynayn.Deeq iyo Idil si ayuun bay ugu baraarugsanaayeen taas, wax walbana si cad ayay isugu soo bandhigen, intaas ka dibna waxa ay haasawohoodii fursad ugu heleen in ay waxyaabaha mudan in ay ka wada hadlaan ka sheekaystaan.

"Mar walba kaama farxinayo oo sida dhoollacaddayn dibnaha loogu dhawraa dhayal ma aha, se kuma badi doono cadho iyo caloolxumo aad ka qoomamayso in aad noloshayda qayb ka noqotay." Markii uu i lahaa ma beentii ayay ahayd,miyaanu kan aniga laabtayda cadaabta ka oogay ee aan aamus-ooyayo ahayn?!Qofku saadaasha doorka roon ee uu cid ka lahaa ee uu isku hubay marka ay lunto, waxa uu waayaa in badan oo yididiiladii iyo rejadiiuu dadka ka lahaa ah, kalsoonidiisa uu isku-hallaynta dadka oo dhanba ku qabaana hoos ayay u dhcdaa. Waanigaa qof kasta oo aan arkaba Deeq u malaynaya,qof kastana Deeq ka dhex arkaya ee ka firdhanaya!

170

Waxa sikedis weligii dhalliilayy leedahay ugu sheegin,xataa marka ay ka codsato s ab mankeeda ugu soo dhacday sababta aanu Decq waxyaabahauujeclan lahaa in ay iska beddesho.

b ie slobing gabadhi maaa in anay kiobod yeran eo budainteeda wanaagga laga haddii aanay dhadhansanayo lagu sifeeyo.s lasta oo agoon buuran un ugu lahaa naqdinta,

haddana meakoshoyary, ilen haddi un cid ale

daye ipada la vaage ba Wasa ay mar walba agtisa ku dareemaysay in ay tahay malag-la-

Xata afartaas sano ee ay nolosha wadaagayeen way ka dhadhansan werday wax in uun dareensiya saluug uu dhankeeda ka qabo.Si kasta oo dhaqanka Soomaaligu uu u kakan yahay,dulmiguna uu ugu badan yahay,dumarkuna ay gedaafooyin waaweyn ugala kulman,haddana qodobbada sidan ahi waa ka aanay badiba dhaqamada adduunku wax uu Deeq ku saluugsanaa,laakiin ma Ila hadda waxa ay iska raadinaysaa in uun ku gaadhayn.hayso,heer xataa iimihii ay iska aaminsanayd in ayleedahay ay si fekraddaas ay ka haysatay uga sii baxayso.

171

Dey denasuyrnat bodhand ec u bucapla ku moday crashareada cn iro karamo, wax ayuun buu isku qiimeeyaa00arrimaha qaar uu yidhaahdaa "iima qalmaan".HNaka arinku uu daren bo cadifad nogdo,jacayl to xisihisuna Herihin way ka tanasulan, waxana ay u hoggansamaan xiahan beerqaadaya iyo shucuurtaas qalbigooda saaqday.

Sidee qof la isu jeclaysiyaa?Sidee qof kaa sii

Sidee qof jacayl loogu abuuraa?Sidee laba qof oo ku jeeda loo soo jeedsadaa?

wada jecel loo kala doortaa?Waa weydimaha dhalli badan wakhtigooda ka galaafta, madaxana ka cuna, kafekerkoodana ay isugu maleeyaan in jacaylka ay heer khabiirnimo kaga gaadheen.Haddi aad aqbasho jacayl dhinac qudha ka raran oo hal qof uu culayskisa xanbaarsan yahay, adiga iyo qofka kale ka uu ahaadaba waxa aad tahay qof hayaan dheer oo nolosha ah baxaya oo awrka u raran uu dheell ku jiro,sida uu hadba dheelligaasi tallaabo u qaadayana marka danbe ama rarka ayaa dhacaya, ama awrka oo dhan ayaa dhacaya,idinkana ama jacaylka ayaa dumaya, ama noloshiinna oo dhanba.Qalbi aanu Ilaahay ku dejinin sababta aad isugu dirqiyaysaa maxay tahay?

Qof aan isu kaa quudhaynin oo iskala kaa sarreeya sababta aad uga daba calaacalaysaa maxay tahay?Qof kaa tegay oo wixii idinka dhexeeyay dhulka dhigay oo dhaqaaqay sababta aad uga daba dhaantaynaysaa maxay tahay?

Waa run. Way jiraan dad ina soo mara oo aad mooddo in ay noloshu inagu leedahay "waa fursaddaadii ugu horraysay uguna danbaysay ee ku fara'adayg!"

Waa dhab in ay jiran dad marka ay kaa dhaqaaqaan qalbigaagu inta uu wixii dareen uu lahaaba ku lebisto uu ka daba dhaqaaqayo, si aad uga soo reebtana aad garan waayaysaal

Lankiin ogow;sifokasta oo uu qof ku sheeggan yahay oo aad ku Demb toamanla bo kregupa in OQofcerd ray oo lee hale!

b raghn e wand angnano bau cuadn oo qaubinada ay er stirdba mari doonaan ka dhawr gefkaas.MHoidi go an un isagu leerahay uu kaaga tegayna ku tixgeli oo Ht ku dingiyin naftada gof an jeclayn,iska-dhaadhicinta iyo s0o-dhab ah!

Mipanu isagu intaasba ii sheegin in ay ahayeen casharradi uu baty marki uu haasaawaha barbaarnimo qaadanayay, maantana aanu isgu ahayn ka dhabarkiisa i tusay, ha u badheedho ama gef ha ka ahaato'e?Nafyahay haddiiaad ninkaas agjooggiisa igu dirqido ku waayay!

"Waxa ay waayuhu kuu jugaynayaan si u qalanta hadba mugga uu lecg yahay karaankaaga xamilaadeed, ee ogow in aad qof adag tahay hadi ay dhibaatooyin waaweyni isu kaa daba maraan oo ay kula kulmaan."Markii uu igu lahaa tolow ma xaaladdan ayuu ii carbinayay (tababarayay)?!

Wadigaa wixii uu ku baday ka kici la' ee ku quuso qudhaanjo,00nafyahay iga daa ninkan aad sanka iga marmarinayso.

Waxa aad nolosha guul ka gaadhaysaa marka aad barato sidii aad dhibatooyinkaaga iyo culaysyadaada kalfurnaan iyo soo-dhoweyn ugu qabililahayd,wax

kasta oo ay waayuhu kuula yimaaddaanna aad tuurta ugu ridan lahayd,ula noolaan lahayd, maaraynna aad ugu raadin lahayd,seinta aad ka cagabidhyoonayso (boodboodayso) ee aad baasaysanayso culayskii yar ee kula soo dersaba, nolosha ayaa cidhiidhi kugu noqonaysa, weligaana kob cagaaran ka soo durdurin maysid. Waa kaas

raac00

camalkiia Dae hedhninkas mneati Alile.o Aih laihayow ha i qutandxaqeedasiinin, in aynnu Illawgu waa nimco aynaan Datlinpman n ceable tee beoaner teaeberaden nadoe.De fo eu but o ke tng bh sbifsud firtie) gge nusn.an.nefiso'e?!

Deeq:wada goura ama u wada negaada Marka la gadho xilligi ay orgoon labkeennu ugu geedfadhiistaan dheddigga.

Shinbirlkaas waxa uu qaadayaa xabbad hadhuudh ah oo uu afka uga in ay oggolaatay.Haddi ay ka gaadan weydana waa diidmo qayaxan.

Miyaynaan xayawaankaas ka mudnayn innaga oo aadame ahi in aynnu ku dhaadanno ilbaxnimada iyo islaheersatraynta?!Miyaanay habboonayn in qofka lammaan doonayaa uu xabbaddisa midhaha ah soo bandhigo oo aanu calafkiisa cid ku dirqiyin ee uu u bandhigo uun?!

Marka sida yar ee sahalada ah qofku qof uu ka helay uu u leeyahay "gar iyo gardarraba waa in aan helaa oo haddii kale naftayda ayaan kadeedayaa", karaamadii aadamana wuu ka hayaamayaa, fidradii xayawaankana wuu ka haajirayaa.Idil: “ ma sababta aad ii leedahay mawduuc kala-tegis ah xataa kaftan ha ku soo hadal qaadin ayaa?!"Deeq:"dabcan.Haddii aan ku waayayo isla kaa waayi

maayo.Haddi aad tegaysid naftayduna igalama kaa tegayso."

***

kom ane biabtin artino ondudhegaieg chrabaima, amon inhaddana waa kuwaas maanta Maka iyo Yuhuud aanu xadgudbaynin,kala ah!maalinkii ay weydisay haddii kulankoodii u Waxa ayxasuusatay hedio lmaba aroatn boan ku gein baha, aidi gof ara dheoUO0ER nojaugdagabo,bakin lugadda ruxdu aysi valb war u charar dd.

175

Carruurta jacaylkooda waxa laguWaa jacayl ruuxi ah oobadhaxtiran oo sifeeyaa 分 uuyahayjacaylka adduunkan ugu daacadsan.ugu sidaan iyo dareenkaas ay u muujinyaan.Ma aha jacayl keliya ce waxa k lammaan kalsooni,aaminaad,rumaysi,iyo dareen kasta oo wanaagsan.woy bdu kea soo taurayan iyaga 0o kalsooni kn

Dushaada ayay ku ledayaan iyaga oo ku kalsoon in aanay qaba in an aadan markaa ugu jeedinba. koa dhacaynin.Wax kasta waxa ay u samaynayaan si kalsooni iyo aaminad leh Imisa xeer oo uu jacaylku leeyahay ayay yagaanaan dhallaanka zan hadalkaba baran ee xataa in ay jiraanba aan ogeyni?!Ma yaqaanaan kalsoonida?!Ma

yaqaanaan

aaminaadda?!Ma cilmiyaysan yaqaanaan ama runta caqliyaysan iyobeenta?!Adiga ma kuu si yaqaanaan?!

Xataa jacaylka laftiisa ma yaqaanaan?!Iyaga laftoodun ma isyaqaanaan?!

Waa maya!

Haddana way ku dhaqmayaan!Dareennada caadifadeed ma laha xeerar iyo qaanuunno ay ka shidaal qaataan,xeerarkuna waa wax caqliga iyo arrimihiisa u gaar ah.

Ma laha jacaylku qaanuunno loo maro, xeerar uu ku qotomo,cilmiyo looga shidaal qaato, iwm, ee waa dareen soo-dhoweysi iyo rabitaan oo laabeheenna ka hugmaya (guuxaya).

Innagu dhallaankaas marka aynnu jeclaanaynno wax xeerar ah ugama shidaal qaadanno.

Xayawaanka sidoo kale. Bisadda iyo eygu imisa dareen ayay inoo qaadaan oo saxibtinimo, kalsooni, aaminaad, iyo jacayl laga dheehanayo iyaga oo mayeedhaan ah?!

Marka aad aragto bisad qoorta ka qaniinsan dhasheedii sidii in ay bilhodroun, hubkin ad oeato in ay sl vanotano teh u siday mnay ijo ruuxeed.账 uu jacaylka xeerar iyo qaanuunno u dejin lahaa Haddii Ilaahay

Wasa ay inoo cabbiran waxa ay inaga aaminsan ylhin iyaga oo aan shakiyaan,ismaweydiyaan sababta aynnusidan u samaynaynno,ingina cadhoodean, sasabashadeennana way u nugal yihin,waxaas garanayn,magacisana aanay aqoonin!Marka ay ku arkaan ee ay kugu soo ordan ayaad dareemaysaa adduunkaba in ay intaasi ugu qiimo badan tahay.Markas ayad fahmaysaa in mawduucu uu yahay ruuxo wada sajoonaya,caadifado isbarkan,iyo dareen aan falasafadayn iyo fahan dheeri ah u baahnayn.

Jacaylku waxa uuleeyahay qaanuunno aynaan caqligeenna ku fahmaynin,sida uu ku yimaaddo iyo sida Xeerarka jacaylku buug kuma qorna, cidina kuuma uu ku baxana ma nsharrixi karto,ee dubaaqaaga iyo damiirkaaga ayay ku qa nno,laakiin raadkiisa ayuun baynnu daba galnaa oo hadba farriinta uu dareenka xardhan yihiin. qalbiga inoogu muujiyo ayaynnu waaqiceenna nololeed ku cabbirnaa.

Waxa uu leeyahay jacaylku qaanuunno iyo xeerar aynaan garanayn si aynnu u cabbirno.

Jacaylka aad jinsiga kale u qaadaysaa marnaba kama madhnaanayo qodobbo galmo la xidhiidha. Isha galmadu waa ta labaad ee isha gacaltooyada soo raacda marka aad qofka qiimaynayso.Adiga oo dhallin ah ma

jeclaanaysid islaan ama oday 60-jir ah maadaama farqi weyn oo cimri uu idiin dhexeeyo.

Adiga oo jaamiciyad shahaadooyin sare diyaarinaysa ah way adag tahay in aad jeclaato nin baalashle ah ama xamaal, sida ay u adag tahay in uu ku soo damaaciyo caseeye ama xamaal maadaama aanu ninku

Mi

科三

第科日日日日林相昌世繼日昌能周同目日日谱

出国目

譜昌自同国日昌调自日日日月湖呂日君具日国

晨樹昌高日昌

日！目過日呂冒月昌目

李三国」世品日，社

标

pwhw dib ka xumaadaa?/piho ku niadjebijaa?/Billou...P! iskakeen hortaaga in

Hiea dareennadeenna aynnu la Iaa verdumahajooundior dhabkboi hamn isu Ghmeen

Decq,kalamnaaray Kalama aanay xishoon jirin dareennadeeda,habdhaqannadiisa.zadifadeheeda ijo carrurnimadeeda. Waxa ay u arkaysay ruux ku daba ay hunanaysoa, haddi ay weydana xusuuso cuddoon iyo h lsth oo nabar aan bogsanayn ay kala kulantay, dharaar kasta oo Ireanimadisi ka arkayso, haddana weli waa noolaha agteeda ugu neyn Waa noolaha ay nafteeda u Silasta oo xasuusaha qaar ay u xanuun badn huri karto.yihiin,haddana waxa audha c foolkeeda dhoollacaddayn ku sawiraa waa isla xasuusahaas.Dhalannimadiisa iyo dunsamidiisa kalama aanu gabban jirn.Si ksu oo xalku uu yahay iyada ayuu dhankeeda soo aadi jiray.Finadisu iyada ayay ku dhammaystirmi jirtay, murugtiisuna agteeda gu ceeryan ay qorraxi u soo baxday ku noqon jirtay. Manta,mid waliba dhanayuu murugo iyo tiiraanyo ula nool yahay!Adduunyoy xaalka ba'!

Wasa Idil maskaxdeeda ka weynaatay Deeqii ay taqaannay kan ay indheheeda ku aragtay ee sidan ah in uu yahay!Kan xeerkii aasaasiga ahaa ee lamataabtaanka ahaa ku tuntay isaga oou badheedhay!

dhacay!Kan dumarnimadeeda aan tixgelin ee

Deqna waxadalawga iyo dalluunta baas kauu la amank

agsan yahay Idishiisii waxa

asiibay!Wan sababay in raq iyo ruux meel uu kaga warramaa aanay jirinlWea mar qudha cimrigii cashagooda cudurka qaadsiiyay ee dilay!iihina mar way iswayayaan,laakiin iswaayitaankoodu waxa uu ahaa

matha oobdlagroadbce wayo udumin ay scdan t kalacteyanmen,xisaabta uguma aanay jirin!Mid walba talo ayaa ku cadlNat us o ey mg beldebtag,andun bu csdb tro nold ka gimg es dan yata d nacraviah ayu nolosheedan ugub gulanoopa

180

Niman narsani uurki hooyadi ayuu ku jitaa.Nordho kellu mahouah Soomaliycead, e wa seer Cihminafi ooderaaseeyo natiijooyin waalli ah laga haddii si ku habboon gaadhayo.mimn bast gudihuisa waxa ku nool aarsi, argoosi, ha ogado ama ha

moogganaado'e!Marar badan isaga oo aan ogayn

ayuu ninku aarsadan,siyaabo aanu thaaddanaynna Ina la haas w yo ninka ayaa gabadha u baahan maadaama ay tahay doorayo inta uu goosto in uu u aarsadaa. noloshisa uu u hadyadeeyo.Markaas haddi rela tartamaya ay ku xininyo-taabato,baahida uu u qabana ay ku midkoodna fahmayn, maadaama markan ay

iyadu u baahi badan tahay isaga, ha ku soo ciyaarsiiyo dumar kale oo kefeddii tartanka iyada ha saro,iyada oo wallacsan oo araggiisa u baahan wicitaannadeeda ha iska indhatiro, ama danayntii ay uga baahnayd ee ay baahidu ka keenaysay meesha ha ka baxdo'e!

Laga yaabee in ay gabadhu ku calaacasho in uu isbeddelay, ama aanay nimanku wax xaas loo noqdaba ahayn ee inta ay kula haasaawayaan ay ku daba yaacayaan, marka ay ku helaanna aad muuqooda dawerinayso! Xataa haddii ay xamili weydo oo ay kala tagaan gabadhaasi saskaas ay isaga ka qaadday nimanka kaleayuu u tallabayaa, heer marar badan ay noqoto shakhsiyad sumaysan (toxic)oo haweenka kale ragga uga digta!

Xataa ninkaasi gabadhaas silcinaysa haddii uu waayo oo ay ka tagto ama nin kale ay ka guursato oo ayweysiiso fursaddii uu kaga aarsan lahaa,habaar iyo

awaadh ayuu meel ula fadhiistaa!Imisa jeer ayaad suugaanta ku aragtay nin inan uu waayay habaaraya ha u bahato isaga oo iyada oo reer leh habeen walba gogosha

ubadkuhakaxumaadaan,caadifu dda ha kula galgasho,ciideeyayl Miyaan hore loo odhan,naag illin ka dhammayso ayuu ilmo ka dhammecyaal intaas uu

ha Dhanka kale, haddi gabadhu ay ninka wanajiso Wanfbadb eno dran bna choat bhay ldh heatn. pn

noloshu u nuurto,iwm ayuu u tamaniyaa.

Noruanlaos argoud ce aboudka ino dhelidignoadts mulim am.bqasay,ta baraarugsanayni in badan ayuu caadifadahadhanka Soomaalidana si kaba sii xagjirsan, maadaama uxoogag weyn taban ay u badan yihüin, in badanna ay tabnaantaas yihiin.

Midwaliba ka kale Lammankani dhibkaas way ka badbaadeen.wazsa u I ahaa wchdl iyo walal, sokeeye iyo saxib, gaclife n gacaliso,iyo wax kasta oo wanaagsan oo la isu noqdo.

yagaananna mid waliba ka kale indhihiisa ayuu dareen kastzaba co d guuxaya ka akhrisan jiray.Waa mid ka mid ah mucjisooyinka Ilaahiga ah ee aadamaha uu ku mannaystay in laba qof ay isla gaadhaan heer laabohooda waa la guuxaya ay indhohooda ka akhristaan.

Waa fursad qofka aadamaha ah mar ama laba noloshiisa ah soo marta, qof ama labana uu la wadaago, laakiin haddii uu qof dhisan yahay uu dadka u muhimka ah oo dhanba sidaas ka dhigan karo.

Midkoodna ma garanayo sidii uu ku heli lahaa qof kaalinta ki kale u buuxinaya. Xataa ma garanayaan sida nolol ahaan ay u kala go'een,caadifad ahaanna ay u

midaysan yihiin wax ay ku xalliyaan oo dhan uun ay isugu biyo shubtaan.

Waxa jira jugo lagu naaxo oo badhaadhe laga korodhsado,iyo jugo aan laga kicin oo adhaxda kaa jebinaya, laakiin marnaba noloshu ku hakan mayso, jugahaasna waxba kaama weydiinayso, wax walilbana sidoodii ayay u soconayaan.Way ku khasban yihiin in ay aqbalaan waaqicoodan ugub.

Laakiin sideep/Indhopor aeni dogt rodor myu midkoodbo dhankisn ficetygor ilmajnapaaluula amankaagsan yahay ffajicisadan ku habsatay Idil ee Deeq waxa linarada bidix ka sfalkan u horseeday!tiraanyaysan tahay qabarkan asibay Deeq artay!Idilna waxa ayla

ee adedori dhard schada way hi'dhahay wax ay cuuchar ug di

183

Shukri: galay ayuu sidi Maantana kii neefka ahaa inta uu noo soo aMAan nugitne hubhlo toe eCchaborau n Nao thautqaybtisa la-cusub oo Cilminafsi ah, weliba Croadanta dumatha yo sidi guradkooda loo maaraiyn lahea hi manka kaa qabsato, haddi ay ku guuleysatana way kuhaddii aad ku adkaato xiisahaas nin kale ayay u qaadaysaa,tuuraysaa Ahs boa we dorna veligabu way ku jecbanaysa Sita awgetine

W osa uu noo sheegay godobkaas lafuisu in un tiabiyay oo wy yaapbaadhla uu hadba xeladahaas Cilminafsiga Madow ku tiabi oo iyaduna u taqaanna nin jecel oo mustaqbal ka leh.Waa markii shanad ce uu taas ba'day tijaabooyin shaybrath nafsadeed ah oo uu ku sameeyay uu noo sheegay. War way bidey

Wallahay haddi aan ehelkeeda garanayo "inantiinna ninkan la badbaadada" ayaan ku odhan lahaa illen iyadu waa qof sawaaban co jacayl uu beerqaaday oo waxba iga dhegaysan mayso'e!

Waxa ay Shurki bilawday taxane sheekooyin mala'awaal ah oo ay ugu diyaarinayso qalbiga Nuur in uu sidii dhishiikaha mar ugu habsado Deeq!

Maalin kasta waxa ay uga qisootaa sheeko ku saabsan macallin dugsigooda wax ka dhiga oo doqonniimadu ay biyadhigtay.Macallin ku faana inan islaameed oo uu hadh iyo habeen silcinayo.Macali haddi ay awood u leedahay ay nafta marba ciddi ka

siibi lahayd oo dumarka yasa oo ku tunta!Oo yaa ciyaarahaas kaga horreeya,waaba shaqada qudha ee haddn ay jirto shahado lagu bixiyaa ta adduunka ugu mudan lagu sin lahared

IaxaNuur yaabku noqotay markiiayu sheegtay in uu yahay macallinka Hore ayuu marar badan Taarikhda ee Deeq Maxamed.hond-Yare gaga sheekecyay macalinkaslin uu yahay macallnkooda ugu wanaagsan ee Wuu usheegay iskuulkabaardaybadani ay dartii u dhigato.mustaqbalka sugaya u diyaariya, garaadkooda fahansan00In uu yahay macallin Dhe o fedrabalougo mara mnay ba doodean usilabe rieaoda Xataa waxauu marar badan uga sheekeeyay doodaha uu u qabtay iyo ka-ool ah uga soo dhiraandhiriyo. afbigis gadooday Shukri ayaa ka hor joogsaday in uu irada becn in ruhmo.Nacka uu qalbigu qof jecel yahay wax xuman ah in un xataa ka smayayo aad kun iyo kow cudurdaar u radiso. Halka qalbigaasi su'zasha satayo,heer marka uu dhallil kale u waayo uu durayo ujeedka wu wanaaggas ka leeyahay iyo sababta uu u sameeyay, sidi in uu yahay Rabbigii niyooyinka daalanacanayay.

Sidaa awgeed;qofka caddaaliga xaqaaniga ah ahi waa ka jacaylka iyo nacaybka midina aanu qalbigiisa indhasaabin.

Nuur waaqica ayaa u xaqiijiyay in aanu Axmed-Yare been sheegayn,jacaylkaas uu u hayo Shukrina waxa uu u muujiyay Shukri in ay been ka caaggan tahay.

Ta kale; beentu waa mar iyo laba ee xogahan sidii musalsalka sida joogtada ah u socda ee sida xeesha dheer ay u falanqaynayso beenba laguma tuhmi karo!

Yaa baray Sbukri Cilminafsigan baas ee ay ka warramayso?!

Ma *ijadaa qof arrimabaas lagu tubmayaba ab!Kbasab ninkaas ayay ka soo minguurinaysaa oo ay ka magashay!* lsag in ay ku tijaabiso ayuuba ka baqay,dhankaasna

nac xeel dheer ajuu uga qaaday ninkaas Deeq ah!

185

sngy in ty uga sheeloyso mana waxa uu alaalari sameery. Shak.Habeen oo kale.Nacayb meel uu ka socdo anu garanayn ayu nine sade miskintas yar uu u silcinayo ayuu jeclaystay. Mar kasta oo o ayuu hagoojiyaa,laakiin waxa uu isku qanciyaa Nuur in Axmed-Yate meelaha ay Shukri wax ka arkayso aanu isagu wax ka eegayn.Waxa ay musalsalkaas uga bilawday maalinkii ay uga sheekaysay in uu jiro macallin ay ardaydu wada jeceshahay, laakiin doqon ah oo doqonniimadaasiba ay tahay ta lagu jecel yahay!

Macallin bilaa maamul iyo kaantarool ah ee “ qof walowba waxa ad doonto samee" dhaha sidii in uu ardayda ka baqayo!Macallin aan xataa mushaharkiisa xalaashanin oo manhajkii loo dhiibay aan dhigin, ee sheekooyin maalaayacni ah iyo mustaqbal Ilaahay Waxa ay uga warrantay in maalin inta uu u soo galay.sidii xiisaddisi hantaataca ahayd ee looga bartay gacantiisa ku jira uun ka sheekeeya! looga sugayay ayba noqotay ka dar oo dibi dhal!

***

Shukri:

Waxa uu nooga sheekeeyay in uu aad u akhriyo Cilminafsiga,si gar ahna in uu u baadho sidii uu dadka saamayn ugu yeelan lahaa,muhim ma aha in ay xumaato iyo in ay wanaagsanaato saamayntaasiye.Waxa uu nooga warramay in xog kasta oo Saykoolojigaas ah oo wu abuurayba in isaga jirkisa shaybaadhka u jooga ce dawooyinka lagu tijaabiyo ay u noqoto.

Tiaabadi koowad ce uu ku sameeyay waxa ay ahayd in uu jacay anay ka marmaynl Waxa uu noo shecgayin uu danayn iyo ahripid

baxay oo muddo laba toddobaad ah ay la'ayd meel uu ka dhacay,ka boe oo dib ugu babray oo haldt ou danaynut iyo shriyadkuindi cu.kn danayntii sii anbaqaad!Tinabadaas marki u ku sameeyay miskintasi way u gacangashay,Nadow ee uu soo akhriyo ayuu ku tijaabiyaa!

Waxa ay uga warrantay in uu gaadhsiiyay gabadhaas miskiinta ah heer ay u aragto isaga hawada ay neefsanayso iyo tamarta ay ku shaqaynayso,haddii ay weydana ay meyd nool noqonayso, waxaas oo dhanna waxa uu u maray xeerarkaas Cilminafsiga Madow!Waxa ay u sheegtay maalin kale inta uu xiisadda soo galay in uu uga sheekeeyay sida uu gabadhaas yar u gaadhsiiyay marxalad in uu la hadlo ama uu farriin u diraa ay wax walba kala qiime badan tahay.

Dhawr subax ayuu baray in uu farriin bariido ah u diro, ka dibna waxa ay gaadhay marxalad ay quraacda ula mid noqoto farriintaasi.Subaxyada qaar ayuu u ganbiyaa oo macaa taleefanka uu xidhaa.Miskiintaas yar maalinkaas oo dhan jawigeedu wuu qasnaadaa!Waxa uu sidaas u sameeyaa marar badan si uu u xasuusiyo kaalinteeda iyo in ay iyadu isaga si walba ugu baahan tahay.Miskiintaasi way u dagantay ninkaas, haddii cid sidaas wax u fahansiisa oo ka badbaadisa ay heli lahaydna ninkaas magiciisa iyo cid kasta oo magiciisa lehba way ka xanaaqi lahayd!

Waxa uu jeclaystay Nuur in uu miskiintaas garan lahaa bal in uu badbaadadeeda shinbir u nogdo. Laakiin waa adduun la isku nool yahay oo sidas uu qofba gof dulin dhiigmiranaya ugu yahay ee muxuu samayn karaa?!

187

Maalin kale ayay haddana uga ugawatra may sheekaysay 分 uu tijaabo cusub oo uu sameeyay.***

Iabuta of e bjece badi midkood unu vixcisu afa barkina ilag badan, disan kanlintas kas kale uga soo bixinna waxa nu sanera xuduudo adag oo halkaas ku cunaqabataynaya!Wara un gibadhaas ar ku xidhay dabarro adag. Waxa u u sheeay qaato ama hawlo ay wadaagaan,sidaa awgeedna aanay marnaba sooMiskintaasi marka ay toosto ilaa habeenkii inta uu soo wacayo waxa ay xise u qabtaa oo ay sugaysa wicitaankiisa, marka uu soo wacana cagabidhyoodkeeda iyo boodboodkeeda waa la yaabaa!Habeennada qaar ayaanu xaggeedaba deyin illeen wa nin shaybadh ku wada oo aanay macne la lahayne,iyaduna habeenkaas oo dhan werwer, saamalayl iyo cabsi ay ka qabto in ay weydo oo gabadh kale ay kala wareegto ayay la noolaataa!

Waxa ay gaadhsiisay Nuur marxalad uu si dhab ah u wada nacay ninkaas... ninkaas aanu aqooninba, miskiintaas aanu garanaynna uu u damqaday. Markii ay aragtay in xisaabihii ay isugu tooseen ayay u sheegtay isaga oo aan dareensanayn maanta in ay doqonkii ka soo fakatay gabadhaas in uu la kulmayaa.

Miskiintaas xil ayaa inaga saaran oo in aynnu aakbiro ku cadaab mudanmo ayaaba suure ab ee waa

in aynnu badbaadinnaa, laga yaabaa badbaadadeedas in ut *Ilaabay inagu badbaadiyo'e* ayay ku qancisay,isaguna wuu la qaatay.

Caava waan daba gelayaa oo waxa aan soo ogaanayaa gabadhaas,ka dib gayau go an ka gaadbaynnaa waxa aynnu samaynaynno. Wuu ka aqbalay,habeenkii oo dhanna iyada ayuu war ka sugayay.Waa laacibad baratay

beenguuro'e, habeenki in uu xisahaas ku sexdo ayay damcday si warka oo xallad leh ay berri u siiso.sidla

dadkaloogu

in Soo nid ha mid ah wuooalatea teu ladan co teg dods,h cm cidda waxan raadinaysa ce xogtan ka fekeraysa eee waxdersaysaa ay tahay isla garaadka!her amadku isuga apua dadka marba albab la midah iridha -ama un isagu adamaha baray in ay isugu soo ururiyanin garnado nolosheenna ka jira ce garasho iyo xog'ogalnimo ah,ama dareen in dabci ahi ay labadaas ku kala abtirsadaan.

Geedka gobka ahi sida caadada ah marka uu baxo laba laamood oo waweyn ayuu u kala qaybsamaa,oo waxaas oo caleemo,curub,laamo yaryar,iyo midho ahi ay ku kala abtirsadaan, geedkana bilicdisa damalnimo labadoodaasi in ay isku mid ahaadaan ayaa soo saaraysa, oo haddiiay mid ahaani abaaraysato oo ay caleemuhu ka daataan,midhana ay bixin weydo, ta kalena sidii gu' roobaad oo iyada u gaar ahi uu helay ay curub caleen ah iyo midhaba dhasho, geedkaas Labadaas waaxood ee caqliga haddii aadan fahmin sida ay u kala shaqeeyaan,waxa ay ka kala shidaalka foolxumo iyo indhaha oo ka maaga ayay u qaataan, natiijada ay dhalaan,iyo laan waliba dhibta iyo horseedaysaa.

dheefta ay nolosheenna u leedahay,cimrigaaga waxa aad ku qaadanaysaa adiga oo aan isgaranayn, noloshana aan ku raaxaysanayn, inta kugu xeeranina aanay agtaada ku nafisayn xataa arrimahaasi haddii ay caadi idiinla muuqdaan dhammaantiinba!

Ragga maanta loo daba fadhiisto agoontan ugub marka aynnu eegno,ka soo bilaw Aflaadoon (Plato),David Hume,ilaa Freud,ku dar adigu aqoonyahannada Islaamka iyo kuwayawga kaleba,waxa garaadka ama caqliga ay u qaybiyaan laba waaxood oo kala ah, garaadka caqlaaniga ah iyo garaadka caadifiga ah!

Garaadkeennalaaniwaacaqlaani.Waa caqli qayaxan oo inforioant Wea gicadua mnnu hu feketno ce xogahe syoanu co

wha grandka aymnu wax lau baranno, agoonta aynnu ku kala hufno,

Waa garaadkadaba-ka-werwerka leh ee qorsheyaasha dejiya,plabo lasta oo ad qadaysana ka keena wedimaha daaran hadai

Waa garaadka yaqaanna saxda iyo khaladka.Waa garadka xeerarka iyo qaanuunku ay qabtaan ee wax xeeriya ee

Waa garaadka dan-yaqaanka ah ee isagu hadba halka ay dantisu ku jirto eegta.Wa garadka maaddiga ah ee dhanka maaddiga ah ee nolosha la falgala.

Laanta kale ee garaadkeennuna waa caqliga caadifiga ah oo ah caadifad badhaxtiran.

Waa garaadka shucuurteenna, dareennadeenna,rabitaannadeenna,iyo Waa garaadka dareemayaasheenna iyo waxyaabaha waxa aynnu jeclaysanaynno ama aynnu karhaynno go'aamiygudeheenna ka guuxaya ee shucuur iyo dareen ah..

Waa garaadka inoo qaabilsan xiiaha, boholyowga, daltabyada,gacaltooyada,aargoosiga,iyo nacaybka.

Waa garaadka hadba dareenka uu markaas ku sugan yahay la nool ee aan daba-ka-werwerka lahayn, ee marka uu cadhoodo ama u murugoodana noloshu ay la foolxumaato, marka uu faraxsan yahayna noloshu ay naruurada la noqoto.

Waa garaadka yaqaanna waxa aad doonayso iyo waxa aad diidayso!Waa garaadka aan xeerarka u hoggaansamin ee rabitaankiisa u hoggaansan,ee waxa saxan haddii aanu doonayn ka tegaya, waxa khaldanna haddii uu doonayo

samaynaya, isaga oo aan cidhibdanbeedka iyo ciqaabta ka dhalanaysa ka fekerayn, ama haddi uu ka fekero dareenkaasi uu kaga weynaanayo!Waa garaadka waxhura ee wax quudha,dhammaan waxyaabaha la buro ee deqsinimo,geesinimo iwm ahina ay isaga ka shidal qataan.

Waa garadka saldhigga u ah caddaaladda,cafiska,iimaanka,khushuucda,nolosha jacaylka, nacaybka, aargoosiga,dulmiga,akhlaauda damiirka, iyo xiisahaba.labadadaraf ama Labadaas caqli waxa ay kala taabacsan yihiin aedg o la sanaysan tabay, ce cala ah idhka maaddeu ah yo nuanHaddii labadoodaas aad jaanqaadsiiso noloshaada waad ku xasilaysaa.

isdagaalaan,ama uu midi Haddi labadaas aad fahmi weydo oo ay i ka kale ka adkaado oo uu daboolo, adiguna xasili maysid,cid agteadk ku soo hiranaysa oo ku nafisaysaana ma jirayso!

barashadeeda wakhti ku bixisa,marka addinkaaga iyo gacantadubaay dhan kuula cirinna waa in aad adiga oo labada addinba lku wada joogtaysaa baaskeeshaasi in ay socoto oo aadan hakinin si aanay kuula dhicin.Garaadka caqlaaniga ahi waxa uu u hoggaansamaa xeerarka fisigiska, sayniska ayaa jaangooya, qaanuunnada koonkanna wuu u hoggaansan yahay, oo si uu u qanco waxa uu u baahan yahay caddayn i tus oo i taabsii ah.

Halka garaadka caadifiga ahi uu u hoggaansamo waxyaabaha ruuxiga ah,fanka,dareemayaasha, iyo shucuurta, xeerarka suugaanta iyo caadifadduna ay jaangooyaan, qaanuunnada ruuxiga ahna uu u hoggaansamo,oo si uu u qanco uu u baahan yahay keliya waxaas in uu ruuxi-fahmo uun.

Caqligaaga waxa aad ka qabanaysaa waa raad kaa hadhaya oo magacaaga waarinaya,laakiin caadifaddaada waxa aad ku samayso iyo sida aad u adeegsataa waa nolosha daqiiqadlaha ah ee aad ifkan ku qaadanaysaa sida ay u ekaanayso, haddii uu midkood ka kale kaalintisa cidhiidhsadana jiritaankaagu wuu dheelliyayaa Bulshada Soomaaliyeed maadaama nusdanbeedkoodu uu miyi

yahay,garadkaas caadifiga ah waxa ay u adeegsadaan dhanka taban uun,qabyaladaynta,iskalagurka,dagaallada,ficiltanka,aarsiga,iwm.

Halka inta kale noloshooda uucaqligu jaangooyo isaga oo aan ka Jiedo or nogto mrasabada, baboonid, wanaginta,samafalkea,tyobulshada way ku dhex dayacan yihiin.dareennada intooda wanaagsan,teo dhabopata gofla wasa u hadhayea addoun lyonakhitnghinwaxa uu u qabto, isla iyaga ayaa caadifaddiisaiyo ruuxi camalladiisa maaddi ahaantauu u samaynayana looga xukun gadanayaa adduun iyo aakhiraba.

hn fidhido, amarrada la ina siyayna ay yihin caadifad, ama ses irada looga dhigay.Nijadda oo ah ta camal kasta xukunkdisa qofka loo qadayaa wa huritanka,sadaqadda,soodhoweysiga,iimaanka,khushuucda,iwm,wa caadifadda,caqligun iyada ayuu jaangooyaa oo saxa iyo khaladka uu u kala tilmamaa.

Haddi labadoodaasi ay kala xidhiidh furtaan, ama falka maaddi ahaanta loo samaynayo caadifadda iyo niyadda ka danbaysaa aanay badhaxtirnayn, naxli iyo xumo wax aan ahayn lagama dhaxlayo,xataa haddiiuu qofkaasi maaddi ahaan wax walba u huray.

Marka geesiga jihaadka ku dhintay aakhiro uu Ilaahay ku odhanayo:"waxa aad u dagaallamaysay si laguu yidhaahdo waa geesi,waana lagu yidhi,ee gal cadaabta!"

Caalimka diinta Ilaahay faafiya iyo ka sadaqadda la baxa ee dadku ay ku tirsan yihiinna isla waddadaas la marinayo,waxa u sababay waa caadifaddoodu sida ay ahayd iyo dareenkoodii gudaha,ee ma aha camallada ay sameeyeen ee maamuusan waxa lagu abaalinayaa.

Caadifadahaas laftoodu waa sir qofkaas iyo Ilaahay ka dhexaysa,sidas awgeed ayuu isugu ammaanay Ilaahay in uu yahay ka og waxa labaha ku jira ee dareenno, caadiado iyo niyooyin ah. Laakiin ka adame ahaan, ma ogin waxa laabaha dadka ku jira, qaabka qudha ee ajnu ku ogan karnaana waa in ay inoo cabbiraan ficil iyo qawlba.Sidaas awgeed ayay marar badan diintu inoogu sheegtay in ay dad badani niyaddooda jannada ku gelayaan.

193

Deeg arrinkans goor hore ayuubaadhay oo uufahmay.Ma aha ldi Dectaen dond ofhu rou eo uagin etol of o rah moin uu jecel yahay way la yaabeen,laakiin mid kastaabagudahawaxa uu ka dareemayay maamuus iyo milgo in uu agdisa ku leeyabay.

ah iut ou rolea la sin bhaa ama loo cab bati labua,noloshinu me

Marka uu nebigeennu ina leeyahay: “ eraygawanaagsani waa sadago."Wa kan godobka uu cabbiraya Caadifad aad gof u hayo hanti addun sisay,amaba ka wanaagsan xata hanti, maadaama un yahay eraygaasi mid cimrigiisa oo dhanba la rafiiqaya.Qof kasta qalbigisa baal dahab ah ayay kaga jiraan erayala wanaagsan ec caadifad ahaan wax loogu qiray ee wanaag ay leepihin loogu sheegay.Waa run in qofku isaga oo soo taagan in la ammaanaa ay xooga khajilaad ah ku abuurto, laakiin baal dahab ayay noloshiisa ka gelaysaa.Eraygaas wanaagsani waa sadaqo qof kastaaba uu la bixi karo qof buka mooyaane, haddana waa sadaqooyinka ugu adag ee dadka loo diwaangeliyo maadaama cid samaysaaba ay yar tahay.

Xataa qofku waxa uu kuu sameeyay haddii aad xaq ugu lahayd in aad ku bogaadisaa waa mid ka mid ah abaalgudyada ugu waaweyn ee aad siin karto. Waa suure in aanu abaal kaleba kaa sugin.Mid ka mid ah baalasha mugdiga ah ee hadda nolosha Idil iyo Deeqba afka ku soo kala qaaday waa erayadaas wanaagsan ee midiba uu sida joogtada ah ka kale uga sheegi jiray, uguna sheegi jiray, iyo caadifaddaas naxariista ah ee qalbiyada ka soo go'day ee ay isla wadaagi jireen.

Miyaanu nebigu odhanin:"diintu waa nasteexo?!"
Miyaanu Weynuhu ergaygiisa ku maamuusin:

结利新正路 cq ǎ

ùhnjǎ 烨 dā

nasadis dhanka Tlahay kaaga ahaatay (oo aad leedahay) ayad ugu teomabrul ugtiada way ka yaaci lahaayeen,ec lahay denbidhear a wuu jecel yahay kuwa talo saarta'e?!”Miyaanu Ilaahay rasuulkiisa amrin:

Y10:01ell "U dhibirsamowOOnaxariis u lahaw cidda ku raacday ee muuminiinta ah?!”

Miyaanu Ilaahay nebi Muuse iyo walaalkii Haaruun NKH'e amrin isaga oo u diraya cadawgii llaahay ee aadamaha ugu weynaa ee Fircoon:

"Ku dhaha (oo dacwadda ugu bandhiga) hadal debecsan, la arkee in uu dib isugu noqdo,ama uu cabsado'e?!"Miyaanu nebigeennu inagu odhan:“Ilaahay wuu dhibirsan yahay,waxana uu naxariistaas ku bixiyaa wax aanu kakanaanta iyo qallafsanaanta ku bixin, iyo wax aanu si kaleba u bixin?!”

Dhibirsamaantaas haddii aynnu nolosha ku kala heli waynno ma aakhiro ayaynnu aboorka iskaga celinaynnaa?!Inta aan eraygaas wanaagsan ee sadaqadda ah lala bixin laba qodob ayuu fahankoodu muhim yahay, haddii labadaasi aanay inoo dhicinna cadifaddaasi gudeheenna ayay ku huursanaanaysaa.

Inta uu Todd Henry ka qayb galay kulan shaqo ayuu isa soo hottagay mamulihii oo uu dadkii weydiiyay, adduunka meesha ugu qanisan ma tagaanaan? Markii jawaabtii la isku tuurtuuray ayuu yidhi:"wea qabrijyada!'" Wayo;kuma aasna

dad dhintay oo keli ahi,ec waxa indhergaradnimo oo ay la dhinten.Hadalka maamulahaasi waxa uu

horseed u nogday buuggisa uu ciwaanka uga dhigay “ DhimoAdiga oo Madhan-Die Empty!"Idilbuuggaasbaniyaddeeda ku so Waxa markaas ay akhridaymid ah ay qabriyadaas40buuxaan dhacay in sidaas fekradaha si la la siin waayay, kii la dhintayna culays uun ku ahaa.Markaasay In ansatay in ay dhimuto iyada oo mnadhan, cagli zhaan ino cadc?ahadifado ha guusayana ay cidda ay u hayo uga tagto,Degpa fekraddaas way ku qancisay.Waa in aynnu fahanno in ay mahuraan tahay faaruqinta ciddi xaqa u lahayd aynnu uga tagnaa illeen aakhiro aboorka inagacelm maayaane.Cabbiraaddu dhan marka la iska taago waa sida aynnu u muyjin karno dareennadeenna,dhnka kale marka la iska taagana waa sidaun gofkaasi u fahmayo ama ay muujinteennaasi ugu dhadhamayso.Kala-duwanaanshahaas dhadhansiga caaddifadeed ahi waa ka uu qorag Gary Chapman ku magacaabay Luuqadaha Jacaylka ee uu u qaybiyay shanta luuqadood:hadal wanaagsan,hadyado,wakhti-wadaqaadasho isu-khidmayn,iyo dareen-wadaagga jidheed.Qof kastaa mid ama ugu badnaan laba ayuu jecel yahay in loogu cabbiro jacaylka loo hayo laakiin marka ay noqoto in uu qofku cabbiro jacaylka, xataa haddi aanay isaga dhadhan u samaynayn qaarkood,shantaba wuu ku cabbiri karaa. Dhibaatadu waa in qofka kale aad ugu cabbirto luuqad aan u dhadhamin. Isaga oo aanay hadyaduhu wax dhadhan ahba la lahayn aad hadyad uun sii siddo, isaguna uu kuu arko qof liid ah oo lacagiay ka daadanayso.

Waa mid ka mid ah sababaha ay mahuraanka u tahay in aad si dhab ah u fahanto qofka kale ooiska-dhaadhicin iyo iska-dhis inta aad illawdo aad qofka si cad u wada dhaqantaan.

Qodobka labaad, waa in aad fahantodadka noloshaada ka ag dhow ee aad caadifadahas iyo

fekradahaas lawadagaysaa sida ay u qaabilayaan iyo dhanka ay ka jecel yihiin in wax looga muujiyo,oo aadan haan gunla'dhaaminin,dedalkaaguna aanu cidla' ku bixin.

In kash o uu Deeg aha din miyi soo matay o kakananua reer-fahansanaa,mararbadanna dabinno ku dhacay si uu ugu dhacayba,Datdons tuasl kamna anay hor joogsan in u cabiro cuadifadihitag boo niyadsamidüisa.Waa jita dareenno badan oo aynu laabta ku sidanno,bakin inta drabe muujinno oo galbigeenna ay ku cabbudhsanadan.Nasib anundadka kale ka soo gaadhayaa aanay leeyahay qofka jugahaas abciradaas wanaagsan ka hor joogsan in uu mar kale qof u cabbiraa

midkoodna bidhiiqas caadifadda wanaagsan iyo cabbiraddeeda ahi quoonayd ay labadooduba ka caydhoobeen, laabohooduna aanay xasillanayn.

Inan kasa oo un dayo wasa uga chex muganaynasa l,neecawdii martaanauduggeedi Idil,jawi kasta oo uu ku jiraa iyada ayuu u sawiraa,ayay u siddaa.Waxa se ka sii wanaagan Bra sine mutka ad gof echato Markayviu gof adtuanka codha kaaga soocmo ee aad qalbigaaga dejiso.marka aad qof kaalintaas u gasho.Jhaistha gof qolbigjisa Thahay aya kuugu beeri kar,

hakin ing hasbato. Jacapiku wa qadder, laakin cabbiraddisu waa kasbasfobiimaynayo Libaax dabin lugta la galay qofna iskuma badbadiyo,daa uskana qof waliba wuu jecel yahay in nag dhowaado.Gabadha addunka ugu quruxda badan, uguna qaabdhismeedla wanaagsani Idil ayay ahayd,erayga "qurux"haddi qaamuuskisalag fahankisu,oo jacayl,samaan,qurux,gacaltooyo,isku-hallayn,ipo kalsooni,dhammaan magacyadaas maamuuska leh ee uu qof waliba jeclaysto in uu ku sifaysnaado, dhiggiisana uu ka helaa, isaga waxa ayu lahaayeen hal macne oo ah... Idil.

Dhaayeheeda ku haasaawinaya, dhabankeeda naxarista dhallaannimo laga dhadhansanayo, dibeneheeda iyada oo aan kala furinba kun iyo kowda qaab kalgacaylka kuugu cabbiraya,codkeeda xadhkaha cuudka qalbiga laxannada ugu macaan ku garaacaya,wejigeeda marka loo fiirsado macnaha qudha ee ka soo baxayaa uu yahay Xuuralcaynta, iyo dhammaan qaabdhismeedkeedu, waa inti gabadh adduunka soo martay lagu ammaani lahaa.Sida mugdi loogu jiro marka ay cadceeddu soo mudho ee falladheheedu ay wax kasta oo qurux badanba u muujiyaan,ayuu bilicda ifka araggeedu1ugu sawiraa.

Iskudhiska aadamuhu uu ka kooban yahay ee jidhka iyo ruuxda mid waliba waxa uu leeyahay quruxdiisa u gaarka ah ee lagu halbeego.Quruxda ruuxda waa la iskuraacsan yahay in ay tahay dunwanaagg,dabcisamaanta,qaneecada, raalli-ahaansha,huritaanka,

laabxandhnida,akhalaaqda,iyosifooyinkaas maamuusan.

Quruxda Ietio o mnd bie balh davan yahay, haddi lgs midoypara cnusda noloshu way dheelliyi lahayd.

don ananta fahanka aynnu ka haysanno qurxda,iyo qababkea aytmau in dadka qaar adduunka ugula qurux badan yahay.

isu qirsanayn in ay qurux badan yihiin. Qalbigu quruxdisa ayau leeyahay,jidhkuna quruxdiisa.Waxa uu suubbanuhu ku ducaysanjiray:"Ilaahayow;sida aad kala madax bannaan, mid walibana uu qayb nolosha ah la falgelayo.Gabadha quruxda badan ee quruxda qalbiga ka arradan eebilaa anshaxa ah waxa la yidhaadaa: “ quruxdeeda ayay ku qadday!”

Xataa marka si guud loo qiimaynayo quruxda ninka iyo gabadha,ninka waxa la eegaa quruxda qalbigisa, quruxda ruuxdiisa, halka gabadha aalaaba loo firsado quruxda jidhkeeda. Ammaanta ninku geesi iyo deeqsi ayay ku wareegtaa badanka, ammaanta gabadhana jidhkeeda ayaa udubxoog u ah badanka.

Marka uu suubbanuhu leeyahay:“gabadha waxa lagu guursadaa maalkeeda,mansabkeeda,quruxdeeda,iyo diinteeda,ee hano gabadha diinta leh." Ugama aanu jeedin inta kale in aanay qiimo lahayn, ee gabadha diinta lihi waa ta ugu mudan.

Way adag tahay in aad guursato qof aan buuxinin halbeegyadii aad quruxda ka sidatay, haddii ay dhacdana waa danikute ay noloshu si uun kuu badday, qaneeco buuxdana ku qabi maysid ee si ayuun baad u saluugaysaa,walow sifooyin kale oo wanaagsanba aad ku wadatid'e.

Quruxdaas jidhku ma laha halbeeg cayiman oo ummad ahaan iyo qof ahaan midna la isku raacsan yahay. Halbeegyada quruxda ee ummadaha qaarna bulshooyinka la deriska ahi way ka wiswisaan.

Ummadaha qaar ayuu halbeegooda quruxdu yahay inta daldaloolee jidhka loo samneeyo.Kuwo kale waa in dacayda (dibinta hoose) la jeexo oo caag weyn la geliyo. Kuwo ayaa u yagaanna gabadhiba ta ay ka dhuuban tahay, heer inanta feedheheeda dibedda laga tirinayo,

kalxameheeduna ay godanka noqdeen ee biyahalaga cabbi biaredoathe bogpla godk ahu qoiatls o uridlrane coav?deyaamayo niod qgurandu. Kia shab has zhan marke ay no orarns heshinhpan aha oo waa tabtaas ummadaha.Dorurdu kua cha un qaabdhismeedka jidheed e qo a.ecmar in gunusda u adoogsato yo dhediganshebeedu ay u samapagan dhaayaha dheehdana beerqaadaya.

Marta aad tarikhaha ummadaha daafaha kala duwan ee addunla hannankoodi maamul ， degaankoodi ， ganacsigoodi ， iyo wixi 时 in quruxda gabadhu ay beergaddo. Habka isqurxineed wara jaangoynaya hadba aaminaadda bulshadaas guud ahaan iyo gabadhaa gaar ahaan saamaynta ku leh.Qarniyadii Dhexe,maadaama Faransiiska gabadha dhuuban ee qorgoran laga jeclaa,si aanay dumarkoodu gaajana isugu dilin, jidhkana aanay uga cayilin, waxa ay liqi jireen xabbad dirxi (tixri) ah oo halkas cuntada nafaqada kaga miiran jiray, sidaasna marka ay muddo quruxdeeda ugu ilaashato inta uuku weynaado uu Waxa la soo maray Qarniyadaa Dhexe xilli gabadhu ay aakhirka dilayay!aaminsanayd in kaadida eydu ay wejiga coodhcoodhka da'da ka ilaaliso oo ay ku fooldhaqan jirtay kaadi ey!Waxaas oo dhan waxa dumarka u geynayay waa in ay buuxiyan halbeegga quruxda ee degaankoodaas lagu qiyaaso.

Degaanka inagu xeeran, habdhaqankeennabulsheed,suugaanteenna,iyo dadka inaga waaweyni marka ay ka sheekaynayaan gabadha iyo quruxda, fekrado aynnu quruxda ka qaadanaynno ayaa halkaas inoga samaysma,kuwaas ayaana halbeeggeenna

qaabeeya.Tusale, ka Soomaali ahaan, waxa aynnu jihooyinkaas aynmu s00ay tahay ta bishamaha iyo cirridka madow, maarrinka dhalaalka xig

Mh indfhaha vaweorus tina bu endcead ahe daburla yat ce casunsisp ahdhexda yar ee madagta ah leh,horraaddada maankeenna ku sawirmay kaas ayu noqday,laafyoota.Halbeegga bafn Soomalijecdhna inüi kamankeeda ah wax ay ku dedaal irnayin. Balse markii aynnu caalamka u furannay ay halbeegyadaasbuuxiso.no bhegpadas wax badan aya iska beddelay, Hadda halbeegrad eabxab ah leh oo dhuubnaanta u yara janjeedha. Halbeegyadan inagu dhna waynnu wada sidannaa. Waxa ay taasi inoo sahashay in aynnu inoogu yar yahay, laakiin halbeegyadaas isku qasmay ayaa hadda inoo fududeeyay.Labada qof ee degaan ahaan iyo dad ahaanba is'ah, iyo labada ku kala duwan, afka aqoonta waxa lagu yidhaahdaa Homogamy iyo Heterogamy. Halbeegyada qalaad ee maankeenna saamaynta ku yeeshay ayaa inoo horseeday in ajnebiga dumarkooda laftooda aynnu halbeegyo quruxeed ka qaadanno,guursigooduna uu inoo fududaado.

Cidda ninka kula talisa in aanu gabadha qurux ku qiimayni qar ayay jafaysaa,gabadha cidda kula talisa in aanay quruxdeeda ahmiyad siininna sidoo kale.

Labadii nin ee ugu horreeyay ee adduunka isdilaa waxa ay ahaayeen Haabiiliyo Qaabiil.Maxay isku dileen?

Inan qurux badan!

Haa!

Inan qurux badan darteed ayuu walaal walaalkii qudha uga jaray!Waa kii abwaan Salaan-Carrabay lahaa: Ma dhurlumin Qaabiil markuu dhacayay Haabiile, Dheemaaji dumar buu ka kacay dhiriftankoodiye Dheddigoodku aadmiga horay uga dhawaajeen!

Abwaankii Carbeedna waa kii lahaa:

a yg Jsu casa dgal edig Jladl cal d)

tidhidhawrsa

dal00ha ku mashqulin),ee sidee ayaanaan quruxdaas uaarkayn1 00 aanaan u caashaqyaninl"e hid nutoan dopas bojsuemad an chaad go anion to De oe dhey ingedia Sikad mesu co velgua meadl naLED Miyaanu

Ilaahay inagu odhanin: djyi 山

"Xaqiadti, wasa annu audamaha u abuarnay Si kasta oo gabadhu ay u qurux badan tahay, haddana intqealkaugu wanaagsanaa." ru halka ninka ay hal meeli sida badanka ah u calamadsan tahay,haddi ahayn. Qaneeco-la'aantaas gabadha ee badanka quruxdecda darani waa ta uu ku tirsan yahay suuqa soo saara agabka iyo dawooyinka la isku qurxiyaa,haddiigabadhu ay quruxdeeda ugu qanci lahayd sida un ninka calmadaa ugu qanacsan yahayna suuqaasi albaabada ayuu isku dhufsanayaa. Si uu suuqaasi u sii jiro waa in iyada oo saxaafadda,filimada iyo xayaysiisyada la adeegsanayo hadba haleegga quruxda laga dhigaa mid widhiidh ah oo dumarka lihiba ay yar yihiin,ka dibna ay dumarku jeclaystaan in ay sifadaas wada yeeshaan, dawooyinkii ijo agabkii gaadhsiin lahaana loogu sameeyo, sidaasna waxa ay dumarku shaqaystaan iyo waxa ay raggoodu shaqeeyaanba dib looga qalinshubataysto. Waxa ay raasamaaliyiintu si weyn uga faa'ideysteen dareenka dhinnaanshiiyaha ah ee quruxdooda daarran ee

dumarku ay tan iyo bilawgii insaanka la dhibaataysnaayeen.

Waxa jirta waax dhan oo aqoonta falsafadda ka mid ah oo la yidhaahdo Falsafadda Quruxda (Aesthetics). Deraasaynta quruxda ijo waxa ay tahay waxa ay ahayd mawduuc falsafadda ku dhex baahsan oo hadba dhan la iska taago, ilaa qarnigi 18ad ay faylasoofyada Jarmalla ahi u arkeen in ay tahay wax gaar isu tagi karta oo nogon karta lan

falsafadeedoo goonnideedaloo deraaseeyo, isla markaana ay u baten sid uu adamuhu u dareemo quraxda, sidn uu u dhachans an

ka helo ee nafsaddisa raligeliyaa, waa masalo nin yo aragtidi ah oo karin.Quruxda aynnu ka faalloonaynno ayaa u kala baxaysa marka laba Cirka oo ay xiddigo ku sharraxan yihin,dayaxa,cadceedda soo baxaysa webiyada,badaha,xeebaha,xayawaannada noocyadooda,iyo laamaha kala duwan ee dabeecadda inagu xeerani, waxa ay leeyihiin qurux u gaar ah oo badanka la iska ag dhow yahay caalami ahaan fahanka laga haysto, laakiin qofba uu dhan gaar ah ka eego, taas lafteedana waxa sababa hadba degaanka uu ku koro, iyo dabeecadda dhanka uu baahida weyn uga qabo qofkaasi...ama bulshadiisu.

Tusaale;abwaan Soomaaliyeed marka uu inan ammaanayo waxa ay u badan tahay in ammaantiisu ay ku wareegto roobka iyo waxyaabaha la xidhiidh, cirka, xiddigaha, dayaxa, iyo cadceedda. Sababtu waa in gibilkiisa hawadu uu saafi yahay oo badanka uu cirka toos u arko,bulsho baadiye oo daarad aanay wax dusha kaga dednan seexatana uu ka soo jeedo, taas oo u horseedaysay in uu cirka toos u daawado oo uu u firsado farshaxanka injineerka ifkani uu ku farayaraystay ee cirka,xiddigaha ku shagaaran,dayaxa marba ini ay ifayso,iyo cadceedda iyada oo il weyn ah soo baxaysa ama sii dhacaysa. Waxa markaa samaysmay dabar caadifadeed oo isku xidhaya farshaxankaas ifka sare uga muuqda iyo daawashada joogtada ah ee habeen walba uu arkayo, sidaas ayay samada iyo wixii la halmaalaa astaan quruxeed ugu noqdeen bulshada Soomaalida.Dhanka kalena, maadaama la ahaa reer-guuraa iyo beeraley,dhulka Soomaliyeedna uu

saxare-xigeen badigiisu yahay,baahida ugu weyn ee qofka Soomaaliga ahi uu qabay waxa ay ahayd roob, kaas ayay

mid ah waxyaabaha kasta

oo uu

ugu eraybixinta

roobku maran

badanaf a magac

ayay u

Soomaaliga,

he babprabalhans Is sihidlou bro beaboobiea leu vopd diaak caadifad ahaan in uu jeclaysto,uuquruxdauga qiyaasqaa

to nafsaddiisana ayraalligeliyaan markaasuu ka dhigtay halbeeg hal'buurkisa uu ku cabbirayo quruxdana uu ku masaalo.ammaantaahi sida Sidaas awgeed; suugaanta

Soomaaliyeed ee badanka ah labadaas ayay dhex Halka abwaanka Yurubiyanka ah aanu toobku saamayn

wareegtaa,waxana inanta lago brmana sidi in ay tahay wern ha halka uu gofka Soomaaliga ah la joogana aanu roob iyo wax la xidhidh,ama cir ipo ma la xidhiidha. isaga la joogin dabeecadda lafteedii iyada oo qurux laga wada dhex arko.Marka ay noqoto qaabka ugu wanagsan ee ay gabadhu quruxdeeda ninka ugu mashquulin kartaa waa in ay ka qariso, ishiisana aanay toos u wada tusin.

Noolaha ninka la yidhaahdaa waa saaxibul khayaal. Mala'awaalka ipo suuraysiga ayuu aad ugu horreeyaa. Waxa uu faalleeyaa,falanqeeyaa,oo maankiisa mashquuliya hadba waxa ka qarsoon. Sidaa awgeed ayay nimanku dumarka maandooriyayaasha ugaga badan yihiin maadaama khayaalkooda ay caynaanka u sii deynayaan.

Falasafadda, Mandiqa (Logic),iyo cilmiyada kale ee Meetafiisigiska ah ninka ayaa gabadha uga dhuundaloola maadaama ay yihiin cilmiyo suuraysi iyo isku-xidhka masalooyinka Mandiqa la xidhiidha ku salaysan, khayaal badan, feker badan,iyo fiiro dheeri ahna ay u baahan yihiin.Mar kasta oo ay ninka wax ka qarsoon yihiin khayaalkiisa ayay la falgalaan, suuraysiga iyo filashada maankiisa dhex mushaaxayaana qiime ayay u sameeyaan.

Marka inan jidhkeedu uu wada qarsoon yahay ay ninka ishisu qabato khayaalkisa ayaa markaaba bilaaba hawlgal uu ku qimaynayo

xubnahajidhkeedusida ay u yaallaan.. Tolow; dhexdu waa sidee?Te lidigeeda; rinku waxa uu ariaa bhayalditsa lama Ealgalan

wasa calamka Calbeedka caan ka ah hadal ah:"dumarku xeebaha ruean,ee ay u firsadaan intas ka qarsoon ee labadaas maro ay ha dedayaan uun!"Inta kale wuu arkay ninku,khayaalkisa samayn kuma yeclanayaan,

Inanta niqaban iyo ta uu wejigeedu muuqdaa ninka isku samayn muuqdaannasidoo kale.

Qaabka ugu wanaagsan ee inani ay quruxdeeda ugu muujin karto dhanka nimanka marka ay noqotaa waa in ay ka qariso, ka asturto,ishisana ay ka dhawrto, intaas ay qarsoon tahay ayay quruxdeeduna saamayn weyn ku leedahay.Sidaas awgeed ayuu Guullihii labada jinsiba uumay ee sapkoolojiyaddooda kala duway u amray gabadhu in ay isqariso,jidhkeeda oo dhanna intaa dabeeciga ah mooyaane ay ka wada qariso ninka.

Idil iyada oo isku deyaysa in ay dhacdadan sabab u hesho ayay xataa mar maankeeda ku soo dhacday in Deeq uu daalacday jidhkeedii uu u oomanaa, si uun uu u arkay, ka dibna uu xiisihii ka hayaamay, sidaasna xidhiidhkoodu uu dhadhankii ku waayay.*Laakiin sidee ayuu jidbkaaga ku arkay, si kasta oo aad isugu laabxaadbnaydeen weli adiga oo xataa bilaa garbasaar ab kuma aanu arage?!*

Oo xataa baddii uu ku arkay Deeq waxa idinka dhexeeyay xise ma aanu ahayn oo isma aydinaan gaadgaadayn ee gof aad isyeelateen ayuu abaaye, sidee ayay ku dbacday xataa baddii uu ku arkay in uu kaa xiise beelo?!Timir laf ayaa ku jirta, war jiraana Cakaaruu iman!

Sida dabciga gabadhu uu yahay,badanka waa aqbale,waa qaabile tahay qaabilista waxa dhanka ninka kaga yimadda,hadal,hawl ipo u samaysan lahashaba.Mei la midah saamayoaha uu vaveyn ec ulablu dheadgalh You ytha ammwant2 Ma iro gof nood oo an jedlagn in a tminatk.,ee jacaylkaasmuujisashadisa iyo wanaaggiisana la sheegsheegaa,rabizanka loo hayaa inta uu le'eg yahay ayaa lagu kala duwan yibay? bogadin,mamaqiral qofku wax uu sameeyay ama waxa uu yahay ka ammaanayaa caadifad ahaan fekradda uu qofka kale ka hapsto ku salaysan ha noqoto'e.Dhammaanteen waxa aynnu nahay istusiin, ee qofna Ilaahay aruu istusaa oo wax kastaba Ilaahay dartii ayuu u sameeyaa, qofna dadla dartood,amaba qof gaar ah dartii. Halka ay sartu ka qudhuntaa waa in istusnimadii Ilaahay dartii in ay noqoto ku koobnayd aynnu damac dadka kaga yeelanno. Laakiin qofka inoo gaarka ah ee nolosha aynnu la wadaagaynno in aynnu dartii wanaagyo u samaynno, ammaanna aynnu kaga sugnaa kama hor imanayso taas Rabbaaniga ah.

Isjeclaanta dadka dhex marta waxa lagu cabbiraa waa hadal iyo ficil,hadalkuna mar walba dhankaas wanaagsan ayuun buu isugu biyo shubanayaa,dhanka ammaanta iyo noocyadeeda.

Inta ay ammaantu u dhadhanto qofka loo soo jeedinayo marka ay dhab tahay, ka badan waxa ay u dhadhantaa qofka soo jeedinaya. Waa cabbiraadda waxa qalbiga aynnu cid kale ugu haynno.

Sidaas awgeed ayuu Jackson Brown buugga talooyinka ah ee uu wilkisa Adam u diyariyay ee Talooyinka Nolosha ugu bilabay:“maalin walba saddex qof bogaadi."Ammanta iyo hadalka wanagsani waa mid

ka mid ah dabarads ugu adag ee cadifad ahaan dadka isugu haya,Sidaa awgeed ayu

suubbaneheennu inoo yidhi:"hadalka wanaagsani waa sadaqo."Inta ay suuretahay qof noloshiisa00o toosta in ay sabab u noqoto.dhan farxaddisa,qalbigiisa oo wanaagsanaada,iyo Waxa ay.furtaaammaantuboqollaal albaab oo aanay xataa tobannaanficilfurin.Waa sababta ducooyinkeenna marka aynnu llaahay baryaynnoaynnu ugu bilawnno:“Ilaahay ayaa mahad leh,anmaan oo dhammina

isaga ayay u sugnatay."Ammantu waa godolka iyo bogsalaaxa hasha lagu bilabo ka hor

Xata matka ay wano iyo la-talin noqoto, marka aad qofka ugu hala uu jinta ku leeyahayna si nafis ah ayuu kaga dhegaysanayaa markaa.Ma ogin waxa aynnu kala aaminsan nahay iyo waxa qalbiyadeenna isugu jra oo innagu qaybka maqan ma ogin, laakiin marka qofka aad u ay noqonayaan xadhg qalbiyadeenna isku xidha oo isu keen soo jida.

Guullihii ina uumay ayaa marar badan Quraanka ku soo arooriyay ammaan shakhsiyo iyo kooxaba leh, heer xataa Maryama Bintu Cimraan uu ku ammaanay in ay xubinkeeda ilaashatay oo ay dhawrsoonaatay. Xataa in aynnu wax iska afqabanno Ilaahay dartii ayuu Ilaahay inagu ammaanay, maxaa diidaya in aynnu innaguna waddadaas raacno, sunnahaas Rabbaaniga ah, oo dadka inagu xeeran intooda wanaagsan aynnu ku ammaanno?

Waxa jira dareenno qalbiyadeenna dhex qaadaya oo aynnu cid u haynno,kun iyo kow weedhoodna aanay cabbiri karin, laakiin inta yar ee ammaanta ahi waxa ay sababaysaa in ciddaas kale ay boqollaalkaas dareen indheheenna ka akhrisato, ficilladeenna ay ka dareento,habdhaqankeennana ay ka aragto.Sida ay xiddiguhu cirka u qurxiyaan,doogga iyo cimiladu ay dhulka u qurxiyaan,saxansaxada iyo neecawduna ay roobka u qurxiyaan,ayay ammaanta iyo hadalka wanaagsanina qalbiyadeenna u qurxiyaan,qalbiyada cidda aynnu jecellahayna ay u bilciyaan.

207

Waxa ay qoysaa qalbiyada qallalan, ayay naq iyo abaarta caadifadeed kalsooni iyo isku-niyad-samaan ayay u beddeshaa.le'eg ay ammaantaiyo erayada

Maadaama saamaynta

Maadaama intaas dumarku ay caadifad ahaan kaga Xataa ammanta aad gabadh gaar ah ammaantouunma xooggan yihinraggana,ammaanta way uga sii nugul yihiin. aha,ee amnianta bulsheed aru hawecnka mankooda qabsata Ware bu madow, ka dlibna ay ku dumecn oo kaama laodhan wayayp.Mai afarray ayuu tuuray: gwl,lasdl sa halj "L G dl y dolung aioaue ss)*Sr4

"Wasa aad ku tidhaahdaan jalanqada khamaarka madow,maxad ku samaysay caabidkii? Isaga oo salaadda u guntaday ayad a fadhiisatay irriddii masjidka. Waxa aad ka xayuubisay diintisi iyo yaqintisi, waxana aad ku beerta wareer uu ka soo waaqsan waayay Ee u celi salaaddisi iyo soontiisii ， oo diinta Maxamed ［粵］ ayaan kugu dhaariyaye ha dilin!"Inan kasta oo magaalada joogtay waxa ay jeclaysatay in ay jalangadaas noqoto, ama marka la arko lagu soo xasuusto erayadaas ammaanta ah, ninkiina degdeg ayaa looga laastay khamaarradi madoobaa!

Sidaas ayay ammaanta bulsheed ee guud xataa saamayn aan dharal ahayn ugu leedahay caqliyadda gabadha, marka iyada gaarkeeda loo ammaanana warkeedaba daa.Qofku in uu ammaanta iyo bogaadinta bakhayl ku noqdaa waa noocyada dhabcalnimada ee ugu xun, deeq haddii ay noqotana waa jaadadka ugu toolmoon.

Waa mid ka mid ah baahiyeheenna nafsadeed ee ugu waawern ammaanta iyo bogaadintu, waana mid ka midlah waxyaabaha ugu adag in aynnu dalbanno.

mac ayonu arnnaanno wera ayonu si dahir ah iyo si dadbanba uga maragkacaynnaa Dae qanerO bdada ru hayanu oa hayeano,sine arno ka qun.bo bdhe humaysane qouibka ueu wan gsan ce aranu u-nat baog heopudin anuba diral bo mruanina vanangrada go eas sch iyn byoHaddii se aynnu ku kaaftoonno in aynnu ayuunoqonayaa. oobn, gotha kalena uu abrar iyo gaajo kaga sugan yahay,in ayaeu

gpanu maansoonaymno, suugaantu madaama ay dhanka cadifada cd -keen ama waa caashaq-keen,waa sababta badiba suuganteennu ay u tahay ammaanta.Ammaanta, gabadhu waxa ay ka jeceshahay in lagaga faalloodo mugeeda,habdhaqankeeda iyo wanaagyadeeda shakhsiga ah.Ninku se waxa uu ka jecel yahay in la bogaadiyo waxqabadyadiisa,huritaankiisa iyo hawsha uu gacaladiisa darteed u marayo.

Labadaas weji ee ammaanta ayay labada jinsi kala jecel yihiin.Ninku marka uu xaaskiisa bogaadin kaga helayo huraalladiisa bad iro berriba wuu jiidhayaa si uu dhan kasta oo nolosheeda ahba uga haqabtiro baahiyeheeda,keliya maadaama uu bogaadin kaga helayo oo uu og yahay in loo og yahay dedaalkiisaas.

Mid ka mid ah ammaanaha ugu mudan ee gabadhi nin gaclooday ay ka maqashaa waa in uu u muujiyo helitaankeeda in uu dedaal iyo hawl adag ka soo maray ee aanu ciyaar ciyaar ku helin, maadaama wax kasta oo qaali ahba aan si dhib yar lagu helin, taasina ay foolaad u tahay sababaha ay waxaasi qaaliga u noqdeen.

Ammaantaas gabadhu waxa aanay ka maarmin in quruxdeeda iyo qaabdhismeedkeedu ay qayb libaax ka qaataan. Marba haddi caqliyaddeenna bulsheed ay

leedahay halbeegyo aynnu quruxda ka haysanno oo degaankeenna aynnu ka laqimannay,gabadhaas uu ninku

ku ammaano qalbigeeda ayuu ku hananayaa. jidhaha an ipo Gabadha laficedu halbeegrada ay nina quruxdisaku ammaanto, waxtarkiisa

seska t ah ongerga cadifnudeed eeinu so

dabci ahaanba ka sidato in ay huralkisana ay ku bogaadiso kashiisa ayay ku hananaysaa kala dhex gulb, hinmnh gogobnaanteenna caadifadeed waa arrimaha tarmiya.luka daa waxyabaha uu iyada u qabto's, knalinta un ummadda yu Yare uga sheekeeyo, ivo shakhsiyaddisa guud ayay ku ammani jitag,

Dhankdisa Deeg,xataa ubadka aanay weli dhalin hooyanmday ee ay ahayd ama ay lahayd uu ammaan kala daalay.Engeggas caadifadeed way ka badbaadeen,
kashooduna way isu xaadhnayd, mid walba erayada codka debecsan laabtiisa kaga soo baxaana miisaan weyn ayay ugu fadhiyeen ka kale, laakiin manta mid waliba gaarkiisa ayuu abaar caadifadeed oo ku soo aaddan ula galgalanayaa, dirac ku daba dheeraata oo sida hogol sani ay ugu dii doonto aanu garanaynna uu u waajahayaa.

210

h o I suxdibo mad a iedhore, giad cof de eaulding ch inksisane In uu waalidku ilmihiisa saxilb dhow la ahadaa waa qabka ugu handhaqankaodayCabdillaahina waxa uu ka muuqdaa anshaxa inantiisa Idil.

itay oo ad moobilkeeda ugu foorotta, markasuu weydiyay wanadduunka uga qiimaha badnayd uga sidan oo dhan habtiisii meshquuliyay,kolkasay u sheegtay in ay baadhayso acaylka dhabtaan odaygii dabada uga galay:Aabe;adduunku waxa uu ku kala socdaa mamul iyo maarayn uu Tahay Weyne ugu talo galay, wax walibana si ayay u abuuran yihin una sargo'an yihiin, oo heer iyo hibo u gaar ah ayay leeyihiin.

“ Annagu wax walba qadder ayaannu ku abuurnay."Aadamuhuna waa abuurta Ilaahay abkii ugu sarreeyay uguna mudnaa.

In lab iyo dheddig ay isjantaan,isu jeelaan, isna jeclaadaan hore ayay looxa ugu tiil, waana sunnaha Ilaahay iyo qorshihiisa, wax walibana waxa ay leeyihiin lammaane, lammaanuhuna ma kala maarmaan. cjú

"Wax kasta waannu abuurnay isaga oo lammaane ah waxa aad mudan tihiin in aad wax ku qaadataane." IAY

"Dumarku hu' ayay idiin yihiin,idinkuna hu'ayaad u tihiin."

Laboodka iyo dheddigoodku aabbo waa isu dhig iyo udub la isku dhidbay.

211

"Adduunyadiinna waxa la iga iyo udugga"jeclaysiiyaydumarka Ayuu horeba u yidhi xabiibkeennii Kuma galo adduunyada

Ninna goonnisocodkoo
Marwo
garasho dheer baa
Ninka raga u
gudinoo Iyadaa
guddoonkiyoGadh-
hayaa naftaadiyo
Gaadiidka reerkiyo
Gurgurshaaga
noqotoo Arrin kula
gorfaysee
Haddaan gaari kula jirin
Illeen noloshu guul ma
leh.

-Hadraawi Ilahayna waxa uu caynbacaynka uga dhigay,noole kastana lab iy oo degganaansho ay isdareensiiyaan. Duunyada iswaraysigceda ipo galmowadaagisteedu wakhti ayuu ku xidhan yahay oo wa nag-hgoog,ee cidda jacaylka loo abuuray waa aadmiga. Jacaylku ilaa Xaawa iyo Aadan wuu jiray oo uu joogay, se hadba waxa uu la janqaadayay waayaha uu joogo. Ilaahay & waxa uu ragga iyo dumarka isu gelipay isxiisayn iyo isu-hilow, wax walibana xad ayay leeyihiin, haddii la dhimana way dhantaalmaan,haddii la dheereeyana way dhaawacmaan.Qarniyadi idlaaday jacaylka way dhimeen dadka badigoodu oo dhulka ayay la galeen, markaasay dumarkii qiimo beeleen, noloshiina dhadhan iyo dhosog toona ay yeelan weyday. Maantana waa la buunbuuniyay,laga badbadiyay, xadkiisii iyo xaddigiisiina waa la dhaafiyay, taasina waxa ay dhaxalsiisay in sidoo kale bilistii ay qiimo beesho oo cawradoodii timir xawaal taalla ay noqoto, ka

dibna nin ka danaysanaya mooyaane ninkii hunguri jacayl uu u gali lahaaba uu ka maago (joogsado).

Aabbe; jacaylka dhabta ah waxa aad abuuri kartaa marka aad u laylyan tahay ee aad tababar buuxa gabto, waayihisana aad xog ogaaka ogow in ay adag tahay sida aad uga jibbakeento jacayl dhab ahi, wayo;

cai oon bul redlanayins maalin woara ad kn weaberisanliaba badmops inta jeer e aad is'odhanaysid"malaha dabin ayaad qoortaxn jacaylkaba ka firdhato, ama aad ka qanacdaba imtixaan-badnaantisa awgeed.

aogoto goldalooladisa iyo halka uu ka jilcsan yahay, iyaduna ay nogdaa xubinta awooddeeda iyo halka ay ka qadanayso tamatta iyo godobkaasina waa ka isu soo jüdaya isjeclaanta iyo jamashada lammaankaas."Jacaylka ay dhacdo in uu maalin uun burburaa maalinna jacayl dhab ah ma aanu soo noqon." Hore ayaa looga hayay faylasofkii Aristotle.

Qofka sida dhabta ah kuu jeceli hadba waa ruuxa noloshaada ku soo biira ee kaa ag dhow ee aad ka dhigato lammaane, waa haddii aad ka soo bogatay dul iyo dahaba (gudaba) oo aad aamito in uu ku kaafiyayo,wixii ka dhiman ee aad ka saluugtana aad ka toostoosiso, qof walbana qofka nolosha la wadaaga ayuun baa ah kii Ilaahay uu u abuuray ee calafka uu isugu daray walow haba saluugo'e,ruux walibana isaga ayaa lammaanihiisa toosin kara haddii uu isku taxallujiyo (hawlo).Ruuxa jacaylka dhabta ah qaadi karaa waa ka dhawrsoonida leh ee aan shalmadraaca ama saloolatada ahayn,waana ruuxa dantii-yaqaanka ah ee noloshiisa ku fooggan, kana fekera aayihiisa iyo waxa uu dan u arkayo,oo mar haddii uu ruuxaasi helo qof u qalma ama uu wixii kadhiman ku boorriyo oo u dhego nugul, isaguna uu dangarad yahay,dhawrsoonina uu leeyahay,qofkaas ayuun buu ku fara'adaygaya,isaga ayuuna jacayl dhab ah la wadaagayaa.Kalsooni sii ruuxa aad jacaylka ka dhigatay aabbe haddii aad ka soo baaraandegtay oo shakhsiyaddisa dahsoon

aad ka dheregsan tahay,aaminna in uu yahay kii Ilaahay uu kuu abuuray, kana haqabtir

dnbag jmantadran thodaao lbo .bomn.mnagms.lagu1 eego ee baahan yahay in il gorfayneed wax marka loo bathon Ped crprageso noosade Manalo ha enaion cf darraba.qofkuarkoqofsidiihooyadi Waa mahuraan marka uu sanwangnana,didi abbihi dantisa iyo auyhisa ugu adoern. ng qaba, in uu ka dhiganayo qoyskiisa uu gashanayo,00 qalbiga qiimigiisuna uu ku weynaanayo.

Dadku kaalmaha ay qalbiyadeenna iyaga aya gelayaan doorta eeinagu uma doomo, haddi ay dhacdo oo aymnu u doomans jacayl dhab ah ka hesho dooro marka hore kalinta aad qalbigia la gelayso.U jid mar walba dhanka Rabbi, imaankiisana qofkaas kor u qad masuuliyaddisa in uu garo kula dedaal adiga oo aan canan ipo cadaadis u muujinayn, marka uu iimaankiisu kobco isaga ayaanba ku si deynayn ee dhaayaha Aabbe;jacayl dhab ah oo adiga meel kuugu sii
diyaarsanaa heli mbaalashooda kugu qaadanaya'e.ysid,sid aadan ceesh isu kaa sii diyaariyay oo adiga isu kaa kariyay u helaynin, ee jacayl dhab ah o0 aad u soo adeeganayso, aqoontii aad ku karin lahayd aad baraay oo aad ku tababaratay, dab iyo kushiin aad u gasho, karis iyo kulayl aad u soo marto, ka dibna isaga oo ceesh macaan oo dhuunmar leh ah aad ganbadh gaaban u dhigato oo halkas aad nafta ugu nafaqayso ayuun baad helaysaa oo jacayl dhab ah kuu noqonaya.Ama si kale aynnu u dhigno'e, qof si dhab ah kuu jecel in aad aragtaa way adag tahay,laakiin waxa jira qof aad si dhab ah jacayl uga kasban karto!

Si aad qof uga kasbatid jacayl dhab ah horta adigu jeclow jacoyllisas allafada kaa hor joogsanaysana iska ilaali oo ka dheerow.Marka ay noqoto samaysiga lammaane, bilaabista haasaawe,

214

geoudhitoanka iea ta guc tyo hupnpirda galimacala, waxt mudsi walba usd Janmnaan jechato markiba ha ku xisabtamin in aad wanagenng Iruddise ay dhacdo, wanang kasta oo gofkaasi uu sameeya saamayn dhaczana buurta Surrad ayuu baxaddeeda yeelanayaa,illeen gofkan gadaf iyo khaladba kagama aadan yididiloone.Sidoo kale;qofkaas yididilo xun ha ka muujin, filasho silloonna ha u qaadin barasho horteed dad lama naco'e.Aabbe;jacaylka iyo tallaabo kasta oo aad noloshaada qaadaysaba ku dedaal in aad xaalad dhexdhexaad ah iska taagto. Waxa aad awoodaysaa in gef kasta oo dhacana aad si ku habboon u qiimayso, samaan kasta oo aad la kulantidna aad si ku habboon u qiimayso, si caqliyaysan oo caadifadaysan oo isu dheellitiranna aad arrin walba uga fekerto.Wa sababta ay muhimka u tahay guurkaaga hortii in aad garaadka caadifadaysan ka adkaato, garaadka caqliyaysanna aad arrin walba u adeegsato maadaama aydinaan weli isxalaashan lammaankaaga.Mlarka aad qofkaas adigu dhisato ee qalbigiisa kaalinta aad ka doonayso aad ka degto, illeen jacaylku waa dareen qalbi ku duugane,waxa uu kuu noqonayaa ruux aqbala tagtadaadii wixii aad soo ahayd iyo wixii aad soo fashayba, kuguna jecel taagantaada haddii aad sabool tahay ama aad iin leedahay, kuguna garab gala timaaddadaada ee hankaaga iyo himiladaada hareerta kula qabta.Ruux u adkaysta dhacdhaca iyo gefafka uu kaa dareemo,kuuna xilqariya, mar walbana aan qaylo iyo canaan kaala dul dhicin ee dhibirsamaan iyo raxmad kuu leh, xarashna (cuqdadna) aan uurka kuugu dabin, soona hadal qaadin oo aan ku wiirsan ayaamihiinna mugdiga ah ee aad is'hayseen.

Ruux marka aad ku hirato kuu heellan oo hiil iyo hooba kula hareer jooga, oo kuu hinqada kolka waayuhu ay kugu

soo hamaansadaan ee aad hubto in uu hibashadaada gacan hagar-la'aaneed ka geysan doono,oo aadan agtiisa ku hodmayn, kuna luggo'ayn.

Reerkii kaa dul guuriyo Deriskii

wax kugu tara

Markay dani ku haysaad Dad ku kala ogaataa.Xasan-Genay Ruux aan ku hiifin, kuna halgaadin,habaar iyo hawrar silliona ans bor soane londufnala dhinbisdu ah ce kat so muateann.dheg u dhigin ee dhan isaga duwa.Ruux aan iintaada iyo nusqaantaada fdhfdhinxilligaa xaalku un bo Rnudbiy tc h xanaogsan ahays hupuna dhaltitn ec ku opmn.en dhinnayn.badayan aan kugu eedayn ce ay sida walwalka laycdheedudhaafaan coladin ee u adkaysta, kuguna garab gala sidi aad uga tallathon iyo kalgacaylka uu kuu hayaa uu kor u kaco ee uu kordho.Ruux aan guur horti hammo iyo gacantogaalays kuula iman,ama hanti-doon hororsi ah iyo "keen" aan kuu quudhin ee ku ilashada illeen aayatiin ayuu kaa leeyahaye.Ruux kol walba ka fekera waxa aad ku sugan tahay oo kor iyo kalba warkaaga iyo wacaashaada la socda, wixii dan iyo duruuf ah ee kula soo dersana kula gorfeeya, mar walbana farxaddaada ka taliya.

Ruux mar walba boorrinta iyo dhiirrigelinta kula hareer taagan kuguna canaanta dantaada kolka aad dayacdo ee aan kugu canaanan wixii isaga u dan ah uun, canaantuna nafta way caymisaa.Ruux wixii dhib iyo hagardaamo ay kaa soo gaadhayso aan kugu sii deyn ee kaa horjoogsada walow aad wanaagba u aragtide,wixii kuu sanna aan maraato iyo marmarsood ka keenin, kana wahsanin,wixii uu biiyana aan

cudurdaar marin-ku-bannaysi ah u samaysan ee kuu damqada marka ay wax ku gaadhaan, kuguna farxa marka aad guul gaadho,kuna welwela sidii magacaagu Ruux u tafaxaydan,guntigana dhiisa iskaga dhiga xidhuidhkiina iyo xiisihiinnu sidi ay u waari lahaayeen, uu maamuuls u yeelan lahaa. jacaylkiinnana u jajaban oo u jimcoon.

Rens kolla ad dantisa u dudo anm and b taieoku chego mugal

dhes maro oo hadba u god baas koa tuso an dheg a dhig itin idhi:“Hodanillaw oo hablahaa geyaanka ka xulo ti aad farta ku Eigdaba dunta ayaa laguugu xidhayaaye" uu u lahaa:

> Bal aan soo cidaadee maxaa cunaha dhaafaaya Curuqdiyo maxaa kala dhex gali cadaha hoostooda."
>
> -Cilmi-Boodhari Aabbe; intas oo dareen oo

wanaagsan oo aad jeclaysanayso ninka and nolosha la wadagaysaa in uu kuu yeesho, ka hor adigu u yeelo.Ha ka sugin abbe qofna wax aadan adigu siinayn. Ha ka sugin cidina in ay kuu furto albaabo aadan adigu tusin in aad u furayso,iyo boos muhim ah oo aadan adiguba dejinin in ay qalbiyadooda kaa dejiyaan.

Waa run aabbe in ay dhacayso in marar badan qof aad intaas u samaysay aad beddelkii ka weydo, ee casharka qudha ee aad ka qaadan karta waa in aanu qofkaasi qofkaagi ahayn, huritaankaasna aanuku habboonayn,marar badanna uu Ilaahay xanuun yar in aynnu dareenno inagaga badbaadiyo in aynnu nolosheenna oo dhanba weynno,innaguna aynnu isweynno.Mid uun ku baraarugsanow aabbe, in uu isagu intan oo dhan kuu noqdo waxa ka mudan in aad adigu u noqoto marka hore,mar kasta oo qofkaas qalbigiisa aad ku weynaatidna fal kasta iyo odhaah kasta oo san oo dhankiisa kaa aaddaba labanlaabkeed oo ka wanaagsan ayuu kuugu beddelayaaye.

Ama afka ay dhillintiinnani ku fahmayso haddii aynnu ku nidhaahno, jacaylku waa raasamaal, qofka aad jacaylka dhabta ah ka doonaysaana waa ganacsi aad raasamaal gashanayso, raasamaalkaas la'aantisana ganacsi inta uu kuu dhismo faa'ido iyo macaash kama halabsanaysid.Isku soo xoori aabbe oo, ma jiraan adduunka wax niyaysi iyo mavilid lagu helaa, in aad doonayso qof dhab kuu jecelna keliya in aad

mw lon ledhradlecrnadbo feynad..c.***

In lat on dhoer wil oy abotoen oo thodhe ean brlen,wadaageen,Bashiir-Baaxeerna uu ugu soobilaabeensoo-jiidashoiyo waxa ay qacdii koowaadba haddana bahidgu doytd ah, mank sanoy siodin furcad usihan wanapenh,in ay tijaabiso taladaas aabbeheed.Nuad ka mid ah ifooyinka ay nimanku ku sheeggan yrhi aynadhin aty yilhin malaig cirka ka timi, wanag kastana knu sifaysan, tas oo uu ka soo bidhiiqayay.

Balse markii ay Deeq isbatteen waxa uu noqday nin caadiah,u walba caadi u ah,aan istusnimo iyo iskadhaadhicin lahayn, oo an soo-jidasho iyo isweyneyn samaynayn. Nin ka wada duwan ragsi Taas oo fursad u siisay in ay si qurxoon tijaabo ugula wadaagto talooyinkaas aabbeheed, isaguna uu u noqday tabtaas aabbeheed uuu sawiray maadaamaaanu damac kale ka lahayn.

Muddo ka dib aasaaska jacaylkooda ayay uga qisootay talooyinkaas aabbeheed,markaasuu ku farxay in uu galay imtixaan aanu warba ka hayn,guulna uu kaga baxay.

Sir-ma-qabe Ale ayaa u sahana Idiley.

Waa sababta aanay maanta gabadh kale iigu muuqan.Waa sababta aanan cidnaba kuugu doorsanayn.

Waa boqoraddayda.Waa sababta aad iigu Waa sababta aan dhiggaa kuu dhaafsaday.Waa sababta aad iigu tahay tahay taajka madaxa ii saaran.sababta aan dhaayahayga kuu dulsaartay ee aan kuugu dhawra.

In sadbabas satan hadafi on calaf isken seiv ankugs fanayo.adiguna waxa aad tahay beer aan qalbigeeda fashay oo aan faagfaagay,mrnmapan, markasad midhadhal nafsadeed bo mid jihectbanmahiigaan roob iyo danbasame kuu yeelanaysaa,aniguna noqonayaa idam Alle.

Isaga oo la dhacsan arrintaas, odayga Cabdillahina si ka dhow sidi hore u gaclooday, ayuu hadalladaas beerqaaday labadoodaba kala dul dhacay.

219

bn Chedig n leo lab neou e nuysacdo yo oane c ioo mug.

Ninkana garadkiisa ayaa la iska ibiyaa oo la hantaa.

Nintarho woad of meg ku jeed ythin davelon,danagmua hadbk.Wilkua inanta un Bahoter cohndi bo ceawadi un hu xidbicdhaba badi tu1 m sanna uu kula haasaawo,ahmiyad iyo dhawrisnauu tuso, wixii Gianuredu ay beensatana aanu ku bakhaytin,dabcan wehel guatar bo dumarku indho aanay raggu wax ku arag apay wax ku egan ku qaadato'e.Dhammaan arrimahaas ay gabadhu ninka ku qimaynaysa wa kuwo shucur ahaan ay qalbiga uga dateemayso, wana qodobbo caadifad ku dhisan, gabadhana wilka doonaya in uu hantaa haddi tu arrimahaas aan sidaasba u sii waaweyneyn ka dhabeeyo isaga ayaa leh arrin kale oo sirgaxma (qalloocda) mooyaane.

Waa sababta uu Ilaahay gabadha marka ay noqoto guurkeeda uu weliga ugu sameeyay, uu ugu sameeay cid ka masuul ah oo hadhow haddii uu ninkaasi xumeeyo kala xisaabtanta, uu ugu sameeyay cid in uu qofkani u qalmo iyo in kale ka eegta. Sababtu waa in qofku marka uu caadifadaysan yahay uu caqligiisu hawlgab ku dhowaado.Qofka aad jeceshahay isaga oo gefaf waaweyn ku dhacaya ayaad arkaysaa oo aadan haddana sidaas u dhibsanayn, sababtuna waa in caadifaddu ay dabooshay caqligii. Markaa waa in ay jirtaa cid gabadhiiu caqlicelisa oo haddii uu qofkaasi u qalmana dunta ugu qeydda, haddii aanu u qalminna ganafka ku dhufataa, ama ugu yaraqn ku ogaata oo aan faraha uga qaadin.

Badanaa qoysaska burburay marka aad dumarka waraysato waxa ka soo horreeya hadallo ay ka mid yihiin:"waan ku degdegay!""Jacay waali ah ayaan u qaaday!""Iskama aanan hubin!"“Isma aanan lahayn

we nanaradtu renadaas tu mronslayain unbiboddgofhmnd Ded eftread be v lrgeodur buabhean onf pleckeanet chentingka hubiyo oo ay ku sandullaysay in uu in uu amaba ay ka diidday i go'aankeeda ixtiraamo.Mid kawada gaangaadhin ayaa ah, in isaga oo doonaya maatin si buuxdau sidi uu ku bartay ah!

Taa liddigeeda;ninka wax la xidhiidha caadifad iyo dareen qalbiin mas lagga kasbado waxa ka horraysa oo ka mudan garaadkisa oo ku toog weyn garaadkooda gorfayneed,waana sababta ay uga naxarisa Deu dhababayo ce ciidda uu ugu rogayo, inantuna marka ay Ninku waxa uu qiimeeyaa oo gabadhaas uu kaga qaeeco qaataa arrimo door ah,waxana ka mid ah:Dhawrsoonideeda: mar kasta oo uu arko in ay cid kale soo daaye isaga iska ururinayso oo ay ka durkayso wuu sii jeclaanayaa oo waxa uu dareemayaa in ay inan ragba qaabkaas uga figayso. Halka haddii ay inantu qoonsato in uu ninku iska yara barbarinayo ay is'odhanayso malaha ninka adiga ayaa isku xabkaynaya ee wuu kaa gacan taagtay.

Asturnaanteeda: mar kasta oo uu arko in ay asturan tahay wuu ku si jeclaanayaa oo waxa uu arkayaa in aan lagula ilwaadsanayn oo aan lala wadaagayn bilicdeeda, inanta uu doonayo in uu dhalana uu la doonayo qaabkaas asturnaanta ah.Xishoodkeeda: mar kasta oo ay ka dhawrsato arrimaha ka-xishoodka mudan oo uu arko iyada oo khajilaysa wuu ku jeclaanayaa 00 waxa uu dhuganayaa in aanay anshax-xumo iyo akhlaaq-darro ka suurtoobayn.

Ad'adayggeeda: mar kasta oo uu arko in ay dhankiisa iska barbarinayso oo kolka uu arrin laga biyo diido la soo hadal qaado ay ka magayso,ama aanay hebed ahayn oo dhankii uu u jeediyaba aanay u

jihaysanayn wuu ku sii jeclanayaa oo waxauuarkayaa in ay iska adag th Tthu nunte nhbe oke na bod tea cubaare bo-isfarxadda gabdhaha io waxyaabaha ay ragga ku caashaqaan. waxa uu

jecel Dhanka kalena,mao ineg bhote dunamionos dhodit eanaho yo delucsema 民 ay sidii xareed calcalyo ah uga waraabiso.Bndib ar wa bangnoyadi(nuxurka) ardinaba un wilku gahadhalh Wercthanaya va geed-ka-go an,xata ki dumarrada kale ka soo bio negeeyaa.

Haddi aynnu si kale u dhigno, arimahaas wax caadifad iyo qalila gorfaynta garaadka, ragguna caqliga ayay u janjeedhan in u dhigana inta ay haweenku caadifadda u janjeedhaan.Yacni;ninku wuu iskaga filan yahay markaa in uu aayihisa ka tashado oo aanu weli u baahan ee uu isagu reerkiisa iyo qoyskisa maamusho,gabadha uu doonayana uu si gorfayn iyo ka-baaraandeg leh u xusho maadaama caqligiisa daba-ka-werwerka leh un mawduucan ku qiimaynayo ee caadifaddu aanay indhojeclaado,oo saabayn.Haddii ay dhacdo oo ninku uu gabadha caadifad-uu damco caadifadna in uu ku guursado,habeenka koowaad dhibicda koowaad ee xawada (manida) ah ee soo dhaafta xubinkiisa ayay jacaylkaas iyo caadifaddaasina qalbigiisa la dhaafayaan, gabadhaasna inta aanay isfurin ka hor hiif iyo haaraan ayay ku wada qaadanayaan maadaama guurka dabadii dano badani ay soo biirayaan, karki shahwadeed ee hayayna uu kadhacayo,caadifaddiina haddii aanay isla fahansanayn labadoodu sidii ay u kobcin lahaayeen ay inyar-inyar meesha uga baxayso.

Haddaba;hanashada gacatooyada raggu waa qodobka ay badiba bilisteenna haween ku dagmeen, waana

qodobka aanay si dhab ah ugu dhaadhicin ee aanay u fahmin.Waxa ay u malaynaysaa gabadhii sida iyada qalbigeedaa datenkaiyo cadifadda loogu hantay in iyaduna ay ninka galbigisa dareenkaasijo

cnadifaddaasuguhananayso,ninkana waxa caadifad lagu hantaa keliya xubinkiisa iyoma xisihisa galmeed, wax kale oo caadifad lagaga soo dhiraandhiriyaaisku milmeen oo mid waliba ilmaha dhallaanka ah ee labadaas qof ay gudihiisahep prend ayny Lun dhisan yhin ian hoce e can han caylkiisu isugu dhaadhicin oo dhan.

bo ntaon dhedldipansbana ty u muito, wata qudha e ntuaben iay wuu uhibaynayaa ookama hamranayo ee geed dheer iyo geed gaabanbawuu ufuulayaa sidii uu uga haqabtiri lahaa. Haddii seninka ka weerarto iyada oo adeegsanaysa gabadhu ay garaadka eoxbobadi aynnu soo xusnay, isaga ayaa xisihisa galmnecd xataa in sa ,mankisana marwo aan iyada ahayni dhex mushaaxi mayso.

e miska ganacsiga isa saaray ee laabta iyo wejiga ay kaga qoran tahay munadda in isha uun la soo mariyo oo alaabta moorsan ee marfashkadanbe taalla la gato, iyaduna kawaanka isma saarayso, ninkaasna wddadi ay ku hanan lahayd way haysaa.Haddi sidoo kale ay isweydiiso waxa ay dumarka jaadkaas ahika dheefeen isbandhiggoodaas waxa u soo bixi lahayd in ay yihiin ardaagaimanlaawayaasha, ama il ha kaga dhergaan ama in ka sokaysa ha u gadhaane,iyaduna dabcan ma doonayso in ay iimaanlaawe qaatan ooshalmaddiisuryo (luuq) ka laabataba ka daba laabanaya gogol iyo galmola wadaagto oo nin ay ku nasato ay ka dhigato. Waxa u soo bixi lahaydin dumarkaasi ay masiibo aanay dhaaddanayn gondaha kula jiraan,dhibaatada tumaatiga ugu dhacaysana ay raaxo moodayaan,haddii aadweydiso waxa ay ka dheefeenna aanay laba eray oo isku toosan oowaxtar leh kuu sheegayn, ama waa halkii maahmaahdii guunka ahayde,belaayo inta ay kaa maqan tahay qayrkaa ayay ku maqan tahay.

Ma jito kayd ay inani leedahay oo lagu gacloodo, qalbiga dadkana ay ku hanato oo ka qaalisan dhawrsoonidu, inan dhawrsanina waa

223

iiteGne に巻は言官 ns0 lnei

Cumundka nobatia ron dh wax karta oo beerkood la dthafy in raxaas,ee waa qaabkaloola dhaqmay ee kabadbadinta ah.Denahe macan ee shekada qupaya ec aymnu sku soo dhoweymnan Moasige maczan ce debecsan ee marar badan nafiska lagn raadiya haddi sika-badbadis Janunno dhimasho ku danbeeya ayuu sababaa.Ma ahamushkiladdushaaha iyo muusiga midna, ee waa ka-babadinta iyo isracinta aan xadka iyo xuduudda loo samaynin.Haddikale ee marka laga badbadiyo se labadoodaasiyo. waxyaabaha dinuashada sababa xad loo sameeyo hagardaamadaas ma geysanayaan.

helapy,karkar,cadaw,iyo in uu dhibaato qofka gondaha u gelinayo,oo marka uu wax jeclaadaba werwerka yar ee ku abuurmaya ee daarran dareemayasha qalbigisa iyo ka-fekerka mustaqbalkiisa, ama waxa uu cotkas kale kala kulmayo, uu u fasranayo in uu jahannama dhex tagan yahay, waa suure qofkaasi in uu aamino jacaylka in loo dhinto dabayagadisa marba haddii ay horraantiisii uu saaqayba sidan tahay!Balse qofka garanaya jacaylku in uu yahay samaan iyo wvanaag,naxaris iyo naruuro, wuu fahmayaa in aanu cudur iyo belaayo toona ahayn, wuuna garanayaa in werwerkaas yar ee horraantaba ku abuurmayaa uu yahay ka-fekerka mustaqbalka iyo waxa uu qofkaas kale kala kulmi doono, ee aanu jacaylku shaqo ku lahayn,jacaylkuna aanu wax dhib ah geysan ee waxa hagardaamada sababaa ay fekradeheenna yihiin.

Marka uu qofku waayo qof uu jeclaa... qof uu aad u jeclaa, dabcan werwer, cil, calool-xumo, feker taban,iyo karahsi ayaa ku dhalanaya,ka dib marba waxa uu qaadanayaa go'aan uu haddana ka laabanayo oo wou dhaqaaq-joogsi badanayaa, marba dhan ayuu fekerku

ula taraarayaa oo uu haddana ka soo weecanayaa.Mar qofka ayaa adhaxda kaa jebinaya oo cidla' kaaga dhaqaaqaya,wasana hal marah aad wada waayaysaa jacaylkii, naxaristi,

aaminaaddii, kalsoonidii, isk ku-hallayntii,iyorejadiiaad ka lahayd,zanindo macha ay mar qudheu idka kano wad sunadenatin hallineok auyildnayso leedahay oo madhnaansho iyo in Bohol ayaad dareemaysaa. hore Halkaas ayay ku ka galey aha ce nafsaddanugha,iyo qofka dhiana ce ahbeyslbdetdu lahaa.

Haddii gofka jugtaasi ay soo snan kasta oo uu xanuun iyo qadhaadhka nolosha u ayou lsku isdabacabtaa oo wax tegay in aanay canciyaa, gofkiisaasina hadda kadib dhammaaday ayuu ku gancaa, sidaas ayuuna dhaawacianan ka dyuwalownabarradaas raadkoodu oo uu nolol ugub dib ugu aasaastaa,baba ku si yaallo'e.Haddii se uu ahaa gof nugul oo gori uu xar galay ah ka ay juglaas culusi soo gaadhay, in uu ka soo kabtaa way ku adkaataa, in wasglesmas uu agralaana sidoo kale, nafsad ahaanna difae ou ku tiirsadaa uma zanu dhisnayn. Wax waliba dhulka ayay kaga dhacaan heer uu ki srm kaban waayo. Waza ku dhaca xanuunka nafsiga ah ce Sindaroomia Qalbijabka (Broken Heart Syndrome), Waa xanuun nafsi ah oo qolka ku habsada marka khalkhal xooggan iyo xaalad aan la xamili karayni ay kaga timaaddo dhanka dareennada, jugo cadifadeedna uu la kulmo.Sindaroomtaas lafteedu way xilliyaysan tahay oo sida caadiga ah ma si daahdo, laakiin haddii qofka nugaylkiisu uu saayid ahaa oo eaqli ahaan iyo caadifaad ahaan midna aanu u dhisnayn waa suure in ay ku daba dheeraataa.

Mar kasta oo xaaladdan uu gofku ku sil daaho wiigan jidheed iyo mid nafeedba wuu ku dhacayaa, Maadaama caadifaddii nolosha dhadhanka ugu samaynaysay ay ka khalkhashay oo wax dhadban la lihiba aanay jirin, Saamalayi iyo soordiid ayuu la dersaya,tussina wikpankii jidhka ayay si siyaadinaysan, ilaa marks danbe ay ku dhacaan Xanuunnada Tebiddu (Deficieney Disemses), sidaasna uu ku gaudhi jidhkiisu xaalad ou marba dhanka geerida rafeakdana mar kasta oo darcennaksii

jirsan,khalbhalbas

ku siii baaho,,jidhkiina wiiqankaas aanu farba qaadi candifadecdna uuisagunadhanka geerida ayuu ula dhowaanayaa.harin uuku sii jiro,uuna uga mudnaysiiyay Seha rog edirug laa rtaue aninanoy muminla xorgesn,jith ahaan,nafsadku soo mara - mid jidheed iyo mid muminka ka taagta daran.noloshan Waxa uu Islaamku dhisayaa muumin kasta 00imtixaan- u diyaarsanoo u babbac dhigi karaya, waayaha nafsadeedba Mhoam sanay georsan jug uu ka 50 kaban wayo, Ka dib mnatkraba

oL yoab ayuu leepahay arrinka muuminku, arrimihisa oo dhammina maninka ah, haddi un badhaadhe helo Ilaahay ayuu ugu mahad ugu samraa oo waa u wanaag."Muslim 2.999.Jeciylku ma aha cudur iyo nacab toona, ee waa wanaag iyo samaan, ooga dhacayaa. Haddi waaqica soo waajaha uu qofku aqbali waayo max aanu mahadin ayuu uga dhacayaa. Haddi shakhsiyadda nugul uu gofku iska dabaqabatayn waayo oo uu isdhisi waayo nugaylkaas ayuu nabar kasta oo fududi u kaashanayaa, markaasuu dareen kasta oo yar oo sillooni ula muuqanayaa jugtii adhaxda ka jebinaysay ee aanu ka soo waqsan(kaban)lahayn,sidaas ayayna hagardaamo kastaaba ha yaraato ama ha weynaato'e dhanka liidashada iyo dhimashada ugu hagaysaa.Marka uu fekradahaas khaldan ee cudurnimada iyo cadaawanimada ah ka qaato jacaylka,dhidar xabaalo-quf qudhun ayuun buu uga dhacaaye,fekradahaas silloon ee uu aaminsan yahay wax hagardaameeya ayuun buu uga dhacayaa.Ma aha waxa dhimashada sababaa jacaylka ee waa nuglaanta shakhsiyadda qofka. Waa liidashada ruuxdiisa iyo awood-la'aanta nafsaddiisa. Jacaylka oo qudhana ma aha ee wax kasta oo kaleba iyaga oo nuglaantaas kaashanaya way dilayaan qofkaas.Waxa taas soo raaca oo jacaylku uu dhimasho horseedi karaa haddii u gofku ka dhigto noloshiisii oo dhanba. Jacaylku waa qayb nolosha la mid ah, wana qaybaha ugu quruxda badan ee ma aha noloshii oo

227

N-holo-sgood iv antankang way ku noprany Noud

Dhan uu wax kaa bilaabo ayuu ilaa hadda garan la'yabay!Deatindioe In dh on duonad aosday sdlineg hadhay bedo ba ug la muowaamid Waa sharaftisi iyo karaamadiisilWaa cimaamaddiisiil Waa go'i shaalka ahaa ee uu hagoognaal Waa walaashii Idil Cabdillaahi!

Wa inanti ka yarayd ee gacanyaraha uu wax u dirsado ahayd!Waa inantii 年 habyelinta ce maalinna aanu murugo ku firsan!

In kasta oo uu yahay macangag qalbi adag oo kakan, Wa gabadhi xata odayga iyo islaantana ha nogoto'e uu gof kasta haddana Idil jecel yahay, walow koolkoolinta badan ee intii ay dhallanka thayeen ay waalidka ka heli jirtay xoogaa xaasidnimo ah ay ugu bertay,haddana xaasidnimadaasi walaaltinimadooda saamayn kuma aanay yeelan.Waa dhool qalbigiisa ka mid ah oo dhulka dul lugaynaysa.

Waa raxmadda gurigooda iyo nasashada reerkooda.Haddii la odhan jiray inantu waa sirta aabbeheed,jacaylkeeda koowaad ee dhabta ahina waa aabbeheed, waxa kaalinta labaad labadaasba Idil ugu jira walaalkeed Nuur.

Waa walaalkeed oo da'da ka weyn ah, ay caloosha u kala baxeen,talo iyo tusaalayn aan ka hagran, xoog iyo xeelad kii uu wax ku tari karaba aan ka xistiyin, saaxiibtinimo sannado badan uu soo dhisayay 00 ay aad isaga ag dhow yihiinna ay ka dhexayso.Waxa uu mid mid u xasuustay oo maankiisa ugu soo maaxday waayihi ay

soo wada mareen maalimihii uu xaalwaraystay. Kollayba waa inan uun oo waa cad bisil oo isaga ku yaala oo si fudud loo hudhi kato'e, marar badan waanooyin iyo waxu-sheegyo uu stiyay in aj

weelaysay iyo in kale isaga oo tijaabinaya ayuudarcenkeeda ka bae Mead de ageda to gon dasiwaxauuahaa ninka ce way u ged baxday, waxa qudha ce ay u asturtay aanay qarin iyo magiciisa uun

-"Ii warran amiiraddaydaay?” - “ Naruuro gacalle.”

"Maalmahan shacnigaaga ayaa cirkaa -gaadhaye."-"Naag uu Nuur la dhashay ma “ Oo Nuur muxuu dhiggii dheer yahay? ” "Gabadh shacni yaraanayso."

kastaa walaal way la dhalatay, laakiin adiga tadh iyo guashaanka leebabka waayaha kaa ilaalinaya, adiguna xata ang ayaad naftayda iga ilaalisaa.”

Maxaad ilalintaydas faraha badan ugu arki weyday in aan noloshaada shakhsiga ah ku soo xadgudbayo ama aan xorryadda kaa qaadayo?”-"Waxa aan ogahay in aad wax kasta oo dhib ii lehba iga chawrayso,dan gar ahna aadan iga lahayn.Ta kale;waxyaabaha khusuusiyaddayda ah waad igu tixgelisaa, intaas wax loo dhigaana ma jiraan.”- “ Maxaad ka waddaa dan gaar ah in aanan kaa lahayn?"- “ Gacalle;nin kasta oo maanta wanaag ii sameeya ama garabkayga aan ka dayo si ayuun baan u dareemayaa in uu damac ninnimo dabada ka riixayo,laakiin aabbaha iyo walaalku damacaas way ka arradan yihiin,wixii ay kuu qabanayaanna waa wax qalbiga ka soo go'ay oo ajar iyo abaal aanay cidna kaga sugaynin.”

-"Wax walba waxa iiga qiime badan adiga oo badhaadhe iigu noolada Idiley,seeddi wanaagsan oo lagu niyad samaadana inoo s00xero geliya.”

-“Ha ka werwerin kaas, waxa aan idiin keenayaa nin aad odhan doontaan maxaad noogala soo daahdaye!”

***

"Qalbignagii yaraaee xxareedda calcalyada ah ahaa ninka sidas u degay muxuu ahaap"ay ku riyooto ah."seeddigay iska si barto'e kollay wannu is huran P preu din myed halyergs galbadh wlbu luabresala ku xarchance -“Cajüib.Aan nahaye iiga warran."

mnekolly maugralkisa idheed dan lama Thid oo nin ayoun bad dadin gorau mayo Wha nin balan oo calbfian, hakdini roouba mo sidi dmo uu dhalay i kookooliya Wan nin aan hani buuran bhain banr'ang xog'ogal ah oo carnumimadisi iyo batbatninadisi a decrana aanay jirin ee carruutnimadi ka soo weynaaday. Waa nin xapudaabkdisa la galo uqalma,xoog iyo xeelad toona an kaa wayana anan ka arag. Waa nin aannu sir iyo caadba isu xaal og nahay,tamashle iyo tawsba wadaagno. Waa ninkii marka aan kaa fogaado booskaaga ii buuxin lahaa walaal."

-"Maasha Allaah. Waa seeddigii aan kula doonayaye. Haddii uu ninka sidaas oo dhan u wanaagsan yahay ilaasho. Laakiin ogow Idiley,wanaagga badani haddii uu beddel waayo wuu gamaaraa (nusqaamaa)ilaa ugu danbaynta uu wada gudhaba. Walaalkaa haddii uu malab yahay lama wada muudsado. Isku day intaas oo wanaag in u dhiganta ama dhodhoweysa in aad adiguna u lahaato isaga, oo dareensii in wanaaggisaasi aanu cidla' ku baxayn oo biyo col dhaanshay aanu ahayn ee aad u og tahay oo aad abaal ugu hayso, qadderin iyo ixtiraamna uu kaaga mutaystay.Waxa ugu foosha xun ee nin ka soo waajaha xidhiidh uu gabadh la leeyahay waa in uu dareemo waxtarkiisa iyo

huraalkiisa in aanay qiimaynayn, ama aanay ku qadderinayn darteed waxa uu u samaynayo."

-"Talo waayeel weeyaan walaal, waana aan qaatay."”

***

Sheekadaas qurxoonayd ee Nuur iyo Idildhexmartay,Saclane ia grad ce mdicld co orlationater furantay, waxa dilay oo samihiisii fontory er af Shakd o ho teab maoier nesihedr c.kuqabtay ee qaadka ku noqotay u sheegtay:adhaxdana ka jebi, goljilicdaadana badbaadso!” ah e xisuduha lskualka ardaydu loogu shatraxaba wa walushido Waa sharaftiisii iyo karaamadiisii!Waa inantii uu adduunka ugu jeclaa!In nin laga maro dhanka carkisa iyo haweenkdisu waa in an ka reebin cudurdaar uu kaga dhawrsado in uu dhib geysto.

Nour cadaawaddi uu qaaday way indho saabtay, heer haddi tg hurdo iyo haddi uu soo jeedaba uu Deeq uun ka fekero, sidi mn lahaana uu falawgeed qabto.

232

In kasta o0markiiay galmayn ula hadashay "dhirif iyo cargaagtan darti uu cagaha dhulka ku garaacaj;De te on gana tocia tradune Casboge to eai.andcinahel waayay wa intas oo nu havd la helaye.in kasn.uu Hargeysa ka Daieo olhiedioa doonaya gcodka mnasuladan n mu guno r raOS dhanka hawdka u diray.mepandka haudla mar kasa 0o ad dhankisa u si dunugto waxa mino,innagana uu inagu cansanto in aynaan u firfirsanin ad sidhow u arkaysaa.

Woa ad goglanaysaa ciid tamuux ah oo gacan ay biyo mateen jüfta, ah magaalada kabadbaaddayna si nabdoon ayaad ku efnsa. Habcenki waxa aad ka akhrisanaysaa weynida Weynaha homnuudka u yihiin. Waa sababta uu Cali Cisat Begofi isugu sidkay mugsalada iyoIlaah-kafogaanshaha, iyo miyiga iyo Tlaah-u-dhowaanshaha.

Burcadiisii ayuu ku soo laabtay. Waa markii ugu horraysay ee uu muddadaas bisha ah gaajosidan ah dareemo. CawaaleSuqaar ayuu hilb-geel u doontay. Oo ma qof ayaa inta Burco cagadhigto Cawaale-Sugar dacal ka dhaafaya?! Istaanka gawaadhida hawdka ee Baarsiigo ayuu gaadhi waaraad ah ka fuulay, waxana uu afka saaray Waddo-havdda koonfur uga baxda Burco. Waxa kasoo-horjeedkiisaas fadhiya wadad kuwii berisamaadkii ah oo iimaan weyn iyo Soomaalinimo qoto dheeri ay ka muuqdaan.Markii uu gaadhigu dhaqaaqayay ayuu maqlayay isaga oo duco Soomaliyaysan ku ducaysanaya: “kubkayaga Ilaahayow weyso ka yeel,klankayagana ashahaad ka yeel. Ilaahayow ha na kala horraysiin.lahayow aakhirko cadaab ayaannu kaa magan gallay, adduunkana

Somimhimnadu was in and nolosha asaskeeda jacaryl ka dhigato.Sidaa awgeed;wacdiga shnod sutiydions ec suodha ahi wara u ku saloysan yahoy beoyin Hanapaba ku saleoran, Lakin taas lafcecda waxa itn quat kagn talextegay oo meel daran kala dhacay. mudio tahay in aad u caabuddo baqdin iyo cadaab-ka-carat uen in ku slipay ka faa'idaysataa ma aha laba masao oo isku misan ah.Suufnimada asalka ahi halkaas ayay ka duushaa.Suufiyadu waxa ay aad ula falgalaan dhanka caadifiga ah ee diinta ijo noloshaba, dhanka ruuxiga ah ayayna kaga badan yihiin dhanka maddiga ah, fankuna kaalin muhim ah ayuu ugu jiraa. Sidaas awgeed arad u arkaysaa iyaga oo Ilaahay iyo

rasuulkiisaba suugaan ku ammaanaya,waana sifo ay kaga sheeggan yihiin qolyaha kale.

Wadaadkii: jacaylkadhabta sh Waxa aan kaaga faalloonayaa caalamka Cavanle Llpcofia badbura a co nedliangiones biae cof kalena uu ka kobearo. Caalamka jacaylka hadba sida aCaalamka jacaylkaIlaaheennaweyn ijo aad 50dhigan adigu uu kuu noqonayo.rasuulkeenna suubban.Mnbourth tooan,shaysinta curman, yo unkida nolsthan kang ininerha dhan valba ka idiblay ee dheeligsa ka ihalivug, Alahnr on koowad iyo jacayl oo dhanba, waxkasta oo uu qabtayna jacny/l jeclaanno, aynnu mahadinno,00aynnuyaqiinsanno, aynnu ku kalsoonanno, oo aynnu talo saaranno. Waa amarro aan waxhaudin waxa laabeheenna ka guuxaya.

Jacaylka Ilaahay waa inagu waajib, waana jacayl la hubo in mu midhadhal noqonayo, waxtarkiisa oo sanna la arki doono, Iaahayna mar kasta oo aad u dhowaato uu labanlaabkeed kuu soo dhowaanapo Dhibaato,isxagxagasho iyo xanaaqna waa ka beri, hungo iyo iswaana kuma yimaaddaan,oo haddii aad ka dhab sheegto wuu rumoobayaa oo lagu raysanayaa.Jacaylka Rabbi waa yoolka koowaad ee Islaamnimada laga leeyahay,Ilaahayna waa Allaha adiga oo caasiyaya oo wixii uu kuu diiday doogsinraacaya,wixii uu ku faray ka firdhanaya, waxa naftaadu ay ku tustana tiigsanaya, haddana irsiq iyo caafimaadba kuu haya ee weliba ku leh "i danbidhaaf weydiiso uun!"

Jacaylka Ilaahay wuu jiraa oo uu joogaa if iyo aakhiraba,isaga ayana lagu libaanayaa. Ma og tahay adeer haddii aad Ilaahay jacaylkiisa cid kale ka hormariso in aanay u qalmin xaqiisa Rabbinimo?!dj

Waxa aad ku YA azbbejaashiin,tidhaahda (Maxamedow) haddii ay yihiin Diond thosgrsatan ganocsa anad ta begyreal boosueiacions.guro aad kuIlaahay ddartii,sugailaa inta uu llaahay keenayo u-dagaallanka Irindish,Tahayna kuwva fasiqinta ah ma hanuuniya."

baman yahay, dinternnuna qaarna ay ina farty jacaylkooda,qnarma Dde saray, haddi arrimahaas mid ka mid ahi qalbigaga ou kags sugn tahay. Sidoo kale; ma bannaana llahay jacaylkisa cid laga werneysyo daaye in cid lala simaa:

"Dadka waxa ka mid ah qaar samaysanaya Ilaahay sokadiisa wax ay Iaahay barbar dhigaan oo ay u jecel yihiin sidii jacaylka Ilaahay, kuwa xaqa rumeeyay ayaana ka daran sida ay Ilaahay u jecel yihiin."

Ibnu Taymiyah ayaa laga hayay: “adduunka waxa ku taalla janno gofka aan gelini aanu ta aakhirana gelayn, waana garashada Ilaahay,jacaylkiisa,u-xiisitaankiisa,iyo weheshigiisa.”

Ilaahay ma aanu falsafadayn jacaylkiisa, buur dheer oo loo dhibtoonaana ma aanu saarin, kasbashadiisana ma aanu adkayn, oo kor ahaaye isaga ayaaba Quraankiisa inagu leh:“waxa uu Ilaahay idinla doonayaan fudayd ee culays idinlama doonayo."

Waxa jira arrimo door ah oo aad ku ogaan karto in aad Ilaahay jeceshahay ama uu ku jecel yahay, iyo in aad afka

uun ka sheeganayso oo waxa aad isku qancsay waxbakama-jiraan ay yihiin,ama aanay sidaas u sii ridnayn.

Cabdillaahi Ibnu Mascuud waxa uu yidhi:"ha isweydliin laahay nu e Chaey Lc sanet nd beeo thaa oper iond irte fithadba inta w lecg yahay jacaylka and Quraanka u qabto ayuunbuule'eg yahaj jacaylka aad Ilaahay u qabtaana.”"Nin ayaa u yimi rauulka oo weydiiyay arrinhaddiiuu Initay bo adoneto ay ku jecdanayeans Wasa u netighn

asubdiga iyo adduun-nacu ma aha mavlac lagu cibandaysto co ma muuqaal guud oo lagaa arko oo la yidhaahdo “ hebel waa saahid",ee wa habdhaqan wanaagsan oo gofka yeeshaa xataa haddi tu hanie yahay uu ku sifoobayo.Wisi uu Ilahay ku faray oo aad fartoontaa waa arrimaha ugu tunla

"_Tiguma soo dhowaado addoonkaygu wax aan ka jecaha waajibaadkii aan faray oo uu guto. ” Bukhaari:6.502.Sunneyaashu waa kaabeyaasha waajibyada, waana hoggaansanaan iyo daacadnimo uu

".Ma daayo addoonkaygu in uu iigu soo dhowaado sunneyaasha ilaa aan ka jeclaado." Bukhaari: 6.502.Ha ugu ruuxu ku muujinayo cibaadada uu Ilaahay keligis mudnaato salaadda habeenkiiye, sunneyaashu waa caabudayo,nebiguna waxa uu yidhi: waxyaabaha jacaylka Rabbi lagu kasban karo,culimada tabliiqiyiintuna waxa ay yidhaahdaan: “ salaadda habeenkii waa labada habeennimo,laba rakcadood, iyo laba dhibcood oo ilmo ah." In kasta oo Soomaalideennu ay oohinta ceeb u taqaanno oo laga hayo oday Soomaaliyeed oo inta uu xajka aaday arkay nimankaa Carbeed oo illinta ku fooldhaqday:"Ilaahayow adiga iyo rasuulkaba waan idin jeclahay ee isbihinbihinta (oohin-iska-keenkeenka) ayaanan aqoonin!"

In aad jidkii uu nebigu jeexay jaanta saarto, jabadkii u yagleelayna aad nafta dejiso Ilaahay wuu kugu jeclaanayaa.

kutidhaahdaa(Maxamedow) haddii aad tihiin qaar maad Ima orco rus u dandtche o ah araur dodiire,crae daryeeleiyoah oodenbi ka dhawrsada, Ilaahay wuu kugu dangaradna

"Teahay wuu jecel yahay kuwa samaha fala."Waa kaladhimanoo waakala-dhantaalan oo adduun isku-dhanno lagana belo, wax ku dhiba oo ku dhakafadiyana ma gatiyad haddii aadan dhabar'adayg u yeelan way ku waxaa dhacayana Hhabannaninayaan (dhirbaaxayaan), waana sifooyinka uu Iaahay kor ahaaye addoonkiisa ku jeclaado.

"Taahay wuujecel yahay kuwa samirka badan."

In kasta oo aad tigaad iyo meel uu tus ku hooray ka soo toosto oo nolol tayaysan aad ku daanshooto, tunkaagu uu weyn yahay amartaduna ay buuxdo, haddana wax uun ayaad tebaysaa oo aad tigsanaysa oo soo taab aad isleedahay,wax tiiraanyo, taws iyo taah kugu reebana ma seegaysid, taakulayn iyo taageerana waad tamaniyaysaa, teed kastana waxa aad kaga tallaabi kartaa waa tlasarashada Ilaahay, Rabbigaana wuu kugu filan yahay, kuguna jeclaanayaa.

"Ilaahay wuu jecel yahay kuwa talo saarta."Camalfalka iyo cibaadada Caadil lagu caabudaa waxa ay ku caano shubanayaan cabsidiisa, Ilaahayna wuu ku jeclaadaa addoomadiisa sifadaas wanaagsan.

"llahay wuu jecel yahay kuwa ka cabsada."

Daahimimadu waa dabciga muuminka,daahiriyaa,wuuna ku jeclaadaa ,ruuxa uudaa'inku derepoh doonana dul iyo dahaba wuu

"Jlahay wuu jccel yahay kuva isdahiriga"

daahirsanaantaas. ⑬ 工捌 5 少 0

m S dhah cilda u masnulea bo phayruo cadbalad sameranonahadhgelaya,caddaaladuna waa suuragaliyaha nolosha wanaagsan.A：dall②j 烈

"Tlahay wuu jecel yahay kuwa caddaalad sameera."

wai la hayaba loo huran waa waxa ay dinreennu ku soo nabad iyo

"Tlaahay wuu jecel yahay kuwa jidkiisa xaqa ah u dagaallama iyaga oo garbo-siman ah oo la moodo sidii dhisme la raseeyay oo la adkeeyay.""Cammal Ilaahay waxa uu ugu jecel yahay ka la joogteeyo, haba yaraado'e."Muslim:783.

"Ilaahay waxa uu yidhi: 'haddii uuaddoonkaygu lakulankayga jeclaysto la-kulankiisa ayaan jeclaystaa,haddii uu la-kulankayga nacana la-kulankiisa ayaan nacaa. ” Bukhaari:7.504.

Tiro laguma soo koobi karo arrimaha Ilaahay uu addoomihiisa ku jeclaado,mana aha kuwo huraal iyo hawlgal dheeri ah badanka inooga baahan,ee keliya fahan iyo aaminaad lagu camalfalo ayuun bay inooga baahan yihiin.

Waa lagama-maarmaan wax kasta oo adduunkan yaallaa in ay wax ku liddi ah leeyihiin oo sida ay jannadu cadaab u leedahay jacaylkuna

uu nacayb u leeyahay.Haddiillaahay sifooyinkan llaahay waxwuujeclaadaa waxna wuu naca, mana aha iwm uu kugu jacayl iyo nacajb sidahadba weelka aad la gole timaddo ayuu laahayna war weynidisa,kuugu miisayaa.Wola w gof ka dhaco e ad mwas qardbto, lien bna Aadan asond medidhaf dalabrto royane hadl ead bu famto oo dadt a dha a wa tia beugeu sameeyo ana zad adigube ge satide ma

vanaganan fadhiisto.

éA:cLulldāj jj "Tahay ma jeca kor-ugu-dhawaaqa xumanta hadalka ah."

Fasahaadka, fadqalalaynta iyo rabshaddu wa waxa wax dhisan dhanki loo dayaba. Waa gocondho gondahaaga hoos taall, lahayna wuu neceb yahay fasahaadiyeyaasha.

VV

"Ilaahay ma jecla kuwa wax fasahaadiya (qarriba).”

Wax walba Ilaahay alkunkiisii qadder iyo xad cayiman oo ku habboon ayuu u sameeyay, ruuxii docwareema ama dacal ka dhaafa ee xadgudbana Ilaahay wuu ku nacaa, kuna ciqaabaa.

"Ilaahay ma jecla kuwa xadgudba."

Hantida Ilaahay ayaa bixiya oo ummadda u qaybiya, wax waibana murti ayay ku fadhiyaan ee iskama jiraan. Haddii uu Ilaahay xoogaa kuu xantoobiyo ma aha in aad macne-

darro ku lumiso. Hibo Ilaahay ku siyay habeen la iskama qaado'e, haddii aad ku loofarto oo si aan umeeldayis lahayn aad u saydhsaydhiso Ilaahay wuu kugu nacaa.

"Tlahay ma jecla kuwa loofara. (xoolahadaadandiyo)."

doonayaana wuu ka caaggan yahay khiyaamo,llaahayna

ma jecla dageyaasha.和引 jk

“Ilaahay ma jecla khaayimiinta.”Kolhi on Ttabay bu alkumay e un nur babred kog korros aig benay koonka adiga oo korka xab ku leh, kadidan3 an ceshanayn,on dhafyay ee calooshaada u ku kaydiyay, uur-ko-irtaaduna ay ahay la kololo'do oo ad u banbaxdo laga roon, kibirka iyo islaweyniduna waa astaamaha ruuxa taagta daran, Ilaahayna wuu kugu nacaa.

"Ilaahay ma jecla kuwa isla weyn.”

Gari Allay taqaanaaye guullihii tan iyo adiga oo gobo' xawo ah ku garab taagnaa ee ku soo koriyay, kuna soo gardaadiyay, haddi aad go'aamadiisa gees marto oo nimcadii uu kugu galladay aad ganafka ku dhufto oo aad ka gaalawdo adiga ayaa cirka roob ku og, Ilaahayna wuu kugu nacayaa.

"Ilaahay ma jecla gaalada."

Wax waliba waxa ay leeyihiin xaq aan la oggolayn in lagaga tunto,gabboodfalka iyo xaqduudsigana laga wanaagsan, dulmiguna waa mid ka mid ah arrimaha uu Ilaahay meesha adag iska taagay.

∴(5)sin(1)

"Ilaahay ma jecla gabboodfalayaasha.”Way badan yihiin arrimaha uu Ilaahay aadamaha ku nacaa, keliya waxa aad isku taxallujisaa adeer sidii aad mar walba Ilaahay ugu

Mo tiard eon edbo ciara.adafanuenui thau. ma.c kaa reebayna aad

Ilaahaykamaabaalliitoaddoonkiisajeclaaday, wax aan ka huray,qalbigiisana ku nooleeyay jacaylka Rabbigis.go'ayninna4Pho iTho aidurba yun ngu roan yahay tuua sidhabah u keded.tahay.Nebigu 营 waxa uu ku yidhi xadisul qudsi： “（Tlahay waxa uu ti rnua ka collytama veli aan leeyahay waxa an ogayaiyay degadg ban ku maglayo, arrgisa uu wax ku arkayo,gacmihisa un wax ku stipee oo siiyee,haddii uu i magangalana magangeliyee oo magangeliyee. ” Bukhaari 6.502.Haddi uu Tahay ruux jeclaado Jibril ayuu u yeedhaa:Jibrilow;man jecdaaday hebel ee adiguna jeclow? Jibrilna wuu jeclaadaa.Jarkaasuu Jibril u dhawaaqaa cidda samadaku sugan:beesha samaday; Iahay hebel wuu jeclaaday ee idinkuna jeclaada?Markasay jecdadan.Ka dib jacaylka barakadisii ayaa dhulka loogu soo dejiyaa.”Muslim,1.771.

"Taahay waxa uu yidhi: 'anigu waxa aan ahay malaha wanaagsan ee addoonkaygu uu iga malaysanayo. Waan la jiraa marka uu i xusayo,haddi uu gaarkiisa ii xuso gaarkayga ayaan uu xusaa, haddii uu igu xusayo koox dhexdeedna waxa aan ku xusaa koox ka khayr badan dhexdeeda, haddii uu taako ii soo dhowaado dhudhun ayaan u dhowaadaa, haddii uu dhudhun ii soo dhowaadana baac ayaan u dhowaadaa, haddii uu i soo aado isaga oo soconayana aniga oo guclaynaya ayaan dhankiisa aad."' Bukhaari, 7.405.Muslim,2.675. Ilaahay nin aaminay ma iisho, Ilaahayna addoonkiisa kalsoonida siyay ma dayacayo. Haddii aad jacaylka Rabbi ku guuleysato waxa aad hanatay higsigii nolosha ugu sarreeyay ee qof kastaba helitankiisa loo abuuray.

***

243

0

"Kio xag nuncenag, camal vanagsama falay, Ruxmanke inn uu u yeelayaa kalgacayl. ” tn ie badmartmaha jacaypla Tluahige ah iyo matijada qoialadhu)sheegaa uu uga dhacayo.

244

coabar ef muanagood to masibbo Rabboani ah glen ka dib D geu boaddi watka ao sidhan ane ku cajebirnayn, cuda ioo dintayna aad is haysaan.

nadtin marcka ergaygrasi inu yahay mid warka uu sidaa uu aduun dheeraanaysa derejadii ahayd maamuusidda alkumay,waxa u dinsteadisa dercgio lale oo ah risalada uu xanbatsan yabay ivo sid uu ammaanadisiiu gutay.Addoonkii44Ilahay addoomihisa ka doortay iyo ilma Aadan kii ae mudna, Maxamed naxaris iyo nabadgelyo korkisa ha ahatoe,diintii qua rumayn midkiin xaqa illaa uu iga jeclaadoo dhanna wuu ina soo waalidintis,utudkisa gaadhsiyay,wuu iyo aadamaha oo dhanba."Bukhaari: 15.Muslim:44.Waa jacayl sal iyo gutaywaajibkiisii,omarkhaatinawaynnu uga nahay, sees leh, baar iyo faracna leh. Ma aha afka barkisa in aynnu jeclaanno ebiennuna waa inagu waajib oo yo bishmo-tuurasho. Haddi aad ka dhab sheegto jacaylkaas oo aad u hagar baxdo ogow in nebiga laga waa kii uu laftisu yidhi: soo weriyo in uu nin weydiyay tasuulka 햄 "waa goorma qiyaamihii?" Nebiguna uu ku yidhi:"war hooge maxaad u diyaarsatay qiyaamaha?" Ninkiina uu ugu jawabay:"waxba, aan ka ahayn in aan Ilaahay iyo rasuulka jecelahay.”Nebiguna uu ku yidhi: "waxa qiyaamaha lagula soo xaadirinayaa cidda ad jeceshahay." Bukhaari: 3.688.Muslim: 2.639.

Waxa aad ka dhabaynaysaa jacaylka aad rasuulkaaga u hayso marka aad qaadato amarrdiisa, ka hadho wixii uu kaa reebay, raacdo sunnihisi, ee aad rumaysato waxyaabaha maqan ee uu inooga sii war buiyay. Waa marka aad rumayn dhab ah rumayso ee aad raacdo jdkisi. Waa marka aad dad iyo duunyo, naf iyo maalba ka jeclaato.Waa marka aad hadh iyo habeenba cindig ku hayso, kuna sallido ee aad nusto. Waa marka wixi lagaaga sheego aad si aan abalabayn lahayn uga falceliso.

llaahay wuu og yahay wixij ee qarsoodiga ah i kasha ku laaban Haicadi na hungodo, ciath and jeciuaby in ton tha ce crin dho neb Masaned B 0o ad nodlayibe Waxa sad berato punbear uu dhab kaa ahaa,dhalliilna aanu lahayn. dhadhamiyay macaanki “Qofka saddex astaamood lihi waxa uu jimaanka: in Ilahay iyo rasuulka uu cid walba ka jechnado, in vura u lagu turo in uu galimadi dib ugu laabto."Bulhaad:

16. Mustin-43 cinrigu wuu kooban yahay, walchtiguna waa seef oo haddiadan gom hadda ku naaxi oo ku negee inta aanay xeedho iyo fandhaal kala dhicin Ogow,jacaylka Ilahay iyo rasuulka adiga ayaa ku nool ee isagu kuguma noola,adiga ayaana wax ku ah ee isagu wax kuguma aha,hadba halka aad ka joogsato ayuun baadna ka dhaansanaysaa.

Erayadaas ayuu ninkii wadaadka ahaa ugu soo afmeeray Deeq qisadaas dheer ee jacaylka Ilaahay iyo rasuulka uu ka siiyay. Waxa mar kale sii xoogaystay fekerkiisii ahaa jacaylku cudurkan iyo nacabkan lagu tuhmayo in aanu ahayn, maamuus iyo milgana uu leeyahay, xumaanna aan dhankiisa laga filan ee cidda waddo baas la martaa uun ay natijo baas ka gaadhayso.

Haddii jacaylku uu dhib iyo kadeed yahay muxuu Ilaahay inoogu waajibiyay in aynnu jeclaanno isaga, Rasuulkana makhluuqyada oo dhanba aynnu ka jeclaanno?!

Dhibaatadu waa hadba inta uu qofku jacaylka xog ka hayo iyo hannaanka uu ula falgalo.

246

senadhod co teae baton bn cn u1 t00 loogy t wefrotae muuqato,xog td of mado mucagoods mudbada nebign tf co qruoday die laba qasiido in dhon bo nolosha goysnimo sheekadi la adny. Odaygei ona hadalka markan la wareegay: dgito ah oo an magaloiyo ilbaxnimo agoon,dadkuna ool-ool eel-beel) iyo jees-jees ayuu u yaallay.

Bulshadasi jacayl ma aanay agoon ee waxa ay yaqaaneen guur,uu ahaa higsiga uu wiil waliba ku taamo ee uu u guurkuna waxa ababushoodo, waxana ay odhan jireen, guur horti xoolo dhago.subkato, oo waa ay odhan jireen, inani waa sugto wilna waa sahan.Dadkasi jacaylka waxba kama aaay aqoonin, ceebna way ka aaminsanaayeen oo waa kii Cilmi lahaa:Soomaalidaa caado xune iguma caydeene

Oo iguma canaanateen sidaan cuud ka iibsaday.

-Cilmi-Boodhari

Marka uu ninku xeradiisa ama xero xigaalkii xoolo door ah ku ogaado ayuu hilinka guur haabhaaban jiray oo in uu doob yahay uu ismuujin jiray.

Mar mar ayuu inanta oo awrta carraabinaysa casarliiqii, ama dhaanka aroorinaysa galin-horraadkii karooddadaas (duleeddadaas) ka iaalaysan jiray oo uu kula haasaawi jiray, ka-tashigeedana ilma adeerradii uu kula laaban jiray. Haddii gashaantidaasi ay saluugla'noqoto waa loo gole fadhiisan jiray, haddii

aabbeheed isgijin iyo macangagnimo lagu og yahayna ama waa lala tegi jiray, ama waa la dhabar-garaaci (boobi) jiray, marka ay guurtidu geedka u baxdo ee hantida la carrabaabo ama la gole keenana inanta hore ayaa loogu fataxayn jiray.

hanenanahas b imugu gorn lnay gun bbadkenadke th, halkomn co hi eseray lanmaanahaas wasana ka unkani jirtay nolol xanine ko hagayo. Gabadhu wasa ay nogon jirtay sid iImo yur oo ua chalng ayuu bidix iyo midigba kaga bukasi jitng, waxana ay ochan jire,dhaabanta. Marka uu budhkaas u naco ayay iyaduna udubxooge haddi ay bixiyuhu soo baxayaan ama dhaadadku (dhudhumadi)w burburayaan.Haddi uu u hammoodana "haa""maya" kama anu sugi jitin ee ayay kala taagnayeen, haddi ay gabadha galmadceda ama wax kale ka saluugaanna xaasba uma aanay aqoon.

Marka ay yara waaweynaadaan ninku waxa uu lahaa ardaa uu u hoydo, islaantuna gurboodkeeda ayay dugsan jirtay, naxarista xaasnimo iyo dhibirsamaantana ceeb ayay u yaqaaneen,noloshana dhanka adag ayay ka barteen.

Way la fududahay odaygu marka uu sidaas uga sheekaynayo oo dee wixii uu qayrkaa kula qabo qosolkaa ku dhan, laakiin Deeq hadalladiisaasi waxa ay ku soo kicinayaan ladhka iyo xanafta uu ka qaaday qisooyinka miyiga ka soo gaadhay, iyo sida ay dadkaasi caadifadaha wanaagsan uga arradan yihiin, kuwa silloonna ay ugu dirdiran yihiin.

Eerayga jacayl kolka reer-miyiga dhegtoodu ay magasho badanaa way yaab qoslaan, ninka soo hadal qaadaa waa doqon nin-liid ah oo cad dheddig uu ku yaallo,inanta carrabaabtaana waa hablaha-laga-saar iyo ayaan-daran,guud ahaanna waxa ay ka aaminsan yihiin

maaveelo iyo madadaalo, rag iyo dumarna way ka siman yihiin. In kasta o0 ay

Man Lbaderabde a.beuug tie.nuequdha ee wil iyo gabadh dhex mari karaahaddii uu gaabsigu hirgalana la isla Xidhiidhka u dhiman.guuramagaabsi,agtooda waakalahuleel,,haddi guurku uu hirgalana galmo ayuu isugu 7pa/gpalay oo biro shubtaa.Fenda ho ghadhu mauda ay chu dhi gouda gadhman wana gfu haasaawayaan,isgursanayan, ubadna ay kala dhalayaan,balse waa Dasan shandu haddiuu dinbu hal ich no cub yo qae ino dieae

Iswaraysiga, wax-isweydiinta,wada-sheekaysiga,hawraarsan-isweydaarsiga,iyowax-islameel-dhigiddu waa gelin u sheekee oo oiboi li carrow, oo marka gorraxdu ay baalka dhigto a DO dejinaya, goobtii ballantana la gornnaa?"Oo qorshihii la tilmaansanayaa.Isla-tegista iyo la-fakashada inantuna waa isla habeenkaas, marka oosha (beesha) laga dhammaado ee dhumaalaysiga laga baxo ayaa guure la xidhanayaa tuulo ilaa tuulo ama ool ia ool ah, nasasho iyo hakashana aan lahayn illeen dhac ayay watane.Cadceeddu waxa ay soo mudh odhanaysaa iyaga oo ay diifiu dhan tahay, busaarad iyo basaasina ay hadhaysay, daalay, noogay,oo an hadalka tahlayn, ilaa xalayna soo guuraynayay. Ka dib marka ay gaadhaan halkii ay u gol lahaayeen haddii aanay cid ciddii uga wargeysa kag iman meeshii ay ka soo dhalandhooleen waxa dib u tafaxaydanaya wilkii kaaliyaha ahaa. Waxa uu barbar ka dhaafayaa reerihii islaameed ee gabbalka sani uu u dhacay, waaga

arbushanina uu u beryay ka dib markii ay cawobaryeen caarkoodii oo dhacan, odaygii oo isleh armaa xalay loo arrimiyay oo la naageeyay oo ganbo habreed ka madow,giirna uu wejiga ka kacsan yahay, islaantii oo dhanna hawl adduun ay ku So0mudhuxsatay oo maalkii iyo maalistisiiba ay ku keliyaysteen, dhanna arinta odayga aamusiisay iyadana ay afka laba Liire ka saartay,wilashii oodidsan,cil dartiisna dhulka la xarxarriiqaya, iyo gabdhihii oo haddii a agoon u lahaayeen ceebaalkii ninka ka faalloonaya, illeen waati la

yidhi haddii aad ammaan doonaysidnadhimo,haddii rhatd poidoe goused'e Modausu willa valialudiyo wulkan ay ku farxaan wadaan ugu dhurayaa.hu bodhi gtihc aldut yiad ay good in iou drnndion sol co。Gnaurgi hayote liuy ee san sku nilaruinna doiboad rtuboothian aunica bak hay tro deegsiba, was uin anah du soo belo iyo wanenu-geedfadhiisigi gacan-qabasho tol ku soo kadibna inanta
la afduubtay ayuu soo xero geliyaa,dooyaystaa (digraxidhaa) oo gorodda ayaa la isdaraa.

Dkaftan,kadaloob iyo hadallo waayecl oo guudmar ah wax sidi roob godan ayay ku ururane barti loo gol lahaa aya la guiyaa:"wa cadd Heblaayo Hebel Hebel noogu faataxaysaan,iyada iyo wilkaas Hebd Hebelna in ay isku cindan yihiin aad isku ogaataan."Waayeel xanaaqay xil magarto'e wuu jiraa nin nin isgijiya oo ka bipo furay iyo in ay weli dhan tahay aan ka war qabini in uu sharaf isa dhafiyo mooyaane dhiranaani uma hadhana,kamana dhursugayo'e haddi uu ku adkaysan lahaa "inantii i soo celiya" nin waalan tolki aya u miyir qaba'e afka ayaa lagaga wada boodaa oo lagu khasbaa in uu isdhaafiyo,ka dib dhoollacaddayn aan sii ridnayn iyo hadal si dhib leh ku soo dhaafay ayay ku yidhaahdaan:"inantii waa dhankiinna."Waba intii loo fadhiyaye markaasaa hibadii lala kala wareegaa.Intaas haddii laga soo faaruqo, weli faanoole fari kama qodna'e waxa loo faylaa sidii dadab aroos loo gingimi lahaa,lammaanihii isla fakadayna halkii ay iskula gabbanayeen looga soo gelbin lahaa.Aroosku ama waa wadaado diini ah oo ragga iyo dumarku ay kala aqal yihüin,ama waa caasi oo magaca ayaadba ka

garataaye waa isku-sii-dhex-days. Waxa la tumanayaa daramal durbaanka dhegta ku dillaacinaya oo mid ayaa ka dhex qaloonbiyaya sidii orgiqoodlh tiro adhi ah lagu dhex xidhay oo giir iska kicinaya, farxadda arooska ayay se ka mid tahay,in kasta oo fanka iyo suugaantu ay dhadhan gaar ah sameeyaan marka ay

aroos-mijigoodaas ka tumanayaan.Waa la heesayaa oo kolba qof la na n te cae bp onconage eake beadi o Derdto ca o caygsa on dign t. ku deuapriamd Hd boshat beg soo danecid yea talkee n qeb.beak nu.Medu luge bereneand bai tagrna, degtegne loogs haviesluy, toadk thali lahaayeen.Waxa horraantooduaysamaatodabayaaqadooduna way mbaloydtoodu waa ka go aamiya quabka ay lammanahaasi nolotha dso naxaris, kalgacayl iyo wanaag, si mar haddi noloshoodi ay

Xanasku wa dumar oo xishoodku waa dabcigeeda,habeenkaas waxa Iy dareemaysa werwer iyo walahow,habeenkaasina habcennada wun drensijyo in aanay rafaad gondaha la galin, isagana ay tahay gocaisadisii. Balse taas beddelkeeda reer-miyigu waxa ay ku kacan wax laga yaxyaxo.

Habeenkan xaaska qalbigeedu waa buug kuu bannaan oo hadba waxa aad ku diwaansato ayuun baad duugga (aayaha) ka akhrisanaysaa,haddi aad dirir, isqarxin iyo gabgablayn ku bilawdo, weligaa waa kuu hif,huruuf iyo "ha i daarin ku daari maayo'e”. Haddii se aad ku balaysinto dhaqan suubban,jacayl,qadderin,iyo masuulnimo,weligaa way ku soo dhowaysanaysaa, ku jeclaanaysaa,kuna daryeelaysaa.

Aadamuhu hadba waxa uu aaminsanyahay ayuu keeno (xakame)ugu jiraaye, waxa bilaabmaya bi'ti, balanbalkii, bayhoofki, silicii,iyo kadedkiiafada (xaaska),caadada soojireenka ahina waxa ay leedahay dabarro ad'adag oo kugu tigtigan, si aan loo durin dabarradaasna waxa haddi and ku kaddibi lahaydna koonkaba waxa aad ka nogonaysaa habed la tuuray iyo kuray sinjidhaayoobay oo jare-ka-bood ah, wana

lagu dayrinayaa.Waalidkumasheeganayo,walaalnakuma soy dhoweysanayo,oo magacii,maamuuskii iyomilgihiiraaska ayad Aipn ftabe dnaite to dand cond silbtay Wa hedorane bad crada of rbeorgead be pruraetion.o Doi nuapo ma saran arue Ma uibal ayaf Lhabney bric. aakhito

Yuahidhtdi baga tro ransdina la dhexeon ufh ee ay gudoodia injillabka iyo jiicanaay ujiidheen guure-galka ku meelmariyeen,Eur boahu yo werhanay ugu weaten, kurtimada yo doeob(kurahana) ayiskala ay iskula soo kufeen, rabaalladana dulundulcoodeen,waxa uu noqonaya in uu lufufo oo dhancn ku waraysto,waayo;dhaqanka ayaa xukuma!Marka gabadha loo kala gooyo waa jidh la dhaawacaye gurxankeeda gabbanaysa ayaa dhegaha ula gaanbinaysa oo soo khaawisaysa,haddi soo mudho ninkaasi waa libaax,geesi,nin-labeed,inan-googar,ipo ragba-ugu-site,oo sida aarka ayuu u tallaabsanayaa, Haddi se la lal naxaris roone raxmadi ay gasho oo uu xaaskiisa u tdho oo geesbki gabbanayay gunuus ay maqli waayaan,kolka shaaca waaberi uu dhulla dharaareeyo waa la isku bariidinayaa ninkaas oo waa lax liid ah oo ragga ku dhex dhuumanayay oo aan ninba lagu sheegi karin! Labadi dhaafaaba way isu iljebinayaan, laga bilaabo malintaasna ra'yiiyo tashi dibedda ayuu ka yahay, bulshadana wejigabax, indholaabasho,fool-nugayl,iyo hogasho ayuu kula noolaanayaa! Haddii uu tegayo lama celinayo, haddii uu joogana lama tirinayo, haddii uu maqan yahayna lama tebayo!

Cadaabiba cadaab ayay ka subxaanallaysataaye, gabadhalafteedu kama sokayso oo inta aan ninka loo geyn ayay haweenkii ka ag dhowa kula sii ballamayaan: "haddii aad jiljileec iyo dumarnimo muuiso oo ninka aad isu dhiibto waxa uu is'odhanayaan shaxda hortaa ayay ciyani

252

Ieyeo kabuanu guctio efecyan dliecthed.zgmgp.cdufypaindhilb ma aha'e iyada oo dhan ka belbelaysa oo dhib kastaabaqabaa Dhib lagula2xanafta haysa iyoo tahar aan la maroojin karin iska dhigaysa, oo seed i teanishiog colorno goan uso daowgnane, co iea.on dhirbaaxo,dhadhanba caawadu u yeelanayn,taasina dhuyaalomooyaane aanay waxa ay kukelliftaadumar badan oo badhaq-nugaylka u dhashay in ay kaarka awgii habeenka af labadi yeedhaan oo qayladooda dhegaha tadfousd of bindba 60 0 lubu af eod bag nadi weapara tinadaln lagu xamanayaa!

Int toddobabaxa lagu jiro weli xise xararadeed aya tagan,dadka (miyta) loo raro, xoolo kaalo ahna loo sooco ee dan loo baydho, wejipisi maldahnaa iyo dabcigisii dahsoonaa gole keenaya.Farxad-la-mooddii halkaas ayaa lagu hilmaamayaa, nolosha Rogonaysaa maalinkiina qayil oo tuulada u shirtag,habeenkiina isu soo qaawi oo qaxar iyo dhib kaga calaf qaad.Hawraartoodu waa "waaryee","naayee" iyo orotan

(buuq).Kaftan iyo koolkoolin daa. Weligoodrabshadda ayaa ka dhex aloosnaanaysa,xataa is'araggooda ayaa wakhti kooban noqonaya oo kolka xoolaha oodrogada laga leexiyo ayuu isaguna ceelka u shirtegayaa, iyaduna waa danraace ay xoolaha la foofaysaa. Xoolaha way la gelaysaa oo ay la baxaysaa, laba gabballena adhiga ayay daba yuubnaanaysaa. Fiidkii kolka ay maalista iyo maqal-u-dhigista adhiga ka soo dhammaato ee cashadiila gaadhana cunto-u-karintiisa iyo cunto-udiyaarintiisa ayay u feydanaysaa, ka dib daal iyo noog

ayaa u dhan, wehelna ma haysato,haddii uu la joogana waa ilmo yar oo in uu gacanyare u noqdo oo uu u gabbaano loogu keenay, kii u wehel yeeli lahaana tuuladii ayuu ku batjaynayaa oo uu ka botorinayaaye, waxa ay doorbidaysaa in ay nafta

Hitawvoeg saboy eyoun isaga oo murqpanesn arm badhgr'an ce g.gelayaa.Inaurka uu guna-tago ce uira tiu bunus y o anen nadico nat monmirkicinayaa kala dhacday, dhawr sardhana babalh badhastho jo xodsodasho sanay buhbayo un kala dou heate dheclalawgeeda iyo inta ay salcansan tahay ayu ka fa doyananeaaabanaysoayuudhulka ku oo inta ay rakoocsan tahay ee ay doon la uu dantisa ka gadhayo, dan sidaa u si ridanna ma ahaew reebayaa ay hawleheedii oo dhan kula hadhayso.

maray. Waa hacoo gaad-la-gooq ah iyo arliyo beenna lagu soo xero korsato ee taadhisar dhasha sanka isugu haysa laga dhigayo,noloshooduna waa:Ifka intaynnu xay nahay haddaan xiise kala weynnay

Aakhiro Rabbaa ina xukumi xaqa inoo yaalla.

-Salaan-Carrabay

Waa reer ba'ow yaa ku leh iyo hoy hammad loo dhisay oo haddi uu basayo iyo haddii uu ba'ayo toona aan dan laga lahayn. Waa gabboodfal iyo duudsi qaangaadhay oo midiba uu ka kale xaqiisii ku tumanayo oo iniq yarna Alle ha ka yeelo'e aanu waxba uga gudayn, dulmiguna uu nusdanbeed u yahay.

Gabadha ninkeedii diirranaan, shaxshax iyo soodhoweyn midna kama helayo,isu-jejebin iyo soo-jiidasho daa,caraf,udug iyo ilwaadsi midnaba meesha ha soo dhigin. Haddii uu wacana waa u hiif,halgaad iyo hadal garka wadnaha jaraya. Waa tii hore looga maahmaahay dumarka saddex lama guursado:gabadh gogol xun,gabadh gasiin xun,iyo gabadh galmo xun.Ninku xaaskiisii masruuf iyo marriin midna ma sinayo,masuuliyaddeedu in ay saaran tahay iyo in kalena maba kala ogs,xaqeeda guud,mid gaar,iyo mid galmo toona u gudi maayo,qavlsanna

254

daa.Wuu ku shabwo-gudanaya co uu ka ilmo-dhalaya.Cmrigood maslixidmarba agabadha la cadho-celiyo.Geed waliba dheecankdisa Da w loboan te a bbon golanna dhabbadi wedldkood ng Nolosha miyigaiyo jacaylka ka jiraaba waa noocaas, waana tebothagan ai guod dulrai ku dhisan ha lagu kala dudavanadore raacay,in badanina gornodkeenna maveleeyaha ah apay kn bagan pihün si kasta oo aynnu u ilbaxnayba.

255

Med dhese aoy habernkis a bopdern Dharkd oy r-thorm aihoy hoeadtent Tyogu nolodhuns habectieal aroun bay hutean ledaan oo dhulkana goglada, cirkana huwada.Hun hoast oo gad halkua balls kastaiba u joogio, bahal socdk iponud naloshaada tuasmiga ahi geeliranimo nogoto in aad wedka dhabring h ogaado.

Xoogaa haddii ay indhaha isgeliyeen ayaygaadhigiina hore ayaa laga markiiba tooseen,salaaddii subaxna waa loo saftay,dhaqaajiyay.Goor bargo ah ayay ku aadeen tuuladii Marka la marayo banka Barriqada ee ka soo sokeeya ayay gobabkeeda higilka leh ee waveyn oo caad uu saaran yahay meel durugsan ka muuqanayaan. marka ad soo gaadho gacamada berkadeheedana waxa aad dhex muquuranaysaa madheedhka iyo gobka isku baxay..Waxabadhtanka iyo labada dhinacba ka mara saddex gacan oo waaweyn oo uu daadku maro,markaasuu ciid cad oo bilaa boodh ah kaga tagaa. Tamuuxdaas iyo hadhka

Waa hadh-soo-kor intii tuuladuna ay isu soo baxayso, intii hadhaca ah ee dhirta gobka ahi marka ay isu raacaan qofka waxa miyigana shirtaggooda horraantoodii ay soo dhacday, uu seexanayaa hurdo aan laga helin qasriyada boqorrada iyo caanihii geela ee subaxnimana ay yimaadeen iyaga oo dhay sariiraha xariirta lagu shaqlo. xoorinaysa ah.Haddii uu maqaaxi shaah caanageelle ah iyo galaas (koonbo) caano ah ka cabbay ayuu hawlgalkiisii bilaabay.

Waa Gawlalaale. Inta deggani way istaqaanaa, nin walba dharkiisa ayaa la yaqaannaa,raadka geeliisana waa la yaqaannaa.Sidii hal luntay inantii af qaawan kuma yaboohin (raadin) karo ee waa in uu xal keenaa inan rag wax aan naftiisa ahaynba maareeye.

256

Waxa si kedis ahuuiskuulkii ddhammaaday isagu tuuladiisan iskaga markii niyaddisa ugu soo dhacay nin ay isku fasal ahaajeen ooCali-Madoobe.soo laabtay.a oa ie aniedo ayeaia atan chofroe drenaigKaftan guud iyo magaaladu bar oo la isgaray.Waxa reer-hawdkaasi ay halhays u leeyihin aabbaha Tae on ne onga bun she go e sid oy cu ugu man aoabiba

he shk a iahedboo,mu tagy u.shegecn inanu wel sco dhiroge gopilaad-doontay.Way kulmeen oo ay wada qadeeyeen, markaasuu u ed baxay oo waxa jitaba uu uga warramay.dhecdauah ay ooddu u kal rogan tahay oo ay wada yallan,inantasi Sxilbli inta uu u labay xooga uu ku qayilo ayu gadhi kale beendhaxa ahaa dib u soo gelaya.

Marar badan ayay eegmada lammaanaha isjeceli cabbirtaa dareen an kuman eray lagu muujin karin, laabta in ay isgashadaanna ay dweysa kuman xanuun oo aanay dhakhtarradu waxba ka qaban karin,inarisku xisaabtamaanna ay furtaa kuman albaab oo rejo ah o0 aan la garanayn dhanka ay ka furmeen ee sidii loo geli lahaa uun laga fekerayo.Rag iyo ruux toona ma hayo meel ay jaan iyo cidhib dhigtay,kuman imidood oo hagaradaamooyin hore uga xidhnaa ahina afka ayay ku soo kala qaadeen.

Cidloodka nafta, cirsilada uu sii cawabaryayo, iyo tobannaanka dareen ee laabtiisa cunaya ayuu mar kale kaga baxsaday suugaanta. Waa cil kaa keen ama

caashaq kaa keenye markan labadiiba way ku kulmeen.

Caqligiisabooliyo
Cindigii qof tebayaan

Cataw iyo cabaad iyo
Calaacalid ka weynaan

Qalbi caad hadheeyoo
Calafkiisii lumayoo
Cidla'taagan baan abid
Cilinkii la saarayn

Cokanaanta garashada
Hankeedoo cirkaasiyo
Degaantoon cidaadnayn
Ayaa caal ku baashira

Col nimuu ka weeraray
Cuudkuu dhaqaayiyo
Ruux caashaq gubayaa
Ciil kama gaboobaan

Cawo daraniyaayeey!
La cawee habeennoo
Cilcillawga fiidkii
Ku casuun jacaylkoo
Cuddoon dhawro baan laa

Caadkaa dul geeyoo
Cadradaha haween iyo

Carmalkuba majeerada
Ha ciseeyo baanlaa

Caku nolol adduunyoy
Cagtii aan dhaqaajaba
Maxaa caalaqaayee

Cilladeeya lahashada?

Camaloodka daayoo
Nafey hay
caloolyayn Rabbigaa
na
ciirsoo Caashaqa
ha weetayn

Cawo daraniyaayceey!

259

Ma gabadha sid an ogalray uieced hear yada oo her baniaing jüirka tijaabada?!Ma gabadha aaminsan in uu yahay aabbesuubban oo u qaima a isaga agtiisa agab shaybaadh ka ah?!

Waxa aan maqli iray hadal waa mergi oo hadba waa sidilo hign yaqaannaa,dhanna uu ka wadaa.Haddii aan ninkaas isku biimeeyo oo aan hadda nabar xun ka jato golaha marka la isugu yimaaddo wax aan ku hadlo ma hayo,caddam aan dadka tuso isaga oo walaashay wax

Haddii aan qabsado oo nabarba yaanan ka jarine aan iska sheegayana ma hayo.ga u gat dhigto, sidoo kale; wax caddayn ah ma hayo,

waxana suure ah maadaama uu walaashay qalbigeeda sidan ugu weyn yahay in ay igabahiiliso isaga, illeen waa ninkaas wada hantiyay ee gacanta ku dhigay ee ay Oksajiinteeda u arkayso'e,horena waa ti loo yidhi walaashaa iskuma hubtide seeddigaa ha colloobina.Kama aamusi karo waxaas dhacaya, walaashayna ninkasi beenguurka iyo maandilka uu ku hayo kuma daawan karo,meel aan kaga toosana garan maayo.

Raqba waa ku raggeede waa in aan la galgashaa sidii aan arrinkan gunta uga jari lahaa, eedina aanay aniga ii soo raacdeen. ***

Shukri intaas guubaabo iyo dirdiris ayay ku wadday, xal kasta oo ay u arkaysay in ay Deeq iyo gabadhaas qalbigiisa deggan isku weysin kartana way u soo

bandhigtay Nuur. Balse Nuur ugu danbayntii wanin uun oo waxa uu sameeyo sidii hablaha looguma cudurdaarayo in ay inan xanaaqday tahay oo waxa ay geysatay aanay wax-kasoo-qad lahayn,ama toddobaadkeedii ay kujirtay,ama ay wallacsanayd,anabaay murugo ka tan badani qabsatay, waxaas in ay geysatana ay sababeay;.

Mid ka midah Maoan Wa ti la yidhi sir dumar laga ma salgadho'e,malhaigan ida veydinin in aan gabadha khaladkeda iyo afxumadeeda si toos ahe tobannaan cudurdaar loo raadiyo, keliya maadaama looga xisaabinee adhtahay,halka ninka eray kasta oo qallooc iyo qadaf laga en soolihisa qayb lala fuqin ugu yaraan haybaddisi ay ku lumayso.Waa kuwii yidhiba nin weyn oo uu qawl ka dhacay waa geed ay qolofti ka dhacday.Waa nin qaawan!Shukri iyadu way dumarnimo-hadlaysaa,wayna dareenhadlaysaa.Deeq araa dabin ugu jira, jacaylkii uu dartii u diiday damaceedana qudhgooyadiisii ayay ku hawllan tahay. Nuur ayaa u dabran oo hadba waxa ay dhegta u saarto ku soconaya, walow uu xoogaa shaandhayn ah iska sii marinayo oo si ninaysan uu u qiimaynayo.

Markan oo kale weligeedba waxa ay dareemi jirtay farxaddeeda ugu weyn maadaama ay hibadeeda uu Ilaahay gaarka ugu mannaystay muujinayso, rabitaankeedana ay waaqica aqbalsiinayso oo nolosha ku xeerani damaceeda ay ku shaqaynayso. Waxa ay markan oo kale xaqiiqsataa karaankeeda iyo awooddeedu heerka ay joogaan,dadka kale ee sida dhow markaa arrinkaas ugu war hayana way u muujisaa. Marka ay dadku arkaan sidii uu Ina Ibliis aagga soo galay ayay shaydaanka hoosta ka naaraan, laakiin iyadu u-quudhiwaa iyo ka-xumaansho hibadeeda lagu colaadinayo ayay u aragtaa.

Nuur haantaa-hadhuubla' ayaa ku dhacday. Dhan gadood iyo weerar-tag ayaa kaga jira, dhanka kalena baqe iyo marka golaha la isugu yimaaddo wixii uu ku jawaabi lahaa. Waxa jira waxyaabo aanay raggu isula iman. Waxa uu niyaystay isaga oo gole mahwi ah odayaa hor fadhiya oo ay weydiinayaan ninka waxa uu ku dilay, isaguna uu u sheegayo in uu walaashii u beenguurayo (manipulation). Cilminafsi ahaan in uu u hagardaamaynayo. Xeerarka Saykoolojiga Madow in uuku tijabinayo. In walaashii ay ninkaa u tahay jir shaybaadh ugu xidhan!Beenguur, Cilminafsi, Saykooloji Madow,iyo jir shaybaadh, waa erayo

odayada garta naqayaa aanay hore u maqlin ee dhallinyaro wax

ay isku arkayaan ee aanay dhallintu kaalin ku lahayn.ishukd ayu arrinlcas u soo bandhigay. In kasa oo ay matki home ku adkaysatay haddana way aqbashay markiishegy in aanu ninkaas gacan ugula reg kaaynin Dhan kalena vanue,sababaha uu u Deeq uu wax badan xeerinayo 0o arrinku uu balladhanayo.MadamnIlaahayna uu qancintadadka hibo u uu Deeq nin aftahan ah yahay,siiyay,beenaale markhaatigisa ayuu fogeeyaye waxa uu matkata waxa uu ku sharraxo, filinkeedasina bilawgisas ayuba kd fekrad wanagaan markaa haddii uu Nuur go'aansaday in aanay Deag iswaajihin ee si kale uu uga aarsado.

Waxa uu hadal uu ciil ka keenay ku yidhi:"waa tii la yidhi sir dumar lagama salgaadho'e adigu miyaadan qorsheba keenayn. Mise dumarkaas adigu kuma tirsaid?”

Jecelaa marka hibooyinkeeda iyo xirfadeheeda lagala hadlo. Weliba markan lagalama hadlin uun ee waaba lagu caraystay.Horta ma khasab ayaa in ninka uu wax muuqda kaga cadgoostaa?Nin kani waa aargooste. Sharaftiisa ayuu u aargoynayaa. Walaashii ayuu u aargoynayaa. Inantooda wax muuqda looma geysan. Nabar laguma dhufan. Wax ay dad la wada daalacanayaan oo loo qirayo haddii uu si muuqata uga cadgoosto uma aanu geysan ninkaasi. Inantoodaba si nafsi ah oo daaha dabadiisa laga maamulayay ayaa loo waxyeelleeyay ee muu isla waddadaas isagana kaga aarsado?

Hore ayaa loo yidhi, beentu marka lagu celceliyo marka danbe run ayay isu beddeshaaye, Shukri waxa ay rumaysatayba beentii ay iyadu samaysayl Ma been aan la rumaysan karin ayaa? Qisada bilaw ilaa halkan laga soo gaadhayay agaasinka ku socotay ee eray-erayga ay u xifdiyaysay iyada ayaaba aamintay in ay tahay dhacdo dhab ah oo ka-falcelin u baahanl Qiso tifatiran oo dhan walba ka idibilan weeye, wax kasta oo halis ku noqon lahaana ay ka hortagtay. Waxa ay,u s00bandhigtay in aanu Axmed-Yare

waxba ka weydiinin arrinka ninkan iyo wararka uu sheego ce shaybaadhkiisas nafsiga ah ku sabsan,si

mustaqbalkafoghaddii ay ddhacdo arrinkan in uu ogaado, jiirkaas shaybaadhku tn dho in agado zanay taninendda iyo kalsoonida ug chinay hfeata xogtan dhowe iyo dheere toona uga junqin oo anu waxba kala ano datay dabadood la qabaye. Xata haddiba ay dhacdo oo uu ldi miaba daa, waaba ka loo tashanayo sidi noloshisa xiddigti u buburin lahaa. Maxaa didaya markaa in ay noqoto sheeko labadooda uun ku kooban? Sheeko agaasinkeeda iyo fulinteedaba ay Shukri iyoNour gadhwadaan, natijada ka dhalatana ay halkaas daaha dabadisaah ee aanay cidina uga jeedin ka wada daalacdaan?

263

Dheddig ayaan ahay.

Dheddig!Waan u nugulahay ninka aan jecelahay, haddi anan halka uu iga joogo ka jooginnadumarnimadayda way u daran tahay. Waan nugulahay dhankiisa oo awooddayda iska-caabbineed badigeedu kama shaqayso aagga uu cufisjiidadkiisu iga soo gaadho.

Nin aan ogahay qalbigiisa jacaylka jigu kaydsani in aanu kayga u dhigmaynin sidan oo dhanba isuma aanan siiyeen,isku-hallayntan oo dhanna kuma aanan qabeen. Haddii aanu xog ka haynlahayn saykoolojiyadda dumarnimo oo aanu si dhow arrimahayaga u deraasayn lahayn waxa aan u arki lahaa gefka intaas le'eg ee uu ku dhacay inan rag iyo dhacdhacii uun, oo si ayuun bay samirsiis iigu noqon lahayd. Laakiin waxa uu ahaa nin dabcigayaga iyo saykoolojiyadda dumarnimo u dhuundaloola, mararka qaar marka aan anigu garan waayo wax aan doonayo ama aan diidayana isagu ii garan jiray.

Hal mid oo ka mid ah wax kasta oo aannu lab iyo dheddig ahaan ku kala duwanayn ma aanu tixgelinin ee wuu ku wada tuntay. Wax walba isaga oo og ayuu indhaha ka qarsaday.

Haddii aan falkiisan aqoon-yari ama ogaal-la'aan u aanayn lahaa,isaga ayaan marar badan ku tuhmi jiray xogaha haweennimo iyo waxa ay lab iyo dheddig ku kala duwan yihiin in uu iiga xog'ogaalsan yahay.

Hal cudurdaar oo aan cindigayga holcaya ku samirsiiyana xataa Deeqow iima aadan reebin!

Laf aan kabmayn ayaad iga jebisay!

Marka ay gabadhu soo saarayso dadka nool nool, ninku waxa uu diyaariyaa wixii uu ku noolaan lahaa qofkaasi... iyo

weliba dhimashadiisiil Waxsoosaarka ugu badan ee dumarku waa nolosha,waxsoosaarka ugu badan ee ragguna waa dhimashadal Gabadhu qof nool ayay adduunka keentaa, ninkuna qof nool ayuu aakhiro u diraa!

Whua ay iou yihin ninka iyo gabadhu danabka korantada kisa taban Isku mid ma aha ee waa kaaf iyo kala-dheeri,laakiin isu-meanshohooda itro madkan ay lhabta isgashadan ayay waxsoosatka ndedibtine labadoodas filo iyo in ay wadaagaan danabyada ay sidaan apay ksu tirsan tahay.Lab kasta waxa uu leeyahaynaaso, weliba inta dheddiggisu uu leeyahayin ucdhiganta.Ninku laba ayuu leeyahay, awrkuna afar. rdlobaaddada hore aanu lab iyo dheddig midna ahayn, naasuhuna dhalasho badan yihiin labka, waxa jidhka uurjifkaas yar loo diyaariyaa gaab dheddig00xubnihiidheddigga leh, haddii marka uu dhammaystirmo uu qadderku noqdo in uu wil noqdana, naasihiina hawlgab ayaa laga dhigaa, xubinkii kalena waa la dawaariyaa oo in uu harganle tolay ayaa la moodaa. Haddii se uu dheddig noqdo naasihiina havlkar marka ay xilliga qaangaadhka gaadhaan toos u hawlgala ayaa laga dhiga,xubinkii kalena waa loo talbiisaa oo sidii loogu talo galsanaa ayaa loo diyaariyaa.

Shaqada aasaasiga ah ee labka iyo dheddigga uu Ilaahay ugu kala talo galay iyada oo aan jaamacdna loo galin, deraasadna lagu samaynin,jidhkooda ayay ku kala caddahay. Gabadhu marka ay qaangaadho waxa kobca horraaddada oo uu cunuggeedu irsaaqaddiisa ka dheefayo,odaygeeduna dekaynta iyo dardarta nolosha uu ka gacantogaalaysanayo. Waxa baxa sinaha oo jidhkeeda kale ka weynaada, kana ballaadha, si ilmuhu marka uu gudaha ku jirana uu barxad uu ku nefiso oo ku filan u helo,marka uu dibedda yimaaddana uu fadhi ku filan oo uu salka ku hubsado u helo, oo inantu ilmaha sinta marka ay kuqaaddo waxa ay uga dhigan tahay in uu kursi boqortooyo ku fadhiyo.Guud ahaanba jidhka hooyadu wuu uga jimcoon (debecsan) yahay oo uu uga naxariis badan yahay ilmaha jidhka aabbaha. Halka wilku marka uu qaangaadho, uu isaga shafku weynaado. Sakaarka (xabbadka) ayaa kala baxa. Sanbabada iyowadnaha ayaa ka weynaada kuwa dumarka, si ay u helaan aag bannaan

oo ay ku kala baxaana babta rinko ayan wermata Wa salaiba w dabto hawliba hawsha ay ka adag tahay, baahiyaha chanka diedhun Goo baahanayaa tamar badan. Si jidhka tamar badan loog sames daradeed ayay wadnaha iyo sanbabada ninku uga weyn yihin koe dumarka.Maskaxda oo ah rugta jidhka jidh ahaanta ama Bayoolojiahaant u maamushaa waxa ay u qaybsan tahay laba waaxood oo midig iyo bidx ah.Ninka labadaas waaxood mid waliba shaqo u gaar ah ayay haysa,haddii midi ay shaqadeeda gabto ta kale kama furan karto oo shaqadas ninkaas sidaas ayay isku daayeen.

Halka maskaxda gabadha iyada oo waax waliba ay shaqo leedabay haddana haddii ay middood hawlgabto ta kale ay shaqadeedi uga qabanayso.

Nafsad ahaan, badanaa waxa gabadha hormuudka u ahi ninka waa u hantaatac, waxa ninka hormuudka u ahina gabadha waa u hantaatac.Haddii ninka iyo gabadhu kala-duwanaanshaha intaas le'eg iyaga oo aan ku baraarugsanayn ay iscalmadaan badanka noloshoodu qaxar iyo isjiidad kama dhammaato. Marka uu qof waliba u maleeyo ka kale in uu yahay nuqul isaga ka minguursamay (koobiyaysmay) kadeed ayaa u bilaabanaya,iskumana xasilayaan.

Ninka waxa gudihiisa hurda laba shakhsiyadood oo kala taggan,shakhsiyad dhallaan ah oo sasabasho iyo madax-u-salaaxid lagu wado,iyo shakhsiyad dugaag ah oo feejignaan iyo ka-digtooni lagula joogo.Ninku qofka uu la dhaqmayo hadba labadaas ka uu qofkaasi hurdada ka kiciyo ee uu soo jeediyo ayuu kula dhaqmayaa oo uu us00bandhigayaa.

Haddii ninka xiniinyo-taabad iyo ficiltan kaa-fiicni ah la dareensiyo sidi uu isagu mar walba kaaga korrayn lahaa ayuufalawgeed qabanaya,mana oggolado in loo

faano ninku oo dhimasho ayuu ka xigaa,xatia walaalkii kama oggola in uu ka korreeyo. Sidaas awgeed ayw

Soomaaliyeed00qaddiyaddaascabbiraysaa u ahayd,hu folkumarna kulbana jocdas faya kou mon oegold Yachiord,a ma oggola, in aad isaga ka horrayso oo aad liidato oo lagu wadka nolbdied ad laga dheetuysana ma oggolhe Wa sb60.00D poboadh vag tan cher madaama u sunysarayo n ayola sarapntas si uun ugu adeegsanayso.shalhojpadood ka ap huirdada ka toosiso,Damarka fahansan sitansidaasba isuguma dhacaan, oo marka aad gga iyonimankoodu ofonsan tahay sapkoolojyadda uu qofkani u fekerayo wixi xumo idin dhex keenaya waad iska deynaysaa.

Waa ti inantii ku buraanburaysay:Hodaney Sariituu ku seexanaayaa soor la saxartiraa,Sangadha waa laga yareeyaa markuu saldhigo,macaan baa rag lagu sabaa,

Bal buranburkaas u fiirso oo isbarbardhig ilmaha yar ee Sidaa maahiyo sabaalaa rag lagu dhallaanka ah ee inta uurka loo buuxiyo oo cuntada uu jecel yahay la siiyo,gogosha uu seexanayana loo saxartiro, marka dhaqaa,Subaxba wuxuu soo helaa uu gam'o sanqadha laga iaaliyo,iyo ninka sida ay saakin lagu noqdaa. gabadhaasi u sifaysay la-dhaqankiisa.Ninku waa muraayad,hadba waxa ka dhex muuqanayaana waa waxa ay gabadhaasi u muujiso. Haddii ay shakhsiyaddiisaas dhallaanka ah ee maslaxashada lagu wato soo jeedsato ninkaas gacanta ayay ku dhigaysaa, haddii se ay shakhsiyaddiisaas dugaagga ah baraarujiso iyadana wuu liqayaa, anfacna kama gaadhayso.

Isla buraanburkaas kore iyada oo si dadban gabadha loogu sheegayo in aanay ninka qaybtiisa dugaagga ah baraarujin ayay gabadhii ku buraanburtay sii raacisay:Qalloocaad aragto qari oo ha soo bandhigin,

Eraygaad leedahayna ehelkiisu yuu ogaan,
Intuu ka baxaayo albaabkiisa haw ballaqin,
Naa wuu gaboobaa ninkii goor xun lala hadlaa.
Oo wuu gaboobaa ninkii gogosha lagu cunaa!

kala quadannay gabadlaas sirta rinka iyo saykoolojiradda fckerkcn kicin.

bararujiyo oo lala dhaqmo ee dugagga dhex jifa an hurdadicaco Gabadhan oo qudha ma aha ee say koolojiyadda ninka dadka fahma oo dhammi qodobkaas way iskuraaceen. Wilwaal,geesigi "inan rag hooyadina u tu'iyay (guuriyay) oo walalow wax mu hu dhaamo waan waayay!"

Xataa inan rag hooyadi wuu u guuriyay Wilwvaal, laakiin in la iska maslaxo oo 'walalow' la yidhaahdo qaab ka habboon oo aad inan tng adduunka guudkiisa ugu wada noolaan kartaa idinka oo kaa nabadgelayaa ma jiro.G raad Wiilwaal oo keliyana ma aha ee murtiyahanka Soomaaliyeed ayaa qaacidadaas ku raacay oo murti Soomaaliyeed ayaa iyaduna tidhaahda,inan rag wixiisana u daa, waxaagana ugu dar!Haddi aad doonayso nin in aad sida ugu wanaagsan ee laba qof ay u wada noolaadaan ama ay dad u wada dhaqmaan ula dhaqanto,kiisa dhallaanka ah la dhaqan oo in aad dugaagaas isku baraarujiso oo aad xiniinyo-taabad dareensiiso ka dheerow.

Taa liddigeeda; gabadha saykoolojiyaddeeda iyo habfekerkeedu badanka waa mid debecsan oo naxariis leh oo haddi lala kaftamo oo la koolkooliyo si qumman loola dhaqmi karo. Iyaduna marka keliya ee ay dugaagga noqotaa waa marka ay dareento in waxa ay leedahayeeay iyadu isa siisay ay cid kale damaaciday oo la doonayo in lala qaybsado,gaar ahaan marka ay seereheeda gabadh kale ku aragto.

Gabadhu nafsad ahaan waxa ay jeceshahay waxa ay tabanayso in laga dareemo oo aanay iyadu toos u sheegin, ninba ninka uu uga fahanka badan yahayna gabadhu way ka soo dhoweysataa. Waxa ay doonaysaa haddii ay xanaagsan tahay in la fahmo waxa helayiyada 0o aan sheegin, haddi ay

ka fursan weydo in ay iyadu sheegato wasa ka weyni ay taagan tahay ayay sheegaysa. Halki marka teedas h

miurin la rallio. Anin basta oo ay pabada doorapso in ay ns ba aatf feesthabay in uu daremo bada oo an uba sheegin, anaito

ad oo badheedh ah ayuu ugu sheegaa,ciddaasi ama ha diddo ama ha yeesho'e.Istilkas gabadhu waa ka sababa in badan oo ah wixi ay ninkeeda sagp ugu lahayd ee masruuf iyo marrinba ahaa in ay weydo sida ay isu leedahay ha kaa dareemo in aad halkaas wax ka tabanayso.

Dhibatooyinka ugu waaweyn ee labadaas caalam ee laboodka iyo dheddigoodka kala dhex yaallaana meelaha jaadkan ah ayay ka tarmaan,oo sidaas ay gabadha saykoolojiyaddeedu u tahay in la fahmo waxa ay tabanayso ee gabadh kale marka ay sheekaysanayaan ay sida wanaagsan isugu fahmayaan iyaga oo aan xog sidaas u buuranba isa siinin ayay u malaynaysaa in uu ninkuna u fahmayo.Dhanka ninka,isaguna sida marka ay nin kale sheekaysanayaan ama uu arrin u bandhigayo uu hadalka cad ee badhaxa tiran ee badheedhka ah ugu sheego ee ay ninkaas kale sida waafiga ah isugu fahmaan si la mid ah ayuu u malaynayaa in ay gabadhuna u fahmayso ama ay ugu riyaaqayso eraygaas cad ee uu ku yidhi.Si isfahmiwaagaas looga baxo, ugu horrayn waa in lammaanka mid waliba uu fahmaa saykoolojiyadda ka kale. Mar labaadkana mid waliba waa in uu habfekerkiisaas iyo qaabkaas uu wax u arkayo xoogaa ka tanaasulaa oo dhanka kale uu u yara debcaa oo aanu ku cadaadin qofka kale in uu dabcigiisa si buuxda ula qabsado, waayo; uma aanu dhalan.

Dhanka xallinta dhibaatooyinka, labadooda mid waliba waxa uu leeyahay dhibaatooyin u gaar ah iyo xalal u gaar ah,qolona ma cajebiso qolada kale dhibaatooyinka ay

tirsadaan iyo siyaabaha ay xalalka ugu raadsadaan.Ninka saykoolojiyaddiisu waa in uu mar walba ahaado shakhsiyad dhibato haleeshana waxa uu jecel yahay in uu garkisa u xalliyo

uuqofkaasika doonayo talo, iyo in uu ku midkood uun.In cananananayo dhibaatadaas heshay isaga.Intadi u dareemo in dhibaatada heshay uu go kasi isaga eed ka saarajo markiiba mnado qoamnalaga

yaabaa in uu aqbalo oo u rallgeliyo garavshingo,waa gar Haddii uu dareemoin uu qofkaasi talo ka badhkeede.doonayana,mayd'aragnimo, wayeclnimo,iyo wini nu war iyo wacaal abid soo inar gofRkas anfacayso sinayaa, ninka kale isaga ayay markas u taalla in uu qaato iyo in uu dhaafaaba.Taas liddigeeda;gabadha marka ay gabadh kale u timaaddo ee sidan oo kale dhibaato ugu dhacday ay uga sheekaynayso waxa ay u fahmaysa sida ay saykoolojiyaddoodu tahay oo ah in gabadhaasi ay ka dooayso culayska dhibaatadaas in ay iska faaruqiso oo ay iska rogto,iyada waxa keliya ee ay uga baahan tahayna ay tahay u-dhibrid iyo ka-dhuris ay hadalka ka xamaasho oo dhibaatada ay ka kala yarayso,ka dibna ay 'heeda' iyo 'hayeda'uga adkaanayso.Labka iyo dheddigga mid waliba saykoolojiyaddiisa si wanaagsan ayu ugu dhaqmaa, jinsi waliba gaarkiisa marka uu isugu dansheeganayana si waafi ah ayuu isu fahmaa.Dhibaatadu waxa ay ka taagan tahay marka ay labadaas caalam ee kala nafsiyadaha duwan dantu isu keento ee uu midkood ka kale u dhib sheegto sida aanay isu fahmaynin.

Ninku haddii uu gabadh u sheegto dhibaatooyin la soo dersay waxa uu doonayaa sida habfekerkiisa ah talo, tusaalayn iyo jihayn,ama iyada ayuu ku canaananayaa in ay dhibtaas u horseedday,gabadhuna waxa ay u fasiranaysaa in uu doonayo u-dhibrid iyo in hadalka laga

dhuro oo "heeda'iyo 'hayeda'looga adkaado, naxariisna loo muujiyo oo niyadda loo dejiyo. Ka dib marka uu ninkii gabadhii warkii u dhammeeyo sida ay 'hee', 'haa', 'dabadeedna', 'wallee', 'si xun ayaa dhacdaye',iyo hadalladaas naxarista muujinaya ugu waddo,marka uu dhammeeyana ayarrinkas uga gaagaabsanayso illeen iyada shaqadeedu waxa ay ahayd -siday u fahantay-in ay ninkan dhibaataysan hadalka malqacadkaga soo gurto'e, isagiina uu ka sugayotalo iyo jihayn ee uu arko in aanay

waxba kn soo naso caddiyn, waudhilbsanayan, wuuna ka xumanarasheegayna wuu ka gabadhaas habdhaqankeeda, in uu goomamaynaya,gabadh danbena chibaato heshay in uu ha vade la dumarka Ia tashan oo xatna xaaskisa uu gabo aanu u dan shecgan cd dhibaatooyinkiisa aanu la wadaagin.Dhanka gabadha, marka ay nin u dan sheeganayso waxa ay ka uu doonayaa in uu hadalkeeda dhuuxo oo uu fahmo waxa haysta.Wara waxa uu doonayaa marka ay dhammayso haddi ay isaga eed ka saarayso dhibaatadeedana in uu iska difaaco ama uu u garaabo, haddii uu u arko in ay talo ka doonaysana uu markiiba talada ugu dhow u tiigsado.

Labada jeerba gabadhaasi way ka xumaanaysaa sida uu ninku u dhagmayo,xanaaqii ay dhibaatadii hore ka tirsanaysayna waxa kaga sii badanaya xanaaqa ay ninkan bilaa garashada ah ka tirsanayso.Haddii uu midiba ka kale saykoolojiyaddiisa Ninku marka ay gabadhi dhibaato uga warramayso wuu u fahansan yahay dhibaabahaas iyo dhibri lahaa oo hadalka ayuu ka dhuri lahaa, yaanay isaga shiddadaasiba ma aanay yimaadeen. dabcigiisa iyo habfekerkiisaba waafaqine.Gabadhu marka uu nin dhibaato uga warramayo way ka dhegaysan lahayd oo marka uu dhammeeyo ayay sida ay xalka u aragto iyo waxa ay kula talin lahayd warka ugu soo koobi lahayd.

Sidaas ayay saykoolojiyadaha lammaankaasi isula jaanqaadi lahaayeen,laakiin isla-jaanqaadka isfahanka ayaa ka Ninku waxa uu wax ku qiimeeyaa il ah, waxaasi ma saxsan yihii mise way khaldan yihiin? Halbeeggiisu waa sax iyo horreeya. khalad.Haddi ay l saxnaadaan wuu ku dhaataa oo wax walba wuu u huraa, haddiiay l qalloocdaanna xallinteeda ayuu u guntadaa,haddiiaanu iskiiu doonay in uu xalliyana wuu fahmaa oo uu dhaafaa.

dhowansho la isgarabsado. Waxa ay jeceshahay in aan cid saxan iy

ctalion wax loo qinayn cc na bisla ag dbowan karayo ecrabad Tus waxa ay sababtay in ninku un gabadha u dan shecganaysa talo hrea ka haldan yihuin tro sida loo gumminayo. Cabadhu ninle volkea an u egayn ma sax aya mise waa khalad,ee u eegaysa ciddaas ay ka Lids qodob waa labada ay badanka u wada tashan kari waayeen labadaas jinsi.

Sidoo kale; waa sababta ay raggu u dagaalka iyo qalalaasaha badan pihin jyaga oo doonaya in ay xalliyaan dhibaatada ay daremeen, waana sababta ay dumarku u nabadda iyoxasilloonida jecel yihiin iyaga oo ku fana'adaygaya xidhiidhka cidaha kale kala dhexeeya. Isla qacda ay dareemaan in ciddaas kale aanay xidhiidhku sida uu yahay u xejinaynna ay isku dhacaan, amaba ay safaaradaha kala qaataan oo ay kala agab urusadaan.Halkan iyada oo uu mid murtiilayaasha ka mid ahi si kaftan ah u sawirayo ayuu yidhi:"haddii maamulka adduunka ragga laga mamnuuci lahaa oo dumarka oo qudha loo dhiibi lahaa, horta adduunku nabad ayuu ku dekayn lahaa, laakiin waxa dhalan lahaa dawlado isu duda oo aan wada hadlin!”

Ninku ma jecla in cid kale-cidda ay doontaba ha ahaato'e-ay siiso talo aanu ka dalban, oo haddii ay dhacdo waxa uu dareemayaa in uu karaankiisa ninnimo liito oo aanu ku fillayn in uu naftiisa kaafiyo,heer ay ceebihiisii dadkan kale si toos ah ugu muuqdaan. Naftiisa ayuu karhayaa,canaanna nafta ayuu iskaga qaadayaa. Weliba haddii uu nin taladas siiyo laga yaabaa ina uu si uun u qaato, ee jabku waa

in ay taladaas gabadhi siiso, ama uu qof ka da' yari siyo isaga oo aan weliba ka dalban.

Nacaybka ay arrinkaas isaga ah nimanku u hayaan waxa uu gaadhay heer tlada labadaas qolo iyaga oo iska ilaalinaya ay samaysteen murti halama taliyo. Waxa sidoo kale nimanka dhexdooda caan ka ah murti

kale oo ah,meesha ay dumarka iyo ciynalku kugu bartaan wa la ikaga tagaa.Heerka un gaadhsisan yahay nacaybka ay nimanku u hayuan ingof daaye sidi ay u iman lahayd lag si hortegayo,albaabadi ay ka soo get lahaydna la sii dhababayo.

uga timaaddo ninkasi si ayuun buu u qaataa, sidaas oo dhanna ugama xumaado oo nin gu' kaa weyni garaad kaa weyn.Dhanka kalena,waxa uu ninku jecel yahay hadalka loola badheedho ee sida cad loogu yidhaahdo ee aan lala soo warwareegin.Dhanka dumarka marka aynnu u nimaadno,iyagu in lala taliyo oo noloshooda wax lagu soo biiriyo oo 'sidaasi kuuma wanaagsana' iro'sidaasi way kuu roon tahay' lagu yidhaahdo caleemo qoyan ayay ku soo dhoweeyaan.

Waa sababta ay dumarku aadka ugu badan yihiin dhanka akhriska buugta kobcinta bulshada, dhiirrigelinta, talooyinka nolosha,iwm ah,nimankuna ay digta ugu jiraan ee ay taagan yihiinba 'muxuu qof ila mid ahi iigu tilmaamayaa sidii aa u farxi lahaa ama qof waxqabad leh aan u noqon lahaa?! Haddii intaas la ii tilmaamayo maxaan ka noolahay?!Iwm.Khaladka bartan ka dhacaa waa in gabadhi ay nin - cidda uu doonaba ha ahaado'e-si toos ah talo dhankeeda ka socota oo ay iyadu u garatay in ay u sheegto isaga oo aan weydiisan siiso. Ninkaasi waxa uu dareemayaa dhinnaanshiinyo iyo in raganimadiisu ay dhantaalan tahay,xataa haddii taladaas uu qaatana kuma qanacsanaanayo ee waxa ku mudnaanaya waran ah in ceebihiisa iyo dhimaalkiisu (dhinnaanshiinyihiisu) ay xataa haweenkii gaadheen,kamana gam'ayo.

Ninku marka lagu yidhaahdo 'Hebelow; waad khaldan tahay' wuu qabsoomaa oo khaladkiisa wuu qaataa, xadhiggiisana wuu u hoggaansamaa oo uu maqlaa.Laakiin weedha 'waad khaldan tahay' waa mid ka mid ah weedhaha

ay gabadhu ugu neceb tahay in ay maqasho iyada oo lagu leeyahay.

Sidaas awgeed;;qofkafahma saykoolojiyadda gabadhu marka uu Moinn Malten ahoya Gahansuman yo udhundaloolian aha.uu hadal qaawan oo qayaxan kuma yidhaahdo: “ Heblaayoy;masaladaas waad ku khaldan tahay!"

***

Deg ninka sidaas oo dhan u fahansan ayuu ahaa nafsadda ninka Hama aanu hadhin.Xataa aniga markii uubaadhitaan ii diray ee aan arimo kale oo bdan, waana aannu ku dhaqmi jirnay labadayaduba xogahaas ilaa uu faro dhexdood ka dusay oo uu jar iska tuuray.

***

Waxa ugu mudan ee uu ninku noloshiisa daneeyaa waa in uu libin soo hooyo, in uu guul gaadho, in uu waxqabad yeesho, in uu mamuuskiisa kor u qaado, in uu laabaha dadka weyneyn gashado-ha la qadderiyo ama ha laga baqo'e-iyo in uu sameeyo wax magaciisa waariya.Taasi waa ta sababtay in ay in badan raggu uga dulqaad badan yihiin,uga adkaysi badan yihiin, ugana dhabar'adayg badan yihiin dumarka dhibaatooyinka adduun iyo waayaha adag ee isdhirbaaxaya.

Waxa isaga ay farxadi ugu idishahay marka uu soo xasuusto inta waayo adag soo maray, inta uu kadhad hakisay ka soo gudbay, inta uu dhibaabo haleelay dhabar'adayg kaga soo baxay, inta caqabadood ee loodin waayay, iyo inta uu go'aan qadhaadh soo qaatay ee uu bedqabka kaga soo baxay.Waa sababta aanu u yeelin in ay cidi talo siiso, ama cidi ay canwiso isaga oo aan ka dalban, gaar ahaan dadka ka da'da yar iyo

haweenku,si aanay hadhow cidi farxaddiisaas ula wadaaginl

Dhanka kale;gabadhu waxa ay danaysaa xidhiidhka oo la hagajiyo iyo isu-soo-dhowaanshaha shakhsiyada nolosheeda ku xeeran. Waxa

rukunka aasaaska ah ee isu haya qoyska iyo qaraabada. wadnagto dadka kale, waxa ay bragn u tatto, danaynta ay u hayan,ra waxqabadkiisa ka dhex arko waxa uu isagu gaarkiisa u qabsado.

ay yeelato, iyo in ay noqoto qof la weyneeyo waxa ay ka doorbidda dad danaynaya oo jecel oo ahmiyadsiinaya,xaaladdeedana ka fekerayaa.Xataa gabadhu waxa ay awooddaa hankeeda,himiladeeda,rabitaankeeda, xiiseheeda,iyo wixii danteeda oo dhan ahba in ay uhurto iskuxidhnaanta ubadkeeda iyo wanaajinta xidhiidhka qoyskeeda dartood oo marnaba aanay oggolaanayn guntinta reerkaasi in ay kala furfuranto.Dhanka kalena, uu ninku qoyskiisa, ubadkiisa, hantidisa,iyo xataa naftiisa u hurayo han uu leeyahay oo uu doonayo in uu gaadho,iyo waxqabad uu doonayo in uu ka dhabéeyo. Yacnii;hooyadu hankeeda way u huri kartaa si ay ubadkeeda isugu sii hayso,aabbuhuna ubadkiisa ayuu u huri karaa si uu hankiisa u gaadho oo waxqabad uu uga dhabeeyo!Waa sababta Ilaahay maamulkii gudaha qoysaska ee iskuxidhka xubnaha qoyska, isku-xidhka qoyska iyo qaraabada, isusoo-dhoweynta dadka,gacaltooyada abuuristeeda,iyo wadajirka qoyska uu hooyada ugu gacangeliyay,waana sababta uu masuuiyaddaas iyada ugu dhiibay.

Dhanka kalena, waa sababta uu aabbaha ugu dhiibay masuuliyaddi dibedda ee waxqabadka, maamuus-samaynta, quudkii reerka,iyo dhammaanba wixii qoyska dibedda ka ah ee jiritaankooda kaabaya.

Ama si kale aynnu u dhigno'e, waa gabadheyna dadka isu hay oo xidhiidhkooda xooji, ninkowna dadkani wixii ay ku sii wada jird lahaayeen ee ay dibedda uga baahnaayeen soo xaasili, ha ahaato khatashkii nolosha, xasilinta nabadda, kadifaacista cadaawaha,maamulka iyo maaraynta, iyo dhammaanba wixii qoyska dibedda ka ahe.

Halda taas macncheedu ma aha gabadhu wax ma mamuli karto,da ginagpsa haddi un sdaibamar chaco oo mid waliba uu maqaankitey Nd alkhalayo,oo aabbuhuna ilecn waa qof waxqabade uba ilmihisa ridhidh iyo isu-soo-dhoweyneede mar kasta oo ay badato inta ay goysku, iyadana werwerka saayidka ah ay taasi ug haynayso.

Dhanka wada-hdalka iyo wada-sheekaysigu waa halka murugga ugu weyni uu ka taagan yahay ee uu xaalku marar badan ka cakirmo.Ninku marka uu sheekaynayo hadalkawuu soo ururiyaa oo hadal badani haan ma buuxsho iyo hadal waa kii kooban ee kaalingal ah ayuu ku dhaqmaa, waana sababta aynnu u aragno gole ay fadhiyaan toban nin oo midi uu sheekaynayo, inta kalena ay dhegaysanayso,oo mid waliba hadal kooban ayuu warka ku soo ururinayaa.

Dhanka gabadha,iyadu rabitaanka ay hadalka u haysaa aad ayuu u sarreeyaa,marka ay sheekaynaysana ma jecla in ay hadalka soo ururiso ee waxa ay jeceshahay in ay ka bogato oo sida ugu mudan ee ay u sheegi karto ay u soo bandhigto, erayada ugu badanna ay adeegsato,faahfaahinta iyo falanqaynta ugu badanna ay arrinkaas ku darayso.

Waa sababta xataa marka la haasaawayo aanay raggu dumarka u dhegaysan, laakiin ay dumarku raggau dhegaystaan.

Marka uu ninku sheekeeyo ee uu soo ururiyo gabadhu wixii ay fahfaahin uga baahan tahay iyada ayaa weydiimo ka warsanaysa,markaasuu u sii sharraxayaa.

Balse dhanka gabadha, marka ay arrin u sheegayso ninka waxa uu la qabsaday in haddii uu sheegayo iyo haddii loo sheegayaba hadalku uu koobnaado,marka ay alif hortii hadalkii ka soo bilawdo ee ay ilaa ya'da dabadeed ku gaadhsiiso meel dhexe ayuu kaga hadhayaa wixii ay

waddayba oo wuu ka dhex baxayaa.Marka ay gabadhaasi hadalkeeda dhammayso haddii ay weydiso bal wixi ay uga sheekaysay laga yaabaa in erayo kooban oo inti aanu bixin ay dhegtiisu qabatay uu ka soo xasuusto.

Wansatbabta ay dumatku upe cavrdban in taoy rimankeu dhepapnam antnkanina was un ku jirna hadba labadans qf sida ny isu tahane yihiin.

Marka ay noqoto sheekaynta iyo sheekaysiga,gabadhuwaxa ay jeceshahay in ay sheekayso ama loo sheckeeyo, sida badanka ahra uu xaqigo yahay, iyo in uu macne sidaas u si weyn samaynayo midha soo wareegan iyaga oo maantaba ka sheekaysanaya wax aan sidas u iyo barqo ayuu dhashay. Marka inta joogtaa ay ismati weydo xataa kuwa ka maqan ayaa la wacayaa oo muranka laga qaybgelinayaa,ugu danbayntana mid ayuun baa la qancinayaa ka dib sacado xiiqis iyo xarraan ah.

Taa liddigeeda; nimanku hadalka badan way neceb yihiin haddi aanay kaftamayn ama aanay barayaal ahayn oo cashar aanay bixinayn.Haddii ay dhacdo oo uu ninku isku dayo in uu hadlana sida ugu koobkooban ee uu awoodo ee uu u soo ururin karo ayuu samaynayaa.Waxa jira halkan qodob yara khaldan ooay badiba bulshadeennu aaminsan tahay.

Marka aad doonayso in aad dhacdo hore war buuxa ka hesho oo aad ka haqab beesho waxa aynnu u naqaannaa in ay aabbayaasha iyo awooweyaashu xogtaas hayaan, iyaga oo qudha ayuun baynnuna weydiinnaa. Sidoo kale; marka aynnu doonaynno in aynnu afkeenna waaweyn baranno odayada ayaynnu u tuhunnaa. Haddii se aad doonayso in aad afka ururiso iyo in aad arrin soo dhacay xog ka heshidba ayeeyooyinka iyo hooyooyinka ka ag dhowow,islaamaha ayaa arrinkaas kaa haqab tiraya'e.

Fekraddan waxa xoojinaya maadaama gabadhu marka ay sheekaynayso si tafaasiil hoose oo qodob-qodob ah ay ugu dhaadhacdo xogta ay ka warramayso,sidoo kalena ay ka hadal badan tahay ninkain badan, taas liddigeedana uu ninku hadalka soo ururijo,

278

intiisa koobaneee kaalingalka ahna uu atrin walba ka sheego. Mar walba Dae con ms bo we anos oo bsagu shelbodias soo chacd.yoin saykoolojiyade.Socha auged;inta aad odayga ka ag dhowanayso in ka badan kag dhowow islaanta oo warayso oo ka hadli.

Gabadhu ninba ninka uu ka sheckada badan yahay ec uu ka hadalka ay beegsanaysomaahmaahda Soomaaliyeed ee ah gabadha ninkii afeeda fura apaa lugeheedana fura, rinka u sheekeeya ee ka gosliya hadalkaba xamilin.

Marka ay nimanka saaxibbada ahi kulmaan waxa ay wakhtigooda inta ugu badan ku qaataan gorfaynta dhibaato jirta iyo xal-u-helisteeda,dhibatadaasi ha ahaato dhaqaale, siyaasad iyo mid bulsheedba'e. Halka gabdhaha asxaabta ahna ay ku qaataan xoojinta xidhüidhkooda,maxabbadooda oo ay wadaagaan, iyo sheekaysi,yaanay wax macne buuran lehba ka hadline.

Caalamka raggu waa wada kadeed iyo rafaad, ninkuna waxa uu raganimadiisa ku qiimeeyaa hadba sida uu ugu guuleyto in uu ka tallabo oo uu xalliyo isaga oo aan cid u kaashan,gabadhunaiscaawinta way ka heshaa, taas oo keensata in ay gabadha kale caawiso iyada oo aan ka dalbanin, waana mid ka mid ah isfahandarradaugu weyn ee lab iyo dheddig dhex marta.

Waxa ay gabadhu ku dhaqantaa aragti ah, wax kastaaba in ay ku jiran horumarin joogto ah iyo in sidii

uu ahaa marba laga sii qurux badnaysiiyo, guriga iyo agabkiisu si kasta oo ay u qurxoon yihiin in ay haddana beddelaan oo in sidan laga sii qurxiyo ay doonayaan.Halka taas liddigeeda uu ninku aaminsan yahay aragti ah, haddii arrin si

dabeci ah oo ku habboon uu u shagaynayo in an a farugahan eh

Gabadhii iyada oo aragtidecdaas ka shidaal qaadanaysa ayay idka ay si hagajiso, isaguna illeenwixi xumaada ayuun buu bedelaoge hagajiyo,waana mid ka mid ah sababaha keensada isfahmiwaag ay labadaas qof isjiidhaan.

Marka uu qof magaalo ka tago ee uu muddo ka maqnaado,xata haddii uu ahaa qof magaaladas kaalin muhim ah ugu jiray,magzaladu sida uu isagu u xiisaynayo uma xiisayso, sida uu isagu u jecel yaharna uma jecla ee isaga ayaa mar walba kaga badan xiisaha.Gabadhuna maadaama ay ninka feedhiisa ka abuuran tahay 00 ay tahay qayb isaga ka soo dhanbalantay, sida ay isaga u jeceshahay mar walba way kaga badnaanaysaa sida uu isagu u jecel yahay, oo isagu waa kulligii laga soo jeexmay, iyaduna waa qaybtii ka soo dhanbalantar,qaybtuna mar walba way ka xiise iyo gacaltooyobadan tahay kulliga Waxa taas u horseedaysa maadaama ay gabadhu tahay caadifiyad,ninkuna caqlaani. Si kasta oo uu u jecel yahayba marar badan ayuu si caqlaani ah ula dhaqmayaa, laakiin iyadu haddiiba ay albaabada qalbigeeda u furto mar walba way la caadifaddhaqmaysaa,haddana marar badan jacaylka ragga ayaa ka qoto dheer oo ka rungalsan ka dumarka, waana sababta aynnu mar walba u maqallo nin jacayl dartiiu waashay, u kadeedmay, ama u dhintay, laakiin gabadhaha qisooyinka jacayl lihi xataa haddii ay ninkaas laabta kalgacayl ugu sidaan ay noloshooda iska wataan ee ay guursadaan ee ubadka ay dhalaan.

Marka uu ninku daallan yahay wax kasta oo in uun uu yara dhibsado wuu ka dheeraadaa, ha ahaato buuq, qaylo, muran,dood,iyo xata sheekaysiga uu cid la hawraar wadaago'e, waxa keliya ee uu doonaana waa in uu raaxo iyo xasillooni helo, waxana uu ka raadiyaa buug uu akhriyo,

telefishanka oo uu daawado, barnaamij uu ku xidhnaa oo uu daawado, in uu meel cidla' ah fadhiisto oo nafis uu isdareensijyo,iyo xataa in uu seexdo.

Gabadhuna waàtaas liddigeeda oo waxa ay jeceshahay marka ay hn sher oel o hahua a gabo oo aylascheekaymaa,La aeunfa an ar culayska nadaygta,sidas ayayina raaxada ku heshaa.me gbodhurs of hodka u soo dhes gustho ce macka hore na sita ay fahmeen haveenka indhcerparadka ah

oo hu dhacaan. ce fahansan Mrkuu seexdo sanqadhaa laga

aayaraa, sarirtuu ku seexanaayaa loo saxar tiraa.Halka gabadha aan indheergaranimada lahayn ama aan fahansanayn saykoolojiyaddauu ninkuu fekeraa ay aamusnaantisaas iyo iirurintisaas u qaadanayso mid

iyada ka dhan ah oo aanu iyada,cuntadeda,hadSidoo kale; ninka waaya'aragga ahi xataa haddii uu lkeeda,iyo raggeeda midna doonayn.daallan yahay waxa uu isku dayaa in uu gabadhiisa hadalka ka dhegaysto oo uu ka guro,iyadana uu la hadlo dhibtiiba ha ahaato'e, uuna fahmo in uu daalku ka hadlinayo oo ay nafis raadinayso.Taasliddigeeda; ninka aan fahansanayn saykoolojiyadda gabadha ijo qab-fekerkeedu waxa uu markiiba isku qancinayaa in ay tahay gabadhiisu mid waalan oo yooyootan badan oo qaylo iyo yulqan ku dhego tiraysa oo aan agteeda nafis lagu dareemayn, ka dibna ama 'naga aamu aannu kaa nasano'e!' Ayuu ku odhanayaa, ama wuu iska unurinayaa oo wuu ka fogaanayaa, labadaasibana gabadha way sii dhibayaan.

Ninku waxa uu gabadha u hagarbaxaa oo wax walba uu u huraa oo uu hil iyo hooba isla garab taagaa, garab iyo gaashaanna uu u noqdaa,marka ay dareensiiso in ay u baahan tahay oo ay wax ka sugayso ama ay ka naawilayso. Marka ay dareensiiso in aanay ka maarmayn ayuu bad iyo betriba u jidhaa

sidii uu u haqabtiri lahaa ee aanay sinaba baahi ugu dareenteen.

281

iyo tusaloypnisu bu birian on aty dhanlccda nans ka durenstien mruad aeynegrina u a hayo, hadalkeeda iyo hawsha ay cabatana ay aedio qiimo ka leeyihiin.

ka kale hankisa rpo himiladisa wun isku garab taagayaa oo gurnad iyo

Balse haddi ay isla fahmi waayaan intas mar kasta oo ay gabadhu muujin weydo arrin iyo adduun,galmo iyo danayn midna,isaguna wunu mayo. Gabadhuna mar kasta oo ninka agtisa qadderin-la'aan iyo in aanu qiimaynayn ay ka dareento oo ay aragto in aanu hadalkeeda dan ka gelayn,hawsha ay qabatana aanu ku mahadinayn oo aanu ku qiimaynayn,way hawl iyo hadal gabtaa, way talo iyo tamarin deysaa,way ka durugtaa oo digtooni ayay ka qaadataa, wayna ka agab-iyo-arrin ursataa.

Waxa lammaankaas soo kala dhex gelaya engeg caadifadeed iyo qallaf qalbigu uu qonbobo, noloshoodana isqalluuf iyo isqallac ayay ku qaadanayaan,midiba ka kale ayuu wixii khaldama qoorta u sudhayaa gogol lagu gelgelimaysto iyo goor baas oo la isguulguulo oo muran madhalays ah lagu hawllanaado ayay noloshoodna ku soo ururaysaa.

Ninku waxa uu gabadha wax uhuraa marka ay u muujiso in ay u baahan tahay, halka mar kasta oo ay u muujiso in ay isku-fillaanshüinyo joogto oo isaga aanay waxnaba uga baahnayn uu irridaha noloshiisa mid mid uga xidho. Way jirtaa maahmaah ah baryo badan iyo bukaan badanba waa la isku nacaa, se ta lammaanku baryo ma aha ee wax kasta oo ay isaga baahan yihiin kalgacaylkoodaayuu kobciyaa oo labada dhinacba kor ayuu uga qaadaa. Xataa haddii ay gabadhu shaqayso mushaharkeeda iyada ayaa leh, sida ay doontana way ka yeelaysaa,se marka ay ninkeeda u bandhigto in ay

arrin ka doonayso isagu waxa uu dareemayaa in ay qadderinayso oo ay ixtiraam u hayso,

meodhinadisana ay bou gi woan bibag, waxinn u ku clednalaygaindanaynta ay gabadhu ninka ku uu nijaddeeda kalgacayl isu-booddo ah ayaa ku dhalanaya.gaclooto,sidaasna dadhmatha in ay u marto candifad ah naxatis ama cadho iyo wadla ,waasababta ay raggu u dagaalka badan yihiin,wax ku xalliyo,gabdhuhuna ay u muranka badan yihiin Galmadu waa waxa ugu horreeya ee uu ninku ka fekero marka ay gbadhi niyaddisa ku soo dhacdo,waana mid ka mid ah waxyabaha soo dhaco.

Waa sababta ka-sheekaynta Xuuralcaynta dheddig ay diintu aadka ugu qadaadhigtay, Xuuralcayn niman ah oo ay dumarku helayaanna aanay badanka u soo hadal qaadin maadaama aanay dumarku dhankaas galmada sida ragga u xiisayn, ama tobannaan arrin oo uga horreeyaa ay u jiraan.

Ninku waa ka mar walba wax hororsada ee raadsada,waa ka waxa uu doonayo gacmihiisa ku qabsada, waana ka aan wax sugin,ama waa ka mar walba sahanka ku jira.

Gabadhu waxa ay doonayso inta ay helayso way u dulqaadan karaysaa,samir ay wax ku sugto way leedahay, in iyadu ay wax raadsato oo ninka ay hororsatana waxa ay ka doorbiddaa in iyada la daneeyo oo la raadsado.

Diritaanka galmeed marka ay nogoto, ninka waxa ugu filan in ay ku soo dhacda, eray galmo la xidhidha oo uu maqlo,gabadh yara

Halla gabadha salaax muddo qaata, xamxam hadal, xoodamin gacmeed,xaradhaamingacantogaalays,xiisagelin galmeed,

283

grenagxemaon dhan valba ahs bo galgalasbo ugu yatan dayjinuah.qooyo oo la qallajiya ay badan qaadanaysa oo kor iyo dareenkeeda soo wada jeediso.

shaqera Gadhiga baadroolka ahi wax kululayn ah uma brahna had beahan yahay in la kululeeyo oo leewar (sheellare) Ia siyo oo ha ding gaadhigas baadroolka ah oo haddi furaha lagu rogo toos ayaa loo furaha lagu rogo waxa uu doonayaa muddo in la kululeeyo.Waa sababta uu nebigu u amray ninka in aanu gabadhisa sida u gudbiya u diro, farrin-sidahaasi ha ahaado dhunkasho amaba gacantogaalays'e.

Galmo ahaan,ninka raaxadiisa iyo biyabixiisuba way soo degdegan,marka uu kala dego ee shahwada dhibaysaa ay ka soo faaruqdana in uu jeegada u jiifsado oo uu baxardaadsado ayuu jecel yahay.

Halka gabadha shahwadeedu ay soo daahdo,gaar ahaan haddiiaan gacantogaalaynta iyo qashqashaadda galmeed loo barrimin galmada ka hor, ayna doonayso ninku xataa haddii uu isagu dangaadho in uu iyadana u daneeyo oo aanu ka faaruqin ilaa ay ku diirsato.

Waa sababta uu nebigu u amray ninka in aanu xaaskiisa ka dhammaan marka uu biyabaxo ee uu siiyo xilli ay iyaduna ku raaxo-gudato oo wixii hayay ay kaga soo faaruqaan, intaas ka dibna uu weliba laabta ku sii jiifiyo oo uu danayn dareensiiyo.

Xilliga galmada, ninku waxa uu doonayaa in uu galmo raaxo leh dareemo oo uu ku nafiso, gabadhuna waxa ay doonaysaa in ay gacaltooyo (roomaantig) raaxo leh hesho o0 ay ku nafisto.

Labadan qof midiba ka kale wuu u hayaa wixii uu ka doonayay,oo gabadhu waxa ay ninka gacaltooyadaas iyo roomaantigas kaga kasbanaysaa in ay galmada ugu raaxayso oo urtiisa, ibtisa iyo araggiisaba ay u roonaato,ninkuna gabadha waxa uu galmadaas raxada

leh kaga ladunagnat in tu graloor badan byo danayn u muiyo,mu godlo uu gaaxda ka liso.Haddiise amn o la helo, bogana damacisa ma daweynayo, vaxa ou ke bale an doonayana kama helayo.

dd(dijpxa Dayuxu wuu dhinmaa,wuuna kordhaa,wu wada baab'aa,ko jiraa. Gabadhunawaa la mid oo waxa korukaca darecnkeeda chan ay ku jirto, sida in ay caado leedahay iyo in ay ka dahirsatay,in ay uur wallacahleedahay iyo in ay wallac-ka-baxday, iyo hadba dhecaannada uu jidhkeedu soo daayo. Qodobbadaas oo ay u sii raacaan nafsad ahaan jacaylka uu ninku dareensiiyaa heerka uu xiseheeda galmeed geynayo oo ama dhulka dhigaya ama kor u qaadaya,araa sababa in ay sida dayaxa marna bilaa shahwo noqoto oo sida bishu ayu ribbato loo waayo, marna ay dayax 15and ah noqoto oo ay xiddigaha guud marto.Halka taas liddigeeda ninku uu yahay sida qorraxdaas joogtada aha ee maalin walba soo baxaysa ee kulaylkeeda iyo wakhtiga ay joogayso midina aanu isbeddelayn. Waa mid ka mid ah sababaha uu ninku mar kastaba galmada uga fekerayo, gabadhana ay mar walba galmadu u tahay waxyaabaha ugu danbeeya ee ay ka fekerto.

Nafsad ahaan,gabadhu waxa ay ugu jeceshahay in danayn dheeri ah la siyo, ninkana waxyaabaha uu dhibsado waxa safka hore kaga jira danayn dheeri ah in la siiyo iyada oo ahmiyadda iyo danayntu aanay marnaba meesha ka maqnaanayn, haddana gabadha mar kasta oo dheeraad looga kiilo oo ay saayid ka dareento way ku faraxdaa oo niyadda ayaa ugu xasisha maadaama ay qof qalbigiisa sidan oo dhan ugu weyn tahay.Halka uu ninku marka uua dareemo danayn dheeraad ah iyo isaga oo sidi ilmo dhallan ah-ama dabcan sida ay gabadhu jeceshahay-loo

285

daryeelayo uu dareemaa in cidda sidaasu yelaysaa gabadhisa yo xitna Arimihisas yaryar debberan karaynin,raganimadisa iyo karankisanu qaadaya waa in uu gofkaas hoosta ka dido waxaas uu u sojecdinag uu qaato isaga oo il quudheed ku cegaya, sidasna wanangga u gofkag qalbiga ugu hayaa uu u yaraado.Waa sababta nimanku marka ay qaangaadhaan wixi ka danbeeyaayagtooda,00uga dheeraadaan guryohooda iyo hooyooyinkood hooyadiina ilmeheedii yaraa ayuun buu u yahay oo sidii marki aan kaadida ceshanayn ayay doonaysaa in ay u daryeeho illeen waa hooyo'e,isagana qodobkaasi cidhiidhtoon iyo nac ayuu ku beerayaa oo waxa uu u arkayaa in loo malaynayo in aanu iminka isku fillayn. Sidaa awgeed;intii uu hooyadii niyadda ka karhi lahaa ee uu habdhaqankeeda dhibsan lahaa waxa uu doorbidaa inta ay wada joogayaan in ay yaraato.Ka
wvarran bal gabadha ay meherka iyo waayaha adduun isu keeneenna?!Waxa iyaduna ka sii daran haddii uu danaynba waayo oo qofkaas agtiisa in aanu maqaamba ku lahayn ayuu u arkayaa. Qaabka ugu wanaagsan ee nin loola dhaqmi karaa markaa waa in wax kasta oo isaga ku saabsanba dhexdhexaad laga ahaado oo aan aad loogu talaxtegin,aadna aan loo yaraynin.Halka taas liddigeeda gabadhu ay doonayso wax kasta oo ay ka helaysaba in uu ninku heerka ugu sarreeya ka joogsado.

Ninku maamuuska ugu weyn ee uu isu hayo ee naftiisu ay agtisa qiimiga kula leedahay waa hadba karaanka uu u leeyahay gudashada waajibyadiisa iyo in uu ku filan yahay masuuliyaddiisa. Sababta Ilaahay uu dabciaas ugu abuuray waa in uu ninku masuuliyadihii nolosha intoodii badnayd isagu hayo.Haddii lagu faragashado masuuliyadihiisaas oo gabadhiisu tusaale ahaan ay isku daydo in ay qabato waxyaabihii isaga u yaallay ee qabashadooda uu uga qiyaas

qaadanayay mugga raganimadisa laba qaab ayuun buu kaga falceliyaa:

In uu u daayogabadhaasarrinkaas oo aanu kula murminba ee Dinae Dea h adisiogfd wogdhey to tr u den vesdry nos.to iskasoo agmadoobeeyo oo uu galmo aan dhadhan lahayn M Audon anuu dhafin,so nsn gelbocha gru kn chibeolahag Bedfodi bueadba ypiba ny magalka mushanxayan, iyagana orod no tacab ku1 jira,bilaabmay.Ino in a gabarhaas isqabsadaan 0o uu raganimadisas ou u arko in tn sinag ku bero,isaguna uu ispidhaahdo gabadhu yanay gacanta clano ayuuba kaa ifiyay" Khayrba ha samayn sharba kuuma pinaaddo'e!?' Bal maxaa baddaa i geliyay?!' Iwm.

Qabka ugu habboon ee ay gabadhu ninkeeda u caawin karto,agisana ay qimiga ugu yeelanaysaa, waa in ay dareensiiso in uu u baahan yahay caawimaaddeeda.Tusaale; nimanku kuma fiicna in ay guriga dhexdiisa wax ka badhaan. Marka uu ninku waayo mid maryihisa ka mid ah ama furayaasha gaadhiga iwm ee uu gabadha weydiiyo,haddii ay markiiba u soo saarto wax sidaas u weyn u arki maayo. Haddii se ay ku tidhaahdo 'dee baadhbaadh' kollayba cabbaar marka uu hadba qol isdhextaago ee uu eeg'eego ee uu ka waayo gacanta ayuu taaganayaa oo iyada ayuu garab weydiisanayaa isaga oo ku raalli ah. Yacnii;ninkaaga saacid,se marka uu isdhiibo ee uau caawimo u baahdo la sug.

Halka gabadhu iyadu dhankeeda ay kufaraxdo mar kasta oo ninkeedu masuuliyaddeeda uu caawin ahaan faraha ula soo galo ee aanu xisabin ahaan u soo faragashan.Haddii uu ninku gabadhiisa cuntada la kariyo, ubadka la dheelsiiyo,dharka la dhaqo, nolosha masuuliyadaha ay ka haysana uu caawimaad ahaan ugala qayb qaato, marba marka ka danbeeya qalbigeeda wuu ku si weynaadaa.

Narkan tu ninku dhibaato xallinteedn bu dhes liro 95%o manhindhibaabahaas,noloshakale 6o mn waxa uu ku maqan yahay xallinta uu u soo jeedayaa keliya 5%. Marka ay gabadhuaragtoninkii oo maqane-jooga ah iyaduna haddi anay fahansanayn supkooloiau isu maahinayo oo aanu iyada danaynayn,halkaasna cdhibaato kale aom looga dhacayaa.

Maadama uu ninku yahay caqlaani gabadhuna caadifiyad,attmaha ay dareemayaan ama ay dhaaddan yihiin heerka ay ka istagayan ayny aad ugu kala taggan yihiin.Ninku waxa uu jecel yahay iyo waxa uu neceb yahayba si dhexdhexaad ah ayuu ula dhaqmayaa, oo waxa uu neceb yahayma dhulka ma wada dhigayo, waxa uu jecel yahayna cirka ma wada geynayo,si dhexdhexaad ahna labadaba wuu ula dhaqmi karaa marka laga reebo gabadha uu sida dhabta ah u jecel yahay.

Gabadhu iyadu waxa ay jeceshahayna way jeceshahay oo dhankooda lagama marayo, waxa ay neceb tahayna way neceb tahay oo lama tusayo,sida badanka ahna ma laha xaalad dhexdhexaad ah 00ay labadaas kala durugsanba isku si ugula dhaqmi karto.

Luuqadaha ay wax ku kala cabbiraan ninka iyo gabadhu way kala duwan yihiin. Gabadhu marka ay arrin ka cabanayso ama ay diiddan tahay waxa ay iska taagtaa halka ugu danbaysa ee arrinkaas laga joogsan karo,waxa ay jeceshahayna sidoo kale halkaas u danbaysa ayay ku cabbirtaa. Taas liddigeeda;ninku labadaba si dhexdhexaad ah ayuu uga hadlaa.Tusaale;marka ay gabadhu doonayso in ay ninkeeda uga cabato in aanu badanka la hadlin iyada ama aanay guriga tartiibsanaantisa lalin isaga iyo ubadkiisu, waxa ay u cabbiraysaa qaab ah:"weligaa aniga ilama aadan sheekaysan!"“gurigaas oo kala habaysan weligaa ishaadu qaban mayso!”Iwm.

Labadaas weedhood waxa ay muujinayaan in ay gabadhaasi dafisan tahay in ninkeedu uu weligeedlba sheeko la wadaagay, iyo in

gurigecdaasiBalse marka ujeedka ay gabadhu ka leedahay loo aanu ubadkeedamidna.eego waxa ay badanka2ay para dhibsanaysokala-daadsanaanta guriga oo badanka aanay ninkeedaiyoubadkeedu daryeelin.

ama ho jecnd ba ay cabbirayaanba waxa ay ku cabbiran darec bute ah oo aan kala dhinnayn.

ainlayaxa ayku odhanaysaa:"adiga ayaan adduunka oo dhanba kunga jecelabay!" Iyo "waan kuu dhimanayaal"Kama aha iyada hadalladan kuwooda xanaaga ah iyo kuwooda jaylka ah midkoodna in ay been sheegayso, ce waa in qaabka ay dhinnayn,dhexdhexaad iyo dhimidna aanu lahayn.

Waxa se ay dhibaato ka taagan tahay marka aanu ninku fahmaynin sapkoolojiyaddaas gabadha ee uu erayadeeda sidii ninku marka uu hadalladan oo kale ku yidhaahdo u fahmo, uuna u arko in ay isaga duudsiyayso oo wixii uu weligiiba wanaag soo tarayay ay dafrayso,tasina ay u horseeddo in uu ama difaaca giijisto oo gabadhaas ay ismutaan,ama in uu u aamuso oo wanaagyadaas uu u sameeyo ee uu hadalladeedaas ka dhadhansaday in ay.dafirsan tahay uu kaba joojiyo oo aanu dib danbe ugu kala furin.

Ninka fahansan saykoolojiyadda gabadha ee marka ay qaabkan u hadlaysaa waxa uu dhaadayaa in aanay dafirsanayn wanaaggiisa ee ay cabanayso,se cabashadeedaas ay sii marinayso jid ah in ay muujiso sidii inay waxtarrada uu ugu jilan yahay qaarkood dafirto. Ninka xaaladdaas fahansani markaa waxa uu isku dayaa in uu tabashada gabadhiisas shaafiyo isaga oo aan erayadeeda raacraacayn.Waa sababta marka ay ninka iyo

gabadhiisu isqabtaan ee loo gatnaqayo haddii uu ninkua yidhaahdo:"waxan iyo waxaas ayay igu tidhi ” looguyidhaahdo: “ maxaad gabadha xanaaqsan ka dhegysanaysal!" Ee isaga sanka lagaga tolo gar iyo gardaraba in uu arinkas liqo,weliba gabadhana uu raalligeliyo!

Wax ayrnu markan fihmayminae sababta u nebigu u tibaaxay in ou ka xanaajiyay ay u dafirayso weligiiba in ay ka waxwanaagsan aragtay!Bathijahu u ammanla midkood a lie botle ka doonana wanks Beide Nackanu ka dounaso in ayaghabadu redato in u almon ls Marka uu ka doonayo in ayisaga la dhacsanaato ooaanu rnin kale u Maudgan in uu byada ku ekado ao aanu gabadh kale la wadain raue saman iyo weyneyn ka helo rumaysi iyo in uu was ka maqlo aruy lea in ay ka hesho ayay doonaysaa.

Dhammaan qodobbadani waa wada wanagisla halmaala,se midiba qayb ayun u janjeedhaa. Haddi uu lammaanka midkood ka kale ugn xataa haddi aanu ka helinna qofkaas waxa uu qalbigiisa ka hananapa kalin aanu qof kale ka gaadhin. Marka ay lammaanku sidan arrinkanu fahansan yihiin midiba ka kale ayuu ka haqabtirayaa baahiyahas,noloshooduna wax kale oo haleela mooyaane hoodo iyo hodantinimo jacayl ayay ku Ninku jacaylka waxa uu ku cabbiraa falaad iyo dekaynaysaa.ficillo,gabadhuna odhaaho iyo erayo.

Ninku inta uu jeclaado gabadha jecel waxa ka badan inta uu jeclaado gabadha ixtiraamta ee qadderisa, taas ayaana kashiisa hanata oo aanu ka dul dhaqaaqin.Gabadhuna inta ay jeclaato ninka jecel ka badan waxa ay jeclaataa ninka danaynta,ahmiyadda iyo maamuusidda siiya.

Loollanka raggu dil ayuu ku dhammaada, loollanka dumarkuna isximin iyo xasarad,sidas ayuu loollanka ninku mar u soo

afmeermas,loollanka gabadhuna uu u aalaaba u waaraa.

Ilaxa ugu w casa g wegn ce iu gahadha ugu deqpa wa dan siud

ninka uga f 3fadhido in uu fahmo niyaddecda tyo ujeadkeda,ninkand waalagu dhibayisfahmiwaagasi waxa uu horseeda khilaaf iyoxanaaq waradagtahay,inahos gof bog cusub oo boodhkail laga hufoy apa u fug ie

Hadalka iyo erayada la adeegsanayo gabadhu xotriyad buuxda ayay wa l yidhahda, halka rinku eray kasta oo nu yidhahdo misanka ino xoolihiuu xoogsaday oo inta xeer lagaga qaado bankaas cad loogala marayo.

Ninku jacaylka waxa uu ku cabbiraa dhoollacaddayn uu u muujiyo lammaankiisa iyo werwer-la'aan uu mar walba niyadda u dejiyo isaguna uu ku dejisto,halka ay gabadhu jacaylka ku cabbirto werwer iyo danayn dheeri ah oo ay lammaankeeda siiso, labada qofna midiba ka kale dabcigiisaas wuu ku raalligeliyaa haddii ay isla fahansan yihiin.

Marka ay dhibaato dhacdo ninku canaanta dadka kale ayuu saaraa oo eedda wuu iska durkiyaa, gabadhuna iyada ayaa eedda isa saarta ha ku saxsanaato ama ha ku khaldanaato'e, garawshiinyana waa gar badhkeed.

Ninku waxa uu jacaylkiisa ku soo bandhigaa waxtar iyo ilaalin, in gabadhaas uu baahiyeheeda kefeeyo

oo uu waxtaro,iyo in uu dhib oo dhanba kaga dahnaado oo uu gaadh iyo ilaalo u noqdo.Halka

gabadhu a ku soo bandhigto caadifaddeeda dheddignimo, u-werwer iyo qadderinta shakhsiyaddiisa,odhaahihiisa iyo ficilladisaba.

291

Ninkon wax wu ilawan, se waxba ma cafiyo.Gabadhuna wau nug cafidaa,se waxba ma illawdo.

Nimanka, ninna nin kale qoyskisa iyo xaaskisa faraha lama gulo danbeeyaan,se dumarku way isfaragashadaan,gabadhana gurigecth in dhisatay iskeeda ugu maamulan karaysodaasisida ay doonayso uu ugu ahaan karayaana waa in ay haweenka ku xernani magaamka ay mudan tahay ay ku maamuusto, reerkeedana ay iyadu u tashato.Haddii ninka iyo gabadhu ay sku mid ahaan lahaayeen waxa ay u kala firdhan lahaayeen sida labada daraf ee magnadku ay u kala firdhadaan,sirtuna waa in la isla fahmo kala-duwanaanshaha oo mid waliba uu ka kale xaqiisa siiyo.

Gefafka ugu waaweyn ee xidhiidhka lammaane ku yimaadda waxa hormuud u ah in gabadhu ay ninka ula dhaqanto sida ay iyadu jeceshahay in loola dhaqmo, ama sidii ay gabadh kale ula dhaqmi lahayd. Ninkuna uu ula dhaqmo gabadha sida uu jecel yahay isaga in loola dhaqmo,ama sidii uu *** isagu nin kale ula dhaqmi lahaa.Waxaas oo arrimo naga dhexeeya lab iyo dheddig ahaan waannu isla fahansanayn,xogahan dheeraadka ah markii aan la wadaagayna wuu ku farxay sida aannu fahan ahaan isku tareenka u fuullay, wax walibana si qurux badan oo ku habboon ayay u socdeen ilaa uu adhaxda iga jebiyay!

Adhaxda ka jab kaasow! Istaaqfarallaah!

Maxaan u habaarayaa!

Seao alia se me bod n bove o an beg aoyra dhu bhasinr

293

Deeq:Qof kasta oo dhallin ahi wuu ku taara in uu helo lammuane way dhanna uu ku halleeyo, isaguna tisa oo dhanba uu la wada qado.

karaana waa guur,higsiga haasaawe kastaana waa guurkaas.Marba haddi uu yahay higsiga ugu sita ee nolosha, uuna yahay waxa mahuraan ah in u-kuurgalkiisa,kabaaraandeggiisa iyo u-firfirsigisa loo daymo bdinayo ee dhinacyo badan la iska taagaya ay uu saxartirto inta aanu marin.

Guurku waa xidhiidhka keliya ee lab iyo dheddig inta uu dhex maro guuleysta, oo maadaama aynnu kala qaabdhsimeed, qaabfeker iro rabitaanno nahay wax kasta oo aynnu isnidhaahno ku midooba labadeenna jinsi waynnu ku fashilannaa sida badanka ah, se guurku wa inta aad hayso oo aan u baahanahay,iyo inta aan hayo oo aad u baahan tahay,waana korantada xadhiggeeda taban iyo keeda togan oo aynnu isula nimaadno, waana hubaal in ay koranto dhalayaan, guurkaasina midhadhal ayuu noqonayaa haddii sida uu yahay loogu aado ee isaga oo ay fari ku godan tahay aan la isku maqiiqin.Guurku ma aha xubno israadsaday iyo laba qof oo gogol iyo guri ku kulmay,ee waa qoys qoys la midoobay iyo qabiil qabiil la jaalay,oo waa tii la yidhi, inani waa meel-xunjoog.

Guurkaagu waxa uu go'aaminayaa dad dhintay oo dharaato duugnaa magacoodu meesha uu ku danbaynayo iyo sii-noolaynta xuskooda,waxana uu go'aaminayaa habnololeedka iyo habdhaqankaay nolosha kula jaanqaadayaan dad aan weli dhalani, ee haddii aadan taada dan ka lahayn dadka aad xanbaarsan tahay aayohooda ka tal ilmahaaguna maalinka uu hiilka kaaga baahan yahay waa maalinka waalidkiisa kula dhalaya aad xulanayso.Guurku aniga iyo adiga ayuu meesha ka saarayaa oo waxa uu unkayaa innaga. Kelinimada ayuu dilayaa oo wadajirka ayu

noolajnayaa,balseba'ba waa in uu guurkaagu kelinimada sii in oo wdeg jo aunmankag ad nogetan babo lada.d jro maan kala taggan.

man was u kagi asda yan yohay admign indisa lale ce fehet,tian Oow Idiley; habdhaqanka iyo habfekerka dadku laba ayay u kala hnet ijo fekcad uu haysto ayuu wax ku halbeegaa, Caqlaanina wao o ku astaysnow, jacaylkuna aalaaba Jitaalaha ayuu la jal yahay wagysana labadaas ka uu u janjeedho hubi,Jiraalahana ha seegin.

Guurku waa unugga koowaad ee uu ka unkamo jidhka bulshadu,sida uu qofkuba u yahay unugga koowaad ee ka unkama xawooyinka waalidka ce Zygote,haddi unuggaasi aanu si ku habboon u dhismin,dhinacyadisa uu ka shdaal qaato aanu ka wada dhergin, bu'diisa ah gabadhuna aanay unuggaas intisa kale ee ubad, oday, ehel, asxaab,iyo ummadda kaleba ah isu haynin, waxa uu noqonayaa unug caabuqsan (kansar uu hayo), qaybsankiisa uu bulshadaas ku soo biirinayo xubanaha cusubina waxa ay noqonayaan xubno (shakhsiyo)caabuqaas (kansarkaas) sida, sidaasna bulshadaas unuggaas keliya ee qoyska ahi baabo'ooda ayuu kaga arriminayaa.Si uu guurkaagu libin u soo hooyo waa in aad ka shidaal qaadataa xeerka saldhigga u ah guurka ee ah, si aad u hesho qofkii kugu habboonaa in ay mahuraan tahay in aad horta adigu noqoto qofkii habboonaa, ma waayaysid markaa qof kuu qalma oo shinbirba shinbirkiisa ayuu la duulaa.

Qofka lammaane bilaa dhalliil ah raadiyaa weligii ma lammaanaysanayo, se ceebaalka qaar aan la qaadan karin ayaa jira.Jacaylku waxa uu leeyahay gan (gas), haddii guurka hortii gankaas gadhfeedh(shanlo) loo qaato oo la farafareeyo guurka dabadi isaga oo hoodhay oo dub siiban iyo

harag engegan oo san noqday ah ayaa la isula yimaaddaa, ka dibna fal aan laabta lagu hayn iyo faruhu way istlidane lammankasi lalleemo (lulo) hurdeed oo sanna ma ledaan,

著 社

s kat o iu haeyieerioad a ditin yabhoy co xanarud iyo zalld maayo,eewaa in caadifadda jacaylkeennana aynnu oo inagu tari wa coshikeeritanayinu zoo granma o nolosheenna aynu ruurta u ritaa.Haddii se muxibbadu ay ina qaaddo oo 'waynnu hecdltdhas,cooshad parna waymnu wada degiye ayanu isgursanno.dhacen aynnu farta dhexda ka qaniini doonno.Waxa aan ka soo kaxaysanayaa daadihiye aabbe, daryeela hooyo, ld tan iyo ababkaagii la soo oon-wadaagaysay eeaad soo eyfulafo oo garaykeeda aan baadho uun ii nogon maysid,ee intaasba inaha ad ka tebayso waan kaa tiri haqabkooda (baahidooda),daltabyo ijo dadtabyo Guulle idankii kuma badayo, saranseer adduun iyo saxarir aad la ilgo'dana kuma galinsiinayo. Boqorad ah bu'da (wilka)ishayda ayaan kaa dhiganayaa, wadanoolaansheheennuna ka weyn mid iswaalwaal wax lagu kala doono, isweydiin iyo xisaabtan ku isman,ama isjidad iyo loollan joogto ah ku jira. Intaas aan kuu noqonayo inteeda ayaa adigana lagaaga fadhiyaa.

Marka ay noqoto guurkeenna, waa in aynnu kun xisaabood iyo xisaab isugu laabannaa oo qodob kastaba aynnu saadaalinnaa sida apnu kaga talo gelaynno iyo hadba waxa aynnu kaga go'aan qaadanaynno.Guurku waa aasaaska dhaxaltooyada aadamaha eearlada,waana imidda dhadhanka nolosha laga galo haddii si wacan looga firsado,xagga Rabbina waa laga jecel yahay,waana waxyaabihii uu nebigu "Dhallinyarooy; ruuxa awooda arrimaha reernimo ha ku guursado,guurku wuu arag-laabis badan yahay, wuuna dardaarmay kuwa ugu mudan. xubin-dhawris og Jahaye. ” Bukhaari:

4.779.Muslim:1.400.Guurku waa beerta laga biqlinayo ubaxii ay ummaddasi aayaha intifacsan ahayd ee ubadka arladas u soo baxaya ahaan lahaa.

Waa ka bulshada isu haya ee labanka iyobulukeedka de tferd adhe bub foada u ah un baunioan abur. Oof par bad:Waa 2Tn laga yaqyaqsoodo haddi aanay daruuro iyo dan kale imanin. havdiodha, in kasta 0o calaRa iro ciddn and isku edihin n ng

haddana waa in aad falkii la timaaddaa,noloshaadahalkak Rabbina aadtalosaarataa waxna aad daydaydaa, xasilloonida tuhmaysana aad u kuurgashaa. fadhiyo waxakaaga filan Guurku miisaanka uu inoogu maahmahaha Soomaaliyeed oo aad u firsadid uun. Ma og the waaya'aragtay, gadaashana ay ku wadato murti qof lasa co haddii ay mahmaahdaasi weli bulshadaas dhexdeeda

adecgsi lb leedahayna ay muujinayso in tijaabadeedii ay weli taagan tahay.Ha dhayalsan maahmaahaha ummadaha, guurkana maahmaahaha kg yidhi uun eeg afkii ay doonaanba ha ahaadeene, waayo; waa tijaabad ugu muddada dheer ee uu aadmigu waaya'aragnimada ka haysto.

***

Sidaas oo dhan ayuu iigu carbinayay guurka, rejadayda guuma ar isaga u ahayd,xisaab kasta oo aan leeyahayna aan isaga ugu saleeyar.Wuu gacan wanaagsanaa oo deeqsi ayuu ahaa, magaciisa ayuuna Ilaahay u qaaday oo qof waliba magaciisa nasiib ayuu ku leeyahay. Wa deeqsi ku deeqaya.

Garasho Ilaahay wuu ka hodmiyay oo kuma aanan khasbanayn was kastaba in aan afka ka sheegto ee ishayda ayuu ka fahmayay.

Laakiin haantaa-hadhuubla' ayuu maanta i dhigay, hawaavigg adduunna wuu igu sii daayay, barbarkii uu iga xigayna wuu ka baxy,dhankiisa ayayna dhaxani iga haysaa.

***

DeC hbdllahiveri anrdinahas oo dhamni waxa ay ina batapan inqodobbo mahuraan ah si uu gof kastaauuku bodbado dhab ah baradisa ugu helo.IHth gursanin qof aad in uun relo ka qabto waxyzabo aadan ku beddeli doono,ruugto ayaadkalahuleelaysaaye.farta oo aad dhexda ka qaniinto iyo faruurta oo aad

Marka aad kafekerayso qofka aad guurkiisa u jeellan tahay, inta oo inta aadan jidin-la-wadaaggisa jamanin jiho in aad u wada jeeddaan iska hubi.Ha u gacangelin qalbigaaga qof aan garanayn qiimigaaga xataa haddi ad doobnimo iyo guunnimo la galluubnaanayso,qiimigaaga oo luma waa khasaare adduun oo aanu guurku cawilcalis kaaga noqonayne.

Yaanay guurkaaga caadifaddaadu ka talin oo muraaqada ku qaadday iro muxibbada ku sidata ee aad qofka u haysaa aanay boholo kuu hadoodilin, waayaha nololeed ee kakan in aad wax kaga talo gashana aanay ku seejin, ee guurkaaga garaadkaagu ha go'aamiyo, qofka aad guursanaysidna xumihiisa iyo samihiisaba miiska saar oo u caddaalad samee naftaada, ka dibna marka aad isu miisaanto isweydii, ma kuu qalmaa inaad qolqol la degto mise kuuma qalmo oo waad isku kadeedmaysaan? Haddii ay caadifaddaadu go'aamiso guurkaaga ogow marka ay waayo adduun kugu soo hamaansadaan in aanay waxba kuu taraynin caadifaddaasi.

Imisa jeer ayaad aragtay kuwo calaacalaya oo leh: "haddii aan..haddii aan sidan moodayay... waxa aan islahaa... waxa aan u malaynayay...isma aanan lahayn... ” iwm?!Marka aad guursanayso sababta ay muhimka u tahay qoyskaagu in ay kula ogadan waa in adiga xilligaas uu garaadkaaga gorfayneed badan oo bohol kugu ridayana aadan iska arkayn, se ehelkaagu nanay

299

cuadifudoonayn ce ugu yuran ay hu darensinayran warnas,siuban a anarayaan, haddi kale oo aad tichahdo chel waxta igama nganogowmarka ay runta gaadho ee qalbigayga ayaan raacayaana, Inti aad hadhow farta dhexda ka ganini lahayd goor aanay arrimiyo guurkaaga,halbecg sugn oo hadoodil la'na wx kqiys.

Bil-saddex gurigaagana way kaakaxaysaa gurikalenakuma gadhsiso'e, haddi hawaawi guur uu ku galo oo aad fooraha ku gaadhi maysid ee toddobabaxa dabadi guurkaagu galilyo ayu kugn guur ayay ku tidhahdaa ama guurso'e ha la birinbirgoon ee ka firso,guurkaaguna yaanu ku koobmin adduun iyo ayaamihii ee ha lahaado himilo fog, si sanna uga baaraandeg. Raaxo waa rafaad dabadiye haddii aad dhaldhalaalka adduun hawlyari isugu dhilbto oo aayahaaga qoysnimo aadan u meeldeyin, lammaane kulul, ubad wada halaagan,iyo nolol ildaran ayaad isgelisay, waana galabsigaa.Guurku ma aha wax dhayalsi iyo fudayd lagu galo ee bilkeed iyo ka-baaraandeg qoto dheer ayuu u baahan yahay,masalo guurna waa kabogasho.

Guurka dabadii dadka lababa si ayay isku qabtaa, laba xarbi isku qabta, laba xiise isku qabta, iyo laba xisaab isku qabta. Waxa go'aaminaya hadba adi iyo lammaankaa jaadka aad noqonaysaan sida aad marka hore uga firsataan guurkiinna ee aad noloshiinna aayeheeda danbe uga baraandegtaan.Way yasiran tahay in la guursadaa, balse waxa adag sii-wadidda guurkaas aan laga fiirsan! Wayna yasiran tahay in toddobaadka hore la isla wanaagsanaadaa, balse waxa adag sii-joogtaynta wanaaggaas an markii horeba loo meeldeyin!Inta aadan guurdoon noqon garo waxa uu galo iyo waxa uu gud guurku, garo miisaankiisa iyo maamuuskiisa, tashi iyo talo raadi o waaya'arag wax ka weydii, akhri oo baadh waxa uu

kaa mudan yaha waa haddii aad doonayso in aad guur hungooba ka badbaaddo'e.

Sida dabeecigaahh Idiley,raggu isma diraan oo nin in uu nin kale kula xantoahaan inta uu nin kuu yimaaddo xaskanga kulama 00uu maydho,gaar sheeggan yihiin.

Io praecan tahoy dhisato ce ay doonayso ruerkeeduas in ey lnenay mabnarusamayso in aanu u 90o dhafin Gabadhu godobla ugu wot W hadlo-waa in ay dumarka kale caydooda iyo ishooda iska ilaaliso.ana chel ha ahaadeen ama asxaabe in ay ninkeeda iyo gurigceda kala sheekapsato,ka dibna ay faaqidaad hoose u dhaadhacaan.

Tallaabada gabadha ugu habbooni waa in ay haweenka kale ee ehel ino asxaabba leh maqaamkooda ku ekayso oo aanay nolosheeda hoos ugu dhaadhicin.

Sidaas oo dhan ayuu talooyin iiga siinayay guurka heer uu xataa ii sheegayay caadifadda dhankiisa ii haysaa in aanay i beerqadin ee aan caqliga isaga laftiisa ku miisaamo, isaguna in uu miisaankaas i saaray uu ii muujiyay.

Haddana waa kaas cidla' ciirsilada igaga dhaqaaqay ee aan keligay dhaxamaha galluubnahay,gubtahanyadana aan la galgalanayo.

301

musa ou ka mid noqday guurkt mid ka rid ah arrimaha ugu aitg dheera ee marka la soo rogrogo wa hal arrin uun,waana fahankisicn murgay.

"Tlaahay ayaa wax ina siiya ee ku allaale iyo ki aad ku qanacdo i keen laga qaadanayaa aanay iyada aayeheeda u roonayn oo ay guunnimo u uu u doonayo in uu inantiisa meel uun ku hubsado.Gabadhaas dhallinta ah ee guurka diyaarka u ah haddi ninka ay jamatay uu u soo bandhigo in uu aabbeheedna u yimaaddo oo Shilimaadka yar ee uu hayo uu u dhiibo,iyadana uu guri ku habboon aroos-walow jiingadba ha ahaado'e-u sharraxo,jacaylkoodana ay halkaas kula daanshoodaan, raalli aay ku tahay oo gabdhuhu badiba way fahmeen noloshu in ay tahay fursad mar albaabka kuu soo gargaraacda,haddii aad isa seejisana sidaas kugu dhaafaysa.

Laakiin dhibaatadu waxa ay ka taagan tahay darafkii saddexaad ee guurka gabadhaas go'aaminayay.Ninkii la odhan jiray Robert Mugabe ayaa laga hayay:“ninkii ragga ugu farxadda badnaa waxa uu ahaa nebi Aadan oo soddoh Soddohdu waa ta haddii ay reerka kula dhisayso aad ragba tahanta dhaafayso,haddlii aanay raalli kaa ahaynna ma aanu lahayn!” aadan raaskaaga dhaafayn.

Soddohdu waa furaha gabadhaada iyo foodsaarada (oodrogada)hoygaaga,haddii aanay dhanka san u furinna dhanka silloon ayay u furaysaa.

Hooyadaasi waa ta teellada ku ah taabbagalka aqalka inanteeda, waa ta adkaynaysa ee tobannaanka arrin ee wiilka iyo gabadha midkoodna aanu doonayn dhuunta ka gelnaysa,waana ta qarash ahaanna qoyska ololinaysa,qiimi

ahaanna nolosha ku qaaliyaynaysa. Ma tagaannaa sababta ay sidaas u samaynayso? Keliya waa in ay hadalka dadka iska

sidiii aanay dumarrayawga kale ugu sheekaysteen:idiso/ Kelijya waa u lita ayay racisay,ama sidi uur lagu qarsasay ayay ama waxa sidaas aarar iska dirtay/"ar dabadeeda kaodhanayan ayay ka baqaysaa soddohdaas, ka dibna ugu Linth bo di waro bodan in bharshle inuisa ugi badan un bacn jeebkeeda yahay,icnabin, wasa ay soddohdu isu kadcedaysaa, ammaanahas noloofa tobka ugu weyn ec guurkdi adkecyay. Haddana marleyba waa hubaal Bgica aya kaadag, mana doonayso in sida sipaasadda goleyasha lagu falangeeyo.

Cuntadu ninka kaalin gaar ah ayay ugu jirtaa, heer la odhan karaba riaka guurka dabadii qalbigiisa waxa loo mara labadisa af,hadba gabadhu sida ay labadaas u daryeeshana kashiisa way u hanataa. Waa ta la pidhi karis-xun iyaduna ku wax la'.Meherku waa waajib uu Ilaahay ninka gabadha ugu waajibiyay si uu,ugu Xataa qaanuunnada nolosha marka aynnu isla nimaadno,meherku maadaama uu yahay deyn ninka lagu xalaashado xubinkeeda iyo jidhkeedaba. Mar kasta oo leeyahay mar kasta oo deynkaasi uu culays ku noqdo meherku uu gaaliyoobo aqalkaas ayuu barakada ka gabadha ayuu ka jarayaa! Haddii uu xaalku furriin la qaadaa. gaadho oo ay isku xumaadaan maadaama aanu deynkaas iska gudi karaynin silic iyo carcaraaf adduun ayuu gabadhaas u dhammaynayaa,heer ay ku khasbanaato in meherkeeda ay warqaddeeda ku gadato!Dhinaca kalena,haddii meherku uu saayid u fududaado maalin uun haddi isfahmiwaa uu meesha yimaaddo oo arrinku uu furriin gaadho gabadhaasi

ninkaas agtiisa way ku fududdahay,farta ayuuna wexeedaba ka saarayaa haddii aanu ahayn nin Ilaahay ka cabsanaya.

Qaabka ugu wanaagsani waa in meherku uu noqdo dhexdhexaad rali ay lammaankaasi iskaga yihiin, mid walibana uu ku xasillan yahay,wax valibana nolosha dhexdhexaadkaas ayay ku qurxoon yihiin.

Waxa jira isaguna qodob kale oo badanaa aan lagu baraarugin, se qayb libaax ka qaatay ka-maagistaguurka iyo kawaabashada ay labada darafba ka warwareegaan.Marka aad tagaanno qof aad u xun oo mar kasta odhaahdisa iyo falaadkiisuba ay silloon yihiin, agtaadafahan gaar ah ayuu ku yeelanayaa. Haddii aad maalin uun aragto isagii oo wax wanaagsan samaynaya ama hadal wanaagsan ku hawraartamaya fahankaagi isgeddi ayaa ku imanaya oo waxa aad is'odhanaysaa 'illeen qof xoogaa wanaag ah leh ayuu ahaa' ilaa aad marka danbe in uun qofkaas xoogaa wanaag ah u qaaddo.

Dhanka kale marka aynnu iska taagno, haddii qof aad mar walba wanaag ku ogaan jirtay oo hadal ahaan iyo hawl ahaanba aad wanaag iyo samaan uga baratay aad maalin uun isaga oo xumaato falaya ama odhanaya la kulanto, amaba uu arrimihii siyaabihii uu kuugu samayn jiray nusqaamiyo oo uu khadka ka saaro, fekerkaagii wuu isgeddiyayaa oo waxa aad u arkaysaa qofkii in uu wada doorsoomay, danna aanu kaa lahayn.

Xataa qoyska, carruurta qofka mar walba wanaagsani marka uu khaldamo amankaag ayay noqotaa, haddii se qofka xumaanta ku sheegganaa uu hal mar wanaag sameeyo ehelka wayla weynaataa.Waa qaanuunnada nolosha dadka kuwooda ugu muhimsan.

Xilliga haasaawaha ee uu qof waliba isa soo-bandhigga iyo muujinta dhankiisa san ku jiro, waxa uu sameeyaa wanaagyo badan oo hadal iyo hawlqabadba leh,waxana uu unkaa fahan laga qaadanayo in uu wanaag mug leh u dhashay. Ka dib marka uu qofkii guursado ee xidhiidhkiiyo wicitaankii taleefanku uu dhinmo, amaba uu qofkii illeen qofkii kale wakhti badan ayuu ag joogayaaye ay wax badan oo deelqaaf hadal iyo dalanbaabi hawleed ahiba ka dhacaan,marba marka ka danbaysa qofka kale waxa uu ka qaadanayaa feker ah in uu qofkan ku soo kadsoomay ee uu xumaanno badan leeyahay, ama uu isbeddelay markii uu isku hubsaday.

Waa sababta aynnu maanta u aragno in badan oo da'yar damac guur uu ku jiro ah, se ka werwer qaba inta uu qof isu wanaajiyo in uu hadhow dib ka xumaado, mana jiro qof sidaas samaynayaa ee maadaama ay labada qof marka hore kala durugsan yihiin oo khad taleefan ay xill

kooban ka wada hadlaan waxa kala gaadhayaaba wuu yaranayaa,bohodon wanangs agroun bun u brdinanayel Mata la hu yuenaglun war haynayaan,mid waliba ka kalegoldaloolooyinkiisiina wuu wapus ien gof ceth ta salim ahi ma lioe,nateas Mnu ama uu iminkaisbeddelay, inta kale ee gaashaanqaadyada iyo geshantiyaha ah marka uu xogtas gaadhsiyana cabsi aya gelaysa.

dardais lahayn u dhaqmo inta haasawaha si uu hadhow gurka wnaagyo aanu hote u samayn jirin uu sameeyo,amaba ugu yaraan uu si xejsto oo aanu qofkan kale isu odhan wuu ku soo xero gashanayay.

***

Hoh iyo caku, waxaas oo aannu afar sano nolol dhisaynay waan seegay,Deeqna aniga ayuu i seegay!

305

Deeq:

macaanaa,mark iiaan Maalin ayaan akhriyay buug runtii aad u kalibadhla maryay ayu goringil bugeu bu soo arotiay xog u balka uu gaboadh labad, mid saddexand, iyo mid afarad la tadeon walalaha yihin ah u guuriyo saddex xaas,isaguna uu xaskisi koovead ka farxiyo?!" marinayay ayayniyaddayda ku soo Halkaas markii uu qoraagu dhacday iga wallee in aanu ka waxaas qoray nin ahayn ee uu gabadh qortay!Iska-cadhaysiintaadaas aad camanka kuusayso ee aad jidhdidsan tahay godobka aan doonayo in aan gorfeeyaa waxa ay la mid tahay sheekadaas gabadhaasi ay inagula talinayso, ee runi run,beenina been Idileegmo-wacaney.Beri ayuu nin goor galabnimo ay cadceeddu fallaadheheediicavlla iyo caadkii galbashada kala dhex ololayso gabadhiisii daaradda gurigooda kula qaxweeyay,markasuu si kedis ah u weydiiyay:"haddi aan mashruuc bilaabo oo uu fashilmo maxaad igula talin lahayd?"Gabadhii:"in aadan niyadjabin ee aad mashruuc kale bilawdo."Ninkii: "haddii aan bilaabo ooaan ku

Gabadhii: "in aadan intaas ku ekayn ee aad mashaariic guuleystana?” kale oo badan bilawdo. ” Markaasuu ku soo ururiyay warkaa: "gacaliso; guurka badan ee nimankuna kaas ayuun buu ka dhigan yahay. Haddii uu guurkooda hore guuldarraysto kama qancaan ee way ku ceshadaan, haddii uu guuleystana kuma qancaan ee way badsadaan,oo haddii xalaasha loo diido xaaraanta iyo cashiiqadaha u qarsoon ayay badsadaan!"Cidda guurka badan dhibaatada ugu badan ku qabtaa waa nimanka!Ninka labada xaas guursanaya ayaa dhibaatada

ugu badan la dalanbaabiyaya. Waa laba xaas, laba biil, laba buuq, laba dagaal, laba xamasadood,iyo laba qof oo midba aad ku khasban tahay in ad

Ibigtisa gaar u ilaaliso,,rabashkaas oo dhan ayad

gondaha la gelaysaa.Guud ahaan,marka la eego labka iyo dheddigga dhalashadisa abdhahadieuder wil ugy raran habluhu wa shan Waa3d0ka ar joogaan tiradii ragga iyo dumarka.ah u kalabadatay Haddanawaxasii yareeyay ttirada ragga maadaama ay raggu xagga dhimashada dabeeciga ah uga badan yihiin dumarka oo raggu ay ka jihiin,halkaay awoowayaasheen 90% dhinteen, mana aha arin dhugpanta ko siadhan ec het kasta oo nolosha ahba sidas ayarion kala dhimasho badan yahay.Mar saddexadka, waxa dagallada ku dhinta ee malin walba aadwararka ka maqashaa waa rag, malaayiinta daafaha ga 00tiro ah Hwdh dagaladeeda ku dhimanaysaa waa rag.Waxa hoos usi dhacaya mooyane mid ay dagallo galaaftaan ay aad ugu yar tahay.lraga oo ay raggii iyo dumarkii saddexdas jecrba isdhaafeen,oo ahaydba ay ragga wiiqeen, ayay dhibaatooyin kale si baaciyeen.Inti paay dee ragga ka joogtay ee la heli karayay badigoodi laba golgol ayay ku kala xeraysan yihiin. In waxa laga buuxiyay xabsiyada oo dadka xidhani badanka waa rag, weliba innaga caalamkeenna Islaamka dumarka lama yaalaa xidho, deyrka labaad ee lagu xereeyayna waa xeryaha ciidanka oo askarta waxa ah ee rayidka ka faquuqani badanka waa rag. Raggii markii horeba ka tirada yaraa dumarka ee ay ku soo saddexlaabmayeen waxa u sii raacday intoodii noolaydna in badan oo ka mid ah in laba heli waayo oo xeryahaas lagu ammuuro.

Intaasi waa innaga caalamkeenna Islaamka, ee bulshooyinkii aan Islaamka ahayn laba dhibaato oo kale oo ka sii daran ayaa u raacay.Manta waxa ka

soo ifbaxay in badan oo khaniisyo ah oo ka dilan iyo ka dilayba aanay gabadh tebaynin,taasina waxa ay sii wiiqday tiradii ragga guurka diyaarka u ahaa.Ta labaadna waa in ay guurkii qiime rideen oo dhanna ay dacaayad ku asqaysiiyeen, dhanka kalena ay noloshii guurka ee qoysnimo